

PRIEKŠMETOŠANAS ROKASGRĀMATA

Priekšmetu saraksts

3. SĒJUMS
A 1205 – A 1895

2008

SUBJECT CATALOGING MANUAL
Subject Headings

Volume 3
H 1205 – H 1895

5th Edition
2005

Atsevišķi temati, izdevumu veidi, apakšsīdaļas u. tml.

Aerofotogrāfija un fotogrāfijas no kosmosa	A 1210.5
Agrīnie darbi	A 1576
Akronīmi	A 1206.5
Apbalvojumi	A 1265
Arābi	A 1223
Arheoloģiska satura darbi	A 1225
Arhīvi un arhīvu materiāli	A 1230
Atklāšana un izpēte	A 1564
Bībele: Īpaši temati	A 1295
Bībele: Versijas	A 1300
Bibliogrāfijas par atsevišķām personām	A 1322
Bibliogrāfiju bibliogrāfijas	A 1325
Biobibliogrāfijas	A 1328
Biogrāfijas	A 1330
Bioloģiskie nosaukumi	A 1332
Celtnes un citas būves	A 1334
Ceļojumu apraksti	A 1530
Ceļveži	A 1645
Civilizācija un kultūras vēsture	A 1370
Datu bāzes	A 1520
Dažādu dokumentu veidu bibliotēku katalogi	A 1361
Dienasgrāmatas	A 1538
Dievi grieķu un romiešu mitoloģijā	A 1636
Dinastijas, karaļnami u. tml.	A 1574
Direktoriji	A 1558
Disertācijas un tēzes	A 1570
Ēkas un būves pilsētās: Aprakstgalvu piešķiršana	A 1334.5
Ekonomiskais stāvoklis	A 1578
Elektroniskie seriālizdevumi	A 1580.5
Emigrācija un imigrācija	A 1581
Faksimili	A 1595
Finanses	A 1624.
Folklorā	A 1627
Gadījumu izpēte un lietas	A 1350
Grāmatas un lasīšana	A 1333
Ģeogrāfisko nosaukumu rādītāji	A 1630
Hronoloģija	A 1367
Ilglaicīgi pētījumi	A 1848
Ilustrācijas	A 1659
Informācijas dienesti	A 1675.5
Inkvizīcija	A 1676
Inspicēšana	A 1676.5
Intervijas	A 1678
Islāms	A 1680
Izdevumi	A 1660
Izdomāti tēli	A 1610
Izglītība	A 1579
Izstādes	A 1593

Saturs

Atsevišķi temati, izdevumu veidi, apakšiedaļas u. tml.

Jubilejas rakstu krājumi (<i>Festschriften</i>)	A 1600
Juridiskie materiāli: Likumdošana	A 1715
Juridiskie materiāli: Tiesības un likumdošana un citas apakšiedaļas	A 1705
Juridiskie materiāli: Tiesību pētījumi	A 1710
Juridiskie materiāli: Tiesību sistēmas	A 1718
Kapsētas	A 1365
Kartes un atlanti	A 1865
Katalogi	A 1360
Katastrofas, dumpji, demonstrācijas u. tml.	A 1560
Kaujas	A 1285
Klasiskie un antīkie darbi	A 1412
Komentāri par atsevišķiem darbiem	A 1435
Komiksi un komiksu tēli	A 1430
Komponisti un darbi par atsevišķu komponistu skaņdarbiem	A 1438
Kongresi, konferences utt.	A 1460
Konstitūcijas	A 1465
Kopoti raksti un krājumi	A 1425
Kopsavilkumi	A 1205
Kulinārija un pavārgrāmatas	A 1475
Lidostas	A 1211
Līgumi	A 1468
Likumkrājumi	A 1550
Literatūra: Drāma	A 1780
Literatūra: Dzeja	A 1800
Literatūra: Leģendas un bruņinieku romāni	A 1795
Literatūra: Proza	A 1790
Literatūra: Vispārīgie noteikumi	A 1775
Māksla un tēlotājmāksla	A 1250
Mākslas fotogrāfija	A 1255
Manuskripti	A 1855
Materiāli bērniem	A 1690
Mikroformas	A 1893
Miniatūrizdevumi	A 1895
Notikumi	A 1592
Novadpētniecības un ģenealoģijas avotu materiāli	A 1845
Novērtējums	A 1591
Objektu kolekcijas	A 1427
Personiskā sarakste	A 1480
Polemiskā literatūra	A 1472
Prognozēšana	A 1628
Projektēšana	A 1532
Psihiskā veselība un psihiskās veselības aprūpe	A 1890
Rādītāji	A 1670
Ražošanas nozaru aprakstgalvas, kuru pamatā ir produktu nosaukumi	A 1673
Robežas	A 1333.5
Rokasgrāmatas, uzzīņu līdzekļi utt.	A 1646
Starpkultūru pētījumi	A 1510
Stāsti par dzīvniekiem	A 1720

Atsevišķi temati, izdevumu veidi, apakšiedaļas u. tml.

Starptautiskās attiecības	A 1629
Tautas skaitīšana	A 1366
Tirgvedība	A 1870
Uzrunas, esejas, lekcijas	A 1210
Valdības politika	A 1642
Valdības publikācijas	A 1643
Vārdnīcas	A 1540
Vēsture	A 1647
Viena temata ietekme uz otru	A 1580
Vienas vietas daudzvalodu literatūra	A 1828

PAMATOJUMS: *Atkarībā no tā, vai katalogizējamais darbs ir bibliogrāfija vai kopsavilkumu/atreferējumu krājums, tam piešķir formas apakšsadaļu —Bibliogrāfijas vai —Kopsavilkumi un klasificē Kongresa bibliotēkas klasifikācijas klasēs Z, K, vai M kā bibliogrāfisku līdzekli vai klasēs A-Z — kā tematū. Dokumentu indeksācija šajā gadījumā ietekmē gan priekšmeta izguvi, gan materiālu atrašanu plauktā.*

Lai gan daudzas šāda veida publikācijas nepārprotami pieder vienai no divām minētajām kategorijām, tomēr ir arī izņēmumi, tādēļ priekšmetotājiem nākas pieņemt lēmumu par šo darbu traktējumu. Šeit aprakstīts apakšsadaļas —Kopsavilkumi darbības lauks un sniegtas vadlīnijas, kā šo apakšsadaļu strīdīgos gadījumos atšķirt no apakšsadaļas —Bibliogrāfijas. Norādījumus attiecībā uz kopsavilkumu/atreferējumu krājumu klasificēšanu, sk. F 480. Norādījumus par apakšsadaļas —Likumkrājumi lietošanu aiz juridiska rakstura aprakstgalvām, sk. A 1550.

1. Apakšsadaļas darbības lauks. —Kopsavilkumi lieto kā brīvi pievienojamo formas apakšsadaļu aiz tematiskām vai ģeogrāfiskām aprakstgalvām, vai arī aiz personvārdiem vai institūciju nosaukumiem, tādiem darbiem, kuros uzskaitītas publikācijas (grāmatas, periodiskie izdevumi, dokumenti, u. tml.) par doto tēmu un kas sniedz pilnu bibliogrāfisko informāciju kopā ar katras minētās publikācijas atreferējumu/kopsavilkumu vai arī faktu, ideju un uzskatu koncentrētu izklāstu. Šāda apakšsadaļa, kas lietota aiz personvārdiem vai institūciju nosaukumiem, apzīmē personas vai institūcijas publikāciju kopsavilkumus/atreferējumus vai arī publikācijas par attiecīgo personu vai institūciju. Šo apakšsadaļu lieto arī darbiem, kuros rezumēts šo publikāciju saturs, piemēram, **Japāņu avīzes—Kopsavilkumi.**

Piezīme: Apakšsadaļu —Kopsavilkumi nelieto kongresu materiālu atreferējumiem/kopsavilkumiem. Šādiem darbiem izmanto apakšsadaļu —Kongresi, konferences utt. bez tālāka pakārtojuma. (salīdzināt ar A 1460).

2. Atšķirība starp kopsavilkumu krājumiem un anotētām bibliogrāfijām. Lēmums par to, vai darbu uzskatīt par kopsavilkumu vai bibliogrāfiju, galvenokārt balstās uz tajā esošo anotāciju vai kopsavilkumu/atreferējumu raksturu. Turpmāk dotas to kopsavilkumu/atreferējumu tipiskās pazīmes, kuriem ir atbilstīga apakšsadaļa —Kopsavilkumi, lai gan ne visiem kopsavilkumiem/atreferējumiem piemīt visas turpmāk minētās pazīmes:

- tie īsumā atspoguļo visus būtiskākos oriģinālpublikācijā apskatītos jautājumus, parasti ietverot paša autora secinājumus,
- tie ir pietiekami detalizēti, lai lietotājs spētu izlemt, vai ir nepieciešams tuvāk iepazīties ar oriģinālizdevumu,
- tie izvērtē vai kritizē doto publikāciju.

Turpretī anotācijas, kas iekļautas anotētos bibliogrāfiskos līdzekļos, parasti sniedz tikai vispārēju norādi par katras uzskaitītās publikācijas priekšmetisko saturu un reti ir kritiska satura. Parasti ir nepieciešama norāde uz oriģinālpublikāciju, lai noteiktu vai tā ir noderīga.

Autora vai izdevēja mērķi, kas izteikti nosaukumā, priekšvārdā u. tml., var noderēt kā papildu faktors, lai noteiktu, vai objekts uzskatāms par atreferējumu/kopsavilkumu krājumu vai par anotētu bibliogrāfisku līdzekli.

A 1205 Kopsavilkumi

Formas apakšsadaļu —**Bibliogrāfijas** aiz aprakstgalvām piešķir visu veidu publikāciju anotētiem sarakstiem par attiecīgajiem priekšmetiem. To lieto aiz personvārdiem vai institūciju nosaukumiem anotētos personas vai institūcijas publikāciju sarakstos vai arī anotētos sarakstos par attiecīgo personu vai institūciju.

3. Darbi par referatīvo izdevumu sagatavošanu. Darbiem, kuros aprakstīts kā sagatavot referatīvos izdevumus noteiktā jomā vai par atsevišķiem svētajiem rakstiem vai noteiktiem izdevumu veidiem, piešķir atbilstošu tematisko aprakstgalvu vai unificētā nosaukuma aprakstgalvu ar brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Referēšana un indeksēšana.**

PAMATOJUMS: *Akronīms ir no vairāku vārdu vai vārdkopu sākumburtiem veidots nosaukums. Šeit sniegtas vadlīnijas par aprakstgalvas **Akronīmi** un brīvi pievienojamās apakšsiedaļas —**Akronīmi** piešķiršanu.*

1. Vispārīgie noteikumi. Vispārīga satura darbiem par akronīmiem piešķir aprakstgalvu **Akronīmi**. Darbiem, kas sastāv no akronīmu alfabētiska uzskaitījuma vairākās valodās kopā ar to nozīmju atšifrējumu, piešķir aprakstgalvu **Akronīmi—Vārdnīcas**.

2. Saistībā ar valodu.

a. Angļu valoda. Darbiem par akronīmiem angļu valodā piešķir aprakstgalvu **Akronīmi**. Darbiem, kas sastāv no akronīmu alfabētiska saraksta angļu valodā, piešķir aprakstgalvu **Akronīmi—Vārdnīcas**.

b. Citas valodas. Darbiem par akronīmiem attiecīgajā valodā vai valodu grupā piešķir aprakstgalvu [**valodas vai valodu grupas nosaukums**]—**Akronīmi**. Darbiem, kas sastāv no akronīmu alfabētiska uzskaitījuma attiecīgajā valodā vai valodu grupā kopā ar to nozīmju atšifrējumu, piešķir aprakstgalvu [**valodas vai valodu grupas nosaukums**]—**Akronīmi—Vārdnīcas**.

3. Saistībā ar tematu. Darbiem par attiecīgā temata akronīmiem piešķir tematam atbilstošo aprakstgalvu ar brīvi pievienojamu apakšsiedaļu —**Akronīmi**. Darbus, kas sastāv no attiecīgā temata akronīmu alfabētiska saraksta tālāk pakārto ar brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Vārdnīcas** pēc shēmas [**temats**]—**Akronīmi—Vārdnīcas**.

Darbiem par akronīmiem citās valodās nekā angļu piešķir papildu aprakstgalvu attiecīgajai valodai [**valoda**]—**Akronīmi**. Akronīmu vārdnīcas citās valodās nekā angļu tālāk pakārto ar aprakstgalvu —**Vārdnīcas** pēc shēmas [**temats**]—**Akronīmi—Vārdnīcas** un pievieno papildu aprakstgalvu attiecīgajai valodai [**valoda**]—**Akronīmi—Vārdnīcas**.

Piemēri:

Darba nosaukums: Guide to federal government acronyms.

650 #0 \$a Valsts aģentūras \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$x Akronīmi.

650 #0 \$a Izpildvaras departamenti \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$x Akronīmi

Darba nosaukums: Dictionary of medical and health acronyms.

650 #0 \$a Medicīna \$x Akronīmi \$v Vārdnīcas

650 #0 \$a Veselība \$x Akronīmi \$v Vārdnīcas

PAMATOJUMS: Līdz 1986. gada sākumam apakšsiedaļa —**Uzrunas, esejas, lekcijas** tika lietota kā formas apakšsiedaļa, lai atšķirtu darbus, kas sastāv no dokumentu krājumiem, dažāda satura rakstiem, lasījumu antoloģijām u. tml., no darbiem, kuri satur nepārtrauktu tekstu. Tā kā atšķirtspēja tika atzīta par nepietiekamu, šīs apakšsiedaļas lietošanu pārtrauca. Norādes uz apakšsiedaļu tika izņemtas no priekšmetu autoritatīvās datnes. Par uzrunu, eseju un lekciju klasifikāciju sk. F 300.

1. Vispārīgie noteikumi. Apakšsiedaļu —**Uzrunas, esejas, lekcijas** nelieto aiz aprakstgalvām jauniem katalogizējamiem darbiem. Jebkuram darbam, kam agrāk piešķirta šī apakšsiedaļa, piešķir attiecīgo aprakstgalvu bez formas apakšsiedaļas.

KB prakse:

2. Bibliogrāfiskās datnes uzturēšana.

a. Vispārīgie noteikumi. Neveic šīs apakšsiedaļas sistemātisku labošanu esošajos bibliogrāfiskajos ierakstos. Tomēr, ja aprakstgalvas bibliogrāfiskajos ierakstos tiek pārskatītas vai atjauninātas citu rediģēšanas uzdevumu sakarā, apakšsiedaļu —**Uzrunas, esejas, lekcijas** dzēš visos rediģējamajos bibliogrāfiskajos ierakstos, kur tās sastopamas.

b. Izdevumi. Ja tiek katalogizēts jauns darba izdevums, kura agrākajiem izdevumiem ir piešķirta aprakstgalva ar apakšsiedaļu —**Uzrunas, esejas, lekcijas**, atjaunina agrāko izdevumu MARC ierakstus tā, lai 6XX lauki visu izdevumu ierakstos saskanētu.

Aerofotogrāfija un fotogrāfijas no kosmosa A 1210.5

PAMATOJUMS: *Aprakstgalvu Aerofotogrāfija* piešķir tehniska rakstura darbiem, kuros aprakstītas metodes fotografēšanai no parastiem lidaparātiem. *Aprakstgalvu veidu Aerofotogrāfija [temats]* lieto darbiem par fotografēšanu no gaisa un fotouzņēmumu pielietošanu noteiktā jomā vai pētnieciskajā darbā. *Aprakstgalvu Aerofotogrāfijas* piešķir vispārīga rakstura darbiem par aerofotogrāfijām, to saglabāšanu, katalogizēšanu u. tml. Apakšiedaļu —*Aerofotogrāfijas* lieto aiz tematiskām aprakstgalvām un valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem, darbiem par kāda objekta vai vietas aerofoto attēlu vai to reprodukciju krājumiem. Apakšiedaļu —*Aeroskati* lieto kartēm, kurās attēlota teritorija no lidaparāta. Apakšiedaļu —*Fotogrāfijas no kosmosa* lieto aiz tematiskām aprakstgalvām un valstu, pilsētu, u. tml. nosaukumiem, fotoattēlu no kosmosa vai to reprodukciju krājumiem. Šeit sniegtas vadlīnijas par minēto aprakstgalvu un apakšiedaļu piešķiršanu.

1. Aerofotogrāfija.

a. Vispārīgais noteikums. Aprakstgalvu **Aerofotogrāfija** piešķir tehniska rakstura darbiem, kuros apskatītas metodes fotografēšanai no parastajiem lidaparātiem.

b. Saistībā ar priekšmetu. Tāda veida aprakstgalvas kā **Aerofotogrāfija [temats]** piešķir darbiem, kuros apskatītas metodes fotografēšanai no gaisa un šo fotouzņēmumu izmantošana noteiktā darba vai pētnieciskajā jomā. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Color aerial photography in the plant sciences and related fields.

650 #0 \$a Aerofotogrāfija lauksaimniecībā.

650 #0 \$a Aerofotogrāfija mežkopībā.

650 #0 \$a Aerofotogrāfija botānikā.

650 #0 \$a Krāsu fotogrāfija.

2. Aerofotogrāfijas.

a. Vispārīgais noteikums. Vispārīga rakstura darbiem par aerofogrāfiju krājumu apstrādi, saglabāšanu, katalogizāciju u. tml. piešķir aprakstgalvu **Aerofotogrāfijas**.

b. Saistībā ar priekšmetu. Darbiem par aerofotogrāfijām vai aerofotogrāfiju krājumiem saistībā ar tematu, piešķir brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Aerofotogrāfijas** aiz attiecīgā temata aprakstgalvām. *Piemērs:*

650 #0 \$a Zemes izmantošana \$z Meksika

\$x Aerofotogrāfijas.

c. Saistībā ar vietu. Darbiem par valstu, pilsētu u. tml. aerofogrāfiju vai aerofogrāfiju krājumiem, ieskaitot reprodukcijas, piešķir brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Aerofotogrāfijas** aiz attiecīgās vietas ģeogrāfiskās aprakstgalvas. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Great Britain from the air.

651 #0 \$a Lielbritānija \$x Aerofotogrāfijas.

A 1210.5 Aerofotogrāfija un fotogrāfijas no kosmosa

3. *Aeroskati.* Piešķir brīvi pievienojamo formas apakšsiedaļu —**Aeroskati** aiz valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem, kā arī aiz atsevišķu izglītības institūciju, karšu vai atlantu, kuras attēlotas attiecīgās teritorijas no gaisa, nosaukumiem. Tālāku pakārtojumu —**Kartes** neizmanto.

4. *Fotogrāfijas no kosmosa.* Piešķir brīvi pievienojamo formas apakšsiedaļu —**Fotogrāfijas no kosmosa** aiz tematiskām aprakstgalvām un aiz valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem, no kosmosa izdarītu uzņēmumu vai to reprodukciju krājumiem. Aprakstgalvu **Fotogrāfijas no kosmosa** lieto tehniska rakstura darbiem par fotografēšanas metodēm no kosmosa.

1. Vispārīgais noteikums. Aprakstgalvu **Lidostas** (var pakārtot *ģeogr.*) piešķir darbiem, kuros kopumā apskatītas lidostas, lidlauki u. tml., kas apkalpo pilsētu vai reģionu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Air facilities, 1967, Washington metropolitan area.

650 #0 \$a Lidostas \$a Amerikas Savienotās Valstis
\$z Vašingtonas metropoles reģions.

2. Atsevišķas lidostas. Darbiem, kuros ir aprakstīta kāda konkrēta lidosta, piešķir institūcijas nosaukuma aprakstgalvu lidostai. Ja darbā aprakstītas lidostas iekārtas, ieskaitot lidostas celtnes, skrejceļus u. tml., piešķir arī aprakstgalvu [**pilsēta**]—**Celtnes, būves utt.** galvenajai pilsētai (vai pilsētām), ko šī lidosta apkalpo. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Gateway to the word : illustrated story of the London Airport.

610 20 \$a Heathrow Airport.
651 #0 \$a Londona (Lielbritānija) \$x Celtnes, būves utt.

Darba nosaukums: A giant in Texas : a history of the Dallas-Fort Worth Regional Airport controversy, 1911-1974.

610 20 \$a Dallas — Fort Worth Regional Airport \$x Vēsture.
651 #0 \$a Dalasa (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Celtnes, būves utt. \$x Vēsture.
651 #0 \$a Fortvorta (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Celtnes, būves utt. \$x Vēsture.

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas vadlīnijas par aprakstgalvas **Arābi** lietojumu un terminiem **Arābu**, **Arābu pussala** un **Arābu valoda** kā kvalifikatoru priekšmeta aprakstgalvās, kā arī par aprakstgalvu un kvalifikatoru **Arābu valstis**.

1. **Arābi.** Aprakstgalvu **Arābi** (var pakārtot *ģeogr.*) lieto vispārīga satura darbiem par arābiem kā etnisku grupu.
2. **Arābu.** Arābu lieto kā *etniskās grupas* apzīmētāju aprakstgalvu kvalifikatoros, piemēram, **Kulinārija, arābu**.
3. **Arābu pussala.** **Arābu pussala** lieto kā *vietas* apzīmētāju aprakstgalvu kvalifikatoros, piemēram, **Dievietes, Arābu pussalas**.
4. **Arābu valoda.** **Arābu** lieto kā *valodas* apzīmētāju aprakstgalvu kvalifikatoros, piemēram, **Kaligrāfija, arābu**.
5. **Arābu valstis.** Ģeogrāfisko aprakstgalvu un apakšiedaļu **Arābu valstis** lieto darbiem, kuros kopumā apskatītas arābu valodā runājošās Āfrikas un Āzijas valstis vai arī tikai Āzijas valstis. Šo terminu lieto arī aprakstgalvu kvalifikatoros, lai apzīmētu šīs valstis kopumā, piemēram, **Arābu valstu periodiskie izdevumi; Diplomātiskais un konsulārais dienests, arābu valstu**.

PAMATOJUMS: Darbiem, kuros apskatīta noteiktu vietu arheoloģija, piešķir priekšmeta aprakstgalvu standartkombinācijas. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvu piešķiršanai, nodrošinot šādas tematikas darbu vienotu traktējumu.

Piezīme: Tekstā un piemēros citēto aprakstgalvu secība nav svarīga, jo katrā atsevišķā gadījumā aprakstgalvu secība ir atkarīga no darba tematikas un piešķirtajiem klasifikācijas indeksiem (salīdzināt ar A 80).

1. Vispārīgie noteikumi. Darbiem par konkrētas vietas arheoloģiju piešķir šādas aprakstgalvu kombinācijas, kuru lietojums turpmāk aprakstīts sadaļās 1.a-1.d:

- 651 #0 \$a [arheoloģiskas vietas nosaukums, ja darbs ir par konkrētu vietu].
- 651 #0 \$a [vieta] \$x Antikvitātes <vai Antikvitātes, romiešu [u. tml.]>.
- 650 #0 \$a Antikvitātes, aizvēsturiskās \$z [vieta].
- 650 #0 \$a [tautas, aizvēsturiskās kultūras, vai laika perioda u. tml. nosaukums].
- 650 #0 \$a Arheoloģiskie izrakumi \$z [vieta].

Piešķir aprakstgalvas arī citu tematu, piemēram, podniecība, apbedījumu vietas, lauksaimniecība u. tml. atspoguļošanai. Šīs aprakstgalvas pakārto ģeogrāfiski, ietverot arī arheoloģiskās vietas nosaukumu, ja darbs attiecas uz konkrētu vietu.

a. Arheoloģiskās vietas nosaukums. Darbiem par konkrētu arheoloģisku vietu piešķir šīs vietas nosaukuma aprakstgalvu. Par aprakstgalvu veidošanu atsevišķām arheoloģiskām vietām, sk. turpmāk 3. sadaļā.

b. [Vieta]—Antikvitātes un/vai Antikvitātes, aizvēsturiskās—[vieta]. Tipveida aprakstgalvu [vieta]—Antikvitātes piešķir darbiem par noteiktas vietas antikvitātēm, piemēram: **Āfrika—Antikvitātes; Francija—Antikvitātes; Londona (Lielbritānija)—Antikvitātes.**

Ja darbs ir par noteiktu arheoloģisku vietu, šo aprakstgalvu piešķir vienīgi, lai atspoguļotu par valsti zemāku administratīvo vienību, kurā šī vieta atrodas (vai pirmā līmeņa politisko vienību Amerikas Savienoto Valstu, Lielbritānijas un Kanādas gadījumā).

Lieto apakšsadaļu —**Antikvitātes, bizantiešu, [ķeltu, vācu, feniķiešu, romiešu, slāvu, vai turku]**, ja darbs ir par šāda veida antikvitātēm. Visos pārējos gadījumos piešķir apakšsadaļu —**Antikvitātes** bez kvalifikatora ar apzīmētāju.

Darbiem par aizvēsturiskām antikvitātēm piešķir aprakstgalvu **Antikvitātes, aizvēsturiskās—[vieta]**. Šo aprakstgalvu nepakārto tālāk ar atsevišķu arheoloģisku vietu nosaukumiem.

A 1225 Arheoloģiska satura darbi

c. Tautas nosaukums. Ja iespējams, aprakstgalvu piešķir tautai, kura dzīvojusi arheoloģiskās vietas teritorijā vai aizvēsturiskajai kultūrai, vai laikposmam. Ja nepieciešams, šo aprakstgalvu pakārto ģeogrāfiski. Aiz mūsdienās eksistējošu tautu aprakstgalvām lieto apakšsedaļu —**Antikvitātes**. *Piemēri:*

650 #0 \$a Šumeri
650 #0 \$a Mezolīta laikmets
650 #0 \$a Vara laikmets \$z Eiropa
650 #0 \$a Halštates laikmets
650 #0 \$a Auklas keramikas kultūra
650 #0 \$a Neandertālieši \$z Francija \$z Poitou-Charentes
650 #0 \$a Indiešu civilizācija
650 #0 \$a Senie indiāņi
650 #0 \$a Maiji \$x Antikvitātes

Ja darbs ir par divām tautām, kultūrām vai laikposmiem, apzīmē abus. Ja darbs ir par vairāk nekā divām tautām u. tml., vai arī tautas, kultūras vai laikposma nosaukums pēc katalogizējamā darba nav nosakāms, šāda veida aprakstgalvu var nelietot.

Aprakstgalvu tautas nosaukumam piešķir pat tad, ja apakšsedaļa —**Antikvitātes** ir kvalificēta ar atbilstošās etniskās grupas apzīmētāju. Piemēram, aprakstgalva **Ķelti** ir nepieciešama pat tad, ja pirmajā aprakstgalvā — **Antikvitātes, ķeltu** šis tautas nosaukums jau ir norādīts:

651 #0 \$a Rumānija \$x Antikvitātes, ķeltu.
650 #0 \$a Ķelti \$z Rumānija.

Izņēmums: Aprakstgalvu **Romieši** nepiešķir, ja ir piešķirta aprakstgalva **Itālija—Antikvitātes, romiešu** vai [*vieta Itālijā*]**—Antikvitātes, romiešu**.

Šo aprakstgalvu nepiešķir, ja vieta, kas lietota aprakstgalvā [*vieta*]**—Antikvitātes** tieši atbilst tautas nosaukumam (piemēram, **Grieķija** un **Grieķi**; **Ēģipte** un **Ēģiptieši**; **Gallija** un **Galli**; **Havajas** un **Havajieši**; **Roma** un **Romieši**).

d. Arheoloģiskie izrakumi—[vieta]. Šo aprakstgalvu piešķir, ja katalogizējamais darbs ir par izrakumu norisi noteiktā vietā, ieskaitot izmantoto tehniku, iegūtajiem materiālās kultūras pieminekļiem u. tml. Šo aprakstgalvu nepakārto ar atsevišķu arheoloģisku vietu nosaukumiem.

2. Antikvitāšu katalogi. Darbiem, kuros uzskaitīti arheoloģiskās vietās atrastie objekti, aiz atsevišķu arheoloģisko vietu nosaukumiem un aiz tipveida aprakstgalvas [*vieta*]**—Antikvitātes** un **Arheoloģiskie izrakumi—[vieta]** lieto brīvi pievienojamo formas apakšsedaļu —**Katalogi**.

Apakšsedaļu —**Katalogi** nelieto aiz tautu nosaukumu aprakstgalvām. Piemēram, lieto **Roma—Antikvitātes—Katalogi**, bet nelieto **Romieši—Katalogi**.

3. Aprakstgalvu izveide atsevišķu arheoloģisku vietu nosaukumiem. Arheoloģisko vietu aprakstgalvu izveidē parasti ievēro A 690 sniegtos noteikumus *Ģeogrāfisko aprakstgalvu formulēšana*. Mazpazīstamām arheoloģiskām vietām, kuru nosaukumu atrašana uzziņu avotos ir maz iespējama, nosaukumu formulē tā, kā tas minēts katalogizējamajā darbā. Nosaukumam pievieno vārdus **arheoloģiska vieta**, ja vien nosaukums jau neietver šo terminu, piemēram, **Canyon Creek Ruin (Amerikas Savienotās Valstis)**. Pievieno atbilstošo ģeogrāfisko kvalifikatoru. Arheoloģiskām vietām, kas atrodas pilsētās, kvalifikatorā lieto pilsētas nosaukumu (salīdzināt ar A 810). *Piemēri:*

```
151 ## $a Fengate Site (Lielbritānija)
151 ## $a Agate Basin Site (Amerikas Savienotās Valstis)
151 ## $a Young Site (Amerikas Savienotās Valstis)
```

Pievieno šādus 451 un 551 (plašāka termina) laukus:

```
451 ## $a [alternatīvs nosaukums(i)] ([ģeogrāfiskais
      kvalifikators])
551 ## $w g $a [mūsdienu valsts] $x Antikvitātes
```

Piezīme: Iepriekš minētajā modelī termins [mūsdienu valsts] Kanādas, Lielbritānijas un Amerikas Savienoto Valstu gadījumā attiecas uz pirmā līmeņa politisko vienību.

Ja arheoloģiskajā vietā mūsdienās ir ferma vai plantācija, pievieno arī 550. lauku (plašāks termins) **\$a Zemnieku saimniecības \$z [mūsdienu valsts]** vai **\$a Plantācijas \$z [mūsdienu valsts]**.

Ja arheoloģiskā vieta atrodas izzudušas pilsētas teritorijā, aprakstgalvu labāk veido izzudušās pilsētas, nevis arheoloģiskās vietas nosaukumam, ievērojot A 715.

Ja arheoloģiskā vieta ir ala vai kapkalns ar savu nosaukumu, aprakstgalvu veido alas vai kapkalna nosaukumam, izlaižot vārdus **Arheoloģiska vieta**. Papildus iepriekš minētajam aprakstgalvu modelim pievieno 550. lauku (plašāks termins) **\$a Alas \$z [mūsdienu valsts]** vai **\$a Kapkalni \$z [mūsdienu valsts]**. *Piemēri:*

```
151 ## $a Tekskala ala (Meksika)
550 ## $w g $a Alas $z Meksika
551 ## $w g $a Meksika $x Antikvitātes

151 ## $a Wise Rockshelter (Amerikas Savienotās Valstis)
550 ## $w g $a Alas $z Amerikas Savienotās Valstis
551 ## $w g $a Amerikas Savienotās Valstis $x Antikvitātes

151 ## $a Lewis Creek kapkalns (Amerikas Savienotās Valstis)
550 ## $w g $a Kapkalni $z Amerikas Savienotās Valstis
551 ## $w g $a Amerikas Savienotās Valstis $x Antikvitātes
```

4. Piemēri aprakstgalvu piešķiršanai atsevišķiem darbiem.

Darba nosaukums: Archaeological treasures of ancient Egypt.
651 #0 \$a Ēģipte \$x Antikvitātes.

A 1225 Arheoloģiska satura darbi

Darba nosaukums: Etruscan painted tombs of Tarquinia, Italy.

- 651 #0 \$a Trāķija (Itālija) \$x Antikvitātes.
- 650 #0 \$a Etruski \$z Itālija \$z Trāķija.
- 650 #0 \$a Senkapi \$z Itālija \$z Trāķija.
- 650 #0 \$a Sienu gleznojumi un rotājumi, etrusku \$z Itālija \$z Trāķija.

Darba nosaukums: Remains of Roman roads in Lombardy.

- 651 #0 \$a Lombardija (Itālija) \$x Antikvitātes, romiešu.
- 650 #0 \$a Ceļi, romiešu \$z Itālija \$z Lombardija.

Darba nosaukums: Studies of Phoenician settlements in early Spain.

- 651 #0 \$a Spānija \$x Antikvitātes, fenīķiešu.
- 650 #0 \$a Fenīķieši \$z Spānija.

Darba nosaukums: Archaeological excavations of Pueblo sites in Chaco Canyon, New Mexico.

- 651 #0 \$a Čako kanjons (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Antikvitātes.
- 650 #0 \$a Pueblu indiāņi \$ x Antikvitātes.
- 650 #0 \$a Arheoloģiskie izrakumi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Čako kanjons.

Darba nosaukums: Danebury, anatomy of an Iron Age hillfort.

- 651 #0 \$a Danebury Site (Lielbritānija)
- 650 #0 \$a Nocietinājumi, aizvēsturiskie \$z Lielbritānija \$z Danebury Site.
- 650 #0 \$a Dzelzs laikmets \$z Lielbritānija \$z Danebury Site.

Darba nosaukums: Selected early Mississippian household sites in the American Bottom.

- 650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Amerikas zemiene \$x Antikvitātes.
- 650 #0 \$a Misisipi kultūra \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Amerikas zemiene.
- 650 #0 \$a Arheoloģiskie izrakumi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Amerikas zemiene.
- 651 #0 \$a Amerikas zemiene (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Antikvitātes.

Darba nosaukums: The Grand Village of the Natchez revisited : excavations at the Fatherland site, Adams County, Mississippi, 1972.

- 651 #0 \$a Fatherland Site (Amerikas Savienotās Valstis)
- 650 #0 \$a Natchez indiāņi \$x Antikvitātes.
- 650 #0 \$a Arheoloģiskie izrakumi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Adams County.

Darba nosaukums: Archeology of Kauai.

- 651 #0 \$a Kauai (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Atikvitātes.
- 650 #0 \$a Arheoloģiskie izrakumi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Kauai.

PAMATOJUMS: *Arhīvi ir dokumentu vai ierakstu krājumi par kādas personas, ģimenes, apvienības, kopienas vai tautas darbību, biznesa darījumiem u. tml. Šeit sniegtas vadlīnijas par apakšiedaļu —Arhīvi un —Arhīvu materiāli* piešķiršanu. Par arhīva materiālu sarakstu klasifikāciju sk. F 495, 1-2, darbu klasifikāciju par arhīvu resursiem sk. F 630.

1. —*Arhīvi.*

a. Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Arhīvi** lieto kā formas vai tematisko apakšiedaļu aiz institūciju un izglītības institūciju, personu un etnisko grupu veidiem un aiz atsevišķiem personvārdiem, dzimtu, institūciju un izglītības institūciju nosaukumiem, personu vai institūciju dokumentālo materiālu krājumiem vai darbiem par šo personu/institūciju dokumentālo materiālu, piemēram, manuskriptu, mājsaimniecības ierakstu, dienasgrāmatu, korespondences, fotoattēlu, piemiņlietu u. tml. krājumiem. Dokumentālo materiālu krājumiem apakšiedaļu —**Arhīvi** kodē kā \$v apakšlauku. Darbiem par dokumentālo materiālu krājumiem — kā \$x apakšlauku.

Šādiem darbiem piešķir vairākas aprakstgalvas, lai atspoguļotu gan arhīvu, gan dokumentu priekšmetisko aspektu. *Piemēri:*

Darba nosaukums: The personal archives of President Calvin Coolidge.

600 10 \$a Coolidge, Calvin \$d 1872-1933 \$v Arhīvi.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Politika
un pārvalde \$y 1923-1929 \$v Avoti.

Darba nosaukums: Documents of the State Department relating to the history of Greece from 1950 to 1954.

651 #0 \$a Grieķija \$x Vēsture \$y 1950-1967 \$v Avoti

610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$b Dept.
of State \$v Arhīvi.

Darba nosaukums: Papers of the Society of American Indians [microform]

650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$x Vēsture
\$v Avoti.

610 20 \$a Society of American Indians \$v Arhīvi.

b. Atsevišķas institūcijas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Arhīvi** lieto aiz institūciju, ieskaitot atsevišķas izglītības institūcijas, nosaukumiem, pieņemot, ka institūcija vai atsevišķā izglītības institūcija ir arhīva sagatavošanas autors, nevis institūcija, kas uzglabā arhīvu. Ja krājums ir formāli organizēts arhīvs ar patstāvīgu nosaukumu, kuram var veidot nosaukuma aprakstgalvu, lieto šo aprakstgalvu, nevis apakšiedaļu —**Arhīvi** aiz institūcijas nosaukuma.

A 1230 Arhīvi un arhīvu materiāli

c. **Katalogi.** Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Katalogi** lieto aiz tematiskās apakšiedaļas —**Arhīvi** dokumentu un materiālu sarakstiem, kas glabājas atsevišķā arhīvā. Atbilstoši A 1361, piešķir vairākas aprakstgalvas, lai atspoguļotu arhīva materiālu tematiku un arī institūciju, kas šos materiālus uzglabā. *Piemēri:*

Darba nosaukums: A Catalog of the Southern Africa archives in the University of York.

- 651 #0 \$a Dienvidāfrika \$x Vēsture \$x Avoti
\$v Bibliogrāfijas \$v Katalogi.
- 651 #0 \$a Dienvidāfrika \$x Vēsture \$x Manuskripti
\$v Katalogi.
- 610 20 \$a University of York. \$b Centre for Southern
African Studies \$x Arhīvi \$v Katalogi.

Darba nosaukums: Documents of the Royal Victoria Hospital held in the McGill University Archives.

- 610 20 \$a Royal Victoria Hospital (Monreāla, Kanāda)
\$x Arhīvi \$v Katalogi.
- 610 20 \$a Royal Victoria Hospital (Monreāla, Kanāda)
\$x Vēsture \$x Avoti \$v Bibliogrāfijas
\$v Katalogi.
- 610 20 \$a McGill University. \$b Archives
\$v Katalogi.

2. —Arhīvu materiāli.

a. **Vispārīgais noteikums.** Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Arhīvu materiāli** lieto aiz tematiskām aprakstgalvām un valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem, īsiem aprakstiem par institūcijā(s) pieejamiem dokumentu veidiem un vēsturiskiem ierakstiem par noteiktu tematu vai vietu.

Apakšiedaļu —**Arhīvu materiāli** nelieto katalogiem, kas satur institūcijas krājumu vai tematisku krājumu sarakstus, kuros objekti uzskaitīti viens pēc otra.

Piezīme: Apakšiedaļa —Arhīvu materiāli agrāk tika pakārtota ar vietu. Šo praksi pārtrauca 1990 gadā. Ja resursu atrašanās vieta tiek uzskatīta par svarīgu, to izceļ, kā papildu aprakstgalvu piešķirot aprakstgalvu Arhīvu materiāli —[vieta]. Piemērs:

Darba nosaukums: Christianity in China : a scholar's guide to resources in the archives of the United states.

- 650 #0 \$a Kristietība \$z Ķīna \$x Arhīvu materiāli.
- 651 #0 \$a Ķīna \$x Baznīcas vēsture \$x Arhīvu
materiāli.
- 650 #0 \$a Arhīvu materiāli \$z Amerikas Savienotās
Valstis.

b. Direktori. Brīvi pievienojamo apakšsiedaļu—**Direktori** lieto, ja nepieciešams, aiz tipveida aprakstgalvas [*temats vai vieta*]**—Arhīvu materiāli**, darbiem, kas satur nosaukumus, adreses un īsus to institūciju aprakstus, kurās tiek glabāti materiāli par konkrēto tematu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Peace : archival and library collections in the United States.

650 #0 \$a Miers \$x Arhīvu materiāli \$v Direktori.

650 #0 \$a Miers \$x Bibliotēkas krājumi
\$v Direktori.

650 #0 \$a Arhīvu materiāli \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$v Direktori.

650 #0 \$a Bibliotēkas krājumi \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$v Direktori.

PAMATOJUMS: *Publikācijas par mākslu un māksliniekiem parasti atspoguļo vairākus mākslas aspektus, ieskaitot vēsturiskos periodus, stilus, tēmas, īpašumtiesības, u. tml. Šī iemesla dēļ priekšmetotājs parasti katalogizējamajam darbam piešķir nevis vienu aprakstgalvu, bet aprakstgalvu kopu. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvu piešķiršanai darbiem par mākslu kopumā, par vizuālo mākslu kopumā, un par tēlotājmākslu gan kopumā, gan par atsevišķiem tēlotājmākslas žanriem.*

*Līdz 1977. gadam atsevišķiem tēlotājmākslas žanriem priekšmetošanas prakse noteica aprakstgalvu pāru veidošanu, — vienu vienskaitļa, bet otru — daudzskaitļa formā, piemēram, **Glezniecība un Gleznojumi**. Aprakstgalvas vienskaitļa forma tika piešķirta darbiem, kuros apskatīts temats, piemēram, tehnika, estētika, vēsture. Daudzskaitļa forma tika piešķirta darbiem, kuros kopumā tika apskatīti paši mākslas darbi, piemēram, reprodukcijas, katalogi, restaurācija. Šo praksi pārtrauca 1977. gadā, un tagad vienskaitļa formu lieto abiem publikāciju veidiem.*

*Līdz 2001. gadam mākslas priekšmetošana būtiski atšķīrās no citu tematu priekšmetošanas ar ģeogrāfisko apakšiedaļu atrašanās vietu priekšmeta aprakstgalvās. 2001. gada februārī pārtrauca lietot ģeogrāfiskās apakšiedaļas aiz hronoloģiskajām apakšiedaļām. Tāda aprakstgalva kā, piemēram, **Glezniecība, mūsdienū—20. gs.—Francija** tika pārveidota par **Glezniecība, francū—20. gs.** Brīvi pievienojamo apakšiedaļu saraksts mākslas aprakstgalvām, ieskaitot hronoloģiskās apakšiedaļas, tika izveidots 2001. gadā (salīdzināt ar A 1148).*

DEFINĪCIJAS:

*Tēlotājmāksla ir mākslas forma, kuras galvenā raksturojošā iezīme ir skaistums, nevis praktiskais pielietojums, piemēram, glezniecība, tēlniecība, zīmējumi, iespiedgrafika. Tēlotājmākslu kopumā izteic ar aprakstgalvu **Māksla**.*

*Vizuālā māksla ir kopējs apzīmējums tēlotājmākslai, arhitektūrai un lietišķajai mākslai (amatniecības objektiem ar estētisku vērtību, piemēram, stikla trauki, mēbeles, audumi). Arī vizuālās mākslas jēdzienu izteic ar aprakstgalvu **Māksla**.*

*Termins mākslas plašākā nozīmē ietver vizuālo mākslu, literatūru un izpildītājmākslu (deja, mūzika, teātris, u. tml.). Šo jēdzienu izteic ar aprakstgalvu **Mākslas**.*

Piezīme: Labākai uzskatāmībai aprakstgalvas un to lietojuma piemēri šajā nodaļā apskatītas tādā pat secībā kā 1. sadaļā turpmāk. Darbu nosaukumiem piešķirto aprakstgalvu secība var mainīties atkarībā no temata nozīmīguma attiecīgajā darbā un tā klasifikācijas (salīdzināt ar A 80).

1. Vairāku mākslinieku radīti darbi.

a. Vispārīgie noteikumi. Lai izceltu turpmāk minētos mākslas aspektus, piešķir atbilstošas aprakstgalvu kombinācijas:

650 #0 \$a [mākslas forma, kvalificēta ar tautības, reģiona, etnisko vai reliģijas apzīmētāju] \$z [radīšanas vieta] \$y [laikposma apakšiedaļa].

650 #0 \$a [mākslas forma, kvalificēta ar laika perioda apzīmētāju] \$z [radīšanas vieta].

A 1250 Māksla un tēlotājmāksla

- 650 #0 \$a [stils, virziens, u. tml.] \$z [radīšanas vieta].
- 650 #0 \$a [tēma].
- 650 #0 \$a [mākslas forma] \$z [pašreizējā atrašanās vieta].
- 6XX XX \$a [īpašnieks].
- 6XX XX \$a [citas atbilstošas aprakstgalvas].

Nepiešķir īpašas formas apakšiedaļas, lai izceltu faktu, ka katalogizējamais darbs sastāv no fotoreprodukcijām, vai mākslas darbu attēliem.

Apakšiedaļu —**Vēsture** lieto tikai aprakstgalvām, kas piešķirtas vispārīgiem, visaptverošiem darbiem, piemēram, **Glezniecība**—**Vēsture**. Apakšiedaļu —**Vēsture** nelieto materiāliem, kas attiecas tikai uz vienu valsti, kā arī aiz šāda veida formas apakšiedaļām —**Māksla**; —**Ilustrācijas**; —**Portreti**; u. tml. Apakšiedaļu —**Vēsture un kritika** aiz mākslas aprakstgalvām nelieto.

b) Mākslas forma. Lai apzīmētu mākslas formu, lieto konkrētāko atbilstošo aprakstgalvu, piemēram, **Tēlniecība**; **Metāla skulptūras**; **Dzelzs skulptūras**. Aprakstgalvu **Māksla** lieto darbiem par tēlotājmākslu vai vizuālajām mākslām (tēlotājmāksla, arhitektūra un dekoratīvā māksla) kopumā. Aprakstgalvu **Māksla** lieto arī tad, ja darbā apskatītas trīs vai vairākas tēlotājmākslas formas un neviena no tām nav dominējoša. Aprakstgalvu **Mākslas** lieto darbiem par vizuālo mākslu, izpildītājmākslu un/vai literatūru kopumā. Mākslas formu izteicošām aprakstgalvām pievieno kvalifikatoru, ja mākslinieki pieder noteiktai nacionālai, etniskai vai reliģiskai grupai. Var pievienot arī par valsti lielākus reģionus apzīmējošus kvalifikatorus. Var piešķirt vairākas šāda veida aprakstgalvas, ja mākslinieki pieder vairākām iepriekš minētām grupām, piemēram, **Indijas budistu mākslinieki**, **Ebreju izcelsmes amerikāņu mākslinieki**. Ja nepieciešams, aprakstgalvas mākslas formai, kvalificētu ar nacionālu, etnisku vai reliģijas apzīmētāju, var tālāk pakārtot ģeogrāfiski. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Ainavu glezniecība, kanādiešu \$z Kanāda \$z Ontario province.
- 650 #0 \$a Glezniecība, basku \$z Spānija \$z Azcoitia.
- 650 #0 \$a Itāliešu izcelsmes amerikāņu māksla \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Pensilvānijas štats.
- 650 #0 \$a Jezuītu māksla \$z Āzija.
- 650 #0 \$a Māksla, latīņamerikāņu.

c. Radīšanas vieta. Lieto ģeogrāfisko apakšiedaļu, lai parādītu mākslas darba radīšanas vietu šāda veida aprakstgalvām: mākslas forma, kvalificēta ar tautības, etnisko vai reliģijas apzīmētāju; mākslas forma, kvalificēta ar laika perioda apzīmētāju (izņemot apzīmētāju **jauno laiku**); stilu vai virzienu izteicošas aprakstgalvas. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Portretu glezniecība, amerikāņu \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Jaunanglija.
- 650 #0 \$a Glezniecība, basku \$z Spānija \$z Bilbao.
- 650 #0 \$a Māksla, hindu \$z Indija \$z Madrasa.
- 650 #0 \$a Tēlniecība, senā \$z Vidējie Austrumi.
- 650 #0 \$a Romantisms mākslā \$z Eiropa.
- 650 #0 \$a Futūrisms (māksla) \$z Itālija.

Aprakstgalvu nepakārto ģeogrāfiski, ja:

- aprakstgalvai ir kvalifikators ar mākslinieku tautības apzīmētāju un tas norāda arī darba radīšanas vietu. *Piemērs:*

650 #0 \$a Glezniecība, franču.
[nevis 650 #0 \$a Glezniecība, franču \$z Francija]

Lai atspoguļotu atsevišķas vietas valstī, aprakstgalva ar kvalifikatoru tomēr ir jāpakārto ģeogrāfiski, piemēram, **Glezniecība, franču—Francija—Parīze.**

- aprakstgalva, kas kvalificēta ar etniskās grupas apzīmētāju, un darba radīšanas vieta ir identiska šīs grupas etniskajai dzimtenei.

650 #0 \$a Māksla, maoru.
[nevis 650 #0 \$a Māksla, maoru \$z Jaunzēlande]

- aprakstgalvai, kas izteic vietu, vietas apzīmējums netieši ir arī laika perioda apzīmējums aprakstgalvās, kuras piešķirtas, lai atspoguļotu laika periodu, piemēram, aprakstgalvu **Māksla, viduslaiku** lieto, lai izteiktu mākslu viduslaiku Eiropā. Līdz ar to tālāka ģeogrāfiska pakārtošana ar apakšiedaļu —**Eiropa** nav nepieciešama.

d. Vēsturiskais periods. Darbiem par noteiktiem laika periodiem mākslā piešķir aprakstgalvas, kas atspoguļo darba hronoloģisko aspektu. Visvairāk lietotās aprakstgalvas vēsturiskā perioda atveidošanai ir mākslas formu apzīmējošas aprakstgalvas, kvalificētas ar laika perioda apzīmētāju un/vai laikposma apakšiedaļu; mākslas formu apzīmējošas aprakstgalvas, kvalificētas ar vietas vai etniskās grupas apzīmētāju un laikposma apakšiedaļu; vai arī stilu vai virzienu apzīmējošas aprakstgalvas. Ja darbam nevar formulēt mākslas perioda aprakstgalvu, laika perioda izteikšanai lieto cita veida aprakstgalvas, piemēram, vēstures aprakstgalvas, dinastiju nosaukumus, u. tml.

(1) Jauno laiku periods (pēc 1500. gada).

(a) Noteiktu vietu vai etnisko grupu māksla. Piešķir aprakstgalvu mākslas formai, kvalificētu ar atbilstošu nacionālu, reģionālu vai etnisku apzīmētāju, lietojot izveidotās hronoloģiskās apakšiedaļas vai apakšiedaļas no brīvi pievienojamā apakšiedaļu saraksta, kas iekļauts A 1148. Darbiem par jauno laiku periodu kopumā (no 1500. gada līdz mūsdienām) piešķir tautības, reģionālo vai etnisko grupu mākslas aprakstgalvu bez laikposma apakšiedaļas. Gadījumos kad ģeogrāfisko apakšiedaļu lieto kādas teritorijas atsevišķas vietas atspoguļošanai, jebkuru hronoloģisko apakšiedaļu kārtos aiz tās. *Piemēri:*

650 #0 \$a Ainavu glezniecība, austriešu \$z 20. gs.
650 #0 \$a Māksla, japāņu \$z Japāna \$z Tokija
\$y Edo periods, 1600-1868.

A 1250 Māksla un tēlotājmāksla

(b) *Ar vietu vai etnisku grupu nesaistīta māksla.* Mākslas formai bez kvalifikatora ar apzīmētāju (vai ar apzīmētāju **jauno laiku**) piešķir aprakstgalvu ar gadsimta apakšiedaļu, ja tāda ir nepieciešama. Šo aprakstgalvu nelieto, ja aprakstgalva, kas piešķirta stila vai virziena atspoguļošanai, netieši ietver arī mākslas formu un laika periodu vai gadsimtu. *Piemēri:*

650 #0 \$a Tēlniecība, jauno laiku.

650 #0 \$a Glezniecība, jauno laiku \$z 19. gs.

650 #0 \$a Zīmējumi \$z 17. gs.

(2) *Māksla pirms 1500. gada.*

(a) *Noteiktu vietu vai etnisko grupu māksla.* Piešķir mākslas formas aprakstgalvu, kvalificētu ar atbilstošu tautības, reģionālo vai etnisko apzīmētāju, lietojot izveidotās hronoloģiskās apakšiedaļas vai apakšiedaļas, ja tādas ir nepieciešamas, no brīvi pievienojamā apakšiedaļu saraksta A 1148. Izņemot ķīniešu, japāņu un korejiešu mākslu, hronoloģiskās apakšiedaļas parasti nelieto laika periodam līdz 10. gs. Ja nepieciešams, piešķir arī mākslas formas aprakstgalvu, kas kvalificēta ar laika perioda apzīmētāju, un pakārtota ģeogrāfiski, piemēram, **Tēlniecība, viduslaiku—Francija—Burgundija; Māksla, senā—Indija.** Aprakstgalvu, kvalificētu ar laika perioda apzīmētāju nelieto, ja aprakstgalva, kas piešķirta stila vai virziena atspoguļošanai, apzīmē arī mākslas formu un laika periodu. Ja ģeogrāfiskā apakšiedaļa lietota kādas konkrētas teritorijas norādīšanai, tad hronoloģiskā apakšiedaļa vienmēr tiek pakārtota aiz tās, piemēram, **Tēlniecība, franču—Francija—Burgundija—12. gs.**

(b) *Ar vietu vai etnisku grupu nesaistīta māksla.* Piešķir mākslas formas aprakstgalvu, kvalificētu ar atbilstošu laika perioda apzīmētāju vai lietojot izveidotās hronoloģiskās apakšiedaļas, piemēram, **Marmora skulptūras, viduslaiku; Zīmējumi—15. gs.** Šādu aprakstgalvu nelieto, ja aprakstgalva, kas piešķirta stila vai virziena atspoguļošanai, netieši ietver arī mākslas formu un laika periodu vai gadsimtu.

e. *Stils, virziens u. tml.* Piešķir aprakstgalvu, lai parādītu mākslas stilu vai virzienu. Ar stilu saprot mākslas elementu kopumu, kas rada noteiktam laika periodam un kultūrai raksturīgu izteiksmes veidu. Stils, salīdzinot ar virzienu ir šaurāks termins. Ar virzienu saprot īpašu izteiksmes veidu, kas ir mākslinieku kopīga mērķtiecīga darba rezultāts, panākts ar vienādiem paņēmieniem. *Piemēri:*

650 #0 \$a Māksla, karolingu.

650 #0 \$a Kubisms.

650 #0 \$a Impresionisms (māksla)

650 #0 \$a Estampī, viktoriāņu.

650 #0 \$a Naturālisms mākslā.

f. Tēma. Piešķir aprakstgalvu tēmai, ja tā ir nepārprotama, un, atbilstoši mākslinieka iecerei, ir mākslas darba centrālais objekts (persona, vieta, notikums, jēdziens u. tml.) *Piemēri:*

650 00 \$a Marija, \$c Dievmāte, Svētā \$v Māksla.
 650 10 \$a Washington, George, \$d 1732-1799 \$v Portreti.
 650 #0 \$a Karogi mākslā.
 651 #0 \$a Parīze (Francija) \$v Mākslā.
 650 #0 \$a Otrais pasaules karš, 1939-1945 \$x Māksla
 un karš.

Darbiem par mākslu, kuri ataino noteiktas reliģijas notikumus vai simbolus, piešķir tāda veida aprakstgalvas kā **Kristīgā māksla un simbolisms, Ebreju māksla un simbolisms**, u. tml. Šādas aprakstgalvas darbiem par mākslu, kas pilnībā ir reliģiska satura, piemēram, viduslaiku glezniecība, piešķir tikai tad, ja mākslinieka nolūks nepārprotami bijis parādīt kādas noteiktas reliģijas notikumus.

g. Atrašanās vieta. Piešķir nekvalificētu mākslas formas aprakstgalvu ar ģeogrāfisko pakārtotumu, kas atspoguļo šīs mākslas formas ilgstošu un pastāvīgu saistību ar vietu kādā teritorijā, piemēram, **Glezniecība—Amerikas Savienotās Valstis—Filadelfija**.

Piezīme: Izstāžu katalogiem nepiešķir atrašanās vietas aprakstgalvu, ja vien visi mākslas darbi nav pastāvīgi saistīti ar šo vietu.

h. Īpašumtiesības. Ja mākslas darbs ir pastāvīgi izvietots kādā institūcijā vai arī tai pieder, piešķir šīs institūcijas aprakstgalvu. Ja mākslas darbs pieder kādai kolekcijai, kuras nosaukums minēts katalogizējamā darbā, piešķir šīs kolekcijas aprakstgalvu. Detalizētākus norādījumus par privāto kolekciju aprakstgalvām sk. A 1427.

Piezīme: Mākslas darbiem, kas pieder vienai institūcijai un ir izstādīti kādā citā institūcijā, piešķir institūcijas—īpašnieces aprakstgalvu, nevis tās institūcijas aprakstgalvu, kurā darbi uz laiku izstādīti.

Ja mākslas darbu attēli pieder kādai nosauktai kolekcijai, piešķir atbilstošo kolekcijas aprakstgalvu un arī tās institūcijas, kurā attēli atrodas, aprakstgalvu.

i. Piemēri.

Darba nosaukums: 20th century art of Kansas.

650 #0 \$a Māksla, amerikāņu \$z Amerikas Savienotās
 Valstis \$z Kansasas štats \$y 20.gs.

Darba nosaukums: Islamic art from Egypt in the Metropolitan Museum.

650 #0 \$a Māksla, ēģiptiešu.
 650 #0 \$a Māksla, islāma \$z Ēģipte.
 650 #0 \$a Māksla \$z Amerikas Savienotās Valstis
 \$z Ņujorka.
 610 20 \$a Metropolitan Museum of Art (Ņujorka,
 Amerikas Savienotās Valstis)

A 1250 Māksla un tēlotājmāksla

Darba nosaukums: Colonial Mexican sculpture of Puebla state in Mexico City collections.

- 650 #0 \$a Tēlniecība, meksikāņu \$z Meksika \$z Puebla.
- 650 #0 \$a Tēlniecība, koloniālā perioda \$x Meksika \$z Puebla.
- 650 #0 \$a Tēlniecība \$z Meksika \$z Mehiko.

Darba nosaukums: Korean art of the 19th century.

- 650 #0 \$a Māksla, korejiešu \$y Li dinastija, 1392-1910.

Darba nosaukums: Newar art during the malla period.

- 650 #0 \$a Māksla, nevaru.
- 600 30 \$a Malla dynasty.

Darba nosaukums: Catalog of 19th century American Victorian painting on the theme of love in the Corcoran Gallery.

- 650 #0 \$a Glezniecība, amerikāņu \$y 19. gs. \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Glezniecība, viktoriāņu \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Mīlestība mākslā \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Glezniecība \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Vašingtonas štats \$v Katalogi.
- 610 20 \$a Corcoran Gallery of Art \$v Katalogi.

Darba nosaukums: The Jan Smith Photograph Collection in the Corcoran Gallery : photographs of French paintings.

- 650 #0 \$a Glezniecība, franču.
- 610 10 \$a Smith, Jan \$x Fotogrāfiju kolekcijas.
- 650 #0 \$a Fotogrāfiju kolekcijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Vašingtonas štats.
- 610 20 \$a Corcoran Gallery of Art.

Darba nosaukums: Catalog of reproductions of paintings, 1860-1979.

- 650 #0 \$a Glezniecība, jauno laiku \$y 19. gs. \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Glezniecība, jauno laiku \$y 20. gs. \$v Katalogi.

Darba nosaukums: Early Romantic painting : the late 18th century.

- 650 #0 \$a Glezniecība, jauno laiku \$y 18. gs.
- 650 #0 \$a Romantisms mākslā.

Darba nosaukums: French sculpture of the 13th century.

- 650 #0 \$a Tēlniecība, franču \$y 13. gs.
- 650 #0 \$a Tēlniecība, viduslaiku \$z Francija.

Darba nosaukums: Dada : a bibliography.

650 #0 \$a Dadaisms \$ v Bibliogrāfijas.

Darba nosaukums: Romanesque mural painting.

650 #0 \$a Sienu gleznojumi un rotājumi, romāņu.

Darba nosaukums: Victorian painting : the Edmund J. and Suzanne McCormick Collection : an exhibition at the Yale Center for British Art.

650 #0 \$a Glezniecība, britu \$y 19. gs. \$v Izstādes.

650 #0 \$a Glezniecība, viktoriāņu \$z Lielbritānija
\$v Izstādes.

610 10 \$a McCormick, Edmund J. \$x Mākslas kolekcijas
\$v Izstādes.

610 10 \$a McCormick, Suzanne \$x Mākslas kolekcijas
\$v Izstādes.

650 #0 \$a Glezniecība, jauno laiku \$x Privātās
kolekcijas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$v Izstādes.

Darba nosaukums: German expressionism from Milwaukee collections : an exhibition of paintings, drawings, sprints, and sculpture.

650 #0 \$a Māksla, vācu \$y 20. gs. \$v Izstādes.

650 #0 \$a Ekspresionisms (māksla) \$z Vācija
\$v Izstādes.

650 #0 \$a Māksla \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Milvoki \$v Izstādes.

Darba nosaukums: 1969 acquisitions of the Pasadena Art Museum : an exhibition of the modern painting, sculpture, drawings, prints, and photography.

650 #0 \$a Māksla, jauno laiku \$y 20. gs. \$v Izstādes.

650 #0 \$a Māksla \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Pasadena \$v Izstādes.

610 20 \$a Pasadena Art Museum \$v Izstādes.

Darba nosaukums: The cultural avant-garde of the 70s in Quebec : art, music, literature and theater.

650 #0 \$a Mākslas, franču izcelsmes kanādiešu
\$z Kanāda \$z Kvebekas province \$y 20. gs.

650 #0 \$a Avangarda māksla (estētika) \$z Kanāda
\$z Kvebekas province \$x Vēsture \$y 20. gs.

Darba nosaukums: Catalog of sculptured portraits of Greek statesmen in the J. Paul Getty Museum.

650 #0 \$a Portretu tēlniecība, grieķu \$v Katalogi.

650 #0 \$a Portretu tēlniecība, seno laiku
\$z Grieķija \$v Katalogi.

650 #0 \$a Valstsvīri \$z Grieķija \$x Portreti
\$v Katalogi.

650 #0 \$a Portretu tēlniecība \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Malibu \$v Katalogi.

610 20 \$a J. Paul Getty Museum \$v Katalogi.

A 1250 Māksla un tēlotājmāksla

Darba nosaukums: Painting in Europe, 800 to 1200.

650 #0 \$a Glezniecība, viduslaiku.

Darba nosaukums: Prints & drawings : a pictorial history.

650 #0 \$a Estampi \$x Vēsture.

650 #0 \$a Zīmējumi \$x Vēsture.

Darba nosaukums: Jewish artists in Britain, 1900-1945.

650 #0 \$a Māksla, britu \$y 20. gs.

650 #0 \$a Māksla, ebreju \$z Lielbritānija.

Darba nosaukums: Religious symbolism in the art of 13th century France.

650 #0 \$a Māksla, franču \$y 13. gs.

650 #0 \$a Māksla, gotiskā \$z Francija.

650 #0 \$a Kristīgā māksla un simbolisms \$z Francija
\$y Viduslaiki, 500-1500.

2. Viena mākslinieka darbi.

a. Vispārīgie noteikumi. Darbiem, kuros apskatīti viena autora vairāki mākslas darbi, kā pirmo aprakstgalvu piešķir mākslinieka personvārdu. Lieto brīvi pievienojamās apakšsērijas no A 1110, ja tādas ir nepieciešamas. Piešķir papildu aprakstgalvas stila vai mākslas virziena apzīmēšanai, tēmai, atrašanās vietai un īpašumtiesībām atbilstoši norādījumiem par mākslas darbiem, kuriem ir vairāki autori. Ja katalogizējamais darbs ietver bibliogrāfisko informāciju, piešķir arī aprakstgalvas šī aspekta atspoguļošanai atbilstoši A 1330.

b. Mākslinieki kā ilustratori. Nepiešķir mākslas tematikas priekšmeta aprakstgalvas darbam, ja pastāv visi trīs šādi nosacījumi: (1) mākslinieka darbs izmantots kā ilustrācija; (2) galvenais ieraksts ir teksta autora personvārds; (3) teksta temats nav šis mākslinieks.

c. Piemēri.

Darba nosaukums: Rembrandt's drawings.

600 #0 \$a Rembrandt Harmenszoon van Rijn,
\$d 1606-1669.

Darba nosaukums: Kenneth Clark discusses Rembrandt's drawings.

600 #0 \$a Rembrandt Harmenszoon van Rijn,
\$d 1606-1669 \$x Kritika un interpretācija.

Darba nosaukums: Edward Munch, expressionist artist, 1900-1940 : an exhibition of drawings, paintings and prints.

600 10 \$a Munch, Edvard, \$d 1863-1944 \$v Izstādes.

650 #0 \$a Ekspresionisms (māksla) \$z Norvēģija
\$v Izstādes.

Darba nosaukums: Kunisada, an artist in the Kabuki theatre : an exhibition of the Japanese prints in the Antell Collection.

- 600 10 \$a Utagawa, Toyokuni, \$d 1786-1865
 \$v Izstādes.
 650 #0 \$a Kabuki mākslā \$v Izstādes.
 600 10 \$a Antell, H. F. \$x Mākslas kolekcijas
 \$v Izstādes.
 650 #0 \$a Krāsu stājgrafika \$x Privātās kolekcijas
 \$z Somija \$z Helsinki \$v Izstādes.

Darba nosaukums: Giacometti's Paris : lithographs.

- 600 10 #0 \$a Giacometti, Alberto, \$ d 1901-1966.
 651 #0 \$a Parīze (Francija) \$ v Mākslā.

Darba nosaukums: Clyde Connel : the art and life of a Louisian woman.

- 600 10 \$a Cinnell, Clyde, \$d 1901-1998.
 650 #0 \$a Tēlnieki \$z Amerikas Savienotās Valstis
 \$z Luiziānas štats \$v Biogrāfijas.

Darba nosaukums: Paul Klee's paintings in the Phillips Collection : a catalog.

- 600 10 \$a Klee, Paul, \$d 1879-1940 \$v Katalogi.
 650 #0 \$a Glezniecība \$z Amerikas Savienotās Valstis
 \$z Vašingtonas štats \$v Katalogi.
 610 20 \$a Phillips Collection \$v Katalogi.

Darba nosaukums: Auguries of innocence.

- [Viljama Bleika dzeja, Leonarda Baskina kokgrebumi]
 [priekšmeta nav]

Darba nosaukums: Eight aquatints by Shirley Jones illustrating eight passages from Beowulf.

- [galvenais ieraksts — Jones]
 600 10 \$a Jones, Shirley.
 630 00 \$a Beowulf \$v Ilustrācijas.

3. Atsevišķi mākslas darbi.

a. Noteikumi aprakstgalvu piešķiršanai. Darbiem par vienu atsevišķu mākslas darbu kā pirmo aprakstgalvu piešķir šī mākslas darba nosaukumu. Kā papildu aprakstgalvas piešķir tāda paša veida aprakstgalvas, kādas piešķir darbiem par kāda atsevišķa autora mākslu. Atrāšanās vietas un īpašumtiesību aprakstgalvas piešķir tikai tad, ja šī informācija ir viegli atrodama katalogizējamajā darbā. Nav jāpēta citi avoti, lai noteiktu mākslas darba atrāšanās vietu vai īpašumtiesības.

b. Piemēri.

Darba nosaukums: Ernst, Pietà or revolution by night.

- 600 10 \$a Ernst, Max, \$d 1891-1976. \$t Pietà.
 650 #0 \$a Sirreālisms \$z Vācija.
 650 #0 \$a Glezniecība \$z Lielbritānija \$z Londona.
 610 20 \$a Tate Gallery.

A 1250 Māksla un tēlotājmāksla

Darba nosaukums: The Venus de Milo.

630 00 \$a Venus de Milo.

650 #0 \$a Afrodīte (grieķu dievība) \$x Māksla.

650 #0 \$a Marmora skulptūras \$z Francija \$z Parīze.

610 20 \$a Musée du Louvre.

1. Vispārīga rakstura darbi par mākslas fotogrāfiju. Aprakstgalvu **Fotogrāfija, mākslas** piešķir darbiem, kas galvenokārt sastāv no fotogrāfijām kā mākslas darbiem. Šo aprakstgalvu piešķir arī vispārīga satura darbiem par mākslas fotogrāfiju. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Great unknowns : an exquisite collection of black and white photography.
650 #0 \$a Fotogrāfija, mākslas.

2. Mākslas fotogrāfija, kuras objekts ir noteikta vieta. Aprakstgalvu **Fotogrāfija, mākslas** nepakārto ģeogrāfiski. Lai izteiktu vietu, kas attēlota fotogrāfijā, aprakstgalvai **Fotogrāfija, mākslas** piešķir papildu priekšmeta aprakstgalvu **Fotogrāfija—[vieta]**. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Visual instincts : contemporary Australian photography.
650 #0 \$a Fotogrāfija, mākslas.
650 #0 \$a Fotogrāfija \$z Austrālija.

3. Īpašu veidu fotogrāfija. Darbiem par kolekcijām, kuras sastāv no īpašu veidu fotogrāfijām, piešķir aprakstgalvas, kas vislabāk izsaka šo fotogrāfijas veidu, piemēram, **Ainavu fotogrāfija; Modes fotogrāfija; Fotogrāfija, humoristiskā**. Par portretu fotogrāfijām sk. 5. *Piemēri:*

Darba nosaukums: The field guide of photographing landscape.
650 #0 \$a Ainavu fotogrāfija.

Darba nosaukums: Vogue book of fashion photography, 1919-1979.
650 #0 \$a Modes fotogrāfija.

4. Atsevišķu objektu, vietu u. tml. fotogrāfijas. Vispirms jānoskaidro, vai fotogrāfijā galvenā nozīme ir mākslinieciskumam, vai arī attēlotajiem objektiem, vietām u. tml. Ja primārais ir mākslinieciskums, piešķir aprakstgalvu fotogrāfijas tematam, piemēram, **Kalnu fotogrāfija; Dejas fotogrāfija**. Tematam piešķir papildu aprakstgalvas ar formas apakšiedaļu — **Albumi**. Par darbiem, kas galvenokārt sastāv no dažādu tematu vai vietu fotogrāfijām, un kuros galvenā nozīme ir attēlu informacionālajam saturam, sk. A 1935. *Piemēri:*

Darba nosaukums: City cats.
650 #0 \$a Kaķu fotogrāfija.
650 #0 \$a Kaķi \$v Albumi.

Darba nosaukums: The American family : a pictorial celebration.
650 #0 \$a Ģimenes fotogrāfija.
650 #0 \$a Ģimene \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Albumi.

5. Portretu fotogrāfija. Darbiem par portretu fotogrāfiju vai portretu kolekcijām piešķir aprakstgalvu **Portretu fotogrāfija**. Ja ir attēlota kāda noteikta personu kategorija, tai piešķir aprakstgalvu ar apakšiedaļu — **Portreti un Portretu fotogrāfija** kā papildu aprakstgalvu. Ja pastāv šāda veida aprakstgalva [**personu grupa**] **fotogrāfija**, šo aprakstgalvu piešķir **Portretu fotogrāfija** vietā, un, ja darbā atsevišķu personu identitāte ir nozīmīga, piešķir papildu aprakstgalvu personu grupai ar apakšiedaļu — **Portreti**. Par darbiem, kuros galvenā nozīme ir portretētajām personām, nevis fotogrāfijai kā mākslas veidam, sk. A 1935. *Piemēri:*

A 1255 Mākslas fotogrāfija

Darba nosaukums: The joy of photographing people.
650 #0 \$a Portretu fotogrāfija.

Darba nosaukums: Picturing us : African American identity in photography.
650 #0 \$a Afroamerikāņi \$v Portreti.
650 #0 \$a Portretu fotogrāfija.

Darba nosaukums: The American woman : a pictorial celebration.
650 #0 \$a Sieviešu fotogrāfija.

Darba nosaukums: Children of the past in photographic portraits.
650 #0 \$a Bērnu fotogrāfija.
650 #0 \$a Bērni \$v Portreti.

6. Viena fotogrāfa mākslas fotogrāfiju kolekcijas. Viena fotogrāfa mākslas fotogrāfiju kolekcijām piešķir aprakstgalvu **Fotogrāfija, mākslas**, vai arī citu priekšmeta aprakstgalvu fotogrāfijas veidam vai tēmai ar papildu aprakstgalvu fotogrāfa personvārdam. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Ancestral dialogues : the photographs of Albert Chong.
650 #0 \$a Fotogrāfija, mākslas.
600 10 \$a Chong, Albert.

Darba nosaukums: Fashion photography, Patrick Demarchelier.
650 #0 \$a Modes fotogrāfija.
600 10 \$a Demarchelier, Patrick.

Darba nosaukums: Portrait Hollywood : Gary Bernstein's classic celebrity photographs.
650 #0 \$a Slavenības \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$v Portreti.
650 #0 \$a Portretu fotogrāfija \$ z Amerikas Savienotās
Valstis.
600 10 \$a Bernstein, Gary.

7. Izstāžu katalogi. Katalogiem par mākslas fotogrāfijas izstādēm, kuras neaprobežojas ar kāda konkrēta veida vai temata fotogrāfijām, piešķir priekšmeta aprakstgalvu **Fotogrāfija, mākslas—Izstādes**. Izstādes fotogrāfiju katalogam par noteiktu tēmu vai noteikta veida fotogrāfijām piešķir aprakstgalvu tēmai vai fotogrāfiju veidam, piemēram, **Mākoņu fotogrāfija—Izstādes; Estētiskā fotogrāfija—Izstādes**.

a. Viena fotogrāfa darbi. Ja izstāde sastāv no viena fotogrāfa darbiem, piešķir papildu aprakstgalvu fotogrāfa personvārdam ar apakšiedaļu —**Izstādes**.

b. Darbi, kas ietilpst kādas institūcijas vai privātpersonas kolekcijā. Ja fotogrāfijas ir daļa no institūcijas pastāvīgas kolekcijas, piešķir papildu aprakstgalvu institūcijai ar apakšiedaļu —**Izstādes**, atbilstoši A 1593. Ja fotogrāfijas ir no atsevišķas privātkolekcijas, ieskaitot arī agrāko privātkolekciju, kas tagad pieder sabiedriskai iestādei, piešķir papildu aprakstgalvas, kā tas detalizētāk aprakstīts A 1427. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Būt vai nebūt : Centre d'Art Santa Monica, Barcelona, 23 d'abril del 1990.
650 #0 \$a Fotogrāfija, mākslas \$v Izstādes.

Darba nosaukums: Vienkārša elegance : Barona Adolfa de Mejera fotogrāfijas.

650 #0 \$a Modes fotogrāfija \$v Izstādes.

600 10 \$a De Meyer, Adolf, \$c Barons, \$d 1868-1949
\$v Izstādes.

Darba nosaukums: Camera portraits : photographs from the National Portrait Gallery, London, 1839-1989.

650 #0 \$a Portretu fotogrāfija \$v Izstādes.

610 20 \$a National Portrait Gallery (Lielbritānija)
\$v Izstādes.

Darba nosaukums: Photographs from the collection of Dr. & Mrs. Sheldon Barnett : October 24, 1986 January 11, 1987.

650 #0 \$a Fotogrāfija, mākslas \$x Privātās
kolekcijas \$v Izstādes.

600 10 \$a Barnet, Sheldon \$x Fotogrāfiju kolekcijas
\$v Izstādes.

600 10 \$a Barnet, Sheldon, \$c Mrs. \$x Fotogrāfiju
kolekcijas \$v Izstādes.

650 #0 \$a Fotogrāfiju kolekcijas \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Milvoki \$v Izstādes.

Darba nosaukums: Selections from the Strauss photography collection, Denver Art Museum, July 10-November 14, 1982.

650 #0 \$a Fotogrāfija, mākslas \$v Izstādes.

610 20 \$a Denver Art Museum \$v Izstādes.

600 10 \$a Strauss, Joyce \$x Fotogrāfiju kolekcijas
\$v Izstādes.

600 10 \$a Strauss, Ted \$x Fotogrāfiju kolekcijas
\$v Izstādes.

650 #0 \$a Fotogrāfiju kolekcijas \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Denvera \$v Izstādes.

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas vadlīnijas atsevišķu apbalvojumu, medaļu, balvu u. tml. nosaukumu izveidei.

1. Aprakstgalvas forma. Aprakstgalvu apbalvojuma nosaukumam veido tādā formā un valodā, kādu lieto zemē, kurā apbalvojums radīts. Ja apbalvojuma nosaukums angļu valodā ir pazīstams un ar šādu nosaukumu atrodams uzziņu avotos angļu valodā, tad aprakstgalvu veido angļu valodā.

Lielie sākumburti. Aprakstgalvām angļu valodā ar lielajiem sākumburtiem raksta visus vārdus, izņemot artikuslus. Aprakstgalvām citās valodās vadās pēc pielikuma B, 22 norādījumiem.

Piemēri:

150 ## \$a Albert Schweitzer prijs
 150 ## \$a Henry Moore Grand Prize
 150 ## \$a Nobel Prizes
 150 ## \$a Ritterkreuz
 150 ## \$a Theodore Roosevelt Rough Rider Award

2. „Sk.” norādes. Pievieno 450. lauku ar jebkuru alternatīva nosaukuma formu un visiem nosaukuma variantiem ar meklēšanā potenciāli nozīmīgu vārdu sākuma pozīcijā. *Piemēri:*

150 ## \$a Franklin Dekano Roosevelt Freedom Medals
 450 ## \$a Four Freedoms Medals

 150 ## \$a Orden Slavy
 450 ## \$a Order of Glory
 450 ## \$a Slavy, Orden

 150 ## \$a Wolfgang Amadeus Mozart Preis
 450 ## \$a Mozart Preis

Piezīme: Apbalvojumu nosaukumus svešvalodās netulko angļu valodā, lai pievienotu 450. lauku ar meklēšanā potenciāli nozīmīgu vārdu sākuma pozīcijā. Tā vietā veido norādi inversajai formai nosaukumam oriģinālvalodā. 450. lauku ar tulkoto formu pievieno tikai tad, ja tā ir atrodama katalogizējamajā darbā vai citos avotos.

3. Plašāka termina norādes.

a. Literārie apbalvojumi. Pievieno šādu 550. (plašāks termins) lauku:

550 ## \$w g \$a Literārās prēmijas \$z [vieta]

Nekādus citus plašāka termina laukus nepievieno. Ja apbalvojums literatūrā saistīts tikai ar noteiktu tematu vai žanru, to izteikšanai bibliogrāfiskajam ierakstam piešķir papildu priekšmeta aprakstgalvas.

A 1265 Apbalvojumi

b. Citi apbalvojumi un balvas. Ja nepieciešams, veido kādu no turpmāk minētām plašāka termina norādēm:

550 ## \$w g \$a [temats] \$x Apbalvojumi, godalgas utt.
\$z [vieta]

550 ## \$w g \$a Apbalvojumi \$z [vieta]
(apbalvojumiem, kas nav saistīti ar noteiktu tematu)

550 ## \$w g \$a Apbalvojumi
(apbalvojumiem, kas nav saistīti ar noteiktu tematu vai valsti)

c. Ordeņi. Veido kādu no turpmāk minētām plašāka termina norādēm:

550 ## \$w g \$a [temats] \$x Ordeņi \$z [vieta]

550 ## \$w g \$a Medaļas \$z [vieta]
(ordeņiem, kas nav saistītas ar noteiktu tematu)

550 ## \$w g \$a Medaļas
(ordeņiem, kas nav saistītas ar noteiktu tematu vai valsti)

d. Goda zīmes. Attiecīgajai aprakstgalvai veido plašāka termina norādi, piemēram, **Militārie ordeņi un goda zīmes; Ordeņi un goda zīmes; Pāvesta ordeņi un goda zīmes; Akadēmiskie goda ordeņi** u. tml., ko pakārto ģeogrāfiski.

PAMATOJUMS: *Kaujas var būt gan noteiktu karu sastāvdaļas, gan arī atsevišķas militārās sadursmes. Lielākā daļa atsevišķo kauju savus nosaukumus ieguvušas no vietas, kur tās izcīnītas. Citas ir nosauktas personu, ēku u. c. vārdos. Veidojot atsevišķu kauju nosaukumus kā notikumu aprakstgalvas, kaujas nosaukumu angļu valodā formulē tā, kā tas minēts uzziņu avotos. Līdz 2002. gadam aprakstgalvas kaujām, kuru pamatā bija vietu nosaukumi, pastāvēja dažādās pieraksta formas: dažām nebija ģeogrāfiskā kvalifikatora, citas veidoja pēc vietu nosaukumiem atbilstoši AACR1, un vēl citas — ar kvalifikatoru iekavās atbilstoši AACR2. Vienota metodika šo aprakstgalvu izveidei tika apstiprināta 2002. gada februārī. Šajā nodaļā sniegtas vadlīnijas atsevišķu kauju aprakstgalvu izveidei un piešķiršanai. Tās nav piemērotas citu militāro sadursmju veidu, piemēram, bombardēšanas, iebrukumu, aplenkumu u. tml. attēlošanai. Norādījumus par bombardēšanas un aplenkumu aprakstgalvu izveidi sk. A 1560 Pamatojums. Šajā nodaļā termins **kauja** lietots gaisa, sauszemes un jūras operāciju apzīmēšanai.*

1. Aprakstgalvas forma. Kaujas (vai atsevišķu kauju, kas pazīstamas ar kopīgu nosaukumu) aprakstgalvu veido kā notikuma aprakstgalvu, tādā formā, kāda minēta avotos. Ja nosaukums ir dabiskās valodas formā: **Battle of [...]**, **Battles of [...]**, to lieto inversā formā ar īpašvārdu nosaukuma sākumā. Pievieno atbilstošu ģeogrāfisko kvalifikatoru un datē atbilstoši notikumu datēšanas parastajai praksei, kas aprakstīta A 1592, 4. b., 4. c. *Piemēri:*

- 150 ## Ša Jorkas kauja, Toronto, Kanāda, 1813
- 150 ## Ša Maskavas kauja, Maskava, Krievija, 1941-1942
- 150 ## Ša Little Bighorn kauja, Amerikas Savienotās Valstis, 1876
- 150 ## Ša Belly River kauja, Kanāda, 1870
- 150 ## Ša Reinolda kauja, Amerikas Savienotās Valstis, 1876
- 150 ## Ša Septiņu dienu kauja, Amerikas Savienotās Valstis, 1862

Ģeogrāfiskā nosaukuma rakstība vai diakritisko zīmju lietojums kaujas nosaukuma aprakstgalvas kvalifikatorā var atšķirties no kaujas nosaukumā ietvertā ģeogrāfiskā nosaukuma vispārpieņemtās formas. *Piemērs:*

- 150 ## Ša Dong Ha, Battle of, Đông Hà, Vietnam, 1972

Ja kauja ir pazīstama ar kārtas skaitli nosaukumā (šajā vietā viena kara laikā ir notikušas vairākas kaujas), aprakstgalvā pievieno attiecīgo ciparu pirms termina **Kauja**. *Piemērs:*

- 150 ## Ša Marna, 2. kauja, Francija, 1918

Ja kaujas notiek atklātā jūrā vai vairāku valstu teritorijā, ģeogrāfisko kvalifikatoru nelieto. *Piemēri:*

- 150 ## Ša Koraļļu jūra, kauja, 1942
- 150 ## Ša Isonzo kaujas, 1915-1917

A 1285 Kaujas

2. Norādes.

a. „Sk.” norādes. Pievieno 4XX laukus citiem nosaukumiem vai alternatīviem kaujas nosaukuma formulējumiem, ja tādi ir. 450. lauku nepievieno šādā formā: **Kauja pie [...]**. *Piemēri:*

- 150 ## \$a Jorkas kauja, Toronto, Kanāda, 1813
451 ## \$a Toronto (Kanāda) \$x Vēsture \$x Ieņemšana, 1813
- 150 ## \$a North Anna River kauja, Amerikas Savienotās Valstis, 1864
450 ## \$a Hanovera Junction kauja, Amerikas Savienotās Valstis, 1864
450 ## \$a Jericho Bridge kauja, Amerikas Savienotās Valstis, 1864
450 ## \$a Jericho Ford kauja, Amerikas Savienotās Valstis, 1864
450 ## \$a Jericho Mills kauja, Amerikas Savienotās Valstis, 1864
450 ## \$a Taylor's Bridge kauja, Amerikas Savienotās Valstis, 1864

b. Plašāki termini.

(1) **Kaujas kā notikumi karos.** Kaujai, kas ir kara sastāvdaļa, un aprakstgalva izveidota gan kaujas nosaukumam, gan kara, kas notiek vairāku valstu/pirmā līmeņa politisko vienību teritorijās, nosaukumam, pievieno 550. (plašāks termins) lauku [**kara nosaukums**]—**Kampanas**—[**valsts vai pirmā līmeņa politiskā vienība**]. *Piemērs:*

- 150 ## \$a Maskavas kauja, Maskava, Padomju Savienība, 1941-1942
550 ## \$w g \$a Otrais pasaules karš, 1939-1945
\$x Kampanas \$z Padomju Savienība

Kaujai, kas notikusi karā, kura aprakstgalva ir [**vieta**]—**Vēsture**, pievieno 551. (plašāks termins) lauku [**vieta**]—**Vēsture**—[**kara nosaukums**]—**Kampanas** un, ja nepieciešams [**vieta**]—**Vēsture**—[**laikposma apakšiedaļa**]. Aprakstgalvu [**vieta**]—**Vēsture**—[**laikposma apakšiedaļa**] tālāk nepakārto ar apakšiedaļu —**Kampanas**. *Piemēri:*

- 150 ## \$a Franklina kauja, Franklina, Amerikas Savienotās Valstis, 1864
551 ## \$w g \$a Tenesijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865
551 ## \$w g \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865
\$x Kampanas

Gadījumos, kad aprakstgalva izveidota atsevišķai militārai kampanai, piemēram, **Džonsonvillas kampana, Jaunā Džonsonvilla, Amerikas Savienotās Valstis, 1864**, šo aprakstgalvu nelieto kā plašāku terminu atsevišķām kaujām, kas notikušas šīs kampanas ietvaros.

(2) **Kaujas, kas nav saistītas ar kariem.** Kaujai, kas nav kara sastāvdaļa, pievieno 551. (plašāks termins) lauku [vieta]—Vēsture—[laikposma apakšiedaļa]. *Piemērs:*

150 ## \$a Heistingsas kauja, Lielbritānija,
1066
551 ## \$w g \$a Lielbritānija \$x Vēsture \$y 1066-1087

(3) **Amerikas indiāņu kaujas.** Indiāņu kaujai, kas ir daļa no konkrētā indiāņu kara, pievieno 550. (plašāks termins) lauku [indiāņu cilts nosaukums]—Kari, [datējums] un, ja nepieciešams, [vieta]—Vēsture, vai [vieta]—Vēsture—[laikposma apakšiedaļa]. *Piemēri:*

150 ## \$a Dull Knife kauja, Amerikas Savienotās
Valstis, 1876
550 ## \$w g \$a Cheyenne indiāņi \$x Kari, 1876
551 ## \$w g \$a Amerikas Savienotās Valstis
\$x Vēsture

Indiāņu kaujai, kas nav konkrēta indiāņu kara sastāvdaļa, pievieno 550. (plašāks termins) lauku [...] indiāņi—Kari—[valsts vai pirmā līmeņa politiskā vienība] un, ja nepieciešams, 551. (plašāks termins) lauku [vieta]—Vēsture vai [vieta]—Vēsture—[laikposma apakšiedaļa]. *Piemēri:*

150 ## \$a Adobe Walls kauja, Amerikas Savienotās
Valstis, 1874
550 ## \$w g \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$x Kari
\$z Amerikas Savienotās Valstis
551 ## \$w g \$a Teksasas štats (Amerikas Savienotās
Valstis) \$x Vēsture \$y 1846-1950

3. Aprakstgalvu piešķiršana.

a. **Vispārēja satura darbi par atsevišķām kaujām.** Kaujas aprakstgalvu piešķir, pievienojot formas apakšiedaļu, ja tāda ir nepieciešama. Nepiešķir tipveida aprakstgalvas, [kara nosaukums]—Kampaņas—[vieta] vai [vieta]—Vēsture—[kara nosaukums]—Kampaņas, ja šo aspektu jau atspoguļo norāžu struktūra atsevišķu kauju aprakstgalvās.

b. **Īpaši temati.**

(1) **Tematiskās apakšiedaļas, ko nelieto aiz atsevišķu kauju nosaukumiem.** Tematiskās apakšiedaļas aiz atsevišķu kauju nosaukumiem nelieto. Darbiem par kādu īpašu tematu, kas attiecas uz karā notikušu kauju, kā papildu aprakstgalvu piešķir plašāko kara nosaukumu, pakārtotu ar atbilstošu tematisko apakšiedaļu atbilstoši A 1200.

(2) **Personas, temati, laika periodi, atsevišķas vietas.** Ja nepieciešams, piešķir papildu aprakstgalvas, lai uzsvērtu atsevišķas personas, īpašus tematus, laika periodus vai vietējo vēsturi.

A 1285 Kaujas

Piemēri:

Darba nosaukums: Hospital scenes after the Battle of Gettysburg, July 1863.

- 650 #0 \$a Getisburgas kauja, Getisburga, Amerikas Savienotās Valstis, 1863.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865 \$x Slimnīcas.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865 \$x Veselības aprūpe.
- 650 #0 \$a Slimnīcas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Getisburga \$x Vēsture \$y 19. gs.

Darba nosaukums: Peleliu, 1944 : the 81th Infantry Division in battle.

- 650 #0 \$a Peleliu kauja, Palau, 1944.
- 650 ## \$w g \$a Otrais pasaules karš, 1939-1945 \$x Militāro vienību vēsture \$z Amerikas Savienotās Valstis.
- 610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$b Army. \$b Infantry Division, 81st \$x Vēsture.

Darba nosaukums: Artillery hell : the employment of artillery at Antietam.

- 650 #0 \$a Antietamas kauja, Amerikas Savienotās Valstis, 1862.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865 \$x Artilērijas operācijas.

Darba nosaukums: Sole survivor : the Battle of Midway and its effect on his life.

- 650 #0 \$a Midway kauja, 1942 \$v Atmiņas, amerikāņu.
- 600 10 \$a Gay, George H., \$d 1917-
- 610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$b Navy. \$b Torpedo Squadron 8 \$v Biogrāfijas.
- 650 #0 \$a Jūrnieki \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Biogrāfijas.

Darba nosaukums: Negro soldiers, free men of color in the Battle of New Orleans, War of 1812.

- 650 #0 \$a Ņūorleānas kauja, Ņūorleāna, Amerikas Savienotās Valstis, 1815.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y 1812. gada karš \$x Līdzdalība, afroamerikāņu.
- 650 #0 \$a Afroamerikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Ņūorleāna \$x Vēsture \$y 19. gs.
- 651 #0 \$a Luiziānas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Vēsture \$y 1812. gada karš \$x Līdzdalība, afroamerikāņu.
- 650 #0 \$a Ņūorleānas kauja, Ņūorleāna, Amerikas Savienotās Valstis, 1815 \$v Saraksti.
- 651 #0 \$a Ņūorleāna (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Vēsture.
- 651 #0 \$a Ņūorleāna (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ģenealoģija.

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas priekšmetošanas vadlīnijas darbiem par Bībeli, īpašiem tematiem Bībelē un darbiem par Bībeles teoloģiskajām un ētiskajām doktrīnām.

1. Bībele—[apakšiedaļa]. Tipveida aprakstgalvu **Bībele—[apakšiedaļa]** atbilstoši A 1188 piešķir vēsturiskiem un kritiskiem darbiem par Bībeli, ieskaitot darbus par Bībeles vēsturi, interpretāciju, ietekmi, rituāliem u. tml., piemēram, **Bībele—Kritika, interpretācija utt.**

Apakšiedaļas var lietot arī aiz atsevišķu Bībeles daļu aprakstgalvām.

2. [Temats] Bībelē.

a. Aprakstgalvas forma. Darbiem par noteiktu Bībeles tematu un/vai Bībeles pantu uzskaitījumiem par noteiktām tēmām veido un piešķir šāda veida aprakstgalvas: **[temats] Bībelē, piemēram, Krāsas Bībelē.**

Darbiem par atsevišķiem Bībelē apskatītiem tematiem neveido aprakstgalvu šādā formā: **Bībele—[apakšiedaļa]**. Tomēr šāda veida aprakstgalvas, kas atrodas priekšmetu autoritatīvajā datnē var lietot, un tās nevajag dzēst.

b. Norādes. Neveido nekādas „sk.” norādes, plašāka vai asociatīva termina norādes.

c. Papildu aprakstgalvas. Ja darbā apskatīta tikai kāda Bībeles daļa, piemēram, Vecā Derība, Jaunā Derība vai kāda atsevišķa grāmata, šai Bībeles daļai piešķir papildu aprakstgalvu, ko ja nepieciešams, pakārto tālāk, piemēram, **Bībele. Vecā Derība. Psalmi—Kritika, interpretācija utt.** atbilstoši A 1188.

Šāda veida aprakstgalvu nepiešķir, ja darbs apskata tematu saistībā ar Bībeli kopumā.

3. Bībeles teoloģija un ētika.

a. Vispārīgie noteikumi. Vispārīgiem darbiem par Bībeles teoloģisko mācību aiz aprakstgalvas Bībele vai atsevišķu Bībeles daļu aprakstgalvām piešķir apakšiedaļu —**Teoloģija**. Aprakstgalvu **Ētika Bībelē** piešķir darbiem par vispārīgajām ētikas doktrīnām Bībelē vai tās atsevišķās daļās.

b. Bībeles mācība. Darbiem par teoloģiskām un/vai ētiskām doktrīnām Bībelē vai atsevišķās tās daļās, saistībā ar attiecīgo priekšmetu, piemēram, **Ģimene—Bībeles mācība; Pestīšana—Bībeles mācība** aiz reliģisko vai laicīgo tematu aprakstgalvām piešķir brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Bībeles mācība**.

c. Papildu aprakstgalvas. Ja darbs ir par atsevišķu Bībeles daļu, ja nepieciešams, piešķir papildu aprakstgalvu, ievērojot 2. c sadaļas norādījumus.

A 1295 Bībele: Īpaši temati

4. Piemēri.

Darba nosaukums: Senās pasaules monētas.

650 #0 \$a Monētas, seno laiku.

650 #0 \$a Monētas Bībelē.

Darba nosaukums: Ēšana un dzeršana ar Jēzu.

650 #0 \$a Svētais vakarēdiens \$x Bībeles mācība.

650 #0 \$a Ēdiens Bībelē.

650 #0 \$a Dzērieni Bībelē.

630 #0 \$a Bībele \$p Jaunā Derība. \$x Evanģēliji
\$x Kritika, interpretācija utt.

Darba nosaukums: Dieva strīds ar pūķi un jūru.

650 #0 \$a Pūķi Bībelē.

650 #0 \$a Jūra Bībelē.

630 #0 \$a Bībele \$p Vecā Derība \$x Kritika,
interpretācija utt.

Darba nosaukums: Salvation in the Gospel of John.

650 #0 \$a Pestīšana \$x Kristietība \$x Doktrīnu vēsture.

630 #a \$a Bībele. \$p Jaunā Derība. \$p Jāņa evanģēlijs
\$x Kritika, interpretācija utt.

Darba nosaukums: Bībele un popkultūra Amerikā.

630 #0 \$a Bībele \$x Ietekme \$x Vēsture.

650 #0 \$a Masu kultūra \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$x Vēsture.

Darba nosaukums: The effective father.

650 #0 \$a Tēvs un bērns.

650 #0 \$a Tēvi Bībelē.

650 #0 \$a Tēvi \$x Reliģiskā dzīve.

PAMATOJUMS: *Pasaules reliģiju svētās grāmatas, piemēram, Bībele, Mormoņu grāmata, Korāns, Tripitaka, Vēdas u. tml. vēstures gaitā ir tulkotas citās valodās no to oriģinālvalodas. Parasti tulko oriģināltekstu. Mūsdienās biežāk izmanto agrīno versiju, nevis tulko no oriģinālvalodas, piemēram, Pravieša Ecēchiēla grāmatas tulkojumam angļu valodā izmantots aramiešu valodas tulkojuma teksts, kas tulkots no senebreju valodas. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvu piešķiršanai dokumentiem par noteiktu svēto grāmatu vai to atsevišķu daļu versijām (tulkojumiem). Sniegtas arī norādes par formas aprakstgalvu piešķiršanu agrīno versiju mūsdienu tulkojumiem, lai izveidotu saikni starp agrīnajiem un mūsdienu tulkojumiem.*

1. Tulkošana. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Tulkošana** lieto aiz svēto rakstu vai to atsevišķu daļu unificētajiem nosaukumiem, darbiem, kas atspoguļo tulkošanas procesu no vienas valodas otrā, iekļaujot metodoloģiju, paņēmienus u. tml., piemēram, **Mormoņu grāmata**—**Tulkošana**.

2. Versijas.

a. Vispārīga satura darbi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Versijas** lieto aiz svēto rakstu vai to atsevišķu daļu unificētajiem nosaukumiem, vispārīga satura darbiem par svēto rakstu tulkojumiem, piemēram, **Bībele**—**Versijas**; **Svētlaime**—**Versijas**.

b. Valodas.

(1) Valodu grupas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Versijas**, [**valodu grupas nosaukums**] lieto darbiem, kuros kopumā apskatīti svēto rakstu vai to atsevišķu daļu tulkojumi noteiktā valodu grupā, piemēram, **Bībele**—**Versijas**, **slāvu valodas**.

Versiju apskatiem atsevišķā valodā nelieto kvalifikatoru ar apzīmējāju.

(2) Atsevišķas valodas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Versijas** lieto aiz aprakstgalvas [**unificētais nosaukums**]. [**tulkojuma valoda**] vispārīga satura darbiem par svēto rakstu vai to atsevišķu daļu tulkošanu kādā noteiktā valodā, piemēram, **Korāns**. **Urdu valoda**—**Versijas**.

c. Konfesionālas versijas. Tipveida formas apakšiedaļu —**Versijas**, [**konfesijas nosaukums**] lieto darbiem par svēto rakstu tulkojumiem, kas sagatavoti noteiktas konfesijas vajadzībām, piemēram, **Bībele**—**Versijas**, **baptistu**. Lai norādītu versijas valodu, piešķir papildu aprakstgalvu, piemēram, **Bībele**. **Angļu valoda**—**Versijas**.

d. Atsevišķas versijas.

(1) Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu **Versijas**—[**versijas nosaukums**] lieto aiz unificētā nosaukuma vai tā atsevišķām daļām, kam pievienots tulkojuma valodas nosaukums, darbiem, kas apskata svēto rakstu noteiktu tulkojumu. Versijas nosaukumu, kā tas lietots tulkojuma unificētajā nosaukumā, lieto kā brīvi pievienojamo apakšiedaļu, piemēram, **Bībele**. **Angļu valoda**—**Versijas**—**Autorizētas**.

A 1300 Bībele: Versijas

(2) *Agrīno versiju tulkojumi.* Dažiem svēto rakstu mūsdienu tulkojumiem bieži izmantoti agrākie tulkojumi, nevis tie veikti no oriģinālvalodas. Mūsdienu tulkojuma unificētajam nosaukumā nav iekļauta agrākās versijas valoda un nosaukums. Lai izveidotu saikni starp agrīno versiju un mūsdienu tulkojumu, piešķir tipveida formas aprakstgalvu: **[agrīnās versijas unificētais nosaukums]**—**Tulkojums [valodas nosaukums]**, piemēram, **Bībele. Vecā Derība. Piecas Mozus grāmatas. Aramiešu valoda. Targum Pseudo-Jonathan—Tulkojumi angļu valodā.**

Šāda veida aprakstgalvas nelieto svēto rakstu tulkojumiem no valodas, kurā tie uzrakstīti. Piemēram, Jāņa evaņģēlija tulkojumam angļu valodā no grieķu valodas nepiešķir formas aprakstgalvu **Bībele. Jaunā Derība. Grieķu valoda—Tulkojums angļu valodā.**

3. Piemēri.

Darba nosaukums: The translation debate : what makes a Bible translation good?

630 00 \$a Bībele \$x Tulkošana.

630 00 \$a Bībele \$x Versijas.

Darba nosaukums: A Bibliography of scriptures in African languages.

630 00 \$a Bībele \$x Versijas, afrikāņu \$v Bibliogrāfijas.

Darba nosaukums: Catholic German Bibles from the Reformation until today.

630 00 \$a Bībele \$x Versijas, katoļu \$x Vēsture.

630 00 \$a Bībele. \$l Vācu valoda \$x Versijas \$x Vēsture.

Darba nosaukums: About the New English Bible.

630 00 \$a Bībele. \$l Angļu valoda \$x Versijas

\$x Jaunangļu valoda.

Darba nosaukums: The Targums of Onkeos and Jonathan ben Uzziel on the Pentateuch. 1968.

630 00 \$a Bībele. \$p Vecā Derība. \$p Piecas Mozus

grāmatas. \$l Aramiešu valoda. \$s Tā Kunga vārdā

\$v Tulkojumi angļu valodā.

Bibliogrāfijas par atsevišķām personām A 1322

1. Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo formas apakšiedaļu —**Bibliogrāfijas** lieto aiz personvārdiem gan šo personu darbu sarakstiem, gan darbiem par šīm personām.

Personas skaņdarbu sarakstiem, kas ietver arī notis, atsevišķu darbu vai darbu daļu apkopojošai apzīmēšanai lieto brīvi pievienojamo formas apakšiedaļu —**Skaņdarbu rādītāji**.

2. Īpaši temati. Tematiskām bibliogrāfijām piešķir papildu tipveida aprakstgalvu [*temats*]**—Bibliogrāfijas**. *Piemērs:*

600 10 \$a Freud, Sigmund, \$d 1856-1939 \$v Bibliogrāfijas.

650 #0 \$a Psihoanalīze \$v Bibliogrāfijas.

PAMATOJUMS: Līdz 1998. gadam konkrētu tematu bibliogrāfijām lietoja aprakstgalvu **Bibliogrāfija—Bibliogrāfija**, tālāk pakārtojot ar attiecīgo tematu, piemēram, **Bibliogrāfija—Bibliogrāfija—Botānika**. 1998. gadā aprakstgalva **Bibliogrāfija—Bibliogrāfija** tika mainīta pret **Bibliogrāfiju bibliogrāfijas** un tika izveidota brīvi pievienojamā formas apakšsiedaļa —**Bibliogrāfiju bibliogrāfijas** lietošanai aiz priekšmeta aprakstgalvām. Šeit sniegtas vadlīnijas par aprakstgalvu piešķiršanu darbiem, kas ir bibliogrāfiju bibliogrāfijas.

1. Vispārīgais noteikums. Aprakstgalvu **Bibliogrāfiju bibliogrāfijas** piešķir darbiem, kas sastāv no tematiski neierobežotu bibliogrāfiju saraksta.

2. Noteiktu tematu bibliogrāfiju bibliogrāfijas. Darbam, kas sastāv no konkrēta temata bibliogrāfijām piešķir atbilstošu tematisku aprakstgalvu un pakārto ar brīvi pievienojamo formas apakšsiedaļu —**Bibliogrāfiju bibliogrāfijas**. Piemēri:

610 10 \$a Shakespeare, William, \$d 1564-1616 \$v Bibliogrāfiju bibliogrāfijas.

650 #0 \$a Brīvdabas atpūta \$v Bibliogrāfiju bibliogrāfijas.

651 #0 \$a Latīņamerika \$v Bibliogrāfiju bibliogrāfijas.

PAMATOJUMS: Brīvi pievienojamo formas apakšiedaļu —**Biobibliogrāfijas** piešķir darbiem, kas satur gan biogrāfisku informāciju par autoriem, gan viņu sarakstīto grāmatu, rakstu u. tml. darbu sarakstu. Šeit sniegta vadlīnijas par apakšiedaļas —**Biobibliogrāfijas** lietošanu.

1. Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo formas apakšiedaļu —**Biobibliogrāfijas** lieto aiz vietu nosaukumiem, kristīgo konfesiju vai mūku un reliģisko ordeņu nosaukumiem, literāriem darbiem, t. sk. atsevišķu žanru darbiem, etniskām grupām un tematiskām aprakstgalvām, ja darbi satur gan biogrāfisku informāciju par personām saistībā ar apskatīto tematu, gan personu darbu bibliogrāfijas un/vai bibliogrāfijas par viņiem. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The pro football bio-bibliography.

650 #0 \$a Futbols \$v Biobibliogrāfijas.

Ja nepastāv atbilstoša priekšmeta aprakstgalva un to nevar izveidot, brīvi pievienojamo formas apakšiedaļu —**Biobibliogrāfijas** aiz personu grupu aprakstgalvām nelieto.

Brīvi pievienojamo formas apakšiedaļu —**Biobibliogrāfijas** lieto tikai darbiem par vairākām personām, nevis atsevišķu personu biobibliogrāfijām. Atsevišķu personu biobibliogrāfijām piešķir atsevišķas aprakstgalvas, lai atspoguļotu gan darba bibliogrāfisko, gan biogrāfisko aspektu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Spencer Tracy : a bio-bibliography.

600 10 \$a Tracy, Spencer, \$d 1900-1967.

600 10 \$a Tracy, Spencer, \$d 1900-1967 \$v Bibliogrāfijas.

650 #0 \$a Kinoaktieri un kinoaktrises \$v Biogrāfijas.

2. Vārdnīcas. Biobibliogrāfijām, kas kārtotas vārdnīcas formā, lieto **Biobibliogrāfijas—Vārdnīcas** un, ja nepieciešams, pakārto ar valodu atbilstoši A 1540.

PAMATOJUMS: Darbs par atsevišķu personu var būt vai nu biogrāfisks vai kritisks, vai abējāds. Biogrāfiskie darbi atspoguļo indivīda dzīves personiskos aspektus, bet kritiskie darbi vērsti uz indivīda profesionālo, intelektuālo vai māksliniecisko veikumu. Šie noteikumi neattiecas uz darbiem, kuros dominē kritiskais aspekts, bet tikai uz darbiem, kas sarakstīti biogrāfiskā un stāstījuma formā. Dažreiz materiāls var būt biogrāfisks pēc būtības, piemēram, sarakste, dienasgrāmatas un intervijas. Par šādiem materiāliem sk. attiecīgos noteikumus, piemēram, A 1480, A 1538, A 1678. Biogrāfiju klasificēšana aprakstīta F 275 (Vispārīgie noteikumi); F 605, 1 (Ierēdņi) un F 632 (Rakstnieki, kas raksta vairākās valodās).

DEFINĪCIJAS: Šajā nodaļā lietotās definīcijas:

Biogrāfija (t. sk. *Autobiogrāfija*): Stāstījums, kur vairāk nekā 50% teksta aizņem viena vai vairāku indivīdu dzīves personiskie aspekti. (Biogrāfiskiem darbiem par vēsturiskām personībām, it īpaši par tām, kas dzīvojušas tālā pagātnē, par kuru personisko dzīvi ir maz zināmu faktu, nelieto definīcijas ierobežojumu „personiskie aspekti”). **Personiskie aspekti** attiecas uz personas bērnību, izglītību, laulību un cita veida personiskajām attiecībām, dažādām personības izpausmēm, paradumiem, ģimenes dzīvi, ceļojumiem, personiskām traģēdijām un pieredzi, pēdējiem mūža gadiem un nāvi u. tml. Ar jēdzienu **Dzīve** jāsaprot relatīvi garš indivīda dzīves posms, bet ne atsevišķi neilgi notikumi.

Kopēja biogrāfija: Divu vai vairāku personu biogrāfija.

Individuāla biogrāfija: Vienas personas biogrāfija.

Daļēja biogrāfija: Darbs, kas satur zināmu daļu, bet mazāk nekā 50% biogrāfiskā materiāla.

1. Vispārīgie noteikumi. Biogrāfiskam darbam piešķir šādu veidu aprakstgalvu kombinācijas:

- Personvārda aprakstgalva(-s) personai(-ām) [*ne vairāk kā četrām*],
- ja tas ir piemēroti, „personu grupas” aprakstgalvu(-as) ar brīvi pievienojamo formas apakšsiedaļu —**Biogrāfijas**,
- ja tas ir piemēroti, aprakstgalvu(-as), kas attēlo personas saistību ar vietu, organizāciju vai īpašu notikumu,
- tematiskās aprakstgalvas, atbilstošas dokumenta saturam.

Katra no šīm aprakstgalvām ir apskatīta 1. a-1. d. sadaļā.

a. Personvārda aprakstgalva. Aprakstgalvu piešķir atbilstoši AACR2 un ieraksta tādā formā, kāda ir nosaukumu autoritatīvajā datnē. Personvārdu nepakārto ar apakšsiedaļu —**Biogrāfijas**, izņemot gadījumus, kad šāds pakārtojums ir priekšmetu autoritatīvajā datnē, piemēram, **Jēzus Kristus—Biogrāfijas**. Ja biogrāfija atspoguļo personas dzīves noteiktu aspektu, tad personvārda aprakstgalvu pakārto ar attiecīgu tematisko apakšsiedaļu no A 1110, piemēram, —**Bērnība un jaunība**, —**Veselība**, —**Nāve un apbedīšana**. Šo aprakstgalvu piešķir kā pirmo.

A 1330 Biogrāfijas

Rakstnieki. Rakstniekiem, kas paraksta darbus ar dažādiem personvārdiem un kam ir vairāk nekā viena personvārda aprakstgalva, lieto aprakstgalvu, kura izveidota kā autora „pamataprakstgalva”, t. i., aprakstgalvai ir izveidota norāžu kopa par autoru. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu — **Biogrāfijas** aiz rakstnieku aprakstgalvām pārtrauca lietot 1998. gadā. Izņēmums — apakšiedaļa — **Biogrāfijas** aiz aprakstgalvas **Shakespeare, William, 1564-1616**, lietojama arī turpmāk.

Personas oficiālā nosaukuma aprakstgalva pretstatā personvārda aprakstgalvai. Individīdiem, kam ir gan oficiālā nosaukuma aprakstgalva, gan personvārda aprakstgalva, lieto personvārda aprakstgalvu. Piemēram, lieto **Reagan, Roland**, nevis **Amerikas Savienotās Valstis. President (1981-1989 : Reagan)**.

Kopēja biogrāfija. Ja darbs ir par divām, trim vai četrām personām, tad katrai piešķir personvārda aprakstgalvu. Ja darbs ir par vairāk nekā četrām personām, personvārdu aprakstgalvas nelieto.

b. [Personu grupa]—Biogrāfijas. Šī aprakstgalva apzīmē personu grupu, kuru biogrāfijas aprakstītas katalogizējamā darbā, piemēram, **Mūziķi, Valstu vadītāji, Futbola treneri, Itālija—Karaļi un valdnieki** u. tml.

Piezīme: Šo aprakstgalvu piešķir atsevišķu personu biogrāfijām galvenokārt publisko bibliotēku lasītāju dēļ, jo viņi biežāk meklē personu grupu biogrāfijas nekā atsevišķu personu biogrāfijas. Aprakstgalva jāizvēlas, ievērojot šo aspektu. Šāda veida aprakstgalvu var nelietot, ja biogrāfija attiecas uz personu, kas nepieder ievērojamai personu grupai, un ja nav jāievēro publisko bibliotēku lasītāju vēlmes.

Personas ar daudzveidīgu dzīvi vai darbību. Biogrāfijai par personas dzīvi kopumā piešķir vienu aprakstgalvu, kas visprecīzāk raksturo personas karjeru vai nodarbošanos dzīves ilgumā. Lai nodrošinātu konsekventumu, vispirms jāpārbauda bibliogrāfiskajā datubāzē, kāda aprakstgalva lietota citiem biogrāfiskajiem darbiem par šo personu. Ja viena aprakstgalva nevar pilnībā atklāt personas karjeru vai nodarbošanos, katalogizējamajam darbam piešķir vairākas aprakstgalvas ar noteikumu, ka katalogizējamajā darbā apskatīti dažādi personas dzīves aspekti. Ja dokumentā apskatīta tikai viena personas dzīves šķautne, piešķir tikai vienu attiecīgo aprakstgalvu. Piemēram, ja darbā apskatīta tikai Alberta Šveicera kā medicīnas misionāra darbība, piešķir aprakstgalvu, kas atspoguļo tikai šo viņa karjeras aspektu.

Aprakstgalvas, kvalificētas ar dzimuma vai etniskās grupas apzīmētāju. Piešķir aprakstgalvas, kas konkretizē atsevišķas dzimumu vai etniskās grupas, piemēram, **Arhitektes, Afroamerikāņu juristi** u. tml., ja tas ir būtisks katalogizējamā darba aspekts. Ja piešķir šāda veida aprakstgalvu, tad tas ir kā papildinājums personu grupu apzīmējošām aprakstgalvām. *Piemēri:*

Darba nosaukums: „Just make them beautiful” : the many worlds of designing woman / by Helen Rose.

600 10 \$a Rose, Helen.

650 #0 \$a Modes dizaineri \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Losandželosa \$v Biogrāfijas.

650 #0 \$a Modes dizaineres \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Losandželosa \$v Biogrāfijas.

Darba nosaukums: Black in Selma : the uncommon life of J.L. Chestnut, Jr.

600 10 \$a Chestnut, J. L.

650 #0 \$a Juristi šz Amerikas Savienotās Valstis
\$v Biogrāfijas.

650 #0 \$a Afroamerikāņu juristi šz Amerikas
Savienotās Valstis \$v Biogrāfijas.

Nenoteiktas personu grupas kopēja biogrāfija. Ja kopējā biogrāfija ir par personu grupu, kurai nav grupai atbilstošas aprakstgalvas un tādu nevar formulēt, apakšiedaļu —**Bio-grāfijas** veido aiz atbilstošas tematiskās aprakstgalvas. Piemēram, veido **Māksla—Bio-grāfijas** mākslinieku, tirgotāju, kolekcionāru, muzeju darbinieku u. tml. kopējām biogrāfijām.

c. Vietu, organizāciju vai notikumu aprakstgalvas. Šāda veida aprakstgalvas ar apakšiedaļu —**Bio-grāfijas**, piešķir kā papildu aprakstgalvas iepriekš minētajām personu grupu aprakstgalvām ja tas ir būtisks darba aspekts. *Piemēri:*

651 #0 \$a Latvija \$v Biogrāfijas.

610 10 \$a Latvija. \$b Kultūras ministrija \$x Ierēdņi un
darbinieki \$v Biogrāfijas.

650 #0 \$a Otrais pasaules karš, 1939–1945 \$v Biogrāfijas.

d. Tematiskās aprakstgalvas. Citiem darbā apskatītajiem tematiem piešķir aprakstgalvas, lietojot priekšmeta aprakstgalvas bez biogrāfiskajām apakšiedaļām.

2. Īpaši gadījumi.

a. Lielāko reliģiju dibinātāji. Šajā gadījumā personu grupu apzīmējošu aprakstgalvu nepiešķir.

b. Dzīvnieki un mīldzīvnieki. Sk. A 1720, 3.

c. Slaveni cilvēki dzīvesbiedri. Biogrāfiskam darbam par slaveni personu dzīvesbiedriem, kas ir vai ir bijuši aktīvi kādā darbības jomā, piešķir personu grupas aprakstgalvu, kura norāda dzīvesbiedra darbības jomu. Ja slavenības dzīvesbiedram nav savas īpašas karjeras un darbā atspoguļota šī dzīvesbiedra personiskā pieredze saistībā ar slavenības karjeru, kā „personu grupas” aprakstgalvu piešķir īpašu, dzīvesbiedru kategoriju apzīmējošu, aprakstgalvu, piemēram, **Diplomātu dzīvesbiedri, Uzņēmēju dzīvesbiedri** u. tml. Ja nepieciešams, piešķir arī slavenās personas un personu grupas, pie kuras viņš vai viņa pieder, apzīmējošās aprakstgalvas.

d. Imigranti. Sk. A 1581, 3. c.

3. Daļējas biogrāfijas. Darbiem par atsevišķu personu, kuros biogrāfiskais materiāls aizņem mazāk nekā 50% no teksta, piešķir tikai personvārda aprakstgalvu, pakārtojot, ja nepieciešams, ar kādu no A 1110 uzskaitītajām apakšiedaļām, kā arī piešķir atbilstošas tematiskās aprakstgalvas. Nepiešķir aprakstgalvas, lai norādītu personu grupu vai dzimumu, etnisko grupu, saistību ar vietu, organizāciju u. tml. Šāda veida darbi ir, piemēram, kritiska satura darbi par atsevišķiem māksliniekiem, rakstniekiem, filozofiem, teologiem u. tml., kā arī darbi par valstsvīru vai valdnieku dzīvi un valdīšanas laiku, kuros pārsvarā attēlota tā laika vēsture, nevis valdnieka personiskā dzīve.

PAMATOJUMS: Agrāk dzīvnieku un augu sistemātikas vienību nosaukumu aprakstgalvas veidoja tikai tajos gadījumos, kad tika katalogizēts darbs par attiecīgās sistemātikas vienību — organismu. 1970. gadu sākumā tika ieviesta prakse vienmēr veidot PT norādes ar hierarhiski augstāka līmeņa — suga-ģints-dzimta-kārta-klase-tips nosaukumu, pat ja par attiecīgo sistemātisko vienību datubāzē nav atbilstošu darbu. Sistemātikas nodalījumu starpposmu nosaukumi vairs netiek veidoti no jauna vai saglabāti no vecās sistēmas, ja vien tie nav īpaši noderīgi vai attaisnojami kā vispārpieņemta lietojuma nosaukumi, piemēram, tauriņi vai forele. Sistemātikas nodalījumu starpposmu nosaukumi tiek lietoti kā papildus PT norādes, bet tos nelieto standartveida hierarhisko ģints-dzimta-kārta-klase-tips norāžu vietā.

Šeit sniegtas vadlīnijas par dzīvnieku (ieskaitot mājdzīvniekus) un augu, kultūraugu šķirņu un fosiliju nosaukumu aprakstgalvu izveidi.

1. Sistemātikas vienības nosaukuma līmenis. Attiecībā uz dzīvniekiem vai augiem lieto tikai to sugas, ģints, dzimtas, kārtas, klases, tipa vai nodalījuma nosaukumu. Sistemātikas iedalījuma starpposmu nosaukumus nelieto, izņemot populārus vai vispārpazīstamus sugas nosaukumus, piemēram, tauriņi, forele.

2. Nosaukuma forma.

a. Vispārpazīstams nosaukums vai nosaukums latīņu valodā. Lieto vispārpazīstamo nosaukumu, izmantojot kā norādes avotu *Web. 3*, citus vispārīgus uzziņu līdzekļus, enciklopēdijas, jaunākās mācību grāmatas, populāras nozaru rokasgrāmatas un sabiedrisko vai valsts aģentūru izdotos oficiālos vispārpazīstamo nosaukumu sarakstus. Ekonomiku ietekmējošiem dzīvniekiem un augiem, piemēram, kaitēkļiem un kultūraugiem, lieto vispārpazīstamus nosaukumus. Dažām sistemātiskajām grupām, kuru vispārējais apzīmējums ietver vairākas sistemātikas vienības (suga, ģints, dzimta) kā arī terminiem, kurus nespeciālisti ikdienā nelieto, priekšroka ir nosaukumam latīņu valodā. Parasti latīņu nosaukumus lieto arī augiem un dzīvniekiem, kas sastopami tikai ārvalstīs, ja vien to vispārpazīstamie nosaukumi nav rodami uzziņu avotos. Var lietot vietējos nosaukumus, ja tie atbilst vispārpazīstamiem nosaukumiem Amerikas Savienotajās Valstīs. Aprakstgalvu neiesāk ar vārdu **parastais**, ja vien tādā formā tas netiek lietots autoritatīvā avotā.

b. Vispārpieņemta nosaukuma vienskaitļa vai daudzskaitļa forma. Sugas nosaukumu veido vienskaitļa formā. Visu hierarhiski augstāko grupu nosaukumus veido daudzskaitļa formā. Daudzas agrāk veidotas aprakstgalvas neatbilst šiem noteikumiem, un tās var mainīt, kad iespējams. Par dzīvnieku nosaukumu lietošanu tipveida aprakstgalvā [*dzīvnieku veids*] kā [...] sk. A 360, 5.

Izņēmums: Pieradinātu dzīvnieku, ko cilvēki audzē kā mājlopus vai tur kā mīļdzīvniekus, un kultūraugu nosaukumu aprakstgalvas parasti veido daudzskaitlī, pat ja tie pārstāv sugas līmeni, piemēram, **Kaķi, Suņi, Batātes**. Mājdzīvnieku un kultūraugu šķirņu nosaukumus veido vienskaitlī. Sk. 8. sadaļu turpmāk.

Kvalifikatorus iekavās lieto, lai atšķirtu viena un tā paša termina divas vai vairākas nozīmes. Kvalificējot sugas nosaukumus lieto vienskaitli, bet hierarhiski augstāku sistemātikas nodalījumu nosaukumiem — daudzskaitlī. *Piemēri:*

Nirēji (putni) — Nirēji (profesija)
 Dumpji (putni) — Dumpji (nemieri)
 Gorilla (zīdītāji) — Gorilla (afrikāņu tauta)
 Griezes (putni) — Grieze (fizika)

A 1332 Bioloģiskie nosaukumi

Ja jāatšķir viens sistemātikas nodalījums no otra, pievieno nodalījuma nosaukumu kā kvalifikatoru iekavās, piemēram, **Gorillas (suga)**, lai atšķirtu cilvēkpērtiķu dzimtas sugu no dzīvnieka vispārpa-zīstamā nosaukuma **Gorilla**.

(1) **Dzīvnieki.** Par kvalifikatoriem izvēlas terminus no turpmāk sniegtā saraksta:

Bezmugurkaulnieki (suga)

Kāšgalvtārpi, jeb dzelkņgalvtārpi	Acanthocephala
Posmtārpi	Annelida
Posmkāji	Arthropoda*
Pleckāji	Brachiopoda
Sūneņi	Bryozoa
Garžokļaiņi	Chaetognatha
Zarndobumaiņi	Cnidaria
Ktenofori	Ctenophor
Adatādaini	Echinodermata
Echidūri	Echiura
Entoprokti	Entoprocta
Vēderskropstaiņi	Gastrotricha
Matoņi	Gordiacea
Kinorinhi	Kinorhyncha
Mezozoji	Mesozoa
Gliemji	Mollusks
Nematodes	Nematoda
Nemertīni	Nemertinea
Onihoforas	Onychophora
Mēleņi	Pentastomida
Plakantārpi	Platyhelminthes
Pogonofori	Pogonophora
Priapulīdi	Priapulida
Bezgalvaskausaiņi	Protochordates
Vienšūņi	Protozoa
Virpotāji	Rotifera
Sipunkuļi	Sipuncula
Sūkļi	Sponges
Tardigradi jeb gauskāji	Tardigrada

*Posmkāji (klase)**

Zirneklveidīgie	Arachnida
Vēžveidīgie	Crustacea
Kukaiņi	Insects

Mugurkaulnieki (klase)

Abinieki	Amphibians
Putni	Birds
Zivis	Fish
Zīdītāji	Mammals
Rāpuļi	Reptiles

* Posmkāju klases organismus kvalificē ar terminu **Posmkāji**, izņemot zirneklveidīgos, vēžveidīgos un kukaiņus, kurus kvalificē ar sistemātiskās vienības nosaukumu.

(2) **Augi.** Par kvalifikatoriem izvēlas terminus no turpmāk sniegtā saraksta:

Alģes	Algae
Sūnaugi	Bryophytes
Papardes	Ferns
Sēnes	Fungi
Ķērpji	Lichens
Aknu sūnas	Liverworts
Sūnas	Mosses

Ja neviens no šiem terminiem nav atbilstošs, kvalifikatorā lieto terminu **Augi**.

3. **Nosaukumu autoritatīvie avoti.** Priekšroka ir šādiem autoritatīvajiem avotiem:

- (1) Smitsonu institūta u. tml. institūciju publikācijas.
- (2) Katalogizējamie darbi, kurus izdevuši pazīstami pētniecības institūti. Jāpievērš uzmanība klasifikācijas sistēmām, kuras neatbilst Amerikas Savienotajā Valstīs pieņemtajai praksei.
- (3) Amerikas sabiedrisko vai valsts aģentūru izdevumi, piemēram, American Entomological Society, United States Department of Agriculture, Environmental Protection Agency u. c.
- (4) Vispārīgie tezauri un klasifikācijas sistēmas, piemēram, *McGraw-Hill Synopsis*, *FAO saraksti*, *Wilson's Biological & Agricultural Index*.
- (5) *Web. 3* un citi vispārīgi uzziņu līdzekļi, mācību grāmatas, nozaru rokasgrāmatas.

4. **Norādes.**

a. „Sk.” norādes. Pievieno 450. laukus ar nosaukumiem latīņu valodā un angļu valodā.

Kā 450. laukus pievieno arī inversās formas, kad tās šķiet noderīgas ierakstu izguvei. Tomēr kā 450. laukus nepievieno inversās formas, ja 550. (plašāka termina) lauks sākas ar to pašu vārdu(-iem) kā „sk.” norādes termins vai hierarhiski augstāka līmeņa aprakstgalva (salīdzināt ar A 373, 2).

Nepievieno 450. laukus, kas sākas ar vārdu **parastais**, ja vien šī forma nav minēta autoritatīvos avotos.

b. Plašāka termina norādes. Pievieno 550. (plašāks termins) laukus ar hierarhiski vienu līmeņi augstāku ģints, dzimtas, kārtas, klases, tipa vai nodalījuma nosaukumu.

Pat tajos gadījumos, kad gan sugas, gan ģints nosaukuma aprakstgalvas ir veidoti latīņu formā, un abas sākas ar to pašu vārdu, pievieno ģints nosaukuma aprakstgalvu kā 550. (plašāks termins) lauku sugas nosaukuma aprakstgalvas ierakstam.

Ja nepieciešams, kā plašāka termina norādi veido nākošā hierarhiski augstāka līmeņa terminu.

A 1332 Bioloģiskie nosaukumi

Starpposmu vispārpazīstamiem nosaukumiem, ja tādi eksistē, veido papildu plašāka termina norādes, piemēram, tauriņi vai forele. Piemēram, kožu dzimtas nosaukumam vajag abus — PT **Tauriņi** un PT **Naktstauriņi**. Vispārpazīstamus nosaukumus neveido, ja tie nepieciešami tikai kā norādes.

5. Nosaukumu ģeogrāfiskais pakārtojums. Autorizē ģeogrāfisko pakārtojumu jebkuras sistemātiskās grupas dzīvnieku un augu aprakstgalvām latīņu valodā vai nosaukuma vispārpieņemtajā formā atbilstoši norādēm A 200.1.

6. Klasifikācijas indeksi. Dzīvnieku un augu aprakstgalvām ieraksta klasifikācijas indekss 053. laukos, atbilstoši norādījumiem A 200, 4, tādā līmenī kā ar klašu QL (Zooloģija) un QK (Botānika) tabulām tas ir iespējams, parasti dzimtu līmenī. Klasificē arī ar SB (Plant culture (Augu kultūras)), SD (Forestry (Mežsaimniecība)) un SF (Animal culture). Labību, kaitēkļus, mājlopus un mīļdzīvniekus, kaitēkļus, mājlopus un mājdzīvniekus klasificē, ja atbilstoši klasifikācijas indeksi atrodami tabulās. Darbiem par daudzu dzīvnieku un augu klasēm, atkarībā no darbu satura, lieto vai nu Q vai S, indeksiem pievienojot papildinājumus. QL klasei lieto (**Zooloģija**) vai (**Protozooloģija**) un QK klasei — (**Botānika**), (**Algoloģija**) vai (**Mikoloģija**).

7. Neiespiestās (izlaistās) aprakstgalvas. Agrāk nosaukumi latīņu valodā zemākā līmenī par kārtu nebija atspoguļoti *Kongresa bibliotēkas priekšmetu saraksta* iespiestajā variantā. Visi nosaukumi latīņu valodā tagad ir priekšmetu autoritatīvajā datnē. Dažas izveidotās aprakstgalvas, kas nebija iespiestajā priekšmetu sarakstā, parādījās vēlākajos priekšmetu saraksta izdevumos kā citu aprakstgalvu PT. Šīm ar datoru radītajām aprakstgalvām nav nepieciešamo norāžu un klasifikācijas indeksu, kuri tiks pievienoti, kad attiecīgo aprakstgalvu lietos katalogizācijā.

8. Dzīvnieku un augu kultūras.

a. Nosaukumu formas. Mājlopu sugu un kultūraugu šķirņu nosaukumu aprakstgalvas, ja iespējams, veido angļu valodā. Šo nosaukumu aprakstgalvas veido vienskaitlī, ja vien tie nav atsevišķu sugu vai šķirņu grupu nosaukumi, piemēram, **Dzinējsuņi** vai **Melones**.

b. Nosaukumu autoritatīvie avoti. Kā autoritatīvos avotus izmanto sabiedrisko vai valdības aģentūru izdotos sugu vai šķirņu nosaukumu sarakstus, piemēram, *American Kennel Association*, *United States Department of Agriculture* vai citus standartveida uzzīņu avotus.

c. Norādes. Nosaukumu sinonīmus veido kā „sk.” norādes un grupu nosaukumus kā plašāka termina norādes.

d. Nosaukumu ģeogrāfiskais pakārtojums. Autorizē mājlopu un kultūraugu šķirņu nosaukumu ģeogrāfisko pakārtojumu, piemēram, **Hereforda šķirnes liellopi**—**Amerikas Savienotās Valstis**; **Brokoļi**—**Amerikas Savienotās Valstis**.

9. Dzīvnieku vārdi. Sabiedrībā pazīstamu dzīvnieku, piemēram., slavenu cilvēku mīldzīvnieki, dzīvnieki mākslinieki, zooloģisko dārzu dzīvnieki u. tml., vārdiem veido aprakstgalvas. Šādiem vārdiem pievieno kvalifikatoru iekavās ar dzīvnieka veidu, un šī veida vispārējo nosaukumu veido kā PT. Dzīvnieku sugu nosaukumus vai izmantošanas veidus nelieto kā PT. Dzīvnieku vārdus nepakārto ģeogrāfiski. *Piemēri:*

150 ## \$a Dan Patch (sacīkšu zirgs)
550 ## \$w g \$a Zirgi

150 ## \$a Mis Beikere (pērtiķis)
550 ## \$w g \$a Pērtiķi

150 ## \$a Flipers (delfīns)
550 ## \$w g \$a Delfīni

150 ## \$a Moris (kaķis)
550 ## \$w g \$a Kaķi

150 ## \$a Gargantija (gorilla)
550 ## \$w g \$a Gorillas

150 ## \$a Namu (valis)
550 ## \$w g \$a Vaļi

150 ## \$a Henrijs (zirgs)
550 ## \$w g \$a Zirgi

150 ## \$a Vecais Eibs (ērglis)
550 ## \$w g \$a Ērgļi

Par aprakstgalvu piešķiršanu individuālu dzīvnieku biogrāfijām un anekdotiska rakstura darbiem par mīldzīvniekiem sk. A 1720. 3.

10. Fosiliju nosaukumi. Aprakstgalvas fosilu dzīvnieku un augu nosaukumiem veido atbilstoši iepriekšminētajiem norādījumiem par dzīvu organismu nosaukumiem sadaļās 1-7.

a. Nosaukuma forma. Dzīvnieku un augu, kuri sastopami arī vēlākās ģeoloģiskās formācijās, fosiliju aprakstgalvas veido, par pamatu ņemot mūsdienu dzīvnieku un augu nosaukumu aprakstgalvas latīņu valodā vai to vispārpazīstamās formas. Pievieno kvalifikatoru , **fosils**, piemēram, **Silicoflagellates, fosils; Rhinoceroses, fosils**. Ja aprakstgalvas mūsdienās eksistējošām dzīvnieku vai augu grupām vēl nav izveidotas, tās izveido vienlaicīgi ar fosilā nosaukuma aprakstgalvām.

Tikai senās ģeoloģiskās formācijās sastopamo dzīvnieku, piemēram, dinozauru, fosilijām aprakstgalvas veido bez kvalifikatora , **fosils**. Aprakstgalvas veido, pamatojoties uz nosaukumiem, kas rodami standartveida paleontoloģijas uzziņu avotos un tekstos, piemēram, *Fossil Record 2; Treatise on Invertebrate Paleontology; Vertebrate Paleontology and Evolution; Dinosaur Encyclopedia; Mammalian Paleofaunas of the World; Index of Generic Names of Fossil Plants; Biology and Evolution of Fossil Plants*.

A 1332 Bioloģiskie nosaukumi

b. Norādes. „Sk.” norādes, kas sākas ar vārdu **Fosilie**, neveido. Veido PT norādes ar hierarhiski vienu līmeni augstāku ģints, dzimtas, kārtas, klases, tipa vai nodalījuma nosaukumu. Ja nepieciešams, kā PT veido nākošā hierarhijas līmeņa nosaukumu.

c. Indeksi. Klasificē ar indeksiem no QE klases (Ģeoloģija; Paleontoloģija) tabulas un ieraksta 053. laukos tādā konkrētības līmenī kā tabulās.

II. Apakšiedaļas. Par brīvi pievienojamajām apakšiedaļām, kuras lieto aiz dzīvnieku aprakstgalvām sk. A 1147. Par brīvi pievienojamajām apakšiedaļām, kuras lieto aiz augu un lauksaimniecības kultūru aprakstgalvām sk. A 1180.

PAMATOJUMS: *Grāmatas un lasīšana* ir vispārēja temata aprakstgalva par grāmatu nozīmi cilvēku dzīvē, lasīšanas paradumiem un attieksmi pret grāmatu. Agrāk jēdzieni par grāmatām un lasīšanu saistībā ar atsevišķām personu grupām, kā arī šo grupu lasīšanas paradumiem tika attēloti ar dažādu veidu aprakstgalvām: **Grāmatas un lasīšana [personu grupa]; [personu grupa]—Grāmatas un lasīšana; [personu grupa], grāmatas [kam] un [personu grupa]—Grāmatas [kam]**. 1980. gadā temata attēlošanai sāka lietot brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Grāmatas un lasīšana**, kuru lieto aiz personu un etniskajām grupām, kā arī aiz personvārdiem, darbiem par šīm personām vai viņu lasīšanas ieradumiem un interesēm.

Ieteicamo grāmatu vispārīgiem sarakstiem piešķir aprakstgalvu **Labākās grāmatas**. Apakšiedaļu —**Grāmatas un lasīšana** aiz personu, etniskajām grupām un personvārdiem var pakārtot tālāk ar apakšiedaļu —**Bibliogrāfijas** šīm personām ieteicamo vai viņu lasīto grāmatu sarakstiem.

1. Grāmatas un lasīšana. Aprakstgalvu **Grāmatas un lasīšana** piešķir darbiem par grāmatu lomu cilvēku dzīvē, attieksmi pret lasīšanu, kā arī lasīšanas paradumiem un interesēm.

Darbiem, kuros dominē lasīšanas interešu tematika, piešķir aprakstgalvu **Lasīšanas intereses**.

2. Labākās grāmatas. Aprakstgalvu **Labākās grāmatas** (var pakārtot *ģeogr.*) piešķir vispārīga satura ieteicamo grāmatu sarakstiem.

Ieteicamo grāmatu tematiskiem sarakstiem piešķir divas aprakstgalvas:

650 #0 \$a [temats] \$v Bibliogrāfijas.
650 #0 \$a Labākās grāmatas.

Piezīme: Aprakstgalvu **Bibliogrāfijas—Labākās grāmatas** nomainīja ar **Labākās grāmatas** (var pakārtot *ģeogr.*) 1994. gada novembrī. Aprakstgalvu **Labākās grāmatas** nepakārto tematiski.

3. —Grāmatas un lasīšana.

a. Personu un etniskās grupas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Grāmatas un lasīšana** (var pakārtot *ģeogr.*) kā tematisko apakšiedaļu lieto aiz personu un etnisko grupu aprakstgalvām darbiem par šīm grupām domātajām grāmatām un/vai viņu lasīšanas ieradumiem un interesēm. Darbiem, kas sastāv no šādu grāmatu sarakstiem, apakšiedaļu —**Grāmatas un lasīšana** tālāk pakārto ar —**Bibliogrāfijas**. *Piemēri:*

650 #0 \$a Neredzīgie \$x Grāmatas un lasīšana.
650 #0 \$a Meitenes \$x Grāmatas un lasīšana
\$v Bibliogrāfijas.
650 #0 \$a Likumdevēji \$x Grāmatas un lasīšana \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$v Bibliogrāfijas.
650 #0 \$a Meksikāņu izcelsmes amerikāņi \$x Grāmatas un
lasīšana.

A 1333 Grāmatas un lasīšana

b. Personas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Grāmatas un lasīšana** kā tematisko apakšiedaļu lieto aiz personvārdiem, darbiem par šo personu lasīšanas interesēm. Darbiem, kas sastāv no šo personu lasīto grāmatu sarakstiem, apakšiedaļu —**Grāmatas un lasīšana** pakārto tālāk ar —**Bibliogrāfijas**. *Piemēri:*

- 600 10 \$a Goethe, Johann Wolfgang von, \$d 1749-1832
\$x Grāmatas un lasīšana.
- 600 10 \$a Lincoln, Abraham, \$d 1809-1865 \$x Grāmatas
un lasīšana \$v Bibliogrāfijas.

PAMATOJUMS: *Robežas, kartē attēlotas ar līniju, atdala politiskas vienības, piemēram, valstis, vienu no otras. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvu piešķiršanai darbiem par robežām un robežstrīdiem.*

1. *Robežas.*

a. *Vispārīgais noteikums.* Aprakstgalvu **Robežas** piešķir vispārīga rakstura darbiem par robežām, ja nav aprakstītas konkrētu valstu, pilsētu u. tml. robežas.

b. *Saistībā ar vietu.* Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Robežas** lieto aiz valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem, darbiem par šo teritoriju robežām, ieskaitot līgumu tekstus par robežu izveidošanu vai mainīšanu.

Atbilstoši A 2227, apakšiedaļu —**Robežas** ar —**Starptautiskie līgumi** tālāk nepakārto.

Darbiem par divu teritoriju robežām, katrai teritorijai piešķir tipveida aprakstgalvu [**vieta**]—**Robežas**—[**otra vieta**]. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Amerikas Savienoto Valstu-Kanādas robeža.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Robežas
\$z Kanāda.

651 #0 \$a Kanāda \$x Robežas \$z Amerikas Savienotās
Valstis.

Šāda veida aprakstgalvas piešķir arī darbiem par pierobežas teritorijām, ja vien tām nav izveidota īpaša aprakstgalva, piemēram, **Meksikas-Amerikas robežapgabals**; **Skotijas robežas (Anglija un Skotija)**.

c. *Robežu nosaukumi.* Ģeogrāfisko aprakstgalvu piešķir robežu nosaukumiem, ja tādi pastāv vai arī tādus var izveidot, piemēram, **Meisona-Diksona līnija**; **Oderas-Neises līnija (Vācija un Polija)**.

2. *Robežstrīdi.*

a. *Vispārīgais noteikums.* Aprakstgalvu **Robežstrīdi** piešķir vispārīga rakstura darbiem par strīdiem, konfliktiem, u. tml. saistībā ar robežas dislokāciju, ja darbs neaprobežojas ar konkrētu teritoriju.

b. *Saistībā ar vietu.* Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Robežas** piešķir aiz vietu nosaukumiem, darbiem par robežstrīdiem šajās vietās, tai skaitā līgumu tekstiem, kuros robežstrīdus atrisina. Atbilstoši A 2227, —**Robežas**, nepakārto tālāk ar —**Starptautiskie līgumi**.

Ja darbs ir par divu teritoriju robežstrīdiem, katrai teritorijai piešķir tipveida aprakstgalvu [**vieta**]—**Robežas**—[**otra vieta**]. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Līgums, kas atrisina robežstrīdu starp Amerikas Savienotajām Valstīm un Meksiku.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Robežas
\$z Meksika.

651 #0 \$a Meksika \$x Robežas \$z Amerikas Savienotās
Valstis.

A 1333.5 Robežas

c. Saistībā ar karu. Atbilstoši A 1200, brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Teritoriālie jautājumi** piešķir aiz karu u. tml. nosaukumiem darbiem par attiecīgā kara, konflikta u. tml. sakarībā risinātiem teritoriāliem, robežu u. tml. jautājumiem.

Ja nepieciešams, piešķir atbilstošu papildu aprakstgalvu vai aprakstgalvas [**vieta**]—**Robežas** vai [**vieta**]—**Robežas**—[**otra vieta**]. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Polijas robežas pēc kara.

650 #0 \$a Otrais pasaules karš, 1939–1945
\$x Teritoriālie jautājumi \$z Polija.
651 #0 \$a Polija \$x Robežas.

3. Aprakstgalvas piešķiršana. Darbiem par robežām un robežstrīdiem nozīmīgāko tematu attēlošanai, ja nepieciešams, piešķir vairākas aprakstgalvas. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Minoritātes komunistiskā iekārtā.

651 #0 \$a Balkānu pussala \$x Politika un pārvalde
\$y 20. gs.
650 #0 \$a Nacionālisms \$z Balkānu pussala \$a Vēsture
\$y 20. gs.
650 #0 \$a Minoritātes \$z Balkānu pussala \$a Vēsture
\$y 20. gs.
651 #0 \$a Balkānu pussala \$x Robežas.

Darba nosaukums: Vācijas starptautiskie līgumi.

630 00 \$a Versaļas līgums \$d (1919)
650 #0 \$a Pirmais pasaules karš, 1914–1918 \$x Teritoriālie
jautājumi \$z Vācija.
651 #0 \$a Vācija \$x Robežas.
651 #0 \$a Vācija \$x Vēsture \$y 1918–1933.

Darba nosaukums: Jūras robežlīgums ar Kanādu.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Robežas
\$z Kanāda.
651 #0 \$a Kanāda \$x Robežas \$z Amerikas Savienotās
Valstis.
650 #0 \$a Teritoriālie ūdeņi \$z Kanāda.
650 #0 \$a Teritoriāli ūdeņi \$z Amerikas Savienotās
Valstis.

Darba nosaukums: Amerikas Savienotās Valstis Padomju Savienības-Ķīnas krīzes laikā.

651 #0 \$a Padomju Savienība \$x Starptautiskās attiecības
\$z Ķīna.
651 #0 \$a Ķīna \$x Starptautiskās attiecības \$z Padomju
Savienība.
651 #0 \$a Padomju Savienība \$x Robežas \$z Ķīna.
651 #0 \$a Ķīna \$x Robežas \$z Padomju Savienība.
651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Starptautiskās
attiecības \$y 1945–1989.

Darba nosaukums: The division between the states of Rio Grande do Sul un Santa Catarina.

651 #0 \$a Riugrandi du Sulas štats (Brazīlija) \$x Robežas
\$z Brazīlija \$z Santakatarinas štats.

651 #0 \$a Santkatarinas štats (Brazīlija) \$x Robežas
\$z Brazīlija \$z Riugrandi du Sulas štats.

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas vadlīnijas par celtni un citu būvju nosaukumu kā priekšmeta aprakstgalvu veidošanu un piešķiršanu. Apskatīti šādi objektu veidi:

Celtniecības detaļas (logi, durvis, kupoli, istabas)
Cietokšņi
Ēkas (pilis, mājas, rātsnami u. c.)
Laukumi
Pieminekļi
Sienas
Tilti
Tuneļi
Vārti

1. Pastāvošās aprakstgalvas. Ja izveidotā celtes vai citas būves aprakstgalva nepieciešama jaunu materiālu katalogizēšanai, un tā neatbilst šajā noteikumam lapā sniegtajām vadlīnijām, aprakstgalvu maina atbilstoši A 193.

2. Ieraksta forma.

a. Modelis:

1XX X# \$a [celtnes/būves nosaukums] ([ģeogrāfiskais kvalifikators])
 4XX X# \$a [alternatīvais(-ie) nosaukums(-i)] ([ģeogrāfiskais kvalifikators])
 550 ## \$w g \$a [celtnes/būves veids] \$z [valsts vai pirmā līmeņa politiskā vienība]

Tipveida aprakstgalvu [**pilsētas nosaukums**]**—Celtnes, būves utt.** kā plašāku terminu nepievieno; tā vietā piešķir aprakstgalvu atbilstoši katalogizējamam darbam, kā aprakstīts turpmāk 7. sadaļā.

b. MARC lauki. Par attiecīgā celtnes/būves veida aprakstgalvu MARC lauku lietojumu, sk. A 405 2. grupas aprakstgalvas.

c. Pieejas termins. Konkrētas celtnes vai būves aprakstgalvu ieraksta ar tās nosaukumu neinversā formā un kvalificē ar tās ģeogrāfiskās entītijas nosaukumu, kurā celtnē/būvē atrodas. Celtnes/būves pilsētās ieraksta ar būves nosaukumu, nevis ar pilsētas nosaukumu. Celtnēm, kuras vairāk pazīstamas pēc to adreses, nevis nosaukuma, kā aprakstgalvu lieto adresi, piem., **Number 10 Downing Street (Londona, Lielbritānija)**. Par celtniecības detaļām sk. turpmāk 5. sadaļu.

Par aprakstgalvu nelieto celtnes/būves nosaukumu, kas sastāv vienīgi no vispārēja termina un ģeogrāfiskā kvalifikatora, ja vien šādi nav formulēts celtnes/būves *nosaukums* un tam var atrast apstiprinājumu autoritatīvos avotos.

d. Valoda.

(1) Entītijas pēc 1500. gada. Pēc 1500. gada uzceltai būvei tās nosaukumu veido tās zemes valodā, kurā būve atrodas.

A 1334 Celtnes un citas būves

(2) *Entītijas pirms 1500. gada.* Ja pirms 1500. gada uzcelta būve ir pazīstama ar nosaukumu angļu valodā, tad aprakstgalvu veido angļu valodā. Par to jāpārliedz viegli pieejamos uzzīņu avotos angļu valodā.

Vispārīga satura atsauci, piem., „[...] vietas nosaukums] viduslaiku pils”, nevar uzskatīt par avotu. Ja nosaukumam nav tulkojuma angļu valodā, tad nosaukumu veido tās zemes valodā, kurā būve atrodas.

(3) *Pagaidu aprakstgalvas.* Ja atbilstoši iepriekš minētajiem noteikumiem ir nepieciešama vietējās valodas forma, bet tā nav minēta ne katalogizējamā darbā, ne pieejamos izziņu avotos, lieto tādu nosaukuma formu, kāda minēta katalogizējamā darbā. 670. laukā sniedz īsu paskaidrojumu, piemēram, **Aprakstgalva angļu valodā; vietējās valodas forma nav atrasta.** Pievieno 952. lauku ar vārdu **Pagaidu**. Kad ierakstu gatavo iekļaušanai nedēļas sarakstā, Priekšmeta aprakstgalvu redakcijas grupa ierakstu kodē kā „Pagaidu” 008/33. laukā (KB IBS autoritatīvo ierakstu 008 lauka ievadekrānā **Izveidošanas pakāpe**). Ja katalogizējot citu darbu, atrod nepieciešamo vietējās valodas formu, tiek iesniegts priekšlikums apmainīt izveidoto aprakstgalvas formu, ņemot kodējumu „pagaidu” un pievienot „pilnībā izveidots” (kods a 008/33. laukā).

3. Ģeogrāfiskais kvalifikators.

a. Vispārīgais noteikums.

(1) *Viena administratīvā vienība.* Celtni/būvei, kas pilnībā atrodas vienā administratīvajā vienībā, aiz celtnes/būves nosaukuma veido ģeogrāfisko kvalifikatoru ar administratīvās vienības nosaukumu iekavās.

(2) *Divas administratīvās vienības.* Celtni/būvei, kas atrodas divās administratīvajās vienībās, lieto šo divu vienību nosaukumus, atdalot tos ar vārdu un; nosaukumus ieraksta alfabētiskā secībā, ja vien celtnes/būves lielākā daļa neatrodas vienā no administratīvajām vienībām. Tādā gadījumā šīs vienības nosaukumu ieraksta vispirms.

(3) *Vairāk nekā divas administratīvās vienības.* Celtni/būvei, kas atrodas vairāk nekā divās administratīvajās vienībās, ģeogrāfisko kvalifikatoru nelieto.

(4) *Administratīvās vienības jaunākais nosaukums.* Kvalifikatorā lieto tikai jaunāko administratīvās vienības nosaukuma formu.

(5) *Nosaukuma forma.* Kvalifikatorā nosaukumu lieto tādā formā, kāda ir nosaukumu autoritatīvajā datnē, ar šādiem izņēmumiem:

- noteiktu vietu nosaukumi kvalifikatorā tiek saīsināti (sk. arī autorizēto saīsinājumu sarakstu A 810),
- nelieto tādus kvalificējošus terminus, kā (**province**), (**štats**), (**Federācija**), (**izzudusi pilsēta**) u. tml.,
- vietas nosaukums, kvalificēts ar plašāku vietas nosaukumu, tiek iekļauts kvalifikatorā un no plašākā vietas nosaukuma atdalīts ar komatu un atstarpi. Piemēram, **Čikāga (Amerikas Savienotās Valstis)** tiek pārveidots par (**Čikāga, Amerikas Savienotās Valstis**).

b. Celtnes/būves ārpus pilsētas.

(1) *Vispārīgais noteikums.* Valsts nosaukumu, kurā atrodas būve, lieto kā ģeogrāfisko kvalifikatoru, izņemot šādas valstis:

<i>Valsts</i>	<i>Kvalifikators</i>
Amerikas Savienotās Valstis	štata nosaukums
Austrālija	štata nosaukums
Kanāda	provinces nosaukums
Lielbritānija	ietilpstošās valsts nosaukums
Malaizija	štata nosaukums

Piezīme: Šo valstu pirmā līmeņa politisko vienību sarakstu un kvalifikatoros lietoto formu sk. A 810.

(2) *Salas.* Celtnes/būves, kas atrodas uz atsevišķas salas, bet ārpus pilsētas, aprakstgalvu kvalificē atbilstoši noteikumiem par salās esošu objektu kvalificēšanu. (sk. A 810, 2. d).

c. Celtnes/būve pilsētā. Pilsētas nosaukumu, kurā atrodas būve, kvalifikatorā lieto tādā formā, kā nosaukumu autoritatīvajā datnē.

Ja vienā pilsētā ir divas vai vairākas celtnes/būves ar vienu un to pašu nosaukumu, aiz pilsētas nosaukuma ieraksta ielas nosaukumu, atdalot no pilsētas nosaukuma ar atstarpi, kolu, atstarpi, piemēram, **Williamsburgh Savings Bank Building (Bruklina, Ņujorka : Brodveja)** un **Williamsburgh Savings Bank Building (Bruklina, Ņujorka : Hansonpleisa)**. Gadījumos, kad viena un tā paša nosaukuma ēkas atrodas vienā un tajā pašā vietā, kvalifikatoram pievieno datējumu, piemēram, **Minnesota State Capitol (Sentpola, Amerikas Savienotās Valstis : 1883-1905)** un **Minnesota State Capitol (Sentpola, Amerikas Savienotās Valstis : 1905-)**.

Ēkas Londonā, Lielbritānijā. Ēkai, kas atrodas sākotnējā Londonas pilsētā vai vienā no tās rajoniem, lieto kvalifikatoru (**Londona, Lielbritānija**), piemēram, **Buckingham Palace (Londona, Lielbritānija)**. Londonas rajoni ir Kamdena, Grīniča, Heknija, Hammersmita un Fulhema, Ailingtona, Kensingtona un Čelsija, Lambeta, Levišema, Soutvorka, Tauerhamleta, Vendsvorsa un Vestminsteras pilsēta. Būvei, kas atrodas ārpus pilsētas rajonā, kvalifikatoru lieto tādā formā, kādā nosaukums ierakstīts nosaukumu autoritatīvajā datnē, piemēram, **Hampton Court (Ričmonda pie Temzas, Londona, Lielbritānija)**.

d. Pagaidu izstāžu ēkas. Izstāžu, ekspozīciju, gadatirgu u. tml. pagaidu ēku nosaukumus kvalificē ar izstādes nosaukumu no nosaukumu autoritatīvās datnes, aizstājot ar komatiem jebkuras iekavas vai kolus, kas ir nosaukuma aprakstgalvas daļa. Kvalifikatoru vai tā elementus neraksta atsevišķā apakšlaukā. *Piemēri:*

Izstādes nosaukuma aprakstgalva:

111 2# Ša Exposition internationale šd (1937 :
šc Parīze, Francija)

Izstādes ēka:

110 2# Ša Pavillon de l'Espagne (Exposition
internationale, 1937, Parīze, Francija)

A 1334 Celtnes un citas būves

Ekspozīcijas nosaukuma aprakstgalva:

111 2# \$a New York World's Fair \$d (1964-1965)

Izstādes ēka:

110 2# \$a New Jersey Tercentenary Pavilion (New York World's Fair, 1964-1965)

e. Tilti un tuneļi. Tiltiem un tuneļiem, kas savieno divas pilsētas, vai arī pilsētu ar citu administratīvo vienību vai teritoriju, par ģeogrāfisko kvalifikatoru lieto tās pilsētas nosaukumu, ar kuru būve saistīta lielākā mērā, piemēram, **Golden Gate Bridge (Sanfrancisko, Amerikas Savienotās Valstis)**. Ja būve vienāda mērā saistīta ar abām, lieto abas alfabētiskā secībā, piemēram, **Vesteršeldes tunelis (Goes un Terneuzen, Nīderlande); Mária Valéria Híd (Esztergom, Ungārija un Štúrovo, Slovākija)**.

f. Pretrunīgi gadījumi. Gadījumā, ja celtnes/būves aprakstgalva, kas veidota atbilstoši šiem noteikumiem, ir vienāda ar citas entītijas aprakstgalvu, unikāluma nodrošināšanai ēkas/būves aprakstgalva jāmaina. Var izmantot divas metodes:

- kā kvalifikatoru pievieno sīkākās administratīvās vienības, piemēram, apgabala, nosaukumu,
- kvalifikatorā aiz vietas nosaukuma pievieno attiecīgo vispārējo būves veida nosaukumu, piemēram, **(Francija : Pils)**. Ja nav jānovērš pretruna, veidu kā paskaidrojošu elementu, nepievieno.

Parasti pirmo metodi izmanto, kad pretrunu veidojošās entītijas ir viena veida, piemēram, divas celtnes. Otro metodi izmanto, kad pretrunu veidojošās entītijas ir dažāda veida, piemēram, pilsēta un celtnē, vai arī gadījumos, kad pirmā metode pretrunu nenovērš. Par pretrunu veidojošām entītijām vienā pilsētā sk. arī 3. c iepriekš.

4. Norādes.

a. „Sk.” norādes.

(1) Atšķirīgas nosaukuma formas. Pievieno 4XX laukus ar alternatīvu nosaukumu vai nosaukumu atšķirīgā formā, ja tāds atrasts, veicot autoritatīvo avotu izpēti, tai skaitā senākos un vietējo valodu nosaukumus, ja nosaukums veidots angļu valodā vai arī angļu valodas formā.

(2) Elementu tulkošana un pārkārtošana. Ja angļu valodas forma nav atrasta un ja aprakstgalva vietējā valodā ietver vispārēju terminu, kuram ir ekvivalents angļu valodā, vispārēju terminu pārtulko. Ja nepieciešams, pārkārto vārdu kārtību aprakstgalvā, lai nosaukuma īpašvārda daļa atrastos sākuma pozīcijā. *Piemērs:*

110 2# \$a Castillo de Ponferrada (Ponferrada, Spain)

410 2# \$a Ponferradas pils (Ponferrada, Spānija)

(3) *Īpašvārds sākuma pozīcijā.* Ja aprakstgalvā celtnes/būves nosaukums sākas ar vispārēju terminu, pievieno 4XX lauku ar nosaukumu inversā formā, lai īpašvārds atrastos sākuma pozīcijā. Tomēr šo inverso 4XX lauku nelieto, ja kāds no pārējiem 4XX laukiem dabiskās valodas vārdu kārtībā sākas ar to pašu vārdu. *Piemērs:*

	110 2#	Ša Castillo de Ponferrada (Ponferrada, Spānija)
	410 2#	Ša Ponferradas pils (Ponferrada, Spānija)
Šo 410 lauku nelieto, ja pirmais 410. lauks sākas ar to pašu vārdu.	→ 410 2#	Ša Ponferrada, Castillo de (Ponferrada, Spānija)

b. Plašāks termins. Lai atbilstoši paraugam [*celtnes/būves veids*] pievienotu kā 5XX (plašāks termins) lauku, jāskatās jaunākos priekšmetu autoritatīvos ierakstus, kuru norādes jau ir novērtētas. 1984. gadā, īstenojot jaunu politiku PT veidošanā, tika veiktas daudzas pārmaiņas norāžu paraugos celtņu, būvju u. tml. nosaukumiem. Nozīmīgākās izmaiņas norādītas tālāk tekstā.

Piezīme: Par ģeogrāfisko pakārtojumu plašāko terminu norādēs, kas tālāk tekstā minētajos piemēros apzīmētas ar [vieta], sk. A 373.

Sabiedriskās ēkas. Plašāku terminu **Sabiedriskās ēkas**—[*vieta*] veido tikai tām sabiedriskajām ēkām, kurām nevar izveidot plašāko terminu [*konkrētais ēkas veids*]—[*vieta*], un tās paredzētas vienīgi valsts iestāžu izvietošanai.

Tilti. Veido plašāku terminu **Tilti**—[*valsts vai pirmā līmeņa politiskā vienība*]. Tilta veids, piemēram, **Piekartilti** netiek veidots kā plašāks termins. Ūdenstilpe, kuru šķērso tilts, arī netiek veidots kā plašāks termins.

Mājokļi. Aprakstgalvu **Arhitektūra, dzīvojamo ēku**—[*vieta*] vairs nelieto kā plašāku terminu. Aprakstgalvu **Arhitektūra, dzīvojamo ēku**—[*vieta*] lieto tikai darbiem par noteikta veida mājokļu arhitektūru. Tā kā priekšstats par to, kas ir īres nams, ir visai subjektīvs, labāk lietot aprakstgalvu **Mājokļi**—[*vieta*], nevis **Īres nami**—[*vieta*].

Valsts vadītāju vai amatpersonu oficiālās rezidences. Tiek pievienoti divi plašāki termini: **Valdības rezidences**—[*vieta*] un [*valsts vadītāju vai amatpersonas veids*]—**Mājas un uzturēšanās vietas**—[*vieta*].

Vēsturiskās celtnes. Kā plašāku terminu nepievieno **Vēsturiskās celtnes**—[*vieta*], bet [*konkrētais ēkas veids*]—[*vieta*].

Pagaidu izstāžu ēkas. Pievieno plašāku terminu **Izstāžu ēkas**—[*vieta*]. Izstādes nosaukuma aprakstgalvai plašāku terminu neveido.

5. Celtņu detaļas. Nosauktās celtņu detaļas, piemēram, logi, durvis, portāli, kupoli, atsevišķas telpas, ieraksta tieši ar šo detaļu nosaukumiem. Kā kvalifikatoru lieto ēkas nosaukumu, aiz kura parasti seko komats un ēkas ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Šāda veida celtņu detaļas ir logi, durvis, vārti, velves, telpas. Aprakstgalvu veido tikai tad, ja celtņu detaļai ir nosaukums. Ja darbs ir par celtnes daļu, kam nav nosaukuma, piešķir atbilstošu vispārēju aprakstgalvu un ēkas nosaukuma aprakstgalvu.

A 1334 Celtnes un citas būves

Paraugs:

1XX ## \$a [detaļas nosaukums] ([celtnes/būves nosaukums],
[ģeogrāfiskais kvalifikators]*)
4XX ## \$a [alternatīvais nosaukums(-i)] ([celtnes/būves
nosaukums], [ģeogrāfiskais kvalifikators]*)
5XX X# \$w g \$a [celtnes/būves nosaukums]
550 ## \$w g \$a [detaļas veids] \$z [valsts]

* Ja būves aprakstgalva ir nosaukuma aprakstgalva, kas izveidota bez ģeogrāfiskā kvalifikatora, ģeogrāfisko elementu izlaiž.

6. Kompleksu celtnu/būvju daļas. Kompleksas celtnu/būvju sastāvdaļas ieraksta tieši ar šo sastāvdaļu nosaukumiem atbilstoši iepriekš 5. punktā, sniegtajam paraugam, piemēram, ja pagoda ir daļa no tempļa kompleksa.

7. Aprakstgalvu piešķiršana. Darbam par atsevišķu celtni/būvi piešķir šāda veida aprakstgalvu kombināciju:

6XX X0 \$a [būves nosaukums].

651 #0 \$a [pilsētas nosaukums] \$x Celtnes, būves utt.

Šo aprakstgalvu piešķir, ja būve vai celtnes atrodas pilsētā un katalogizējamajā darbā tiek apskatīta arhitektūras aspektā, t. i., kā fiziska entitija.

6X0 X0 \$a [arhitekta personvārds vai arhitektu firmas nosaukums].

Šo aprakstgalvu piešķir, ja darbā būve ir apskatīta arhitektūras aspektā, un ja arhitekta vārds vai firma ir viegli noskaidrojama.

6X0 X0 \$a [īpašnieka, pastāvīgā iedzīvotāja u. tml. personvārds] \$x Mājas un uzturēšanās vietas \$z [vieta].

Šādu aprakstgalvu piešķir, ja darbā apskatīta persona, ģimene vai izpildītāju grupa, kuriem būve pieder, vai kuri to apdzīvo.

600 X0 \$a [iemūžinātās personas personvārds] \$x Pieminēklis \$z [vieta].

Šo aprakstgalvu piešķir, ja būve ir memoriāls vai pieminēklis, kas celts par godu konkrētai personai, un ja šīs personas vārds ir viegli noskaidrojams.

6XX X0 \$a [jebkurš konkrēts objekts vai temats katalogizējamajā darbā].

Celtnes/būves nosaukums augšminētajā pirmajā aprakstgalvā var būt institūcijas nosaukuma aprakstgalva, kuru izveidojuši aprakstošās katalogizācijas darbinieki un ko lieto priekšmetotāji celtnu/būvju, piemēram, baznīcu, muzeju u. tml. attēlošanai, gan kā atsevišķas celtnes/būves aprakstgalva, kuru izveidojuši priekšmetotāji atbilstoši iepriekšējiem šo noteikumu norādījumiem.

Aprakstgalvu piešķiršanas secība atsevišķam darbam ir atkarīga no darbā uzsvērtās tēmas, un var arī neatbilst minētajai kārtībai.

8. Piemēri.

151 ## \$a Brooklyn Bridge (Ņujorka, Amerikas Savienotās Valstis)

550 ## \$w g \$a Tilti \$z Amerikas Savienotās Valstis

151 ## \$a Pont-Neuf (Parīze, Francija)

550 ## \$w g \$a Tilti \$z Francija

151 ## \$a Westminster Bridge (Londona, Lielbritānija)

550 ## \$w g \$a Tilti \$z Lielbritānija

110 2# \$a Castillo de Ponferrada (Ponferrada, Spānija)

410 2# \$a Ponferradas pils (Ponferrada, Spānija)

550 ## \$w g \$a Viduslaiku pils \$z Spānija

110 2# \$a Schloss Halbturn (Halbturna, Austrija)

410 2# \$a Halbturnas pils (Halbturna, Austrija)

550 ## \$w g \$a Viduslaiku pils \$z Austrija

110 2# \$a Château de Versailles (Versala, Francija)

410 2# \$a Versaļas pils (Versaļa, Francija)

550 ## \$w g \$a Pils \$z Francija

151 ## \$a Yihe Yuan (Pekina, Ķīna)

451 ## \$w nne \$a I Ho Yüan (Pekina, Ķīna)

451 ## \$a Vasaras pils (Pekina, Ķīna)

451 ## \$a Yi He Yuan (Pekina, Ķīna)

550 ## \$w g \$a Parki \$z Ķīna

A 1334 Celtnes un citas būves

- 110 2# \$a Herbert Hoover Memorial Building (Stenforda, Amerikas Savienotās Valstis)
410 2# \$a Herbert Hoover Memorial Education Building (Stenforda, Amerikas Savienotās Valstis)
410 2# \$a Hoover Memorial Building (Stenforda, Amerikas Savienotās Valstis)
550 ## \$w g \$a Augstskolu ēkas \$z Amerikas Savienotās Valstis
- 110 2# \$a Union Street 2040 (Sanfrancisko, Amerikas Savienotās Valstis)
550 ## \$w g \$a Mājokļi \$z Amerikas Savienotās Valstis
- 110 2# \$a Maison Fornel (Kvebeka, Kanāda)
410 2# \$a Fornel House (Kvebeka, Kanāda)
410 2# \$a Maison Villeray (Kvebeka, Kanāda)
410 2# \$a Villeray House (Kvebeka, Kanāda)
550 ## \$w g \$a Mājokļi \$z Kanāda
- 110 2# \$a Mount Clare (Baltimora, Amerikas Savienotās Valstis : Celtne)
550 ## \$w g \$a Mājokļi \$z Amerikas Savienotās Valstis
- 110 2# \$a Library of Congress James Madison Memorial Building (Vašingtona, Amerikas Savienotās Valstis)
410 2# \$a James Madison Memorial Building (Vašingtona, Amerikas Savienotās Valstis)
410 2# \$a Library of Congress Madison Building (Vašingtona, Amerikas Savienotās Valstis)
410 2# \$a Madison Building, Library of Congress (Vašingtona, Amerikas Savienotās Valstis)
550 ## \$w g \$a Bibliotēku ēkas \$z Amerikas Savienotās Valstis
- 110 2# \$a White House (Vašingtona, Amerikas Savienotās Valstis)
550 ## \$a Valdības rezidences \$z Amerikas Savienotās Valstis
550 ## \$w g \$a Prezidenti \$x Mājokļi \$z Amerikas Savienotās Valstis
- 110 2# \$a Indian Point Nuclear Power Plant (Amerikas Savienotās Valstis)
550 ## \$w g \$a Atomelektrostacijas \$z Amerikas Savienotās Valstis

- 110 2# \$a Hauptbahnhof (Hamburga, Vācija)
550 ## \$w g \$a Dzelzceļa stacijas \$z Vācija
- 110 2# \$a Cleveland Municipal Stadium (Klīvlenda, Amerikas Savienotās Valstis)
410 2# \$a Pilsētu pašvaldību stadioni (Klīvlenda, Amerikas Savienotās Valstis)
550 ## \$w g \$a Stadioni \$z Amerikas Savienotās Valstis
- 110 2# \$a Presbytère (Jaunorleāna, Amerikas Savienotās Valstis)
550 ## \$w g \$a Celtnes \$z Amerikas Savienotās Valstis
- 110 2# \$a Hadrian's villa (Tivoli, Itālija)
410 2# \$a Adriana villa (Tivoli, Itālija)
410 2# \$a Villa Adriana (Tivoli, Itālija)
551 ## \$w g \$a Itālija \$x Antikvitātes
510 2# \$w g \$a Pilis \$z Itālija
- 110 2# \$a Saitō (Yakushiji, Nara-shi, Japāna)
410 2# \$a West Pagoda (Yakushiji, Nara-shi, Japāna)
550 ## \$w g \$a Pagodas \$z Japāna
510 2# \$w g \$a Yakushiji (Nara-shi, Japāna)
- 150 ## \$a Hyman Liberman Memorial Door (South African National Gallery)
450 ## \$a Libermana memoriālās durvis (South African National Gallery)
550 ## \$w g \$a Durvis \$z Dienvidāfrika
510 2# \$w g \$a South African National Gallery
- 151 ## \$a Plaza de Bolívar (Panama, Panama)
451 ## \$a Bolívar Plaza (Panama, Panama)
550 ## \$w g \$a Pilsētas laukumi \$z Panama
- 151 ## \$a Raudu mūris (Jeruzaleme)
451 ## \$a Rietumu mūris (Jeruzaleme)
550 ## \$w g \$a Sienas \$z Jeruzaleme

Ēkas un būves pilsētās: Aprakstgalvu piešķiršana A 1334.5

PAMATOJUMS: Lai nodrošinātu priekšmetisku pieeju arhitektūras satura darbiem par noteiktu celtni un būvju veidiem, 1985. gadā tika ieviesta brīvi pievienojamā apakšiedaļa —**Celtnes, būves utt.** lietojama tieši aiz pilsētu nosaukumiem. Agrāk daudzas aprakstgalvas ēkām un citām būvēm pilsētā tikai veidotas šādi: [**pilsēta**]—[**ēka/būve**], bet no 1985. gada šāda veida aprakstgalvas vairs neveido. Šeit sniegtas vadlīnijas par apakšiedaļas —**Celtnes, būves utt.** piešķiršanu aiz pilsētu nosaukumiem.

1. Vispārīgais noteikums. Darbam par noteiktu ēku vai būvju veidu kopumā konkrētā pilsētā piešķir attiecīgo tematisko aprakstgalvu, netieši pakārtojot ar pilsētas nosaukumu, piemēram, **Augstceltnes—Amerikas Savienotās Valstis—Ilinoisa; Pieminēkli—Amerikas Savienotās Valstis—Vašingtona.**

Piezīme: Norādījumus par aprakstgalvas piešķiršanu darbam par ēku/būvi ar atsevišķu nosaukumu sk. A 1334.

2. Kad piešķir aprakstgalvu [pilsēta**]—**Celtnes, būves utt.**** Ja darbā ēkas/būves veids apskatīts arhitektūras aspektā, t. i., ja būves aprakstītas kā fiziskas entītijas, piešķir arī aprakstgalvu [**pilsēta**]—**Celtnes, būves utt.** *Piemēri:*

Darba nosaukums: *Ņujorkas Art Deko debesskrāpis.*

650 #0 \$a Augstceltnes \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Ņujorka.

650 #0 \$a Art Deco (arhitektūra) \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Ņujorka.

651 #0 \$a Ņujorka (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Celtnes, būves utt.

Darba nosaukums: *Čikāgas baznīcas un sinagogas : arhitektūras svētceļojums.*

650 #0 \$a Baznīcu ēkas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Čikāga \$v Ceļveži.

650 #0 \$a Sinagogas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Čikāga \$v Ceļveži.

651 #0 \$a Čikāga (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Celtnes, būves utt. \$v Ceļveži.

Darba nosaukums: *Romas strūklakas.*

650 #0 \$a Strūklakas \$z Itālija \$z Roma.

651 #0 \$a Roma (Itālija) \$x Celtnes, būves utt.

3. Kad nelieto aprakstgalvu [pilsēta**]—**Celtnes, būves utt.**** Ja darbā ēkas tiek apskatītas institucionālā aspektā, t. i., aprakstīts šajās ēkās veiktais darbs un sniegtie pakalpojumi, nevis ēka apskatīta kā fiziska entītija, tad aprakstgalvu [**pilsēta**]—**Celtnes, būves utt.** nelieto. *Piemēri:*

Darba nosaukums: *Dejas naktī.*

650 #0 \$a Diskotēkas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Ņujorka.

[nevis 651 #0 \$a Ņujorka (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Celtnes, būves utt.]

A 1334.5 Ēkas un būves pilsētās: Aprakstgalvu piešķiršana

Darba nosaukums: Londonas cietumu dzīves ainas.

650 #0 \$a Cietumi \$z Lielbritānija \$z Londona.

[*nevis* 651 #0 \$a Londona (Lielbritānija) \$x Cietnes, būves utt.]

PAMATOJUMS: *Aprakstgalvu Slimības vēstures, medicīnas pārskati, statistika vietā no 1979. gada lieto brīvi pievienojamās formas apakšsiedaļas —Gadījumu izpēte un —Lietas. —Gadījumu izpēte un —Lietas tagad ir vienīgās autorizētās brīvi pievienojamās formas apakšsiedaļas, kuras izmanto gadījumu un lietu aprakstiem.*

1. —Gadījumu izpēte. Šo brīvi pievienojamo formas apakšsiedaļu lieto aiz personu un etnisko grupu un tematiskām aprakstgalvām, izņemot tieslietu tematikas aprakstgalvas, darbiem par vienu vai vairākiem reģistrētiem gadījumiem, kas ilustrē situāciju kādā jomā un ļauj izdarīt vispārīgus secinājumus. *Piemēri:*

650 #0 \$a Lauksaimnieces \$z Indija \$v Gadījumu izpēte.

650 #0 \$a Nepilngadīgo noziedzība \$v Gadījumu izpēte.

Šo apakšsiedaļu lieto aiz medicīnas aprakstgalvām, ieskaitot slimību nosaukumus, darbiem, kuros profesionāli aprakstītas vai analizētas viena vai vairākas konkrētās slimības vēstures.

Šo apakšsiedaļu lieto arī aiz atsevišķu institūciju nosaukumiem, darbiem par gadījumu izpēti saistībā ar šīm institūcijām. *Piemērs:*

610 20 \$a Camden County Children's Shelter \$v Gadījumu izpēte.

2. —Lietas. Šo brīvi pievienojamo formas apakšsiedaļu lieto aiz juridiskas tematikas aprakstgalvām, tiesas vai citu tiesību institūciju lēmumu krājumiem par kādu tematu, ieskaitot lietu krājumus un pie- rakstus. *Piemēri:*

650 #0 \$a Īpašumi (tiesības) \$v Lietas.

650 #0 \$a Civiltiesību pārkāpumi \$v Lietas.

Piezīme: Krājumiem, kuri nav tematiski, ja nepieciešams, lieto vai nu Tiesu pārskati, likumkrājumi utt. vai Tiesības—Lietas.

*Piezīme: Šīs noteikumu lapas tekstā un piemēros lietotā priekšmeta aprakstgalvu secība nav svarīga, jo ierakstā katrā atsevišķā gadījumā to nosaka atbilstoši A 80 aprakstītajiem norādījumiem. Turpmākajos piemēros nav iekļautas papildu aprakstgalvas, kas var būt nepieciešamas konkrētiem objektu veidiem, piemēram, antikvitātēm atbilstoši A 1225 **Arheoloģiska satūra darbi**, jo neattiecas uz šīs noteikumu lapas tematiku.*

1. Vispārīgais noteikums. Apakšsiedaļu —**Katalogi** lieto kā brīvi pievienojamo formas apakšsiedaļu aiz objektu veidiem, ieskaitot preču veidus, mākslas priekšmetus, mākslas kolekciju objektus, tehnisko aprīkojumu u. tml., šo objektu uzskaitījumiem saistībā ar vietu, kur tie ražoti, vai kas ir pieejami vai nopērkami konkrētā tirdzniecības vietā un kas bieži ir sistemātiski kārtoti ar detalizētu aprakstu, cenām u. tml. Apakšsiedaļu —**Katalogi** lieto aiz aprakstgalvas **Arheoloģiskie izrakumi**, kā arī aiz atsevišķām arheoloģisko vietu aprakstgalvām, darbiem, kas ietver atrasto objektu sarakstus. Apakšsiedaļu —**Katalogi** lieto aiz mākslinieku vai amatnieku personvārdiem, kā arī aiz mākslinieku vai amatnieku dzimtu vārdiem darbiem, kuros uzskaitīti šo personu mākslas vai amatniecības izstrādājumi, to atrašanās vietas (t. sk. institūcijas), vai arī vietas, kur tos iespējams iegādāties. Apakšsiedaļu —**Katalogi** lieto aiz tirgotāju personvārdiem vai tirgotāju dzimtu vārdiem. Apakšsiedaļu —**Katalogi** lieto arī aiz organizāciju veidu un atsevišķu institūciju nosaukumiem, darbiem, kuros ietverti šajās institūcijās esošu vai pieejamu objektu, mākslas darbu, produktu u. tml. saraksti. *Piemēri:*

650 #0 \$a Automobiļi \$v Katalogi.
 650 #0 \$a Mākslas priekšmeti \$v Katalogi.
 650 #0 \$a Sabiedriskā ēdināšana \$x Iekārtas un apgāde
 \$v Katalogi.
 650 #0 \$a Glezniecība, franču \$z Francija \$z Parīze
 \$v Katalogi.
 650 #0 \$a Karogi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Katalogi.
 600 10 \$a Munch, Edvard, \$d 1863-1944 \$v Katalogi.
 650 #0 \$a Muzeju krājumi \$z Amerikas Savienotās Valstis
 \$z Ņujorkas štats \$v Katalogi.
 610 10 \$a Montgomery Ward \$v Katalogi.

Noteikumus attiecībā uz iespieddarbu katalogiem sk. A 1361 *Bibliotēku katalogi* un A 1965 *Izdevēju katalogi*.

2. Dubultās aprakstgalvas. Apakšsiedaļu —**Katalogi** piešķir darbiem, kuros uzskaitīti noteiktās vietās vai kolekcijās esoši objekti. Lai attēlotu objekta atrašanās vietu un kolekcijas nosaukumu, ja tāds pastāv, piešķir papildu aprakstgalvas atbilstoši A 1427.

a. Objektu noteikta veida institūcijās. Aprakstgalvu piešķir institūcijas veidam, kurā atrodas objekti, pievienojot apakšsiedaļu —**Katalogi**, ja vien nav jārikojas atbilstoši citiem noteikumiem, piemēram, par aprakstgalvas **Kopkatalogi**—[vieta] lietojumu (sk. A 1361, 1).

650 #0 \$a [objekti] \$v Katalogi.
 650 #0 \$a [institūcijas veids] \$v Katalogi.

A 1360 Katalogi

Piemēri:

- 650 #0 \$a Akmens darbarīki \$z Āfrika \$v Katalogi.
650 #0 \$a Arheoloģijas muzeji un kolekcijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Tēlniecība \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Baltimora \$v Katalogi.
650 #0 \$a Mākslas muzeji \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Baltimora \$v Katalogi.

Šāda veida aprakstgalvu nepiešķir, ja objekti atrodas atsevišķā institūcijā, biedrībā vai kolekcijā.

b. Objekti atsevišķā institūcijā vai biedrībā un/vai kolekcijā. Piešķir papildu aprakstgalvas institūcijas (vai biedrības) nosaukumam un kolekcijas nosaukumam, ja tāds pastāv, lietojot apakšiedaļu —**Katalogi** aiz katras aprakstgalvas.

- 650 #0 \$a [objekti] \$v Katalogi.
610 X0 \$a [institūcijas vai biedrības nosaukums] \$v Katalogi.
6XX X0 \$a [kolekcijas nosaukums] \$v Katalogi.

Ja kolekcija ar nosaukumu ir privāta, kā pirmo aprakstgalvu lieto tipveida aprakstgalvu [**objekti**]—**Privātās kolekcijas**—[vieta]—**Katalogi** (izņemot bibliotēkas krājumus, kā aprakstīts A 1361). Par īpašām apakšiedaļām privātkolekcijām, ko lieto aiz personvārdiem, sk. A 1427.

- 650 #0 \$a [objekti] \$x Privātās kolekcijas \$v Katalogi.
610 X0 \$a [institūcijas vai biedrības nosaukums] \$v Katalogi.
6XX X0 \$a [privātās kolekcijas nosaukums] \$v Katalogi.

Piemēri:

- 650 #0 \$a Akmens darbarīki \$z Āfrika \$v Katalogi.
610 20 \$a John Smith Museum \$v Katalogi.
610 20 \$a African Early Man Collection (John Smith Museum) \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Akmens darbarīki \$x Privātās kolekcijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Baltimora \$v Katalogi.
610 20 \$a John Smith Museum \$v Katalogi.
600 10 \$a Doe, John \$x Arheoloģiskās kolekcijas \$v Katalogi.

3. Dabas objekti un mūzikas instrumenti. Aiz dabas un mūzikas objektu aprakstgalvām apakšsiedaļas —**Katalogi** vietā lieto apakšsiedaļu —**Katalogi un kolekcijas**, piemēram, **Vaboles**—**Katalogi un kolekcijas**; **Klavieres**—**Katalogi un kolekcijas**. Apakšsiedaļu —**Privātās kolekcijas** neievieto starp objekta nosaukuma aprakstgalvu un apakšsiedaļu —**Katalogi un kolekcijas**. *Piemērs:*

- 650 #0 \$a Metāla pūšaminstrumenti \$v Katalogi un kolekcijas
\$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Dienviddakota
- 610 20 \$a Shrine to music museum (University of South Dakota)
\$v Katalogi.
- 600 10 \$a Larson, Anne B. \$x Mūzikas instrumentu kolekcijas
\$v Katalogi.

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas vadlīnijas par aprakstgalvu piešķiršanu darbiem, kas ir bibliotēku dažādu veidu dokumentu katalogi. Vadlīnijās, cik iespējams, ievēroti vispārīgie katalogu aprakstgalvu veidošanas principi, kas aprakstīti A 1360. Norādījumus par izdevēju katalogiem, tai skaitā izdevēju mikroformāta darbu katalogiem sk. A 1965.

Piezīme: Aprakstgalvu secība, kāda lietota turpmākajā tekstā un piemēros, nav svarīga, jo tā lielā mērā atkarīga no katalogizējamam darbam piešķirtā indeksa. (salīdzināt ar A 80).

1. Tematiskie iespieddarbu katalogi.

a. Vispārīgais noteikums. Noteiktas tematikas iespieddarbu bibliotēku katalogiem piešķir šādas aprakstgalvu kombinācijas:

650 #0 \$a [katalogā iekļauto darbu tematika]
\$v Bibliogrāfijas \$v Katalogi.

vai arī, ja katalogs ietver tikai periodiskos izdevumus:

650 #0 \$a [katalogā iekļauto darbu tematika]
\$x Periodiskie izdevumi \$v Bibliogrāfijas
\$v Katalogi.

610 X0 \$a [institūcijas nosaukums] \$v Katalogi.

6XX X0 \$a [krājuma nosaukums, ja tāds pastāv] \$v Katalogi.

Piemērs:

650 #0 \$a Medicīna \$v Bibliogrāfijas \$v Katalogi.
610 #0 \$a John Smith Medical Library \$v Katalogi.
600 10 \$a Doe, John \$x Bibliotēka \$v Katalogi.

Piezīme: Atbilstoši A 1427, privātā grāmatu krājuma nosaukumu parasti veido personvārds ar apakšiedaļu —Bibliotēka.

b. Kopkatalogi. Kopkataloga gadījumā piešķir divas šādas aprakstgalvas:

650 #0 \$a [temats] \$v Bibliogrāfijas \$v Koprādītāji
(vai 650 #0 \$a [temats] \$x Periodiskie izdevumi
\$v Bibliogrāfijas \$v Koprādītāji)
650 #0 \$a Kopkatalogi \$z [vieta]

c. Izdevumi. Par konkrēta vietā vai konkrētā valodā publicētu izdevumu katalogiem sk. A 1660.

2. Universāla satura iespieddarbu katalogi. Bibliotēku katalogiem, kas neaprobežojas ar konkrētu tematu, attiecīgi piešķir vienu vai vairākas šādas aprakstgalvas:

610 X0 \$a [institūcijas nosaukums] \$v Katalogi.
6XX X0 \$a [krājuma nosaukums, ja tāds pastāv] \$v Katalogi.

A 1361 Dažādu dokumentu veidu bibliotēku katalogi

3. *Īpašu veidu vai kategoriju grāmatu katalogi.* Īpašu veidu vai kategoriju grāmatu katalogiem piešķir grāmatu veida aprakstgalvu ar apakšsiedaļu —**Bibliogrāfijas—Katalogi.** *Piemēri:*

650 #0 \$a Seniespiedumi \$v Bibliogrāfijas \$v Katalogi.
650 #0 \$a Autorizdevumi \$v Bibliogrāfijas \$v Katalogi.

4. *Audiovizuālo materiālu katalogi.*

a. *Vispārīgais noteikums.* Tematisko audiovizuālo materiālu katalogiem (visiem veidiem kopumā) piešķir šādas aprakstgalvu kombinācijas:

650 #0 \$a [temats] \$x Audiovizuālie līdzekļi \$v Katalogi.
(vai 650 #0 \$a [temats] \$x Mācīšana un mācīšanās
\$x Audiovizuālie līdzekļi \$v Katalogi.)
(vai 650 #0 \$a Audiovizuālie materiāli \$v Katalogi.)
[Šādu aprakstgalvu piešķir, ja katalogs nav tematisks.]
610 X0 \$a [institūcijas nosaukums] \$v Katalogi.
6XX X0 \$a [krājuma nosaukums, ja tāds pastāv] \$v Katalogi.

b. *Atsevišķu veidu audiovizuālie materiāli.* Darbiem, kuros uzskaitīti tikai viena veida audiovizuālie materiāli, piemēram, filmas, aiz tematiskās aprakstgalvas lieto audiovizuālā materiāla veidam piemērotu brīvi pievienojamo apakšsiedaļu, piemēram, —**Diskogrāfija,** —**Filmu katalogi,** —**Audiokasešu katalogi,** —**Skaņu ierakstu katalogi,** —**CD-ROM katalogi,** —**Kompaktdisku katalogi** vai —**Video katalogi.** Aiz institūcijas, kurā atrodas materiāli, nosaukuma, kā arī aiz krājuma nosaukuma, labāk lietot apakšsiedaļu —**Katalogi,** nevis atsevišķa audiovizuālā materiāla veida apakšsiedaļu, kuru lieto aiz temata. *Piemērs:*

Kataloga nosaukums: Catalogue of engineering films in the Joh Doe Film Collection at the Smith Library.

650 #0 \$a Tehnika \$v Filmu katalogi.
610 20 \$a Smith Library \$v Katalogi.
610 20 \$a John Doe Film Collection \$v Katalogi.

Ja darbs nav tematisks, aprakstgalvas **Audiovizuālie līdzekļi—Katalogi** vietā piešķir konkrētāku formas aprakstgalvu ar apakšsiedaļu —**Katalogi,** piemēram, **Videokasetes—Katalogi.**

Piezīme: Diskogrāfijas klasifikāciju sk. F 582.

c. *Mikroformu katalogi.* Apakšsiedaļu —**Mikroformu katalogi** lieto mikroformām kopumā vai noteiktam mikroformas veidam, piemēram, mikrofilmas. Mikroformu katalogiem piešķir šādas aprakstgalvu kombinācijas:

650 #0 \$a [katalogā iekļauto darbu temats]
\$v Bibliogrāfijas \$v Mikroformu katalogi.
[Apakšsiedaļu —**Bibliogrāfijas** izlaiž, ja lieto aprakstgalvu **Manuskripti** vai apakšsiedaļu
—**Manuskripti.**]
610 X0 \$a [institūcijas nosaukums] \$v Mikroformu katalogi.
6XX X0 \$a [krājuma nosaukums, ja tāds pastāv]
\$v Mikroformu katalogi.

Dažādu dokumentu veidu bibliotēku katalogi A 1361

Ja iespējams, piešķir papildu aprakstgalvu mikroformā glabātā materiāla konkrētajai formai, piemēram, **Pamfleti—Bibliogrāfijas—Mikroformu katalogi; Periodiskie izdevumi—Bibliogrāfijas—Mikroformu katalogi.** Ja nevar piešķirt aprakstgalvu materiāla formai, tad kā papildu aprakstgalvu piešķir vispārīgu aprakstgalvu **Mikroformas—Katalogi.**

Piemēri:

Darba nosaukums: Guide to the Doe Collection of geographical materials in microform in the Smith Library.

650 #0 \$a Ģeogrāfija \$v Bibliogrāfijas
\$v Mikroformu katalogi.

610 20 \$a Smith Library \$v Mikroformu katalogi.

600 10 \$a Doe, John \$x Bibliotēka \$v Mikroformu
katalogi.

650 #0 \$a Mikroformas \$v Bibliogrāfijas \$v Katalogi.

Darba nosaukums: Early printed books on microfilm in the Smith Library.

[krājums nav tematisks]

650 #0 \$a Seniespiedumi \$v Bibliogrāfijas
\$v Mikroformu katalogi.

610 20 \$a Smith Library \$v Mikroformu katalogi.

5. *Manuskriptu katalogi.* Manuskriptu katalogiem piešķir šādas aprakstgalvu kombinācijas:

650 #0 \$a [temats] \$x Manuskripti \$v Katalogi.
[Šo aprakstgalvu nelieto, ja manuskriptu krājums nav tematisks.]

650 #0 \$a Manuskripti, [valoda vai tautība] \$z [pašreizējā
atrašanās vieta] \$v Katalogi.

(vai 650 #0 \$a [manuskriptu veids], [vieta] \$v Katalogi.)

610 X0 \$a [institūcijas nosaukums] \$v Katalogi.

*[Ja norādītā institūcija nav ne bibliotēka, ne arhīvs, un uzskaitītie manuskripti ir arhīvu
materiāli, iestarpina apakšsadaļu —Arhīvi starp nosaukumu un apakšsadaļu —Katalogi.]*

6XX X0 \$a [krājuma nosaukums] \$v Katalogi.

*[Ja manuskriptu krājums ir atsevišķas personas arhīvs, kā krājuma nosaukumu piešķir šāda
veida aprakstgalvu [personvārds]—Arhīvi—Katalogi.]*

Piezīme: Manuskriptu katalogu klasifikāciju sk. F 495, 3.

A 1361 Dažādu dokumentu veidu bibliotēku katalogi

Piemēri:

Darba nosaukums: Catalog of Americana, 1500-1800, in the manuscript collection compiled by John Doe in the Historical Society, Baltimore.

- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$x Manuskripti \$v Katalogi.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$x Avoti \$x Manuskripti \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Manuskripti, amerikāņu \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Baltimora \$v Katalogi.
- 610 20 \$a Historical Society \$x Arhīvi \$v Katalogi.
- 600 10 \$a Doe, John \$x Bibliotēka \$v Katalogi.

Darba nosaukums: Early science; a collection of manuscripts from the Smith Library: an index to the microfilm collection.

- 650 #0 \$a Zinātne \$x Manuskripti \$v Mikroformu katalogi.
- 650 #0 \$a Zinātne \$x Vēsture \$x Avoti \$x Manuskripti \$v Mikroformu katalogi.
- 650 #0 \$a Manuskripti \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Baltimora \$v Mikroformu katalogi.
- 650 #0 \$a Manuskripti mikrofilmās \$v Katalogi.
- 610 20 \$a Smith Library \$v Mikroformu katalogi.

Darba nosaukums: Inventory of the personal papers of John Smith, botanist, of Washington.

- 600 10 \$a Smith, John \$x Arhīvi \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Botāniķi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Arhīvi \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Botānika \$x Manuskripti \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Manuskripti, amerikāņu \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Katalogi.

Darba nosaukums: Calendar of patent rolls 35 Elizabeth I.

- 650 #0 \$a Patenta apliecinājums \$z Lielbritānija \$z Katalogi.
- 651 #0 \$a Lielbritānija \$a Hartas, dāvinājumi, privilēģijas \$v Katalogi.
- 610 10 \$a Lielbritānija \$b Court of Chancery \$x Arhīvi \$v Katalogi.
- 610 10 \$a Lielbritānija \$b Public Record Office \$v Katalogi.
- 651 #0 \$a Lielbritānija \$x Vēsture \$y 1558-1603 \$x Avoti \$v Bibliogrāfijas \$v Katalogi.

6. Visaptveroši bibliotēku katalogi. Bibliotēkas katalogam, kurā ietverti visu veidu materiāli, piešķir aprakstgalvu kombinācijas, kā minēts iepriekš, atklājot katalogā iekļauto materiālu konkrētās formas un, ja nepieciešams, lietojot vispārīgus apzīmējumus. Piemēram, katalogam, kurā ietverti visi iespieddarbu veidi, lieto apakšsadaļu —**Bibliogrāfijas—Katalogi**; katalogam, kurā ietverti audiovizuālie materiāli, lieto apakšsadaļu —**Audiovizuālie līdzekļi—Katalogi**.

PAMATOJUMS: Līdz 1996. gada augustam atsevišķu kapsētu aprakstgalvas veidoja kā ģeogrāfiskās aprakstgalvas, ierakstot 151. laukā nosaukumu autoritatīvajā datnē vai priekšmetu autoritatīvajā datnē neatkarīgi no tā, vai tās bija nepieciešamas kā aprakstošās katalogizācijas pieejas punkti. Pēc 1996. gada jūlija visu kapsētu aprakstgalvas tiek veidotas kā institūciju nosaukumu aprakstgalvas, ierakstot 110. laukā nosaukumu autoritatīvajā datnē atbilstoši AACR2 24. nodaļai un LCRI 24.1. Projekta CPSO ietvaros dzēsa kapsētu aprakstgalvas, kuras bija veidotas priekšmetu autoritatīvajā datnē, un aizstāja tās ar rediģētām aprakstgalvām nosaukumu autoritatīvajā datnē. Atbilstoši šai politikai arī nosaukumu autoritatīvajā datnē esošajām kapsētu aprakstgalvām tika mainīti ierakstu lauki. Par izmaiņām kapsētu un citu neskaidra nosaukuma entītijū aprakstgalvu veidošanas politikā sk. A 405. Tā kā nosaukumu autoritatīvajā datnē netiek veidotas norādes no priekšmeta uz nosaukumu, kapsētu nosaukumu aprakstgalvām vairs neveido plašāka termina norādi **Kapsētas—[vieta]** vai **Nacionālās kapsētas—[vieta]**. Šeit sniegtas vadlīnijas kapsētu nosaukumu kā priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanā.

1. Vispārīgie noteikumi. Ja atbilstoši AACR2 kapsētas nosaukuma aprakstgalva ir izveidota nosaukumu autoritatīvajā datnē 110. laukā, to piešķir kā priekšmeta aprakstgalvu. Ja aprakstgalva nepastāv nosaukumu autoritatīvajā datnē, vai arī tā joprojām ierakstīta 151. laukā, veido jaunu nosaukuma aprakstgalvu vai pārveido esošo nosaukuma aprakstgalvu (vai arī vienojas, ka to izdarīs aprakstošās katalogizācijas darbinieks).

2. Aprakstgalvu piešķiršana. Lai izceltu darba svarīgākos aspektus, darbiem par atsevišķām kapsētām piešķir atbilstošas aprakstgalvu kombinācijas. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Ravenswood Cemetery : tombstone inscriptions.

- 610 20 \$a Ravenswood Cemetery (Džeksonas apgabals, Amerikas Savienotās Valstis)
- 651 #0 \$a Džeksonas apgabals (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ģenealoģija.
- 650 #0 \$a Dzimšanas, laulību un miršanas reģistri \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Džeksonas apgabals.
- 650 #0 \$a Uzraksti \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Džeksonas apgabals.

Darba nosaukums: Our dead buried in the Chattanooga Confederate Cemetery.

- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865 \$v Kritušo saraksti.
- 610 10 \$a Confederate Syayes of America. \$b Army \$v Kritušo saraksti.
- 651 #0 \$a Tennesijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ģenealoģija.
- 651 #0 \$a Čatanoga (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ģenealoģija.
- 650 #0 \$a Dzimšanas, laulību un miršanas reģistri \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Čatanoga.
- 610 20 \$a Confederate Cemetery (Čatanoga, Amerikas Savienotās Valstis)

PAMATOJUMS: Priekšmetu aprakstgalvas [vieta]—**Tautas skaitīšana** vai [etniskā grupa]—**Tautas skaitīšana** piešķir darbiem, kas satur tautas skaitīšanas rezultātus vai darbiem par tautas skaitīšanas rezultātiem. Konkrētu tautas skaitīšanu identificē, pievienojot apakšiedaļai datējumu vai kārtas skaitli un datējumu. Pirms AACR2 ieviešanas aprakstošās katalogizācijas darbinieki piešķīra tautas skaitīšanas rezultātu publikācijām saistīto darba nosaukuma papildierakstu, piemēram, **Amerikas Savienotās Valstis. Census Office. 10th census, 1880.** Tagad atbilstoši AACR2, visas publikācijas par tautas skaitīšanu tiek ierakstītas ar to nosaukumu, un saistīto darbu papildierakstus neveido. Par konkrētu tautas skaitīšanas publikāciju katalogizēšanu un identificēšanu atbild priekšmetotāji.

1. Vispārīgie noteikumi. Apakšiedaļu —**Tautas skaitīšana** lieto aiz vietas vai etniskās grupas nosaukuma darbiem, kas sastāv no oficiāliem kādā teritorijā vai iedzīvotāju etniskā grupā veiktiem tautas skaitīšanas rezultātiem, kuri parasti ietver dzimstības, laulību un mirstības statistiku un citu klasificētu informāciju par sociāliem un ekonomiskiem apstākļiem. Šo apakšiedaļu lieto arī darbiem par tautas skaitīšanu. Apakšiedaļu —**Tautas skaitīšana** ieraksta \$v apakšlaukā darbiem, kas sastāv galvenokārt tikai no tautas skaitīšanas statistikas datiem, piemēram, tautas skaitīšanas oficiālie izdevumi. Šo apakšiedaļu ieraksta \$x apakšlaukā, ja darbs sastāv galvenokārt no tautas skaitīšanas datu apskata un analīzes, pat ja tajā iekļauti arī daži aktuāli statistikas dati. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Counting America : the story of the United States census.
651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Tautas skaitīšana.

Darba nosaukums: Population changes among the northern Plains Indians.
[dažādu tautas skaitīšanas datu analīze]
650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$z Lielais līdzenums \$x Tautas skaitīšana.

Darbiem par konkrētu tautas skaitīšanu apakšiedaļā pievieno attiecīgo datējumu. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Census of India, 1991 : historical and world perspective.
651 #0 \$a Indija \$x Tautas skaitīšana, 1991.

Darba nosaukums: Census of population (1990) : Asian and Pacific Islanders in the United States.
[darbs sastāv no 1990. gada tautas skaitīšanas datu izrakstiem, ko publicējis Tautas skaitīšanas birojs]
650 #0 \$a Āzijas izcelsmes amerikāņi \$v Tautas skaitīšana, 1990.
650 #0 \$a Klusā okeāna salu izcelsmes amerikāņi \$v Tautas skaitīšana, 1990.
651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$v Tautas skaitīšana, 21., 1990.

Konkrētām Amerikas Savienoto Valstu federālajām tautas skaitīšanām pievieno aprakstgalvu **Amerikas Savienotās Valstis—Tautas skaitīšana**, [kārtas skaitlis], [datējums], kā parādīts iepriekš.

A 1366 Tautas skaitīšana

2. **Kad piešķirt tautas skaitīšanas aprakstgalvu.** Ja darbs sastāv no statistikas datiem vai arī analizē tos, darbam piešķir iepriekš aprakstītās tautas skaitīšanas aprakstgalvas.

Aprakstgalvu piešķir administratīvajai vienībai, kas tautas skaitīšanu organizējusi. Ja pārskatā atsevišķi uzrādīti kādas apdzīvotas vietas tautas skaitīšanas rezultāti, aprakstgalvas piešķir abām — gan vietējai administratīvajai vienībai (ja iespējams), gan valstij. Ja iespējams, norāda konkrēto vietu/datējumu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The federal census of California : an analysis of the data.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Tautas skaitīšana, 21., 1990.

651 #0 \$a Kalifornijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Tautas skaitīšana, 1990.

3. **Atsevišķs temats un tautas skaitīšana.** Ja darbs satur konkrētas tautas skaitīšanas datu tematisku izvilkumu, aprakstgalvu piešķir gan tautas skaitīšanai, gan tematam. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Census of housing (1990)

650 #0 \$a Dzīvokļu saimniecība \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Statistika.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$v Tautas skaitīšana, 21., 1990.

4. **Atsevišķs temats, tautas skaitīšana un administratīvā vienība.** Ja darbs satur konkrētas nacionālās tautas skaitīšanas datu tematisku izvilkumu par kādu noteiktu valsts administratīvo vienību, aprakstgalvu piešķir visiem trim aspektiem — nacionālajai tautas skaitīšanai, tematam un konkrētajai administratīvajai vienībai. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Nodarbinātība Virdžīnijā: 1970. gada tautas skaitīšanas dati.

650 #0 \$a Nodarbinātība \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Virdžīnijas štats \$v Statistika.

651 #0 \$a Virdžīnijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Tautas skaitīšana, 1970.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$v Tautas skaitīšana, 1970.

5. **Ģenealoģiskie darbi.** Šim žanram piederošie darbi sastāv no informācijas, kas iegūta to ģenealoģiskās vērtības dēļ no atsevišķu tautas skaitīšanas rezultātiem. Šī informācija nav statistika tās parastajā izpratnē.

Šāda veida darbiem piešķir gan ģenealoģijas (sk. piemērus A 1631. un A 1845.), gan tautas skaitīšanas aprakstgalvas, atbilstoši šajā nodaļā sniegtajiem norādījumiem. Šīs aprakstgalvas ietver:

650 #0 \$a [*tipiskās ģenealoģijas aprakstgalvas, piemēram, **Dzimšanas, laulību un miršanas reģistri; Vergu saraksti; Militārpersonu pensijas***].

651 #0 \$a [*vieta*] \$v Ģenealoģija.

651 #0 \$a [*nacionālās tautas skaitīšanas aprakstgalva*].

651 #0 \$a [*administratīvās vienības tautas skaitīšanas aprakstgalva*].

Piemēri:

Darba nosaukums: Free Black heads of household in the New York State federal census, 1830.

- 650 #0 \$a Afroamerikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Ģenealoģija.
- 650 #0 \$a Ģimenes galvas \$z Amerikas Savienotās Valstis.
- 651 #0 \$a Ņujorkas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ģenealoģija.
- 651 #0 \$a Ņujorkas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Tautas skaitīšana, 1830.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$v Tautas skaitīšana, 5., 1830.

Darba nosaukums: A census of pensioners in Ohio for the Revolutionary War as returned by the marshals during the taking of the 6th federal census in 1840.

- 650 #0 \$a Militārpersonu pensijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$y Revolūcija, 1775-1783.
- 651 #0 \$a Ohaio štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ģenealoģija.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y Revolūcija, 1775-1783 \$v Saraksti.
- 651 #0 \$a Ohaio štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Tautas skaitīšana, 1840.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$v Tautas skaitīšana, 6., 1840.

PAMATOJUMS: *Hronoloģija ir zinātne par datējumu un notikumu secības noteikšanu, par laika iedalīšanu periodos u. tml., kā arī notikumu patieso atspoguļošanu to norises secībā. Šeit sniegta vadlīnijas tādu darbu katalogizēšanai, kuros hronoloģija atspoguļota kā zinātņu nozare, kā arī apskatīta darbu, kuros uzskaitīti ar ģeogrāfiskām vietām, vēsturi u. tml. tematiem saistīti notikumi to norises secībā, katalogizēšana.*

1. Zinātne par laika sistematizāciju.

a. Vispārīgais noteikums. Aprakstgalvu **Hronoloģija** piešķir vispārīga rakstura darbiem par hronoloģiju kā zinātņi par laika sistematizāciju noteiktos laikposmos, kā arī par notikumu un laikmetu datēšanu.

b. Īpašais noteikums. Aprakstgalvu **Hronoloģija**, [*kvalifikators ar apzīmētāju*] piešķir darbiem par hronoloģijas praksi noteiktā teritorijā, civilizācijā, reliģijā u. tml. *Piemēri:*

650 #0 \$a Hronoloģija, bizantiešu.

650 #0 \$a Hronoloģija, ebreju.

650 #0 \$a Hronoloģija, meksikāņu

Izņēmums: Darbiem par indiāņu laika skaitīšanas sistēmu piešķir vārdkopas aprakstgalvas neinvertētā vārdu secībā, piemēram, **Acteku hronoloģija**.

2. Notikumu sistematizācija.

a. Vispārīgie noteikumi. Aprakstgalvu **Hronoloģija**, vēsturiskā piešķir darbiem, kuros pasaules vēstures notikumi uzskaitīti to norises secībā.

Aprakstgalvu pakārto ar brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Tabulas, diagrammas utt.**, vai —**Tabulas**, atbilstoši katalogizējamajam darbam.

b. Vietas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Vēsture—Hronoloģija** lieto aiz reģionu, valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem, darbiem, kas sastāv no attiecīgās vietas vēstures datējumu un notikumu uzskaitījuma, piemēram, **Amerikas Savienotās Valstis—Vēsture—Hronoloģija**.

Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Hronoloģija** lieto aiz tipveida aprakstgalvas [*vieta*]—**Vēsture—[laikposma apakšiedaļa]**, hronoloģiska rakstura darbiem par ģeogrāfiskas vietas noteiktu vēstures periodu, piemēram, **Lielbritānija—Vēsture—1837-1910—Hronoloģija**.

c. Temāti. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Hronoloģija** vai —**Vēsture—Hronoloģija** lieto aiz tematiskām aprakstgalvām darbiem, kas ietver datējumu uzskaitījumus to norises secībā saistībā ar tematu.

Ja tematu var pakārtot ar apakšiedaļu —**Vēsture** (sk. A 1647), lieto —**Vēsture—Hronoloģija**, piemēram, **Zemestrīces—Meksika—Vēsture—Hronoloģija**. Ja aprakstgalvu nevar pakārtot ar apakšiedaļu —**Vēsture**, piemēram, mūzikas, mākslas, literatūras un atsevišķas tematikas vēstures aprakstgalvas, lieto apakšiedaļu —**Hronoloģija**, nepastarpinātu ar apakšiedaļu —**Vēsture**, piemēram, **Populārā mūzika—Amerikas Savienotās Valstis—Hronoloģija**; **Mākslas, amerikāņu—Hronoloģija**; **Angļu drāma—17. gs.—Hronoloģija**; **Japāna—Ekonomiskais stāvoklis—1945- —Hronoloģija**.

A 1367 Hronoloģija

Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Hronoloģija** nelieto aiz temata, ja vārdkopas aprakstgalva šim jēdzienam ir jau izveidota. *Piemērs:*

650 #0 \$a Hronoloģija, vēsturiskā.
[nevis 650 #0 \$a Pasaules vēsture \$v Hronoloģija.]

d. Personas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Hronoloģija** lieto aiz personvārdiem darbiem, kuros uzskaitīti šo personu dzīves notikumi, darbu uzrakstīšanas vai publicēšanas datējumi, kā arī darbiem, kuros apskatīta šo notikumu vai darbu hronoloģija.

e. Institūcijas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Vēsture**—**Hronoloģija** lieto aiz atsevišķas institūcijas nosaukuma darbiem, kuros uzskaitīti notikumi šīs organizācijas vēsturē un to datējumi.

f. Etniskās grupas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Vēsture**—**Hronoloģija** lieto aiz etnisko grupu, tai skaitā indiāņu, nosaukumiem darbiem, kuros uzskaitīti notikumi etniskās grupas vēsturē un datējumi.

g. Svētie raksti. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Hronoloģija** lieto aiz svēto rakstu unificētajiem nosaukumiem, darbiem, kuros apskatīta svētajos rakstos minēto notikumu secība un datēšana, piemēram, **Mormoņu grāmata**—**Hronoloģija**.

3. Piemēri.

Darba nosaukums: Esejas par ebreju hronoloģiju.

650 #0 \$a Hronoloģija, ebreju.
630 00 \$a Bībele \$p Vecā Derība \$x Hronoloģija.

Darba nosaukums: Pirmā krusta kara hronoloģija.

650 #0 \$a Krusta kari \$y Pirmais, 1096-1099
\$v Hronoloģija.

Darba nosaukums: Kara medicīnai divi simti gadu.

610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$b Army Medical
Departament \$x Vēsture \$v Hronoloģija.
650 #0 \$a Medicīna, kara \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$x Vēsture \$v Hronoloģija.

Darba nosaukums: Milestone political events : 1945-1975.

650 #0 \$a Pasaules politika \$y 1945- \$v Hronoloģija.

Darba nosaukums: A guide to the published works of Benjamin Constant.

600 10 \$a Constant, Benjamin, \$d 1767-1830
\$v Bibliogrāfijas.
600 10 \$a Constant, Benjamin, \$d 1767-1830 \$v Hronoloģija.

Darba nosaukums: The pages of rock history.

650 #0 \$a Rokmūzika \$v Hronoloģija.

Darba nosaukums: Afroamerikāņu vēstures hronoloģija.

650 #0 \$a Afroamerikāņi \$x Vēsture \$v Hronoloģija.

Darba nosaukums: A key to the Mesoamerican reckoning of time.

650 #0 \$a Indiāņu hronoloģija \$z Meksika.

650 #0 \$a Indiāņu hronoloģija \$z Centrālamerika.

650 #0 \$a Maiju hronoloģija.

650 #0 \$a Acteku hronoloģija.

PAMATOJUMS: Priekšmeta aprakstgalvu **Civilizācija**, brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Kultūras vēsture** un noteiktu civilizācijas veidu aprakstgalvas vai noteiktus tematus saistībā ar civilizāciju, piešķir darbiem, kuros apskatīti cilvēces kultūras sasniegumi un centieni kopumā vai noteiktā laikposmā, teritorijā vai tautas vēsturē. Jēdziens „civilizācija” ir cieši saistīts ar kultūru, vēsturi un sabiedriskajām zinātnēm, bet īpaši ar kultūras sasniegumiem, ieskaitot mākslu, izglītību un zināšanām, intelektuālo dzīvi, ieradumiem un paražām, reliģijas attīstību un izplatību, sasniegumiem zinātnē un tehnikā. „Kultūra” ir termins, ko lieto sociologi, aprakstot cilvēces attīstības ceļu kopumā vai atsevišķi apskatot izglītības, uzskatu vai domāšanas attīstību. „Vēsture” ir noteiktu notikumu hronoloģisks pārskats, kur uzsvars likts uz politisko, diplomātisko, militāro un ekonomisko attīstību. Norādījumus apakšiedaļas —**Vēsture** izmantošanā sk. A 1647. „Sabiedriskās zinātnes” ir kopumā apskatīta sociālo problēmu, politikas, kustību, institūciju u. tml. vēsture.

1. Vispārīgie principi. Ciešās saistības dēļ starp civilizāciju un vēsturi dažreiz ir grūti atšķirt, kad konkrētajam darbam nepieciešams piešķirt vēstures, kad — civilizācijas priekšmeta aprakstgalvu. Robežgadījumos aprakstgalvu piešķiršanā noteicošā ir autora iecere un teksta terminoloģija.

2. Civilizācija kopumā. Aprakstgalvu **Civilizācija** piešķir vispārīga rakstura darbiem par civilizācijas jēdzienu. Aprakstgalvu **Civilizācija—Vēsture** piešķir visaptverošiem darbiem par civilizācijas vēsturi kopumā visos laikposmos. Aprakstgalvas veidu **Civilizācija, [plašs laika periods]**, piešķir un pakārto tālāk ar apakšiedaļu —[...] **gs.** darbiem par vispārīgo civilizācijas vēsturi kādā noteiktā laikposmā. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Civilizācija, seno laiku.
- 650 #0 \$a Civilizācija, viduslaiku \$y 12. gs.
- 650 #0 \$a Civilizācija, jauno laiku \$y 19. gs.

3. Civilizāciju veidi.

a. Lielākās civilizācijas. Aprakstgalvas veidu **Civilizācija, [civilizācijas veids]** piešķir darbiem tikai par īpašām civilizācijām vai lielu tautu grupu, kas nav saistīta ar vienu valsti. Šādas aprakstgalvas nepakārto ģeogrāfiski. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Civilizācija, antīkā.
- 650 #0 \$a Civilizācija, austrumu.
- 650 #0 \$a Civilizācija, semītu.

b. Lielākās reliģiskās grupas. Piešķir aprakstgalvas pasaules lielāko reliģisko grupu civilizācijām. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Civilizācija, budistu.
- 650 #0 \$a Civilizācija, kristiešu.
- 650 #0 \$a Ebreji \$x Kultūras vēsture.

A 1370 Civilizācija un kultūras vēsture

c. Etniskās grupas, reliģiskās konfesijas, senās tautas u. tml. Darbiem par tautu grupu civilizāciju, kas neatbilst 3. a. vai 3. b. aprakstītajam, piešķir grupas nosaukuma aprakstgalvu. Civilizācijas aprakstgalvu vai pakārtojumu ar apakšiedaļu —**Kultūras vēsture** grupas nosaukumam neveido. *Piemēri:*

650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi.
[nevis 650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$x Kultūras vēsture.]

650 #0 \$a Lietuviešu izcelsmes amerikāņi.
[nevis 650 #0 \$a Lietuviešu izcelsmes amerikāņi
\$x Kultūras vēsture.]

650 #0 \$a Menonīti.
[nevis 650 #0 \$a Menonīti \$x Kultūras vēsture.]

650 #0 \$a Minosieši.
[nevis 650 #0 \$a Civilizācija, minosiešu.]

4. Atsevišķu vietu kultūras vēsture. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Kultūras vēsture** lieto aiz reģionu, valstu pilsētu u. tml. nosaukumiem darbiem par attiecīgās vietas kultūras vēsturi. To tālāk nepamāro ar apakšiedaļu —**Vēsture**.

a. Brīvi pievienojamās laikposmu apakšiedaļas aiz —Kultūras vēsture. Aiz tipveida aprakstgalvas [*vieta*]—**Kultūras vēsture** lieto brīvi pievienojamās gadsimtu apakšiedaļas atbilstoši A 1140.

b. Cita veida laikposmu apakšiedaļas. Ja nepieciešams, veido laikposmu apakšiedaļas aiz [*vieta*]—**Kultūras vēsture** gadījumos, kad brīvi pievienojamās gadsimtu apakšiedaļas nevar lietot. Šīs apakšiedaļas veido plašiem laika periodiem, parasti aptverot četrdesmit vai vairāk gadus, un tās lieto tikai situācijās, kad paredzams ierakstu skaita pieaugums. *Piemēri:*

651 #0 \$a Lielbritānija \$x Kultūras vēsture \$y 1945-
651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Kultūras vēsture
\$y 1970-

c. Kultūras vēsture un vēsture. Tāda veida aprakstgalvas, kā [*vieta*]—**Kultūras vēsture** un [*vieta*]—**Vēsture** parasti nepiešķir vienam un tam pašam darbam. Tomēr, ja darbā, apskatīta valsts kultūras vēsture kopumā, bet saistībā ar noteiktu laikposmu, piemēram, valdnieka vai valsts galvas valdīšanas vai pilnvaru laiku, piešķir papildu aprakstgalvu attiecīgajam vēstures periodam. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The nineteen twenties in Britain.

651 #0 \$a Lielbritānija \$x Kultūras vēsture \$y 20. gs.
651 #0 \$a Lielbritānija \$x Vēsture \$y 1910-1936.

d. Civilizācijas veids atsevišķā vietā. Darbiem par noteiktu civilizācijas veidu atsevišķā vietā, piešķir divas aprakstgalvas, kā parādīts turpmākajos piemēros vai, ja tas ir iespējams, tipveida aprakstgalvu [*vieta*]**—Kultūras vēsture**[...] ietekme, kā aprakstīts 5. a sadaļā. Aprakstgalvas veidu [*vieta*]**—Kultūras vēsture**, [*civilizācijas veids*] nepiešķir. *Piemērs:*

Darba nosaukums: *Indiešu kultūra Budas periodā.*

651 #0 \$a Indija \$x Kultūras vēsture \$y Līdz 1200.

650 #0 \$a Civilizācija, budistu.

[*nevis* 651 #0 \$a Indija \$x Kultūras vēsture, budistu.]

5. Ietekme.

a. Vienas kultūras/civilizācijas ietekme. Piešķir tipveida aprakstgalvu [*civilizācijas/kultūras nosaukums*]**—[...] ietekme** vai [*vieta*]**—Kultūras vēsture****—[...] ietekme**, darbiem par vienas kultūras/civilizācijas ietekmi uz otru vai civilizāciju kopumā. Veidojot šādas aprakstgalvas, pievieno 5XX (plašāks termins) lauku ar ietekmējušās valsts vai cilvēku grupas nosaukumu, ko pakārto ar apakšsadaļu **—Kultūras vēsture**. *Piemēri:*

150 ## \$a Civilizācija \$x Ungāru ietekme

551 ## \$w g \$a Ungārija \$x Kultūras vēsture

150 ## \$a Civilizācija, islāma \$x Grieķu ietekme

551 ## \$w g \$a Grieķija \$x Kultūras vēsture

151 ## \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Kultūras vēsture
\$x Afroamerikāņu ietekme

550 ## \$w g \$a Afroamerikāņi

151 ## \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Kultūras vēsture
\$x Spāņu ietekme

551 ## \$w g \$a Spānija \$x Kultūras vēsture.

Apakšsadaļu **—[...] ietekme** neveido aiz aprakstgalvām [*pilsēta*]**—Kultūras vēsture**. Lai aptvertu jēdzienu, ja nepieciešams, piešķir divas aprakstgalvas. *Piemērs:*

Darba nosaukums: *Amerikāņu ietekme Parīzē.*

651 #0 \$a Parīze (Francija) \$x Kultūras vēsture.

651 #0 \$a Francija \$x Kultūras vēsture \$x Amerikāņu ietekme.

[*nevis* 651 #0 \$a Parīze (Francija) \$x Kultūras vēsture
\$x Amerikāņu ietekme.]

A 1370 Civilizācija un kultūras vēsture

b. Vairāku kultūru/civilizāciju ietekme. Lieto brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Ārzemju ietekme** aiz [*civilizācijas nosaukums*], [*etniskās grupas nosaukums*] vai aiz [*vieta*]**—Kultūras vēsture** darbiem par četrū vai vairāku valstu ietekmi uz vietu vai civilizācijas veidu. *Piemēri:*

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Kultūras vēsture
\$x Ārzemju ietekme.

650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$x Ārzemju ietekme.

6. [Temats] un civilizācija. Aprakstgalvas veidu [*temats*] un **civilizācija** piešķir darbiem, kuros apskatīta noteiktu faktoru ietekme uz civilizācijas vēsturi. *Piemēri:*

650 #0 \$a Tehnoloģijas un civilizācija.

650 #0 \$a Karš un civilizācija.

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas vadlīnijas tematisko aprakstgalvu piešķiršanā klasiskajiem un antīkajiem darbiem. Kaut arī pirms 1950. gada Kongresa bibliotēka nemēdza šiem darbiem piešķirt tematiskās aprakstgalvas, šādu praksi vairs neturpina.

1. Tematiskie darbi. Tematiskās aprakstgalvas piešķir jebkuram antīkās literatūras darbam oriģinālā vai tā tulkojumam, ja darbam ir tematiska ievirze. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Aristotle's Politics.

[Aristoteļa darba tulkojums]

650 #0 \$a Politoloģija \$v Agrīnie darbi līdz 1800.

2. Daiļliteratūras darbi. Piešķir literārā žanra aprakstgalvu jebkuram daiļliteratūras darbam oriģinālā vai tā tulkojumam, ja žanru var identificēt un pastāv atbilstoša aprakstgalva. **Piemērs:**

650 #0 \$a Edips (grieķu mitoloģija) \$v Drāma.

PAMATOJUMS: Līdz 1988. gadam apakšiedaļa —**Kopoti raksti** tika lietota kā formas apakšiedaļa aiz tematiskām aprakstgalvām, lai apzīmētu atsevišķu darbu kopīgu tematisku izdevumu vienā vai vairākos sējumos. Apakšiedaļu —**Kolekcijas** lietoja pēc tāda paša principa, bet tikai aiz aprakstgalvām, kuras uzskaitītas turpmāk. Lai gan apakšiedaļu —**Kolekcijas** vēl joprojām lieto aiz šādām aprakstgalvām, apakšiedaļas —**Kopoti raksti** lietošana ir pārtraukta.

1. —**Kopoti raksti.**

a. Vispārīgs noteikums. Apakšiedaļu —**Kopoti raksti** nelieto aiz jauniem katalogizējamiem darbiem piešķirtām aprakstgalvām. Jebkuram darbam, kuram agrāk piešķirta šī apakšiedaļa, turpmāk piešķir atbilstošu aprakstgalvu bez šīs apakšiedaļas.

KB prakse:

b. Bibliogrāfiskās datnes uzturēšana. Nav nepieciešams sistemātiski dzēst apakšiedaļas no esošajiem bibliogrāfiskajiem ierakstiem. Tomēr, ja priekšmeta aprakstgalva atsevišķā ierakstā tiek atjaunināta vai rediģēta citu iemeslu dēļ, vienlaicīgi dzēš arī apakšiedaļu —**Kopoti raksti**.

KB prakse:

c. Jauni izdevumi. Ja tiek katalogizēts jauns darba izdevums, tad agrākajiem izdevumiem, kam piešķirtas aprakstgalvas ar apakšiedaļu —**Kopoti raksti**, ierakstus, kuri veidoti izdevumiem līdz 1981. gadam vai agrāk, atjaunina, lai ieraksti 6XX laukos, izdevumiem pirms un pēc 1980. gada saskanētu. Ierakstus izdevumiem, kas laisti klajā līdz 1981. gadam, neatjaunina.

2. —**Kolekcijas.** Formas apakšiedaļu —**Kolekcijas** lieto tikai aiz šādām aprakstgalvām, un to lietojums ir autorizēts:

Afišas	Literatūra
Autogrāfi	Manuskripti
Drāma	Proza
Dzeja	Starptautiskie līgumi
Hartas	

Šo apakšiedaļu lietojumu aiz jebkurām citām aprakstgalvām neierosina autorizēšanai.

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas vadlīnijas par brīvi pievienojamo apakšiedaļu lietošanu privāto kolekciju attēlošanai un papildu aprakstgalvas piešķiršanu darbiem par šādām kolekcijām. Par privāto kolekciju un dažādu dokumentu veidu bibliotēku katalogiem sk. A 1360 un A 1361. Atbilstoši šeit sniegtajām vadlīnijām turpmāk minētās apakšiedaļas lieto kā brīvi pievienojamās:

- Arheoloģiskās kolekcijas
- Bibliotēka
- Bonzai kolekcijas
- Dabaszinātniskās kolekcijas
- Diapozitīvu kolekcijas
- Etnoloģiskās kolekcijas
- Etnomūzikas kolekcijas
- Fotogrāfiju kolekcijas
- Herbārijs
- Karšu kolekcijas
- Katalogi un kolekcijas (var pakārtot ģeogr.)*
- Mākslas kolekcijas
- Monētu kolekcijas
- Mūzikas instrumentu kolekcijas
- Numismātiskās kolekcijas
- Pastmarku kolekcijas
- Plakātu kolekcijas
- Privātās kolekcijas (var pakārtot ģeogr.)*
- Zinātnisko aparātu kolekcijas

* Ģeogrāfiski pakārto tikai, lai uzrādītu kolekcijas atrašanās vietu.

1. Apakšiedaļu lietošana.

a. Vispārīgais noteikums. Jebkuru no iepriekš minētajām apakšiedaļām (izņemot —**Privātās kolekcijas** un —**Katalogi un kolekcijas**) lieto kā brīvi pievienojamo apakšiedaļu aiz privātkolekcijas īpašnieka personvārda, pie kam īpašnieks var būt individuāla persona, dzimta vai institūcija.

b. —Privātās kolekcijas. Apakšiedaļu —**Privātās kolekcijas** lieto kā brīvi pievienojamo apakšiedaļu aiz kolekcionēto objektu veidu aprakstgalvām (izņemot dabas objektu vai mūzikas instrumentu un ar tiem saistītu ierīču aprakstgalvas), aiz kurām lieto apakšiedaļu —**Katalogi un kolekcijas**.

c. Pastāvošo apakšiedaļu lietošana pretstatā jaunierosinātām apakšiedaļām. Jaunas apakšiedaļas iepriekš minētā saraksta papildināšanai neierosina. Kad vien iespējams, lieto kādu no esošajām apakšiedaļām, piemēram, —**Mākslas kolekcijas**, un piešķir papildu aprakstgalvas atsevišķiem objektiem atbilstoši turpmāk dotajiem norādījumiem. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Percy Band pulksteņu kolekcija.

650 #0 \$a Pulksteņi \$x Privātās kolekcijas \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Ņujorkas štats.

600 10 \$a Band, Percy \$x Mākslas kolekcijas.

[nevis 600 10 \$a Band, Percy \$x Pulksteņu kolekcijas.

(iespējamā apakšiedaļa)]

A 1427 Objektu kolekcijas

2. *Aprakstgalvu piešķiršana.* Darbiem par atsevišķām privātkolekcijām, tai skaitā kolekcijām, kas dāvinātas vai pārdotas sabiedriskai institūcijai, ja kolekcija vēl joprojām ir pazīstama ar tās oriģinālnosaukumu, piešķir šādas aprakstgalvas (ar atbilstošām apakšiedaļām, piemēram, —**Katalogi**):

- īpašnieka personvārda aprakstgalva, pakārtota ar atbilstošu kolekcijas apakšiedaļu. Ja darbā apskatīta privātkolekcija, kuras kopīpašnieki ir vīrs un sieva, piešķir viņu abu aprakstgalvas, ja tādas ir izveidotas. Ja kolekcija pieder dzimtai ar kādu labi pazīstamu dzimtas locekli, kura personvārds minēts titullapā, aprakstgalvu piešķir gan šim indivīdam, gan dzimtai.
- kolekcijas aprakstgalva, kas apzīmē kolekcionēto objektu veidu. Tā attiecīgi var būt vārdkopas aprakstgalva, piemēram, **Fotogrāfiju kolekcijas** vai arī aprakstgalva ar apakšiedaļu —**Privātās kolekcijas**, vai —**Katalogi un kolekcijas**, piemēram, **Bultu uzgaļi—Privātās kolekcijas; Pūšaminstrumenti—Katalogi un kolekcijas**. Lai norādītu kolekcijas atrašanās vietu, aprakstgalvu pakārto ģeogrāfiski, ja iespējams. Šī aspekta atspoguļošanai var lietot vairākas aprakstgalvas.
- kolekcijas tematiku attēlojoša aprakstgalva(-as), kuras veids nav minēts iepriekšējos punktos. Atbilstoši darbam lieto apakšiedaļu —**Privātās kolekcijas**, —**Katalogi un kolekcijas** vai attiecīgu formas apakšiedaļu (piemēram, —**Albumi**, —**Bibliogrāfijas** u. tml.).
- tās institūcijas, kurā kolekcija pašlaik atrodas, aprakstgalvu, ja īpašnieks kolekciju dāvinājis vai pārdevis.

Piezīme: Lai norādītu nosaukumu, ar kādu kolekcija ir pazīstama (ja šis nosaukums ietverts katalogizējamā darba nosaukumā), agrāk tika veidoti daļēji nosaukumam pievienoti ieraksti. Šī prakse ir pārtraukta.

Turpmākie piemēri ilustrē aprakstgalvas, kādas jāpiešķir katram attiecīgajam darba nosaukumam. Aprakstgalvu secību nosaka katalogizējamā darba raksturs un klasifikācijas indekss atbilstoši A 80.

Darba nosaukums: Catalog of the Abram & Frances Pascher Kanof collection of Yiddish theatre posters found in the Library of the American Jewish Historical Society.

- 650 #0 \$a Teātris, ebreju \$x Plakāti \$x Privātās kolekcijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Voltama \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Teātra plakāti \$x Privātās kolekcijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Voltama \$v Katalogi.
- 600 10 \$a Kanof, Abram, \$d 1903- \$x Plakātu kolekcijas \$v Katalogi.
- 600 10 \$a Kanof, Frances Pasher \$x Plakātu kolekcijas \$v Katalogi.
- 610 20 \$a American Jewish Historical Society. \$b Library \$v Katalogi.

Darba nosaukums: Catalogue of coins collected by Maulvi Hakim Habibar Rahman Khan Akhonzada of Dacca and presented to the Dacca Museum.

- 650 #0 \$a Monētas, indiešu \$x Privātās kolekcijas \$z Bangladeša \$z Daka \$v Katalogi.
- 600 10 \$a Habibar, Rahman Khan, \$d 1881- \$x Monētu kolekcijas \$v Katalogi.
- 610 20 \$a Dacca Museum \$v Katalogi.

Darba nosaukums: Banjos, the Tsumura collection.

- 600 10 \$a Tsumura, Akira, \$d 1936- \$x Mūzikas instrumentu kolekcijas \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Bandžo \$v Katalogi un kolekcijas \$z Japāna.

Darba nosaukums: A catalogue of the Muriel R. Leeds collection of bonsai in the Yoshimura School of Bonsai, Briarcliff, N.Y.

- 650 #0 \$a Bonzai \$v Katalogi un kolekcijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Briarcliff muiža.
- 600 10 \$a Leeds, Muriel R. \$x Bonzai kolekcijas \$v Katalogi.
- 610 20 \$a Yoshimura School of Bonsai \$v Katalogi.

Darba nosaukums: A catalogue of the Roth collection in the University of Guyana Library.

- 650 #0 \$a Indiāņi \$v Bibliogrāfijas \$v Katalogi.
- 600 10 \$a Roth, Walter Edmund, \$d 1861?-1933 \$x Bibliotēka \$v Katalogi.
- 610 20 \$a University of Guyana. \$b Library \$v Katalogi.

Darba nosaukums: Gold and silver; photographs of Australian goldfields from the Holtermann Collection in Scranton.

- 651 #0 \$a New South Wales (Austrālija) \$v Albumi.
- 650 #0 \$a Zelta atradnes un ieguve \$z Austrālija \$z New South Wales \$v Albumi.
- 600 10 \$a Holtermann, Bernard Otto, \$d 1838-1885 \$x Fotogrāfiju kolekcijas.
- 650 #0 \$a Fotogrāfiju kolekcijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Skrantona.

Darba nosaukums: Catalog of the William Mann Collection of California India arrow heads in the New York Archaeological Institute.

- 650 #0 \$a Bultu uzgaļi \$x Privātās kolekcijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Ņujorkas štats \$v Katalogi.
- 650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$x Antikvitātes \$x Privātās kolekcijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Ņujorkas štats \$v Katalogi.
- 651 #0 \$a Kalifornijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Antikvitātes \$x Privātās kolekcijas \$v Katalogi.
- 600 10 \$a Mann, William \$x Arheoloģiskās kolekcijas \$v Katalogi.
- 610 20 \$a New York Archaeological Institute \$v Katalogi.

PAMATOJUMS: Darbiem, kas sastāv no komiksu izlases vai atsevišķiem karikatūru izdevumiem, kā arī darbiem par komiksiem vai karikatūrām, aprakstošās katalogizācijas darbinieki nodrošina papildu ierakstus komiksu vai karikatūru nosaukumiem, ja tie atšķiras no katalogizējamā darba nosaukuma, un pamato papildu ierakstu ar piezīmi. Priekšmetotāji piešķir aprakstgalvas tikai darbiem par konkrētiem komiksiem vai karikatūrām. Aprakstošās katalogizācijas darbinieki ir atbildīgi par šo aprakstgalvu veidošanu. Šeit sniegtas vadlīnijas priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanai darbiem par atsevišķiem komiksu vai karikatūru izdevumiem un komiksu tēliem. Par komiksu grāmatu klasificēšanu sk. F 565.

1. Komiksi un atsevišķi karikatūru izdevumi.

a. Komiksu vai karikatūru izlases un prozas oriģināldarbi. Priekšmeta aprakstgalvas nepiešķir darbiem, kas sastāv no komiksu izlasēm un atsevišķām karikatūrām, vai prozas oriģināldarbiem ar komiksu vai karikatūru tēliem, izņemot gadījumus, kad aprakstgalvas piešķir atsevišķam prozas darbam (salīdzināt ar A 1790).

b. Darbi par komiksiem vai karikatūrām. Aprakstgalvu darbam par komiksiem un atsevišķiem karikatūru izdevumiem piešķir tādā formā, kādā tā ierakstīta nosaukumu autoritatīvajā datnē. Apakšiedaļu —**Vēsture un kritika** nelieto.

2. Komiksu tēli.

a. Atsevišķu tēlu aprakstgalvu veidošana. Veido jaunas aprakstgalvas atsevišķiem komiksu vai karikatūru tēliem, aiz tēla vārda rakstot kvalifikatoru (**izdomāts tēls**), piemēram, **Snūpijs (izdomāts tēls)**. Plašāka termina norādes neveido.

b. Atsevišķu tēlu aprakstgalvu piešķiršana. Šādas aprakstgalvas piešķir darbiem par konkrētiem komiksu vai karikatūru tēliem. Ja nepieciešams, aprakstgalvu piešķir arī pašam komiksam vai karikatūrai. Apakšiedaļu —**Vēsture un kritika** neveido.

KB prakse:

3. Autoritatīvās datnes uzturēšana.

a. Nosaukuma aprakstgalvas veidošana. Katalogizējot jaunus darbus, kuriem nepieciešams piešķirt komiksa vai karikatūras aprakstgalvu kā priekšmeta aprakstgalvu, veido jaunu nosaukuma aprakstgalvu vai nodod darbu aprakstošās katalogizācijas darbiniekiem aprakstgalvas izveidei.

b. Priekšmeta aprakstgalvas dzēšana. Pēc nosaukuma aprakstgalvas izveides iesniedz ierosinājumu dzēst priekšmeta aprakstgalvu no priekšmetu autoritatīvās datnes atbilstoši A 193 un A 193.5.

PAMATOJUMS: *Komentāri ir darbs, kurā kritizēts vai komentēts cits darbs. Tas var būt publicēts atsevišķi vai kopā ar oriģināldarba tekstu. Ja komentāri ir publicēti kopā ar oriģināldarbu, lēmumu par darba (kā oriģināldarba izdevumu vai kā komentārus) priekšmetošanu pieņem aprakstošās katalogizācijas darbinieki atbilstoši AACR2 21.13. noteikumiem, kas izklāstīti turpmākajā tekstā. Galvenā iezīme komentāru priekšmetošanā ir autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma priekšmeta aprakstgalvas piešķiršana papildus citām aprakstgalvām. Šeit aprakstīta priekšmeta aprakstgalvu piešķiršana komentāriem un sniegti kritēriji lēmuma pieņemšanai, kad darbs uzskatāms par oriģināldarba izdevumu, un kad par komentāriem — tekstu vai tekstiem —, kuros viens autors komentējis citu autoru. Komentāru klasifikāciju sk. F 570.*

DARBS KĀ IZDEVUMS VAI KOMENTĀRS: Ja viena autora teksts publicēts saistībā ar cita autora komentāriem, skaidrojumiem vai interpretāciju, AACR2 21.13. noteikumos norādīts, ka, ja „galvenajā informācijas avotā” (parasti titullapā), darbs pasniegts kā komentārs, ieraksta pamatdaļu veido komentāru autora personvārds. Ja darbs apzīmēts kā izdevums, ieraksta pamatdaļu veido oriģināldarba autora personvārds vai oriģināldarba unificētais nosaukums. Šaubu gadījumā ieraksta pamatdaļu veido saskaņā ar aprakstošās katalogizācijas darbinieka lēmumu.

Šis lēmums parasti ietekmē arī priekšmetošanu:

Ja ieraksta pamatdaļu veido komentāru autora personvārds, darbs uzskatāms par komentāriem.

Ja ieraksta pamatdaļu veido oriģināldarba autora personvārds vai oriģināldarbam atbilstošs unificētais nosaukums, darbs uzskatāms par izdevumu.

Ja darbā 20% vai lielāku daļu aizņem komentāri, tam jāpiešķir ne tikai oriģināldarba izdevumam atbilstošās aprakstgalvas, ja tādas ir, bet arī atbilstošu komentāru autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma priekšmeta aprakstgalvu, kā aprakstīts turpmāk 3. sadaļā.

PRIEKŠMETA APRAKSTGALVU PIEŠĶIRŠANA KOMENTĀRIEM: Ja darbs tiek traktēts kā komentāri, piešķir šādas priekšmeta aprakstgalvas:

1. *Autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma priekšmeta aprakstgalva.*

a. Vispārīgie noteikumi. Darbiem, kas ierakstīti ar autora (personas vai institūcijas) aprakstgalvu, tā sastāv no autora personvārda/nosaukuma, kam seko laika periods un darba nosaukums bez artikula nominatīva locījumā. Darbiem, kas ierakstīti ar darba nosaukumu, ieraksts sastāv tikai no unificētā nosaukuma. Par svētajiem rakstiem un anonīmo klasiķu darbiem sk. 1. c. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Shakespeare's English comedy: The merry wives of Windsor in context.

600 10 \$a Shakespeare, William, \$d 1564-1616.
\$t Merry wives of Windsor.

Darba nosaukums: The church of the poor: a commentary on Paul VI's encyclical On the development of peoples.

610 20 \$a Katoļu baznīca. \$b Pāvests (1963-1978 : Paul VI). \$t Populorum progressio.

A 1435 Komentāri par atsevišķiem darbiem

Darba nosaukums: Without fear or favor : the New York times and its times.
630 00 \$a New York times.

(Šie piemēri paredzēti tikai attiecīgās aprakstgalvas ilustrēšanai; var būt nepieciešamas arī citas aprakstgalvas.)

Izņemot svētos rakstus, kas apskatīti 1. c. sadaļā, šāda veida aprakstgalvai nepievieno tādus elementus kā teksta valoda, tulkotājs, versija, izdevums, publicēšanas dati u. tml. Darba atsevišķas daļas komentāriem šīs aprakstgalvas var ietvert daļu vai nodaļu apzīmējumus, piemēram, **Hipokrats. Epidēmijas. 6. grāmata.**

KB prakse:

b. Pareizās formas noteikšana. Noteiktos apstākļos aprakstošās katalogizācijas darbiniekiem nepieciešams veidot personvārdu/nosaukumu autoritatīvos ierakstus autora-darba nosaukuma kombinācijām vai unificētajiem nosaukumiem. Parasti šādus ierakstus neveido. Lai nodrošinātu, ka vajadzīgā aprakstgalva ir pareizi formulēta, rīkojas šādi:

(1) Personvārda/nosaukuma autoritatīvais ieraksts pastāv. Autoritatīvajā datnē pārbauda, vai ir izveidots AACR2 noteikumiem atbilstošs autora-darba nosaukuma kombinācijas vai unificētā nosaukuma autoritatīvais ieraksts. Ja AACR2 noteikumiem atbilstošs autoritatīvais ieraksts pastāv, piešķir aprakstgalvu ierakstā dotajā formā, to veic iepriekš aprakstītajā veidā. Ja autoritatīvais ieraksts ir veidots unificētajam nosaukumam šādā formā: **[autors]. [veids]. Izlases** un no formas **[autors]. [darba nosaukums títullapā]** veidota „sk.” norāde, piešķirot unificēto nosaukumu kā aprakstgalvu, atmet terminu **Izlases**.

(2) Personvārda/nosaukuma autoritatīvais ieraksts nepastāv. Ja autoritatīvais ieraksts nav izveidots, jāvienojas ar aprakstošās katalogizācijas darbinieku par atbilstošās formas izveidi.

Piezīme: Ja autora-darba nosaukums vai unificētais nosaukums jau ir aprakstošās katalogizācijas darbinieku formulēts kā priekšmeta aprakstgalva AACR2 noteikumiem atbilstošā ierakstā, aprakstītajam nav nepieciešams atkārtoti izvērtēt aprakstgalvu ikreiz, kad tā jāpiešķir. Tādēļ, ja pastāv AACR2 noteikumiem atbilstošs bibliogrāfiskais ieraksts, to lieto kā priekšmeta aprakstgalvu autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma gadījumā, un piešķir tādā pašā formā jebkuram jaunam katalogizējamam darbam. Šaubu gadījumā jāvienojas ar aprakstošās katalogizācijas darbinieku par atbilstošās formas izveidi.

c. Svētie raksti (ieskaitot atsevišķas to daļas) un anonīmo klasiķu darbi. Darba nosaukuma ieraksta pamatdaļu lieto kā unificētā nosaukuma priekšmeta aprakstgalvu. Papildus piešķir atbilstošu formas apakšiedaļu. *Piemēri:*

Darba nosaukums: The Koran : an exegetical commentary.
630 00 \$a Korāns \$v Komentāri.

Darba nosaukums: The concept of character in the Apocalypse.
630 00 \$a Bībele. \$p Vecā Derība \$p Atklāsmes grāmata \$x Kritika, interpretācija utt.

Darbiem par svēto rakstu versijām vai to atsevišķām daļām noteiktās valodās kā aprakstgalvu piešķir unificētā nosaukuma formulējumu, kas ietver valodas nosaukumu. Aiz šīs aprakstgalvas lieto atbilstošu apakšsiedaļu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: *A history of the English Bible.*

630 00 \$a Bībele. \$l Anġļu valoda \$x Versijas
\$x Vēsture.

d. Komentāri par komentāriem. Darbiem, kas ir komentāri par citiem komentāriem (visbiežāk sastopami saistībā ar reliģiskajiem tekstiem), piešķir atbilstošu autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma priekšmeta aprakstgalvu gan oriģināldarbam, gan komentāriem.

2. Dubultās aprakstgalvas. Papildus autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma aprakstgalvām komentāros apskatītajam darbam, ja nepieciešams, piešķir tādu pašu tematisko aprakstgalvu, kāda ir vai tiks piešķirta oriģināldarba izdevumam.

Piezīme: *Formas apakšsiedaļas, piemēram, —Agrīnie darbi līdz 1800, kas pievienotas oriģināldarba aprakstgalvai, nelieto, ja tās neatbilst komentāriem.*

Piemēri:

Oriģināldarbs: *Bentham, Jeremy, 1748-1832. The constitutional code.*

650 #0 \$a Konstitucionālās tiesības.

Komentāri: *Rosen, F. Jeremy Bentham and representative democracy : a study of the Constitutional code.*

600 10 \$a Bentham, Jeremy, \$d 1748-1832.

\$t Constitutional code.

650 #0 \$a Konstitucionālās tiesības.

Oriģināldarbs: *Berkeley, George, 1685-1753. A treatise concerning the principles of human knowledge.*

650 #0 \$a Izziņas teorija \$v Agrīnie darbi līdz 1800.

650 #0 \$a Ideālisms \$v Agrīnie darbi līdz 1800.

Komentāri: *Luce, A. A. (Arthur Aston), 1882- Berkeley's immaterialism : a commentary on his A treatise concerning the principles of human knowledge.*

600 10 \$a Berkeley, George, \$d 1685-1753. \$t Treatise concerning the principles of human knowledge.

650 #0 \$a Izziņas teorija.

650 #0 \$a Ideālisms.

A 1435 Komentāri par atsevišķiem darbiem

Tekstoloģija. Dubultās aprakstgalvas nepiešķir, ja komentāros nav iztīrāta oriģināldarba būtība, bet tas apskatīts no tekstoloģijas aspekta. Tā vietā piešķir papildu aprakstgalvas, ja nepieciešams norādīt komentāru raksturu un objektu. *Piemērs:*

Oriģināldarbs: Aristotle. [Nicomachean ethics. English] The Nicomachean ethics.
650 #0 \$a Ētika \$v Agrīnie darbi līdz 1800.

Komentāri: Bywater, Ingram, 1840-1914. Contributions to the textual criticism of Aristotle's Nicomachean ethics.
600 00 \$a Aristotle. \$t Nicomachean ethics.

Formas aprakstgalvu pārveidošana par tematiskajām aprakstgalvām. Ja oriģināldarbam piešķirtās aprakstgalvas lietotas tikai kā formas aprakstgalvas, tad, piešķirot darba komentāru aprakstgalvas, formas aprakstgalvas jāpārveido par visatbilstošākajām tematiskajām aprakstgalvām. *Piemēri:*

Formas aprakstgalva: 651 #0 \$a Ēģipte \$x Vēsture
\$v Daiļliteratūra.

Tematiskais ekvivalents: 651 #0 \$a Ēģipte \$x Literatūrā.

Formas aprakstgalva: 650 #0 \$a Merlins (izdomāts tēls)
\$v Leģendas.

Tematiskais ekvivalents: 650 #0 \$a Merlins (izdomāts tēls)
\$x Leģendas \$x Vēsture un
kritika.

Formas aprakstgalva: 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis
\$x Vēsture \$y Pilsoņu karš,
1861-1865 \$v Daiļliteratūra.

Tematiskais ekvivalents: 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis
\$x Vēsture \$y Pilsoņu karš,
1861-1865 \$x Literatūra un
karš.

Formas aprakstgalva: 650 #0 \$a Lauksaimniecība \$v Periodiskie
izdevumi.

Tematiskais ekvivalents: 650 #0 \$a Lauksaimniecība \$x Periodiskie
izdevumi \$x Vēsture.

3. Darbi, kas sastāv gan no oriģinālā teksta, gan komentāriem.

a. Ja ieraksts veidots ar oriģināldarba autora personvārdu. Ja nepieciešams, piešķir oriģināldarba tekstam atbilstošas aprakstgalvas. Ja komentāri aptver 20% vai vairāk no kataloģizējamā darba, piešķir arī attiecīgu autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma aprakstgalvu.

b. Ja ieraksts veidots ar komentāru autora personvārdu. Piešķir komentāriem atbilstošu autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma aprakstgalvu, kā arī citas oriģināldarba tekstam atbilstošas aprakstgalvas.

Komponisti un darbi par atsevišķu A 1438 komponistu skaņdarbiem

1. Darbi par atsevišķiem komponistiem. Vispārīgiem darbiem par atsevišķu komponistu piešķir komponista personvārda aprakstgalvu, pakārtojot tai atbilstošas apakšiedaļas no A 1110.

a. Visaptveroši darbi. Darbiem, kas satur komponista skaņdarbu vispārēju apskatu vai kritiku, komponista personvārda aprakstgalvu pakārto ar apakšiedaļu —**Kritika un interpretācija**. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Benjamin Britten, his music.

600 10 \$a Britten, Benjamin, \$d 1913-1976
\$x Kritika un interpretācija.

b. Darbi, kuros apskatīta noteikta tematika vai forma. Detalizētākiem darbiem par komponistu skaņdarbiem vai to formu lieto šādas apakšiedaļas: —**Novērtējums**; —**Diskogrāfija**; —**Harmonija**; —**Ietekme**; —**Izpildījums**; —**Avoti**; —**Stāstījumi, sižeti, utt.**, —**Simbolisms**; —**Skaņdarbu rādītāji**; —**Teksti, raksti un publikācijas** u. tml. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Bartók's harmonic language.

600 10 \$a Bartók, Béla, \$d 1881-1945 \$x Harmonija.

Darba nosaukums: Chopin playing: from the composer to the present day.

600 10 \$a Chopin, Frédéric, \$d 1810-1849
\$x Izpildījums.

650 #0 \$a Klaviermūzika \$x Interpretācija
(frāzēšana, dinamika utt.)

Darba nosaukums: Beiträge zur Symbolsprache Johann Sebastian Bachs.

600 10 \$a Bach, Johann Sebastian, \$d 1685-1750
\$x Simbolisms.

c. Biogrāfiskie darbi. Biogrāfiskiem darbiem par komponistu, atbilstoši A 1330, piešķir komponista personvārda aprakstgalvu ar atbilstošu biogrāfisko apakšiedaļu no A 1110, ja nepieciešams, kā arī personu grupas aprakstgalvu ar atbilstošu biogrāfisko apakšiedaļu.

2. Darbi par konkrētiem skaņdarbiem. Piešķir autora-darba nosaukuma aprakstgalvu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Some thoughts on Beethoven's Choral symphony.

600 10 \$a Beethoven, Ludwig van, \$d 1770-1827.
\$t Symphonies, \$n no. 9, op. 125, \$r D minor.

3. Darbi par skaņdarbu muzikālo formu vai izpildījuma veidu. Darbiem par viena komponista skaņdarbu formu vai izpildījumu, piešķir autora-darba nosaukuma aprakstgalvu, lietojot kopējo unificēto nosaukumu, formulētu atbilstoši AACR2, 25.34C1-25.34C2. Unificēto nosaukumu „Izlase” vai unificēto nosaukumu, kas beidzas ar vārdu „izlase”, nelieto. AACR2 25.35 aprakstītos pielikumus nelieto. Ja nepieciešams, piešķir divas aprakstgalvas, nevis lieto vienu kopējo unificēto nosaukumu, kura pārklājums ir plašāks, nekā katalogizējamā darbā ietvertais. Ja piešķirtā autora-darba nosaukuma aprakstgalva nav pārstāvēta ar autoritatīvo ierakstu nosaukumu autoritatīvajā datnē, autoritatīvais ieraksts jāizveido. Piešķir papildu aprakstgalvas mūzikas veidam, pakārtojot tās ar atbilstošām formas un tematiskajām apakšiedaļām no A 1160. *Piemēri:*

A 1438 Komponisti un darbi par atsevišķu komponistu skaņdarbiem

Darba nosaukums: Analysis of Mahler's symphonies.

600 10 \$a Mahler, Gustav, \$d 1860-1911. \$t Symphonies.

650 #0 \$a Simfonijas \$x Analīze, vērtēšana.

Darba nosaukums: The symphonies and overtures of Beethoven.

600 10 \$a Beethoven, Ludwig van, \$d 1770-1827.

\$t Symphonies.

600 10 \$a Beethoven, Ludwig van, \$d 1770-1827.

\$t Overtures.

650 #0 \$a Simfonija.

650 #0 \$a Uvertīra.

Darba nosaukums: The chamber music of Beethoven and Brahms.

600 10 \$a Beethoven, Ludwig van, \$d 1770-1827.

\$t Chamber music.

600 10 \$a Brahms, Johannes, \$d 1833-1897.

\$t Chamber music.

650 #0 \$a Kamermūzika \$x Vēsture un kritika.

PAMATOJUMS: Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Kongresi, konferences utt.** lieto konferenču materiālu krājumiem aiz priekšmeta aprakstgalvām, kas attēlo kongresa tēmu, kā arī darbiem par šai tēmai veltītiem kongresiem. Šeit sniegtas vadlīnijas par apakšiedaļas —**Kongresi, konferences utt.** gan kā formas, gan tematiskās apakšiedaļas lietošanu. Par kongresu klasifikācijai sk. F 240.

1. —Kongresi, konferences utt. kā formas apakšiedaļa. —**Kongresi, konferences utt.** lieto kā formas apakšiedaļu aiz visu veidu priekšmeta aprakstgalvām, lai attēlotu: (1) apkopotus referātus, kas nolasīti vai izdoti sakarā ar vienu vai vairākiem kongresiem, simpozijiem, konferencēm, sanāksmēm u. tml.; (2) šo referātu koncentrētus izklāstus vai kopsavilkumus; (3) debašu vai diskusiju pārskatu novilkumus, programmas, delegātu sarakstus u. tml.; vai (4) šo materiālu veidu sakopojumus.

2. Biedrību vai institūciju sanāksmes. Darbiem par biedrību vai institūciju tematiskajām sanāksmēm vai šo sanāksmju ziņojumiem aiz priekšmeta aprakstgalvas lieto apakšiedaļu —**Kongresi, konferences utt.** Institūciju gadskārtējām vai citām sanāksmēm par biedrību vai institūciju darbību aiz institūcijas, biedrības u. tml. nosaukuma aprakstgalvas lieto apakšiedaļu —**Kongresi, konferences utt.**

3. Atsevišķi publicētas lekcijas. Apakšiedaļu —**Kongresi, konferences utt.** lieto krājumiem, kas sastāv no divām vai vairākām lekcijām, referātiem, rakstiem, esejām u. tml., materiāliem, kas prezentēti konferencē vai sanāksmē, un atpazīstami saistībā ar šo sanāksmi. Apakšiedaļu —**Kongresi, konferences utt.** nelieto vienam vai vairākiem referātiem, kas nolasīti sanāksmē un vēlāk izdoti atsevišķā izdevumā, un nav atpazīstami saistībā ar šo sanāksmi.

4. Likumdošanas institūciju izskatītas lietas. Apakšiedaļu —**Kongresi, konferences utt.** nelieto aiz likumdošanas institūciju izskatītām lietām.

5. Formas apakšiedaļu lietojums aiz —Kongresi, konferences utt. Ja nepieciešams, apakšiedaļu —**Kongresi, konferences utt.** pakārto ar formas apakšiedaļām —**Kalendāri, —Direktori, vai —Literatūra bērniem.** Apakšiedaļas —**Kopsavilkumi** vai —**Periodiskie izdevumi** aiz —**Kongresi, konferences utt.** nelieto.

6. —Kongresi, konferences utt. kā tematiska apakšiedaļa. —**Kongresi, konferences utt.** lieto kā tematisko apakšiedaļu darbiem par kongresiem, konferencēm, sanāksmēm u. tml. aiz aprakstgalvām, kuras attēlo šo sanāksmju tematu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The guide to writers conferences.

650 #0 \$a Rakstīšana un autorība \$x Kongresi,
konferences utt. \$v Rokasgrāmatas.

Darba nosaukums: ERIC calendar of education-related conferences.

650 #0 \$a Izglītība \$x Kongresi, konferences utt.
\$v Kalendāri.

A 1460 Kongresi, konferences utt.

7. *Apakšiedaļa —Kongresi, konferences utt.—Apmeklētība.* Brīvi pievienojamo tematisko apakšiedaļu —**Kongresi, konferences utt.—Apmeklētība** lieto darbiem par apmeklētību vai dalību kongresos aiz aprakstgalvām, kas attēlo šo kongresu tematu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Conference attendance patterns among physicists.

650 #0 \$a Fizika \$x Kongresi, konferences utt.
\$x Apmeklētība.

650 #0 \$a Fiziķi \$z Lielbritānija.

PAMATOJUMS: Līdz 1997. gadam, veidojot priekšmeta aprakstgalvas konstitūciju tekstiem un darbiem par valstu (pirmā līmeņa politisko vienību) konstitūcijām, apakšsiedaļas — **Konstitūcija**, — **Konstitucionālā vēsture** un — **Konstitucionālās tiesības**, kā arī citas līdzīgas apakšsiedaļas, lietoja aiz vietu nosaukumiem. Sākot ar 1997. gadu, pēc Amerikas tiesību bibliotēku asociācijas (Association of Law Libraries) speciālās komisijas rekomendācijas, šīs apakšsiedaļas pārtrauca lietot, ieviešot aprakstgalvas **Konstitūcijas**, **Konstitucionālā vēsture** un **Konstitucionālās tiesības** ar ģeogrāfisko pakārtojumu. Apakšsiedaļu — **Statūti** (— **Constitution**) turpina lietot aiz atsevišķu institūciju nosaukumiem. 1997. gadā KB mainīja priekšmetošanas praksi, ļaujot piešķirt institucionālā autora-darba nosaukuma aprakstgalvu darbiem par konkrētām konstitūcijām. Šeit aprakstīta priekšmeta aprakstgalvu lietošanas prakse konstitūciju tekstiem un darbiem par valstu (pirmā līmeņa politisko vienību) konstitūcijām un atsevišķu institūciju statūtiem.

1. Valstu (pirmā līmeņa politisko vienību) konstitūcijas.

a. Konstitūciju teksti.

(1) **Krājumi.** Aprakstgalvu **Konstitūcijas** (var pakārtot ģeogr.) piešķir vienas vai vairāku valstu (pirmā līmeņa politisko vienību), konstitūciju tekstu krājumiem. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Pasaules konstitūciju izlase.

650 #0 §a Konstitūcijas.

Darba nosaukums: Las Constituciones latinoamericanas.

650 #0 §a Konstitūcijas §z Latīņamerika.

Darba nosaukums: Constitutions of Maryland.

650 #0 §a Konstitūcijas §z Amerikas Savienotās
Valstis §z Merilendas štats.

Atsevišķu pirmā līmeņa politisko vienību konstitūciju krājumiem, aprakstgalvu **Konstitūcijas**—[**vieta**] tālāk pakārto ar apakšsiedaļu, kas attēlo politiskās vienības veidu, piemēram, —**Štati** vai —**Provinces** (sk. A 713). *Piemērs:*

Darba nosaukums: Austrālijas štatu konstitūcijas.

650 #0 §a Konstitūcijas §z Austrālija §x Štati.

*Piezīme: Tāda veida aprakstgalvas, kā **Konstitūcijas, štatu un Provinču konstitūcijas**, kuras agrāk lietoja iepriekš apskatītajiem krājumiem, vairs nelieto.*

(2) **Atsevišķas konstitūcijas.** Aprakstgalvu **Konstitūcijas** (var pakārtot ģeogr.) piešķir konkrētas vietas atsevišķas konstitūcijas tekstam. Institucionālā autora-darba nosaukuma aprakstgalvu nepiešķir darbam, kurš satur tikai konstitūcijas tekstu. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Amerikas Savienoto Valstu konstitūcija.

650 #0 §a Konstitūcijas §z Amerikas Savienotās
Valstis.

Darba nosaukums: Kalifornijas štata konstitūcija.

650 #0 §a Konstitūcijas Amerikas Savienotās Valstis
§z Kalifornijas štats.

A 1465 Konstitūcijas

Šo aprakstgalvu piešķir arī tām indiāņu cilšu konstitūcijām, kuras atzinusi Amerikas Savienoto Valstu valdība un kurām izveidotas oficiālo nosaukumu aprakstgalvas. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Constitution and By-laws of the Kickapoo Tribe of Oklahoma.

650 #0 Konstitūcijas šz Kickapoo Tribe of Oklahoma.

b. Darbi par konstitūcijām un konstitucionālajām tiesībām.

(1) Vispārīgi un salīdzinoši darbi. Pakārtotu ģeogrāfiski un tālāk pakārtotu ar apakšiedaļām —**Štati**, —**Provinces** u. tml., aprakstgalvu **Konstitucionālās tiesības**, ja nepieciešams, (sk., A 713) piešķir vispārīgiem un salīdzinošiem darbiem par vairāku valstu (pirmā līmeņa politisko vienību) konstitūcijām un konstitucionālajām tiesībām. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Konstitucionālisms.

650 #0 ša Konstitucionālās tiesības.

Darba nosaukums: European constitutional law.

650 #0 ša Konstitucionālās tiesības šz Eiropa.

Darba nosaukums: Recent developments in state constitutional law.

650 #0 ša Konstitucionālās tiesības šz Amerikas Savienotās Valstis šx Štati.

(2) Konkrētas vietas konstitucionālās tiesības. Aprakstgalvu **Konstitucionālās tiesības** (var pakārtot ģeogr.) piešķir darbiem par konkrētas vietas konstitucionālajām tiesībām. *Piemēri:*

Darba nosaukums: American constitutional law.

650 #0 ša Konstitucionālās tiesības šz Amerikas Savienotās Valstis.

Darba nosaukums: A manual of Australian constitutional law.

650 #0 ša Konstitucionālās tiesības šz Austrālija.

Darbam par konkrētu konstitūciju kā dokumentu vai arī, ja darba ievērojamu daļu aizņem materiāli par konstitūcijas uzbūvi un formulējumiem, piešķir arī institucionālā autora darba nosaukuma aprakstgalvu, ja tā var kalpot par pieejas punktu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The New York Constitution : a reference guide.

610 #0 ša Ņujorkas štats (Amerikas Savienotās Valstis) št Constitution (1894)

650 #0 ša Konstitucionālās tiesības šz Amerikas Savienotās Valstis šz Ņujorkas štats

(3) **Konstitūcijas interpretācija un skaidrojums.** Lai gan —**Interpretācija un skaidrojums** ir brīvi pievienojamā apakšiedaļa vairumam tiesību tematu (sk. A 1154.5), šo apakšiedaļu nelieto aiz aprakstgalvām **Konstitūcijas un Konstitucionālās tiesības**, jo vairums darbu par konstitucionālām tiesībām lielākā vai mazākā mērā skar konstitūciju interpretāciju un skaidrojumu. Darbiem par konstitūciju interpretāciju un skaidrojumu piešķir aprakstgalvu **Konstitucionālās tiesības**, ja nepieciešams, to pakārtojot ģeogrāfiski.
Piemērs:

Darba nosaukums: Contemporary perspectives on constitutional interpretation.
650 #0 \$a Konstitucionālās tiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis.

c. **Konstitūciju labojumi.**

Piezīme: Apakšiedaļas —Konstitūcija—Labojumi un —Konstitucionālās tiesības—Labojumi, kuras lietoja zem vietu nosaukumiem līdz 1997. gadam, vairs nelieto.

(1) **Konstitūciju labojumu teksti.** Darbam, kas sastāv tikai no viena vai vairāku konstitūcijas labojumu teksta, piešķir atbilstošu tematisko aprakstgalvu(-as), lai atklātu tematu. Piešķir arī formas aprakstgalvu **Konstitūciju labojumi—[vieta]**. Konstitūciju labojumam(-iem) institucionālā autora-darba nosaukuma aprakstgalvu nepiešķir. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The complete text of the Bill of Rights.
650 #0 \$a Pilsoņtiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis.
650 #0 \$a Konstitūciju labojumi \$z Amerikas Savienotās Valstis.

(2) **Darbi par konstitūciju labojumiem kopumā.** Darbiem, kuros vispārīgi apskatīti konstitūciju labojumi, ieskaitot labojumu izstrādes procesu, kā arī darbiem par vienu vai vairāku valsti (pirmā līmeņa politisko vienību) dažādiem konstitūciju labojumiem, piešķir aprakstgalvu **Konstitūciju labojumi**, pakārtojot ģeogrāfiski un, ja nepieciešams, tālāk pakārtojot ar apakšiedaļām —**Štati**, —**Provinces** u. tml. (sk. A 713). *Piemēri:*

Darba nosaukums: Federalism and constitutional change.
650 #0 \$a Konstitūciju labojumi.
650 #0 \$a Federālā valdība.

Darba nosaukums: Amending the constitution of Canada: A discussion paper.
650 #0 \$a Konstitūciju labojumi \$z Kanāda.

Darba nosaukums: Major problems in state constitutional revision.
650 #0 \$a Konstitūciju labojumi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Štati.

A 1465 Konstitūcijas

(3) *Darbi par konkrētiem konstitūciju labojumiem.* Darbiem par konkrētiem konstitūciju labojumiem vai labojumu grupām, piešķir institucionālā autora-darba nosaukuma aprakstgalvu. Piešķir arī tematisko aprakstgalvu **Konstitūciju labojumi**—[vieta], un vienu vai vairākas papildu aprakstgalvas, lai atklātu labojuma vai labojumu tematu. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Fourth Amendment.

610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis.
 \$t Constitution. \$n 4th Amendment.
650 #0 \$a Konstitūciju labojumi \$z Amerikas
 Savienotās Valstis.
650 #0 \$a Kratišana un konfiskācija \$z Amerikas
 Savienotās Valstis.

Darba nosaukums: The Bill of Rights: what it is, what it means, and how it's been misused.

610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis.
 \$t Constitution. \$n 1st-10th Amendments.
650 #0 \$a Konstitūciju labojumi \$z Amerikas
 Savienotās Valstis.
650 #0 \$a Cilvēktiesības \$z Amerikas Savienotās
 Valstis.

d. Konstitucionālā vēsture. Darbiem par konstitūciju attīstības vēsturi attiecīgi piešķir aprakstgalvas **Konstitucionālā vēsture**—[vieta], **Konstitucionālā vēsture, seno laiku** un/vai **Konstitucionālā vēsture, viduslaiku**.

Apakšiedaļu —**Vēsture** aiz aprakstgalvām **Konstitūcijas** un **Konstitucionālās tiesības** nelieto.

2. *Institūciju statūti.* Konkrētu institūciju statūtu tekstiem vai darbiem par šiem statūtiem, piešķir institūcijas aprakstgalvu ar apakšiedaļu —**Statūti**. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Constitution of the Bible Society of Virginia.

610 20 \$a Bible Society of Virginia \$v Statūti.

Darba nosaukums: Les constitutions d'Anderson : vérité ou imposture.

610 20 \$a Brīvmūrnieki \$x Statūti.
600 10 \$a Anderson, James, \$d ap. 1680-1739.
650 #0 \$a Brīvmūrnieki \$x Vēsture.

PAMATOJUMS: *Līgums ir tiesiski izpildāma vienošanās starp divām vai vairākām personām vai pusēm, lai kaut ko konkrētu darītu vai nedarītu. Šeit sniegtas vadlīnijas par aprakstgalvas **Līgumi** piešķiršanu un vārdkopas aprakstgalvu izveidi atsevišķiem līgumu veidiem. Brīvi pievienojamo apakšsedaļu —**Līgumi un instrukcijas**, ko agrāk lietoja aiz noteikta veida būvju vai tehnikas aprakstgalvām, no 1989. gada vairs nelieto.*

1. Līgumi kopumā. Aprakstgalvu **Līgumi** (var pakārtot *geogr.*) piešķir vispārīga satura darbiem par līgumiem.

2. Noteikti līgumu veidi. Darbiem, kas satur vai kuros apskatīti noteikti līgumu veidi, ieskaitot līgumus par būvju un tehnikas veidiem, veido vārdkopas aprakstgalvas. Šīs aprakstgalvas veido drīzāk dabīgās valodas vārdu secībā, nevis inversā formā. *Piemēri:*

150 ## \$a Mākslinieku līgumi
150 ## \$a Mašīnbūves līgumi
150 ## \$a Pētniecības un attīstības līgumi
150 ## \$a Kuģu būves līgumi

PAMATOJUMS: *Formas apakšiedaļu —Polemiskā literatūra lieto aiz atsevišķu reliģiju, sektu vai konfesiju, reliģisko un mūku ordeņu un svēto rakstu aprakstgalvām, darbiem, kas satur strīdīgus vai opozicionārus izteikumus attiecībā pret minētājām grupām vai to pārstāvju darbiem. Apakšiedaļas lietošana aiz vispārējām reliģijas un filozofijas aprakstgalvām tika pārtraukta 1998. gadā. Apakšiedaļu —Par un —Pret lietošana darbiem, kuros apstrīdēts vai pausts opozicionārs viedoklis kā temata tālāks pakārtojums, tika pārtraukta 1972. gadā. Formas apakšiedaļu —Apoloģētiskie darbi lieto aiz reliģijas vai konfesijas nosaukuma darbiem, kuros skaidrota reliģija vai konfesija un tās aizstāvētas pret kritiku. Šeit sniegtas vadlīnijas par apakšiedaļu —Polemiskā literatūra un —Apoloģētiskie darbi lietošanu.*

1. Reliģijas, konfesijas u. tml. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Polemiskā literatūra** lieto aiz reliģiju un to sektu, kristietības konfesiju, mūku un reliģisko ordeņu aprakstgalvām darbiem, kuros pausts šīm institūcijām un to pārliecībai opozicionārs viedoklis, it īpaši, ja tas izteikts ārpus šīm grupām esošu autoru darbos. *Piemēri:*

650 #0 \$a Budisms \$v Polemiskā literatūra.
610 20 \$a Katoļu baznīca \$v Polemiskā literatūra.
610 20 \$a Jezuīti \$v Polemiskā literatūra.

Šo apakšiedaļu lieto tieši aiz reliģijas, konfesijas u. tml. nosaukuma darbos, kuros pausts šīm grupām opozicionārs viedoklis. Formas vai tematiskās apakšiedaļas starp reliģijas nosaukumu un apakšiedaļu —**Polemiskā literatūra** nelieto.

Darbos, kuros reliģija vai konfesija izskaidrota un aizstāvēta pret kritiku no ārpuses, lieto brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Apoloģētiskie darbi** aiz reliģiju vai konfesiju nosaukumiem. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Searching for sense: the logic of Catholic belief.
610 20 \$s Katoļu baznīca \$v Apoloģētiskie darbi.

Darba nosaukums: A defense of Judaism versus proselytizing Christianity.
650 #0 \$a Kristietība \$v Polemiskā literatūra.
650 #0 \$a Jūdaisms \$v Apoloģētiskie darbi.

2. Svētie raksti. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Polemiskā literatūra** lieto aiz svēto rakstu vai to atsevišķo daļu aprakstgalvām darbiem, kuros izteikts svēto rakstu idejām opozicionārs viedoklis, piemēram, jautājumi par to autoritatīvismu, diskusijas par dievišķo atklāsmi u.tml. *Piemēri:*

630 00 \$a Bībele. \$p Vecā Derība \$p Pirmā Mozus grāmata
\$v Polemiskā literatūra.
630 00 \$a Mormoņu grāmata \$v Polemiskā literatūra.

Šo apakšiedaļu lieto tieši aiz svēto rakstu vai to daļu unificētā nosaukuma. Citas apakšiedaļas — formas vai tematiskās — starp unificēto nosaukumu un apakšiedaļu —**Polemiskā literatūra** nelieto. *Piemērs:*

630 00 \$a Bībele \$v Polemiskā literatūra.
[nevis 630 00 \$a Bībele \$x Atklāsme \$v Polemiskā literatūra.]

1. Vispārīgi darbi par kulināriju un recepšu krājumi. Aprakstgalvu **Kulinārija** piešķir vispārīga satura darbiem par kulināriju un ēdienu pagatavošanu, vispārīga satura pavārgrāmatām un kulinārijas recepšu krājumiem. Šo aprakstgalvu var pakārtot ar ēdienu gatavošanas vietu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Pavārgrāmata no pirmdienas līdz piektdienai.

650 #0 \$a Kulinārija.

Vispārēju aprakstgalvu **Receptes** nepiešķir kulinārijas recepšu krājumiem. Aprakstgalvu **Receptes** lieto vispārīgām mājsaimniecības padomu grāmatām, grāmatām par tīrīšanas līdzekļiem, kosmētiskajiem līdzekļiem u.tml. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The natural formula book for home & yard.

650 #0 \$a Receptes.

2. Nacionālā virtuve un ēdienu gatavošanas veidi. Aprakstgalvu **Kulinārija**, kvalificētu ar tautas vai etniskās grupas nosaukumu, piešķir darbiem par tautu vai etnisko grupu īpašo kulināriju, piemēram, **Kulinārija, franču; Kulinārija, kurdu; Meksikāņu izcelsmes amerikāņu kulinārija**. Tautību aprakstgalvas tālāk pakārto ar reģionāliem kulinārijas paveidiem, piemēram, **Kulinārija, amerikāņu—Luiziānas paveids**. Ģeogrāfisko apakšiedaļu aiz tautu vai etnisko paveidu kulinārijas aprakstgalvām nelieto. Darbiem par kulinārijas paveidiem noteiktā vietā piešķir attiecīgā paveida priekšmeta aprakstgalvu un papildu priekšmeta aprakstgalvu **Kulinārija**, pakārtotu ģeogrāfiski. *Piemērs:*

Darba nosaukums: A taste of bountiful Ohio.

650 #0 \$a Kulinārija, amerikāņu \$x Vidējo rietumu paveids.

650 #0 \$a Kulinārija \$z Amerikas Savienotās Valstis

\$z Ohio štats.

3. Konkrētas sastāvdaļas vai konkrēti ēdieni. Aprakstgalvu **Kulinārija** ar atbilstošu kvalifikatoru iekavās piešķir darbiem par ēdienu gatavošanu, izmantojot konkrētas sastāvdaļas vai produktus, piemēram, **Kulinārija (mellenes); Kulinārija (olas); Kulinārija (ķiploki)**. Darbiem par konkrētu ēdienu pagatavošanu piešķir produkta aprakstgalvu, piemēram, **Maize, Omletes, Salāti**. Dažos gadījumos piešķir divas aprakstgalvas: vienu — ēdienam, piemēram, **Želeja** (darbiem par želeju pagatavošanu) un otru — produktam kā ēdiena sastāvdaļai, piemēram, **Kulinārija (želeja)** (darbiem par želeju izmantošanu kā citu ēdienu sastāvdaļu). *Piemēri:*

Darba nosaukums: The banana lover's cookbook.

650 #0 \$a Kulinārija (banāni)

Darba nosaukums: The salmon cookbook.

650 #0 \$a Kulinārija (lasis)

Darba nosaukums: Basic breads around the world.

650 #0 \$a Maize.

650 #0 \$a Kulinārija, internacionālā.

Darba nosaukums: Cooking with bread.

650 #0 \$a Kulinārija (maize)

A 1475 Kulinārija un pavārgrāmatas

4. Ēdienu receptes konkrētām diētām. Aprakstgalvu **Slimnieku uzturs** piešķir vispārīgiem darbiem par ēdienu gatavošanu slimniekiem, kā arī vispārējiem šādu recepšu krājumiem. Brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Diētas terapija—Receptes** piešķir aiz atsevišķu slimību nosaukumiem vai aiz apakšsadaļas —**Slimības** recepšu krājumiem, kas paredzēta cilvēkiem ar šīm slimībām. Konkrētu veidu diētas recepšu krājumiem ēdieniem, kuros nav noteiktu vielu, vai arī to saturs ir pazemināts vai paaugstināts, piešķir diētas nosaukuma aprakstgalvu, pakārtojot ar apakšsadaļu —**Receptes, piemēram, Bezpiena diēta—Receptes; Diēta ar augstu kālija saturu—Receptes.** Šajā gadījumā —**Receptes** nav brīvi pievienojamā apakšsadaļa. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Cooking well for the unwell : more than 100 nutritious recipes.
650 #0 \$a Slimnieku uzturs.

Darba nosaukums: The anti-coronary cookbook.
650 #0 \$a Sirds \$x Slimības \$x Diētas terapija
\$v Receptes.
650 #0 \$a Diēta ar zemu holesterīna saturu \$v Receptes.

Darba nosaukums: Down home cookin' : without the down home fat.
650 #0 \$a Diēta ar zemu tauku saturu \$v Receptes.

5. Receptes saistībā ar noteiktām institūcijām vai organizācijām. Recepšu krājumiem, ko lieto atsevišķi restorāni, atsevišķu organizāciju biedri vai citādi ar konkrētajām institūcijām saistītas personas, priekšmeta aprakstgalvu piešķir atbilstoši darba saturam. Atsevišķa restorāna receptēm piešķir papildu priekšmeta aprakstgalvu restorāna nosaukumam. Atsevišķu apvienību, klubu u. tml. ēdienu recepšu grāmatām papildu priekšmeta aprakstgalvu institūcijai piešķir tikai tādiem darbiem, kas satur būtisku informāciju par šo institūciju. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Southern cooking from Mary Mac's Tea Room.
650 #0 \$a Kulinārija, amerikāņu \$x Dienvidu paveids.
650 #0 \$a Kulinārija \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Atlanta.
610 20 \$a Mary Mac's Tea Room.

Darba nosaukums: Louisiana entertains: menus and recipes from the Rapides Symphony Guild, Alexandria, Louisiana.
650 #0 \$a Kulinārija, amerikāņu \$x Luiziānas paveids.
650 #0 \$a Ēdienkartes.

6. Citi īpaši kulinārijas aspekti. Lai izteiktu pagatavošanas metodes, maltītes veidu vai ēdiena kategoriju, piešķir attiecīgas priekšmeta aprakstgalvas. Priekšmeta aprakstgalvas piešķir šādā secībā: 1) sastāvdaļa vai ēdiens 2) pagatavošanas metode; 3) maltīte vai ēdiena kategorija; 4) nacionālais vai etniskais paveids. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Lieliskie dārzeņi mikroviļņu krāsnī.
650 #0 \$a Kulinārija (dārzeņi)
650 #0 \$a Kulinārija mikroviļņu krāsnī.

Darba nosaukums: Indijas saldumu kulinārija.

650 #0 \$a Deserti \$z Indija.

650 #0 \$a Kulinārija, indiešu.

Darba nosaukums: The Southern heritage breakfast and brunch cookbook.

650 #0 \$a Brokastis.

650 #0 \$a Vēlās brokastis.

650 #0 \$a Kulinārija, amerikāņu \$x Dienvidu paveids.

Darba nosaukums: Maida Heatter's Book of great chocolate deserts.

650 #0 \$a Kulinārija (šokolāde)

650 #0 \$a Deserti.

Darba nosaukums: Franču maizes šķirnes un kā tās pagatavot savā virtuvē.

650 #0 \$a Maize \$z Francija.

650 #0 \$a Kulinārija, franču.

Darba nosaukums: The Old West baking book.

650 #0 \$a Cepšana.

650 #0 \$a Kulinārija, amerikāņu \$x Rietumu paveids.

Darba nosaukums: Microwaving light meals & snacks.

650 #0 \$a Kulinārija mikroviļņu krāsnī.

650 #0 \$a Uzkožamie.

7. Aprakstgalvu veidošana atsevišķām kulinārijas sastāvdaļām. Jaunas aprakstgalvas kulinārijas sastāvdaļām veido pēc šāda parauga:

150 ## \$a Kulinārija ([*sastāvdaļas nosaukums*])

550 ## \$w g \$a Kulinārija ([*plašāka kategorija*])

550 ## \$a [*produkti vai preces*]

Piemēri:

150 ## \$a Kulinārija (tropiskie augļi)

550 ## \$w g \$a Kulinārija (augļi)

550 ## \$a Tropiskie augļi

150 ## \$a Kulinārija (krējumsiers)

550 ## \$w g \$a Kulinārija (siers)

550 ## \$a Krējumsiers

PAMATOJUMS: Šie noteikumi attiecas tikai uz personisko saraksti. Tajos nav ietverta oficiālā sarakste vai institūciju, ieskaitot valsts vadītāju, oficiālā sarakste.

1. Aprakstgalvu kompleksi. Personiskajai sarakstei piešķir šādu aprakstgalvu kombināciju:

600 X0 \$a [vēstulū rakstītāja(-u) personvārds(-i)] \$v Sarakste.
 600 X0 \$a [adresāta(-u) personvārds(-i)] \$v Sarakste.
 650 #0 \$a [personu vai etniskā grupa] \$v Sarakste.
 650 #0 \$a [vēstulū tematika]

2. Individuālie autori. Kā priekšmeta aprakstgalvas (ne vairāk kā trīs) piešķir vēstulū rakstītāja(-u) personvārdu(-s). Ja vēstulū autoru ir vairāk par trim, šāda veida aprakstgalvas nelieto. Personvārdu aprakstgalvas pakārto ar brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Sarakste**.

Šo noteikumu iespējams variēt. Ja darbā ir vairāku autoru vēstules, bet uzsvars ir uz vienu vai diviem, šos autorus uzrāda, ja tas ir lietderīgi.

3. Individuālie adresāti. Kā priekšmeta aprakstgalvas piešķir vēstulū saņēmēja(-u) personvārdu(-s), ar noteikumu, ka to ir ne vairāk par diviem. Ja ir vairāk nekā divi adresāti, šāda veida aprakstgalvas nepiešķir. Personvārdu aprakstgalvas pakārto ar brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Sarakste**.

4. [personu vai etniskā grupa]—Sarakste. Tipveida aprakstgalvu [personu vai etniskā grupa]—**Sarakste** piešķir, ja vēstulū krājumu autoru(-us) (ne adresātus) var identificēt saistībā ar noteiktu tematu, disciplīnu vai noteiktu etnisko grupu. *Piemēri:*

651 #0 \$a Austrija \$x Karaļi un valdnieki \$v Sarakste.
 650 #0 \$a Zinātnieki \$v Sarakste.
 650 #0 \$a Meksikāņu izcelsmes amerikāņu mākslinieki
 \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Kalifornijas
 štats \$v Sarakste.
 650 #0 \$a Dzejnieki, angļu \$y 20. gs. \$v Sarakste.
 610 20 \$a Katoļu baznīca \$z Amerikas Savienotās Valstis
 \$x Garīdzniecība \$v Sarakste.
 650 #0 \$a Afroamerikāņi \$v Sarakste.

Piezīme: Apakšiedaļu —**Sarakste** lieto aiz personu vai etniskās grupas aprakstgalvām darbiem, kas satur vēstules, neatkarīgi no tā, vai vēstulēs ir biogrāfiska rakstura informācija. Aprakstgalvas ar šādu apakšiedaļu, piešķir, neskatoties uz to, cik daudzu autoru vēstules ir darbā. Ja autors ir viens, tad vienlaikus nepiešķir personu grupas un etniskās grupas aprakstgalvas. Šajā gadījumā ieteicams piešķirt tikai personu grupas aprakstgalvu.

A 1480 Personiskā sarakste

5. *Īpaši temati.* Ja darbs satur tematisku informāciju, kuru nevar attēlot ar tipveida aprakstgalvu [personu grupa]—Sarakste vai [etniskā grupa]—Sarakste, ja nepieciešams, piešķir papildu tematiskās aprakstgalvas, tai skaitā atbilstošus aprakstgalvu veidus [vieta]—Biogrāfijas (salīdzināt ar A 1330, 1. c) vai [atsevišķs karš vai notikums]—Atmiņas (salīdzināt ar A 1928).

Tā kā lasītāji saraksti ne vienmēr var uzskatīt par vēstures avotu, apakšsadaļas —Avoti vai —Vēsture—Avoti nepievieno papildus piešķirtajām tematiskajām aprakstgalvām.

6. *Vēstules kā literārais žanrs.* Tāda veida aprakstgalvas, kā **Angļu vēstules; Franču vēstules** u. tml. ir literārā žanra aprakstgalvas. Šādas aprakstgalvas piešķir tikai vairāku autoru personisko vēstuļu krājumiem, kas tiek uzskatīti par literārajiem darbiem. Personvārdu aprakstgalvas nepiešķir.

Ja krājums satur vairāku literatūru vēstules, piešķir aprakstgalvu **Vēstules**.

7. *Piemēri.*

Piezīme: Priekšmeta aprakstgalvu hipotētiskie piemēri sakārtoti šīs noteikumu lapas izklāsta secībā, tādēļ šo secību nevar izmantot klasificēšanas mērķiem.

Darba nosaukums: Letters from John Smith, metallurgist, to his student, John Doe, concerning his research into zinc alloys.

600 10 \$a Smith, John \$v Sarakste.

600 10 \$a Doe, John \$v Sarakste.

650 #0 \$a Metalurgi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Merilendas štats \$v Sarakste.

650 #0 \$a Cinka sakausējumi.

Darba nosaukums: A treasure of great Latin letters.

650 #0 \$a Latīņu vēstules.

Darba nosaukums: A collection of letters received from District of Columbia Blacks participating in the Vietnamese War.

650 #0 \$a Afroamerikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Vašingtonas štats \$v Sarakste.

650 #0 \$a Afroamerikāņi \$z Vjetnama \$v Sarakste.

650 #0 \$a Vjetnamas karš, 1961-1975 \$x Afroamerikāņi.

650 #0 \$a Vjetnamas karš, 1961-1975 \$v Atmiņas, amerikāņu

651 #0 \$a Vašingtonas štats (Amerikas Savienotās Valstis.)
\$v Biogrāfijas.

Darba nosaukums: The Exchange of correspondence between Irish American author, Mary O'Brien and her publisher, Sam Brown, during her stay in France in 1925-30.

- 600 10 \$a O'Brien, Mary \$v Sarakste.
- 600 10 \$a Brown, Sam \$v Sarakste.
- 650 #0 \$a Rakstnieki, amerikāņu \$y 20. gs. \$v Sarakste.
- 650 #0 \$a Izdevēji un izdevējdarbība \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Ņujorkas štats \$v Sarakste.
- 651 #0 \$a Francija \$x Ceļojumu apraksti.
- 651 #0 \$a Francija \$x Kultūras vēsture \$y 1901-1945.

Darba nosaukums: A glimpse of Colonial village life as described in the letters of Mary Jones of Jonesville, Mass., to her friend Cathy.

[Piezīme: pieņemot, ka Mary Jones nav atpazīstama ar kādu noteiktu nodarbošanos vai aktivitātēm un nav identificējams arī vēstuļu adresāts]

- 600 10 \$a Jones, Mary \$v Sarakste.
- 651 #0 \$a Jonesville (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Biogrāfijas.
- 651 #0 \$a Masačusetsas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Sociālā dzīve un paražas \$y Līdz 1775.

PAMATOJUMS: *Starpkultūru pētījumi ir salīdzinoši pētījumi par divu vai vairāku kultūru vai sabiedrību kultūras iezīmēm vai uzvedības normām. To izpētes objekts ir līdzīgais un atšķirīgais dažādās kultūrās, kā arī indivīda un grupas uzvedības likumsakarības. Šeit sniegtas vadlīnijas brīvi pievienojamās apakšsiedaļas —**Starpkultūru pētījumi** lietošanā.*

1. Vispārīgais noteikums. Brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Starpkultūru pētījumi** lieto gan kā formas, gan tematisko apakšsiedaļu aiz tematiskām aprakstgalvām, darbiem par starpkultūru pētījumu rezultātiem aprakstgalvu attēlotajā tematikā, vai arī darbiem, kuros aprakstītas pētījumos izmantotās metodes un tehnoloģijas. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Pašnāvība dažādās kultūrās.

650 #0 \$a Pašnāvība \$v Starpkultūru pētījumi.

Darba nosaukums: Studying the family cross-culturally.

650 #0 \$a Ģimene \$x Starpkultūru pētījumi.

2. Lietošanas ierobežojumi.

a. Vispārīgie noteikumi. Apakšsiedaļu —**Starpkultūru pētījumi** lieto darbiem, kuros salīdzinātas kultūras iezīmes vai aprakstīta kultūru modificēšanās.

Var salīdzināt arī tādus tematus kā fizioloģiskie procesi, ja temats skatīts no socioloģijas aspekta. *Piemēri:*

650 #0 \$a Barošana ar krūti \$v Starpkultūru pētījumi.

650 #0 \$a Dzimstība \$v Starpkultūru pētījumi.

650 #0 \$a Atmiņa, bērnu \$v Starpkultūru pētījumi.

650 #0 \$a Vizuālā uztvere \$v Starpkultūru pētījumi.

b. Etniskās grupas. Apakšsiedaļu —**Starpkultūru pētījumi** nelieto aiz atsevišķu etnisko grupu nosaukumiem, ja darbs ir tikai par vienu etnisko grupu. Lai darbu varētu uzskatīt par starpkultūras pētījumu, tajā jābūt salīdzinātām vismaz divu vai vairāku kultūru vai sabiedrību iezīmēm.

PAMATOJUMS: *Datubāze ir savstarpēji loģiski saistītu datu krājums, sakopots vienā vai vairākās datnēs, kuru parasti izveido un vada datubāzes vadības sistēma. Augsta līmeņa kodu struktūra nodrošina informācijas pievienošanu, uzglabāšanu un lietošanu pēc pieprasījuma. Parasti datubāzei ir savs definīciju kopums, kas apraksta tās dažādos datu elementus un kodu kopu katra elementa identificēšanai. Datubāze var ietvert datubāzes pārvaldības programmu, kas radījusi datni, vai arī tā var ietvert tikai datus.*

*Līdz 1996. gada maijam apakšsadaļa —**Datu bāzes** regulāri tika piešķirta kā formas apakšsadaļa jebkuram elektroniskajam resursam, kas nav lietojuma programmatūra. Parasti tā tika lietota kopā ar citām formas apakšsadaļām, piemēram, —**Direktoriji—Datu bāzes**, lai norādītu, ka darbs ir elektroniskā formā. Kopš 1996. gada maija apakšsadaļu —**Datu bāzes** piešķir atbilstoši šajā nodaļā sniegtajiem norādījumiem.*

*Šeit sniegti norādījumi priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanai datubāzēm, darbiem par datubāzēm, noteiktiem radniecīgiem materiāliem, kā arī brīvi pievienojamās apakšsadaļas —**Datu bāzes** piešķiršanai.*

Norādījumus par priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanu elektroniskiem seriālizdevumiem, tai skaitā datubāzu sērijveida izdevumiem, sk. A 1580.5.

1. Apakšsadaļa —Datu bāzes. Brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Datu bāzes** piešķir aiz datubāzu priekšmetu aprakstgalvām, kā definēts iepriekš. *Piemēri:*

Datubāzes nosaukums: Eastern Europe business database [electronic resource].

520 ## \$a Ekonomikas, tirdzniecības un juridiskās informācijas datubāze par Austrumeiropas valstīm. Ietver ražošanas, biznesa un preču sadaļas, kurās nodrošināta meklēšana.

650 #0 \$a Rūpniecība \$z Austrumeiropa \$v Datu bāzes.

650 #0 \$a Preces \$z Austrumeiropa \$v Datu bāzes.

Datubāzes nosaukums: Food additives : toxicology, regulation, and properties [elektroniskais resurss].

520 ## \$a Datubāzes Assessment of Food Additives (PAFA) CD-ROM komerciāla versija, ko izmanto organizācija Food and Drug Administration's Center for Food Safety and Applied Nutrition (FDA/CFSAN), galvenais datu repozitorijs par pārtikas piedevu toksiskumu. Papildus toksiskās iedarbības kopsavilkumam datubāze ietver reglamentējošu un savienojumus raksturojošu informāciju, kā arī EAFUS (Everything Added to Foods in the United States) datubāzi. Meklēšanas programmatūra nodrošina pieeju 180 datu laukiem par katru no 3000 savienojumiem, kā arī ar iespēju saglabāt, eksportēt, izdrukāt un modificēt pieprasījumus.

650 #0 \$a Pārtikas piedevas \$x Analīze \$v Datu bāzes.

650 #0 \$a Pārtikas piedevas \$x Toksikoloģija \$v Datu bāzes.

650 #0 \$a Pārtikas piedevas \$x Drošības noteikumi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Datu bāzes.

A 1520 Datu bāzes

Datubāzes nosaukums: Properties of organic solvents [elektroniskais resurss].

520 ## \$a Datubāze ietver informāciju par gandrīz 600 organiskajiem šķīdinātājiem, ko lieto ražošanā, akadēmiskā pētniecībā un komerciālā darbībā. Lai atrastu un izvēlētos atbilstošu šķīdinātāju, lietotāji var konkretizēt tā vēlamās fizikālās īpašības pēc šādām kategorijām: identificējoša informācija, piemēram, šķīdinātāju nosaukumi, to sinonīmi, dažādi reģistrācijas numuri; kopējās fiziskās īpašības; termodinamiskās, transportējamības, elektriskās īpašības; spektrālie dati, kā arī veselības aizsardzības dati. Datubāze satur meklēšanas un izguves programmatūru, palīdzību tiešsaistē, un iespēju to eksportēt uz printeriem un word programmas procesoriem.

650 #0 \$a Organiskie šķīdinātāji \$v Datu bāzes.

Datubāzes nosaukums: County data base for new construction, 1980-87-95 [elektroniskais resurss].

520 ## \$a Informācija par būvatļaujām, kā arī ekonomiskā un demogrāfiskā informācija, paredzēta Amerikas apgabaliem un to ekvivalentiem. Dati iegūti no Amerikas statistikas biroja, un veidoti ASCII lasāmā formātā, formatēti populāru biznesa programmatūras pakotņu, piemēram, Lotus 1-2-3 un dBASE ievadei.

650 #0 \$a Būvatļaujas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Statistika \$v Datu bāzes.

650 #0 \$a Celtniecības industrija \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Statistika \$v Datu bāzes.

Apakšiedaļu —**Datu bāzes** nepiešķir aiz priekšmeta aprakstgalvām, kas attēlo pamatā tekstuālus elektroniskos resursus un kuri nav formatēti kā datubāzes, piemēram, raksti, konferenču materiāli, literārie darbi, vēstules. Šos tekstus var izgūt, lietojot tastatūru ar vārdu apstrādes programmas palīdzību, vai arī tie ir digitalizēti iespiesti vai mikroformas attēli. Piešķir tikai tekstuālajam materiālam atbilstošu(-as) priekšmeta(-u) aprakstgalvu(-as). *Piemērs:*

Datubāzes nosaukums: Legal issues surrounding the digital library [elektroniskais resurss] : proceedings of th Library of Congress Network Advisory Committee, December 3-5, 1995.

520 ## \$a Network Advisory Committee sanāksmes pilns teksts. Apskatīts 1. labojums un ieinteresēto pušu, piemēram, autoru, izdevēju un bibliotēku atbildība. Satur dienaskārtību, satura rādītāju, dalībnieku sarakstu un runu prezentācijas.

650 #0 \$a Informācijas maģistrāle \$x Tiesības un likumdošana \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Kongresi, konferences utt.

2. *Citi avoti katalogizēšanai.* Katalogizētāji, kuri neatver vai nevar atvērt datni katalogizēšanas vajadzībām, var noteikt, ka dokuments ir datubāze, balstoties uz šādiem faktoriem:

- pats dokuments ir datubāze,
- datnei pievienotā informācija apraksta datni kā tādus elementus saturošu, kas nodrošina iztveršanu,
- pievienotā informācija apraksta datu elementus, to kodējumu un struktūru.

Šaubu gadījumos apakšiedaļu —**Datu bāzes** nepiešķir. *Piemēri:*

Resursa nosaukums: *Arctic fishers database [elektroniskais resurss].*

- 520 ## \$a Datubāze, kas ietver neapstrādātus zvejniecības datus saistībā ar vides pētījumiem, kas veikti 17 gadu laikā Aļaskas arktiskajos ūdeņos projekta Outer Continental Shelf Environmental Assessment Program ietvaros. Ietver arī Arktikas zvejniecības datu izguves programmatūru (2.00 versiju), kas nodrošina piekļuvi jebkurai šīs datubāzes apakškopai un veido statistiskai analīzei izmantojamu datni, kā arī Mapit (1.00 versija) programmatūras pakotni ar paraugu ņemšanas vietām uz Aļaskas kartes. Pakotne galvenokārt domāta pētniekiem, kuriem ir piekļuve sarežģītām statistisku datu pakotnēm, piemēram, SAS, BMDO, SPSS un StatGraphics.
- 650 #0 \$a Zvejniecība \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Aļaskas štats \$v Statistika \$v Datu bāzes.

Resursa nosaukums: *The national dairy database [elektroniskais resurss].*

- 520 ## \$a Izglītojošu materiālu, sarakstu un datorprogrammu krājums, kas iegūts no piena produktu ražošanas organizācijām un lauksaimniecības universitātēm. Ietver vairāk nekā 700 dokumentu ar 3750 lapām par tādiem tematiem kā ganāmpulka un dzīvnieku veselība, tehniskais nodrošinājums, uzņēmējdarbības pārvaldības u. tml. jautājumiem. Satur 46 datorprogrammas, 750 tabulas, diagrammas, kā arī ekspertīzes datubāzi. Paredzēts kā palīglīdzeklis ražotājiem, pasniedzējiem, konsultantiem, veterinārārstiem, plašsaziņas līdzekļu darbiniekiem u. c. piena rūpniecībā iesaistītajiem.
- 650 #0 \$a Pienaaimniecība.
- 650 #0 \$a Piena lopkopība.
- 650 #0 \$a Piena produktu ražošana.

*[Piezīme: Lai gan minētā vienība saucas datubāze, pievienotajā informācijā aprakstīts, ka šīs CD-ROM sastāv no dokumentiem vairāk nekā 3000 lapu apjomā un pētniecības pārskatiem. Nav norādes uz noteiktiem manipulējamiem datu elementiem, ne arī uz kādu programmatūru, kas nodrošina datu manipulēšanu. Iespējams, ka šim elektroniskajam resursam nav datubāzei atbilstošas struktūras, tādēļ apakšiedaļu —**Datu bāzes** nepiešķir.]*

A 1520 Datu bāzes

3. Īpaši gadījumi. Apakšiedaļu —**Datu bāzes** nepiešķir šādu veidu darbu aprakstgalvām:

- Datorfaili, kuru struktūra un saturs ir kā uzziņu izdevumiem, piemēram, uzziņu līdzekļi, bibliogrāfijas, katalogi, vārdnīcas, enciklopēdijas, rādītāji un citi līdzīga rakstura izdevumi. Tiem piešķir piemērotas formas aprakstgalvas vai apakšiedaļas aiz priekšmeta aprakstgalvām. (Ja viens no šiem elektroniskajiem resursiem ir arī datubāze, to tālāk nepakārto ar apakšiedaļu —**Datu bāzes**, un tai nepiešķir arī citu priekšmeta aprakstgalvu datubāzes attēlošanai.) *Piemēri:*

Darba nosaukums: The American business disk [elektroniskais resurss].

520 ## \$a Uzņēmējiesabiedrību saraksti, savākti no valsts tālruņu katalogu "dzeltenajām lapām".

650 #0 \$a Uzņēmējiesabiedrības \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Tālruņu katalogi

Datubāzes nosaukums: DESIS desertification bibliography [elektroniskais resurss].

520 ## \$a Uzziņu datubāze ar 3896 norādēm uz tradicionāliem un netradicionāliem dokumentiem par pārtuksnešošanas 1967–1988. Indeksēta ar autoru, priekšmetu un ģeogrāfiskajiem deskriptoriem. Pievienota SD-ISIS datubāzes pārvaldības programmatūra, datubāze pieejama kā CD-ISIS datubāze vai ISO 2709 formātā. Tās formatēta izvade ar nosaukumu "Pārtuksnešošanās bibliogrāfija no visas pasaules" (World desertification bibliography) pieejama ASCII tekstā.

650 #0 \$a Pārtuksnešošanās \$v Bibliogrāfijas.

Darba nosaukums: Brody's medical dictionary [elektroniskais resurss].

520 ## \$a Pilnveidota elektroniska medicīnas vārdnīca ar vairāk nekā 40000 ierakstiem

650 #0 \$a Medicīna \$v Vārdnīcas.

- Netekstuāliem datiem, kuri nav formatēti un kodēti manipulēšanai ar datiem. Piešķir tikai aprakstgalvas atbilstoši elektroniskā resursa saturam; apakšiedaļu —**Datu bāzes** nepiešķir. *Piemērs:*

Resursa nosaukums: SoundWAV. Volume 1 [elektroniskais resurss] : the ultimate 16-bit stereo .WAV collection.

520 ## \$a Ietver vairāk nekā 600 megabaitus profesionāli ierakstītas WAV datnes. Atskaņojams sešpadsmit bitu stereo, astoņu bitu stereo un septiņu bitu mono.

650 #0 \$a Skaņas.

4. Darbi, kuru papildmateriāls ir elektroniskie resursi. Ja katalogizējamam darbam kā papildmateriāls pievienots elektroniskais resurss, kas sastāda vismaz 20% no visa darba apjoma, un ja tā saturs ir nozīmīgs, elektroniskajam resursam piešķir atbilstošas tematiskās aprakstgalvas (salīdzināt ar A 180,1). Lai noteiktu, kad aiz šādām aprakstgalvām lietojama apakšiedaļa —**Datu bāzes**, izmanto iepriekšminētās vadlīnijas. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The economic geography of Fujian: a sourcebook.

[papildmateriāls — diski satur saspieztus datus (15 datnes) un statistikas datus (49 datnes)]

651 #0 \$a Fujian Sheng (Ķīna) \$x Ekonomiskais stāvoklis
\$v Statistika \$v Datu bāzes.

650 #0 \$a Ģeogrāfiskās stāvoklis \$z Ķīna \$z Fujian Sheng
\$v Datu bāzes.

650 #0 \$a Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas.

5. Darbi par datubāzēm. Vispārīgiem darbiem par datubāzēm piešķir atbilstošas tematiskās aprakstgalvas, piemēram, **Datu bāzes** vai **Relāciju datu bāzes**. Darbiem par tematiskām datubāzēm kā tematisko apakšiedaļu piešķir brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Datu bāzes**, autora-darba nosaukuma aprakstgalvu vai unificēto nosaukumu; ja nepieciešams, papildus piešķir tādas pašas tematiskās aprakstgalvas, kādas piešķirtas vai varētu būt piešķirtas pašas datubāzes izdevumam. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Skeletal Database Committee recommendations / Paleo-pathology Association.

[divpadsmit lappušu liels iespiests pārskats par skeleta uzbūves datubāzēm]

650 #0 \$a Paleopatoloģija \$x Datu bāzes.

650 #0 \$a Cilvēka skelets \$x Datu bāzes.

Darba nosaukums: The directory of online healthcare database.

[gadskārtēja medicīnas datubāzu iespiesta rokasgrāmata]

650 #0 \$a Medicīna \$x Datu bāzes \$v Rokasgrāmatas.

Darba nosaukums: The midwifery research database : MIRIAD : a sourcebook of information about research in midwifery.

[grāmata par dzemdniecības pētījumu datubāzēm]

630 00 \$a Midwifery research database (datne)

650 #0 \$a Dzemdniecība \$x Datu bāzes.

PAMATOJUMS: Agrāk apakšiedaļu —**Ceļojumu apraksti** lietoja aiz vietu, kas lielākas par pilsētām, un aiz metropoļu reģionu aprakstgalvām. Apakšiedaļu —**Apraksti** lietoja aiz pilsētu nosaukumiem (izņemot senās pilsētas) un universitāšu un koledžu nosaukumiem. 1991. gadā apakšiedaļas —**Apraksti** lietošanu pārtrauca, un tās vietā sākot lietot apakšiedaļu —**Ceļojumu apraksti** gan aiz pilsētu, gan plašāku teritoriju nosaukumiem, aprakstveida darbiem par ceļojumiem un to pārskatiem, ieskaitot šo vietu vēstures materiālus. Plašākiem ģeogrāfiska satura darbiem par kādu noteiktu vietu šo apakšiedaļu nelieto. Tādiem darbiem lieto apakšiedaļu —**Ģeogrāfija**. Šeit sniegtas vadlīnijas apakšiedaļas —**Ceļojumu apraksti** piešķiršanai.

Par apakšiedaļu —**Ceļveži** un —**Tūrisma maršruti** lietojumu sk. A 1645; par apakšiedaļu —**Albumi** sk. A 1935; par apakšiedaļām —**Aerofotogrāfijas** un —**Aeroskati** sk. A 1210.5.

Attiecībā uz darbiem par atklājumiem un izpēti sk. A 1564.

1. Vispārīgais noteikums. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Ceļojumu apraksti** lieto aiz vietu nosaukumiem aprakstoša satura darbiem vai ceļojumu pārskatiem, ieskaitot ceļojumu vēsturi pa šīm vietām. Piemēri:

Darba nosaukums: *Šķērsojot Ķīnu.*

651 #0 \$a Ķīna \$x Ceļojumu apraksti.

600 10 \$a Jenkins, Peter, \$d 1951- \$x Ceļojumi \$z Ķīna.

Darba nosaukums: *Boston ways: high, by, and folk.*

651 #0 \$a Bostona (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Vēsture.

651 #0 \$a Bostona (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Ceļojumu apraksti.

Apakšiedaļu —**Ceļojumu apraksti** nelieto aiz atsevišķu parku, indiāņu rezervātu, universitāšu un koledžu vai izzudušu pilsētu (līdz 1500. gadam) nosaukumiem. Aprakstošiem darbiem vai ceļojumu pārskatiem par šīm entītijām piešķir entītijas aprakstgalvu bez tālāka pakārtojuma.

2. Laikposmu apakšiedaļas. Aiz apakšiedaļas —**Ceļojumu apraksti** laikposma apakšiedaļas neveido. Darbiem, kas uzrakstīti vai izdoti līdz 1800. gadam, aiz —**Ceļojumu apraksti** lieto brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Agrīnie darbi līdz 1800.** Piemērs:

Darba nosaukums: *Travels in the colonies in 1773-1775 : described in the letter of William Mylne.*

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Ceļojumu apraksti \$v Agrīnie darbi līdz 1800.

600 10 \$a Mylne, William \$v Sarakste.

A 1530 Ceļojumu apraksti

Gadījumos, kad darbā apskatītais laika periods ir nozīmīgs, to var izcelt, piešķirot papildu aprakstgalvu, piemēram, [*vieta*]—*Vēsture*—[*laikposma apakšiedaļa*]. Šādas aprakstgalvas var lietot pēc izvēles. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Reiz pilsētā: Ņujorka no 1870 līdz 1890.

651 #0 \$a Ņujorka (Amerikas Savienotās Valstis)

\$x Ceļojumu apraksti.

651 #0 \$a Ņujorka (Amerikas Savienotās Valstis)

\$x Vēsture \$y 1865-1898.

651 #0 \$a Ņujorka (Amerikas Savienotās Valstis)

\$x Sociālā dzīve un paražas \$y 19. gs.

PAMATOJUMS: Brīvi pievienojamās apakšiedaļas —**Projektēšana un celtniecība**—**Projektēšana un konstruēšana**—**Projektēšana un izstrādāšana**; —**Dizains**; —**Projekti un plāni** lieto aiz noteiktu veidu tematiskajām aprakstgalvām. Šeit sniegtas vadlīnijas šo apakšiedaļu piešķiršanai.

1. Būves, mašīnas, iekārtas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Projektēšana un celtniecība**—**Projektēšana un konstruēšana** lieto aiz būvju, mašīnu, iekārtu veidu u. tml. aprakstgalvām darbiem par tehniku un/vai celtniecību, piemēram, **Automobiļi**—**Projektēšana un konstruēšana**; **Liellopi**—**Izmitināšana**—**Projektēšana un celtniecība**.

2. Eksāmeni. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Projektēšana un izstrādāšana** lieto aiz apakšiedaļas —**Eksāmeni** un aiz aprakstgalvām testu un eksāmenu veidiem darbiem par testu projektēšanas un izstrādāšanas metodēm, piemēram, **Izvēles eksāmeni**—**Projektēšana un izstrādāšana**; **Pēcbakalaura grāda studiju iestājekāmeni**—**Projektēšana un izstrādāšana**.

3. Citi temati. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Dizains** lieto aiz tematiskajām aprakstgalvām, kad apakšiedaļas —**Projektēšana un celtniecība** lietošana nav piemērota, piemēram, **Dārzi**—**Dizains**; **Pikē audumi**—**Dizains**.

Brīvi pievienojamo apakšiedaļu nelieto, ja jēdziena attēlošanai izveidota vārdkopas aprakstgalva, piemēram, **Apģērba dizains**; **Žurnālu dizains**. Tā vietā piešķir vārdkopas aprakstgalvu.

4. Projekti un plāni. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Projekti un plāni** lieto aiz arhitektūras un ainavu aprakstgalvām darbiem, kas ietver arhitektūras objektu zīmējumus, piemēram, **Sakrālā arhitektūra**—**Projekti un plāni**; **Ainavu arhitektūra** —**Projekti un plāni**.

PAMATOJUMS: *Dienasgrāmatas ir personiskās pieredzes, novērojumu, domu vai jūtu pieraksts, kas veikts katru dienu vai ar īsiem starplaikiem. Tās parasti tiek rakstūtas kā atmiņas vai pārdomas un galvenokārt domātas personiskai, ne publiskai lietošanai. Turpmāk aprakstīta autentiskas personu dienasgrāmatas ietverošu darbu attēlošanas specifika. Šie noteikumi nav domāti memuāriem, atmiņu vai personiski piedzīvoto notikumu pierakstiem (ja tie nav dienasgrāmatas formā un nav tapuši vienlaicīgi ar aprakstītajiem notikumiem). Šos noteikumus nevar izmantot arī oficiālu reģistrācijas žurnālu gadījumā.*

1. Aprakstgalvu kopa. Atsevišķām dienasgrāmatām vai dienasgrāmatu krājumiem veido šādu aprakstgalvu kopu:

600 X0 \$a [dienasgrāmatas autora personvārds]
 \$V Dienasgrāmatas.
 650 #0 \$a [personu vai etniskā grupa] \$V Dienasgrāmatas.
 650 #0 \$a [dienasgrāmatā(-ās) iztīrītājie temati].

2. Individuālie dienasgrāmatu autori. Kā priekšmetu aprakstgalvas piešķir individuālos dienasgrāmatu autoru personvārdus, bet ne vairāk kā trīs. Personvārdu(-s) pakārto ar brīvi pievienojamo formas apakšsadaļu —**Dienasgrāmatas**. Ja ir vairāk par trim dienasgrāmatu autoriem, individuāla autora aprakstgalvu nepiešķir.

3. [personu vai etniskā grupa]—Dienasgrāmatas. Piešķir tipveida aprakstgalvu [personu vai etniskā grupa]—**Dienasgrāmatas**, ja dienasgrāmatas autoru(-us) var identificēt ar atsevišķu nozari, priekšmetu vai arī konkrētu etnisko grupu. *Piemēri:*

650 #0 \$a Afroamerikāņi \$V Dienasgrāmatas.
 650 #0 \$a Dramaturgi, vācu \$y 20. gs. Dienasgrāmatas.
 610 20 \$a Episkopālā baznīca \$x Garīdzniecība
 \$V Dienasgrāmatas.
 650 #0 \$a Gleznotāji \$z Lielbritānija \$V Dienasgrāmatas.
 650 #0 \$a Plantāciju īpašnieces \$z Amerikas Savienotās Valstis
 \$z Dienvidi \$V Dienasgrāmatas.

Viena dienasgrāmatas autora darbam nepiešķir gan personu, gan etnisko grupu aprakstgalvu. Tā vietā piešķir tikai personu grupas aprakstgalvu.

4. Īpaši temati. Ja dienasgrāmata satur informāciju par tematiem, kurus nevar attēlot ar tipveida aprakstgalvu [personu grupa]—**Dienasgrāmatas** vai [etniskā grupa]—**Dienasgrāmatas**, piešķir papildu aprakstgalvas, piemēram, [vieta]—**Biogrāfijas** (salīdzināt ar A 1330, 1. c) vai [atsevišķs karš vai notikums]—**Atmiņas** (salīdzināt ar A 1928).

Tā kā, atkarībā no lasītāju priekšstatiem, dienasgrāmatas var vai nevar uzskatīt par vēstures avotu, apakšsadaļu —**Avoti** vai —**Vēsture**—**Avoti** nelieto aiz papildus piešķirtajām aprakstgalvām.

A 1538 Dienasgrāmatas

5. *Dienasgrāmatas kā literārs žanrs.* Tāda veida aprakstgalvas kā **Amerikāņu dienasgrāmatas; Angļu dienasgrāmatas; Japāņu dienasgrāmatas** u. tml., ir literārā žanra aprakstgalvas, un tās piešķir tikai vairāku autoru dienasgrāmatu krājumiem, kas klasificēti kā literārie darbi. Ja krājums satur vairāku tautu literatūru darbus, piešķir aprakstgalvu **Dienasgrāmatas**.

6. Piemēri.

Darba nosaukums: Tagebücher, 1918-1921.

- 650 10 \$a Mann, Thomas, \$d 1875-1955 \$v Dienasgrāmatas.
- 650 #0 \$a Romānisti, vācu \$y 20. gs. \$v Dienasgrāmatas.

Darba nosaukums: New England year : a journal of Vermont farm life.

- 600 10 \$a Follett, Muriel \$v Dienasgrāmatas.
- 650 #0 \$a Lauku dzīve \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Vērmontas štats.
- 650 #0 \$a Zemnieku saimniecības dzīve \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Vērmontas štats.
- 651 #0 \$a Vērmontas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Sociālā dzīve un paražas.

Darba nosaukums: War diaries: November 1939-March 1940.

- 600 10 \$a Sartre, Jean Paul, \$d 1905- \$v Dienasgrāmatas.
- 650 #0 \$a Rakstnieki, franču \$y 20. gs. \$v Dienasgrāmatas.
- 650 #0 \$a Otrais pasaules karš, 1939-1945 \$v Atmiņas, franču.
- 650 #0 \$a Otrais pasaules karš, 1939-1945 \$z Francija.

Darba nosaukums: American diaries of World War II.

- 650 #0 \$a Otrais pasaules karš, 1939-1945 \$v Atmiņas, amerikāņu.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Bruņotie spēki \$v Dienasgrāmatas.

Darba nosaukums: God's galloping girl : the Peace River diaries of Monica Storrs, 1929-1931.

- 600 10 \$a Storrs, Monica, \$d 1888-1967 \$v Dienasgrāmatas.
- 650 #0 \$a Pārceļotāju un pionieru dzīve \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Peace River Region
- 650 #0 \$a Anglikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Peace River Region \$v Dienasgrāmatas.
- 650 #0 \$a Pionieri \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Peace River Region \$v Dienasgrāmatas.
- 651 #0 \$a Peace River Region (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Biogrāfijas.

Darba nosaukums: „I-” : an anthology of diarists.

- 650 #0 \$a Angļu dienasgrāmatas.

PAMATOJUMS: *Kaut arī brīvi pievienojamā formas apakšiedaļa —Vārdnīcas ir standartapakšiedaļa vārdnīcas jēdzienam, konkrētas vārdnīcu kategorijas vai vārdnīcām līdzīgu materiālu apzīmēšanai izmanto šādas apakšiedaļas:*

—Direktoriji	—Nomenklatūra
—Enciklopēdijas	—Saraksti
—Enciklopēdijas, bērnu	—Terminoloģija
—Glosāriji, vārdnīcas utt.	—Valoda—Glosāriji utt.
—Ģeogrāfisko nosaukumu rādītāji	—Vārdi un frāzes
—Konkordances	—Vārdnīcas, bērnu

Izņemot gadījumus, kas norādīti turpmāk, šie noteikumi parasti attiecas tikai uz apakšiedaļu —Vārdnīcas, nevis uz iepriekš uzskaitītajām apakšiedaļām. Noteikumi par dažu šo apakšiedaļu izmantošanu sniegti citās noteikumu lapās. —Konkordances sk. A 1670, 3. f.; —Direktoriji un —Saraksti, sk. A 1558; —Ģeogrāfisko nosaukumu rādītāji sk. A 1630; —Glosāriji, vārdnīcas utt., —Terminoloģija un —Vārdi un frāzes sk. A 2184. Akronīmu vārdnīcas sk. A 1206.5. Apakšiedaļas —Vārdnīcas un enciklopēdijas lietošana aiz vietu nosaukumiem un etniskām grupām pārtraukta 1990. gadā. Apakšiedaļas —Vārdnīcas, rādītāji utt. lietošana aiz personu un rakstnieku personvārdiem, pārtraukta 1991. gadā.

1. Valodu vārdnīcas. Apakšiedaļu —Vārdnīcas lieto kā formas apakšiedaļu aiz valodu nosaukumiem visaptverošiem, alfabētiskiem šīs valodas vārdu sarakstiem, parasti ar definīcijām.

Nepilniem valodas vārdu sarakstiem, kas var būt vai nebūt alfabētiski kārtoti, ar vai bez definīcijām, lieto apakšiedaļu —Glosāriji, vārdnīcas utt. aiz valodas nosaukuma. Konkrētas valodas izteicienu, vārdkopu u. tml. sarakstiem lieto apakšiedaļu —Vārdi un frāzes aiz valodas nosaukuma.

a. Vienas valodas vārdnīcas. Piešķir aprakstgalvu [*valodas nosaukums*]—Vārdnīcas, piemēram, **Spāņu valoda**—Vārdnīcas.

b. Divvalodu vārdnīcas. Ja vārdnīcā ir vienas valodas terminu ekvivalenti otrā valodā, piešķir aprakstgalvu [*pirmās valodas nosaukums*]—Vārdnīcas—[*otrās valodas nosaukums*], piemēram, **Vācu valoda**—Vārdnīcas—**Angļu valoda**. Ja arī otrā valoda vārdnīcā skaidrota ar pirmās valodas terminiem, piešķir papildu aprakstgalvu ar valodu nosaukumiem pretējā secībā, piemēram, **Angļu valoda**—Vārdnīcas—**Vācu valoda**. KB vārdus **valoda** vai **dialekts** nelieto, formulējot apakšiedaļu aiz —Vārdnīcas piemēram, **English language—Dictionaries—German** [*nevis English language—Dictionaries—German language*]; **English language—Dictionaries—Cajun French** [*nevis English language—Dictionaries—Cajun French dialect*].

c. Daudzvalodu vārdnīcas. Ja vārdnīcā ir vienas valodas terminu ekvivalenti vairākās citās valodās, piešķir aprakstgalvu [*valodas nosaukums*]—Vārdnīcas—**Daudzvalodu**. Ja katrai vārdnīcā lietotai valodai doti ekvivalenti pārējās valodās, piešķir tikai aprakstgalvu **Vārdnīcas, daudzvalodu**.

d. Leksikogrāfija. Darbiem par valodu vārdnīcām aiz valodu nosaukumiem lieto brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Leksikogrāfija**.

A 1540 Vārdnīcas

2. *Tematiskās vārdnīcas.* Apakšiedaļu —**Vārdnīcas** lieto kā formas apakšiedaļu aiz priekšmeta aprakstgalvām darbiem, kas sastāv no visaptverošiem alfabētiskiem attiecīgā temata terminu sarakstiem, parasti ar definīcijām.

Apakšiedaļu —**Vārdnīcas** lieto aiz personvārdiem, ar šo personu saistītu terminu sarakstiem. Personas runās vai tekstos lietotu vārdu sarakstiem aiz personvārda lieto apakšiedaļu —**Valoda—Glosāriji utt.**

Nepilniem tematiskiem terminu sarakstiem vai visaptverošiem tematiskiem terminu sarakstiem, kas nav kārtoti alfabētiskā secībā, aiz priekšmeta aprakstgalvas lieto apakšiedaļu —**Terminoloģija.** Sīkākus norādījumus sk. A 2184.

Darbiem, kas sastāv no skaidrojošiem rakstiem, kārtotiem alfabētiskā secībā vai tematiski, aiz priekšmeta aprakstgalvas lieto apakšiedaļu —**Enciklopēdijas.** Enciklopēdijas, kas adresētas bērniem vecumā līdz 15 gadiem vai skolēniem līdz 9. klasei, aiz priekšmeta aprakstgalvas lieto apakšiedaļu —**Enciklopēdijas, bērnu.**

a. Vienas valodas vārdnīcas. Vārdnīcām vienā valodā piešķir aprakstgalvu [**temats**]—[**vieta, ja nepieciešams**]—**Vārdnīcas**—[**valodas nosaukums**], izņemot vārdnīcas angļu valodā. Vārdnīcām angļu valodā piešķir aprakstgalvu [**temats**]—**Vārdnīcas** bez valodas norādīšanas. *Piemēri:*

650 #0 \$a Ķīmija \$v Vārdnīcas \$x Franču valoda.

650 #0 \$a Zinātne \$v Vārdnīcas.

[*nevis* 650 #0 \$a Zinātne \$v Vārdnīcas \$x Angļu valoda.]

650 #0 \$a Tiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Vārdnīcas.

[*nevis* 650 #0 \$a Tiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Vārdnīcas \$x Angļu valoda.]

650 #0 \$a Teātris \$z Francija \$v Vārdnīcas \$x Franču valoda.

b. Divvalodu vārdnīcas. Ja tematiskā vārdnīca satur vienas valodas terminu ekvivalentus otrā valodā, piešķir divas aprakstgalvas: 1. [**temats**]—[**vieta, ja nepieciešams**]—**Vārdnīcas**—[**pirmās valodas nosaukums**] un 2. [**pirmās valodas nosaukums**]—**Vārdnīcas**—[**otrās valodas nosaukums**]. Ja vārdnīca satur arī otrās valodas terminu ekvivalentus pirmajā valodā, piešķir vēl divas papildu aprakstgalvas: 3. [**temats**]—[**vieta, ja nepieciešams**]—**Vārdnīcas**—[**otrās valodas nosaukums**] un 4. [**otrās valodas nosaukums**]—**Vārdnīcas**—[**pirmās valodas nosaukums**]. Apakšiedaļu —**Angļu valoda** aiz [**temats**]—**Vārdnīcas** nelieto. *Piemēri:*

Darba nosaukums: English-Persian dictionary of legal terms.

650 #0 \$a Tiesības \$v Vārdnīcas.

650 #0 \$a Angļu valoda \$v Vārdnīcas \$x Persiešu valoda.

Darba nosaukums: Alban-English military dictionary.

650 #0 \$a Karamāksla un zinātne \$v Vārdnīcas \$x Albāņu valoda.

650 #0 \$a Albāņu valoda \$v Vārdnīcas \$x Angļu valoda.

*Darba nosaukums: Langenscheidts's dictionary of ecology: English-German/
German-English.*

- 650 #0 \$a Ekoloģija \$v Vārdnīcas.
- 650 #0 \$a Angļu valoda \$v Vārdnīcas \$x Vācu valoda.
- 650 #0 \$a Ekoloģija \$v Vārdnīcas \$x Vācu valoda.
- 650 #0 \$a Vācu valoda \$v Vārdnīcas \$x Angļu valoda.

c. Daudzvalodu vārdnīcas. Darbiem vairākās valodās iespējami dažādi aprakstgalvu varianti. Atbilstoši katalogizējamam darbam piešķir turpmāk sniegtās tipveida aprakstgalvas, nelietojot apakšsīdaļu —**Angļu valoda aiz [temats]—Vārdnīcas.**

Vienas valodas ekvivalenti divās valodās:

- 650 #0 \$a [temats] \$v Vārdnīcas \$x [pirmās valodas nosaukums].
- 650 #0 \$a [pirmās valodas nosaukums] \$v Vārdnīcas \$x [otrās valodas nosaukums].
- 650 #0 \$a [pirmās valodas nosaukums] \$v Vārdnīcas \$x [trešās valodas nosaukums].

Vienas valodas ekvivalenti vairākās valodās:

- 650 #0 \$a [temats] \$v Vārdnīcas \$x [pirmās valodas nosaukums].
- 650 #0 \$a [pirmās valodas nosaukums] \$v Vārdnīcas \$x Daudzvalodu.

Divu valodu ekvivalenti vienā valodā:

- 650 #0 \$a [temats] \$v Vārdnīcas \$x [pirmās valodas nosaukums].
- 650 #0 \$a [temats] \$v Vārdnīcas \$x [otrās valodas nosaukums].
- 650 #0 \$a [pirmās valodas nosaukums] \$v Vārdnīcas \$x [trešās valodas nosaukums].
- 650 #0 \$a [otrās valodas nosaukums] \$v Vārdnīcas \$x [trešās valodas nosaukums].

Vairāku valodu ekvivalenti vienā valodā:

- 650 #0 \$a [temats] \$v Vārdnīcas \$x Daudzvalodu.
- 650 #0 \$a Vārdnīcas, daudzvalodu.

Katrai vārdnīcā lietotai valodai ir ekvivalenti pārējās valodās:

- 650 #0 \$a [temats] \$v Vārdnīcas \$x Daudzvalodu.
- 650 #0 \$a Vārdnīcas, daudzvalodu.

d. Leksikogrāfija. Darbiem par noteiktas tematikas vārdnīcām aiz priekšmeta aprakstgalvas veido apakšsīdaļu —**Leksikogrāfija, piemēram, Zinātne—Leksikogrāfija.**

A 1540 Vārdnīcas

3. *Vārdnīcas bērniem.* Lieto brīvi pievienojamās formas apakšsiedaļu —**Vārdnīcas, bērnu** aiz valodu nosaukumiem vai tematiskām aprakstgalvām, vārdnīcām bērniem līdz 15 gadiem vai skolēniem līdz 9. klasei.

—**Vārdnīcas, bērnu** aiz tematiskām aprakstgalvām tālāk nepakārto ar valodu nosaukumiem. Ja bērnu tematiskajai vārdnīcai nepieciešamas norādīt valodu, piešķir papildu aprakstgalvu.

Valodu vārdnīcu pakārtojumu —**Vārdnīcas, bērnu** tālāk pakārto ar valodu nosaukumiem, atbilstoši šīs noteikumu lapas 1. sadaļā sniegtajām vadlīnijām, piemēram, **Franču valoda—Vārdnīcas, bērnu—Angļu valoda.**

4. *Ilustrētās vārdnīcas.* Aprakstgalvu **Bilžu vārdnīcas, [valodas nosaukums]** lieto vispārīga satura ilustrētām vārdnīcām. Tematiskām vārdnīcām piešķir arī atbilstošu tematisko aprakstgalvu. *Piemērs:*

650 #0 \$a Teātris \$v Vārdnīcas.

650 #0 \$a Bilžu vārdnīcas, angļu.

1. Vispārīgie noteikumi. Apakšsadaļu —**Likumkrājumi** kā brīvi pievienojamo formas apakšsadaļu piešķir aiz tiesību tematikas aprakstgalvām monogrāfijām vai seriālizdevumiem, ja tie sastāv no tematiskiem sistemātiski kārtotiem likumdošanas aktu, nolikumu, tiesas lēmumu vai likumdošanas institūciju lēmumu īsu kopsavilkumu kompilējumiem. Apakšsadaļu —**Likumkrājumi** tālāk nepakārto ar —**Periodiskie izdevumi**.

2. Piemēri.

Darba nosaukums: Summaries of leading cases on the Constitution.

650 #0 \$a Konstitucionālās tiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Likumkrājumi.

Darba nosaukums: Yearly all India criminal digest.

650 #0 \$a Krimināltiesības \$z Indija \$z Likumkrājumi.

Darba nosaukums: Digest of significant classification decisions and opinions of the U.S. Office of Personnel Management.

650 #0 \$a Civildienesta amati \$x Klasifikācija \$z Tiesības un likumdošana \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Likumkrājumi.

PAMATOJUMS: Direktoriji ir alfabētisks vai sistematisks saraksts, kas satur personvārdus/institūciju nosaukumus, adreses, kā arī personu, organizāciju u. tml. identificējošus datus, kuri ļauj lietotājam atrast sarakstā iekļautās personas vai organizācijas un/vai sazināties ar tām. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvas **Direktoriji** piešķiršanai darbiem par direktorijiem un direktoriju veidošanu, kā arī par aprakstgalvu piešķiršanu atsevišķiem direktorijiem, lietojot brīvi pievienojamās formas apakšsiedaļas —**Direktoriji** vai —**Tālruņu katalogi**. Darbiem, kas satur personvārdu/institūciju nosaukumu sarakstus ar vai bez identificējošiem datiem, kuri galvenokārt paredzēti personu saistības ar konkrētu notikumu vai tematu, atspoguļošanai, piešķir tipveida aprakstgalvu [temats]—**Saraksti**.

1. Darbi par direktorijiem.

a. Vispārīgais noteikums. Tematisko aprakstgalvu **Direktoriji** piešķir darbiem par direktorijiem un direktoriju veidošanu.

Direktoriji nepiešķir kā formas aprakstgalvu atsevišķam uzziņu līdzeklim.

b. Bibliogrāfijas. Aprakstgalvu **Direktoriji**—**Bibliogrāfijas** piešķir tikai direktoriju bibliogrāfiskajiem līdzekļiem par vairāk nekā trīs tematiem, un kuriem nevar piešķirt konkrētākas aprakstgalvas.

2. Atsevišķi direktoriji.

a. Vietas. Apakšsiedaļu —**Direktoriji** lieto aiz valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem, darbiem, kas satur alfabētiski vai tematiski kārtotus šo vietu iedzīvotāju personvārdus vai institūciju nosaukumus un adreses. *Piemērs:*

651 #0 \$a Bostona (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Direktoriji.

b. Personu grupas, etniskās grupas un dzimtas. Apakšsiedaļu —**Direktoriji** lieto aiz personvārdiem, etniskajām grupām un atsevišķiem dzimtas vārdiem alfabētiskiem sarakstiem, kas satur personvārdus, adreses un citus identificējošus datus par grupu vai dzimtu. *Piemēri:*

650 #0 \$a Inženieri \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Ņujorka \$v Direktoriji.

610 20 \$a Harvard University \$x Absolventi un absolventes
\$v Direktoriji.

650 #0 \$a Īru izcelsmes amerikāņi \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Bostona \$v Direktoriji.

600 30 \$a Cody family \$v Direktoriji.

c. Organizāciju veidi. Apakšsiedaļu —**Direktoriji** lieto aiz organizāciju veidiem, šādu organizāciju sarakstiem kopā ar identificējošiem datiem. *Piemēri:*

650 #0 \$a Pieaugušo izglītība \$z Eiropa \$x Biedrības utt.
\$v Direktoriji.

650 #0 \$a Privātskolas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Pensilvānijas štats \$v Direktoriji.

Šāda veida aprakstgalvu nepiešķir uzziņu līdzekļiem par atsevišķu institūciju.

A 1558 Direktorijs

d. Atsevišķas institūcijas. Brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Direktorijs** lieto aiz atsevišķu institūciju, valsts iestāžu, organizāciju nosaukumiem, darbiem, kas satur šo iestāžu, organizāciju, aģentūru u. tml. ierēdņu, nodaļu, departamentu, filiāļu darbinieku vai dalībnieku personvārdus, adreses u. tml.

Ja nepieciešams, piešķir atbilstošu papildu aprakstgalvu ar organizāciju saistītai personu grupai vai nozarei, kurā darbojas attiecīgā organizācija, pakārtojot to ar —**Direktorijs**. Ja organizācijas biedri pārstāv noteiktu personu grupu, ieteicams lietot šīs personu grupas aprakstgalvu. *Piemēri:*

Darba nosaukums: AAASA membership directory.

610 20 \$a Association for the Advancement of
Agricultural Sciences in Africa
\$v Direktorijs.

650 #0 \$a Lauksaimniecība \$z Āfrika \$v Direktorijs.

Darba nosaukums: Philippine Medical Association membership directory.

610 20 \$a Philippine Medical Association
\$v Direktorijs.

650 #0 \$a Ārsti \$z Filipīnas \$v Uzziņu līdzekļi.

e. Atsevišķas kristietības konfesijas.

(1) Organizāciju direktorijs. Brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Direktorijs** lieto aiz atsevišķu kristietības konfesiju nosaukumiem, uzziņu līdzekļiem, kas satur konfesiju bīskapiju, sinožu, draudžu, labdarības institūciju, skolu, garīdzniecības, misiju u. tml. nosaukumus, adreses u. tml. *Piemērs:*

610 20 \$a Katoļu baznīca \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$v Direktorijs.

(2) Dalībnieku direktorijs. Tipveida aprakstgalvu [*personu grupa*]—**Direktorijs** piešķir direktorijiem, kas satur tikai noteiktai konfesijai piederošu vai ar to saistītu personu vārdus un adreses. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Directory of Lutherans residing in Decorah, Iowa.

650 #0 \$a Luterāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Dekora \$v Direktorijs.

651 #0 \$a Dekora (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Direktorijs.

(3) Direktorijiem, kas satur informāciju gan par organizācijām, gan par to biedriem, piešķir abu veidu aprakstgalvas.

f. *Tematiskās aprakstgalvas.*

(1) *Nozares.* Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Direktoriji** lieto aiz nozaru direktorijiem, kuros uzskaitīti dažādi ar attiecīgo nozari saistītu personu un organizāciju veidi.
Piemērs:

650 #0 \$a Tehnika \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Pensilvānijas štats \$v Direktoriji.

Izņēmums: Ja direktorijs satur vārdus, adreses u. tml., tikai noteiktā nozarē strādājošām personām, tad piešķir tipveida aprakstgalvu [*personu grupa*]**—Direktoriji.** *Piemērs:*

650 #0 \$a Inženieri \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Pensilvānijas štats \$v Direktoriji.

(2) *Rūpniecība un darbības joma.* Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Direktoriji** lieto aiz rūpniecības veidu u. tml. aprakstgalvām.

Apakšiedaļu —**Direktoriji** nelieto aiz objektu vai produktu nosaukumiem, ja pastāv šo produktu ražojošo nozari vai jomu attēlojoša aprakstgalva. *Piemērs:*

650 #0 \$a Gumijas rūpniecība un tirdzniecība
\$v Direktoriji.
[nevis 650 #0 \$a Gumija \$v Direktoriji.]

(3) *Avīzes un periodiskie izdevumi.* Apakšiedaļu —**Direktoriji** lieto aiz avīžu un periodisko izdevumu tematiskajām aprakstgalvām, avīžu un periodisko izdevumu sarakstiem, kas satur, piemēram, izdevēja nosaukumu un adresi, parakstīšanās cenu, tirāžu, publikāciju tematiku u. tml. datus. *Piemēri:*

Darba nosaukums: *Ulrich's international periodicals directory.*
650 #0 \$a Periodiskie izdevumi \$v Direktoriji.

Darba nosaukums: *National directory of weekly newspapers.*
650 #0 \$a Amerikāņu avīzes \$z Direktoriji.

Šādu apakšiedaļu nelieto darbiem, kas ir avīžu bibliogrāfijas vai katalogi.

(4) *Citi temati.* Ja nepieciešams, apakšiedaļu —**Direktoriji** lieto aiz citu tematu aprakstgalvām.

A 1558 Direktorijs

3. *Tālruņu katalogi.* Apakšiedaļu —**Tālruņu katalogi** lieto aiz valstu, pilsētu u. tml. nosaukumu, atsevišķu institūciju, personu un etnisko grupu, rūpniecības un organizāciju veidu aprakstgalvām šo vietu, organizāciju vai grupu tālruņu katalogiem. *Piemēri:*

- 651 #0 \$a Kaira (Ēģipte) \$v Tālruņu katalogi.
- 610 20 \$a Library of Congress \$v Tālruņu katalogi.
- 650 #0 \$a Finanšu plānotāji \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Merilendas štats \$v Tālruņu katalogi.
- 650 #0 \$a Austrumu indiāņi \$z Kanāda \$z Toronto \$v Tālruņu
katalogi.
- 650 #0 \$a Informācijas dienesti \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$v Tālruņu katalogi

4. *Uzziņu līdzekļi, kas izdoti kā seriālizdevumi.* Atbilstoši A 1927. apakšiedaļu —**Direktorijs** nepakārto tālāk ar —**Periodiskie izdevumi**, pat ja direktorijs tiek izdoti kā seriālizdevumi.

5. *Kodēšana atbilstoši MARC 21.* Norādījumus par direktoriju kodēšanu atbilstoši MARC 21 sk. D 145 vai *MARC 21 Bibliogrāfisko datu formāts*.

PAMATOJUMS: Kopš 1985. gada, kad tika pārtraukta tā sauktās „city flip” metodikas lietošana, (salīdzināt ar A 832), daudzas dabas katastrofu, nelaiemes gadījumu un dažu citu notikumu aprakstgalvas veido šādā formā: **[vieta]—[notikumu kategorija], [datējums]**, piemēram, **Florence (Itālija)—Plūdi, 1966.** Daudzos gadījumos šāda veida aprakstgalvas tika veidotas arī notikumiem lielākās teritorijās nekā pilsētas, piemēram, reģionos, valstīs u. tml., piemēram, **Austrumu štati (Amerikas Savienotās Valstis)—Viesuļvētra, 1972.**

Kad pārtrauca lietot „city flip”, vairums šādu aprakstgalvu tika pārveidotas par standartveida tematiskām ar ģeogrāfiskajām apakšiedaļām pakārtotām aprakstgalvām un vispārīgām „sk. arī” norādēm, un novecojušās aprakstgalvas tika dzēstas no priekšmetu autoritatīvās datnes. Turpmāk uzskaitītas pārveidoto aprakstgalvu kategorijas:

Bads	Nogruvumi
Bombardēšanas	Orkāni
Cikloni	Plūdi
Cunami	Sniega vētras
Demonstrācijas	Taifūni
Dumpji	Ugunsgrēki
Eksplozijas	Vētras
Lavīnas	Viesuļvētras
Masu slepkavības	Zemestrīces

Šajā nodaļā aprakstītas procedūras, kas jāveic, piešķirot šādas un līdzīgas aprakstgalvas katalogizējot jaunieguvumus.

Turpmāk uzskaitītas arī iepriekš lietotās apakšiedaļas, par kurām pieņemti īpaši lēmumi. Tās nevis pārveidoja par vienkāršām tematiskām aprakstgalvām ar ģeogrāfiskām apakšiedaļām, bet mainīja šādi:

—Bombardēšana, [datējums]

Pārveidota par **Bombardēšana** (var pakārtot ģeogr.) vai (atsevišķas bombardēšanas gadījumā) par **—Vēsture—Bombardēšana, [datējums]** aiz vietas nosaukuma.

Piezīme: Apakšiedaļu **—Bombardēšana, [datējums]** var lietot aiz viduslaiku piļu, fortu u. tml. nosaukumiem.

—Ieņemšana, [datējums]

Apakšiedaļa pārtraukta lietot, aizstājot ar **[vieta]—Vēsture; [vieta]—Vēsture—[laikposma apakšiedaļa]**, vai ar konkrētā notikuma aprakstgalvu vai apakšiedaļu.

Piezīme: Apakšiedaļu **—Ieņemšana, [datējums]** var veidot aiz viduslaiku piļu, nocietinājumu u. tml. nosaukumiem.

—Sagraušana, [datējums]

Apakšiedaļa pārtraukta lietot, aizstājot ar **[vieta]—Vēsture; [vieta]—Vēsture—[laikposma apakšiedaļa]**, vai ar konkrētā notikuma aprakstgalvu vai apakšiedaļu.

—Aplenkums, [datējums]

Pārveidota par **Aplenkumi** (var pakārtot ģeogr.) vai atsevišķa aplenkuma gadījumā par **—Vēsture—Aplenkums, [datējums]** aiz vietas nosaukuma.

Piezīme: Apakšiedaļu **—Aplenkums, [datējums]** var veidot aiz viduslaiku piļu, nocietinājumu u. tml. nosaukumiem.

A 1560 Katastrofas, dumpji, demonstrācijas u. tml.

—*Teātra ēkas katastrofa, [datējums]*

*Apakšiedaļa pārtraukta lietot, aizstājot ar aprakstgalvu **Teātri—Nelaimes gadījumi—[vieta]**.*

1. Vispārīgais noteikums. Darbam, kurā apskatīti vai nu atsevišķi notikumi vai kāds no šīs noteikumu lapas pamatojumā uzskaitītajiem notikumu veidiem, piešķir notikuma veida aprakstgalvu un pakārto ģeogrāfiski, atbilstoši ģeogrāfiskā pakārtojuma standartnoteikumiem A 830. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Magnitude and frequency of floods in Alaska.

650 #0 \$a Plūdi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Aļaskas štats.

Darba nosaukums: Tornadoes and their occurrence in India.

650 #0 \$a Viesuļvētras \$z Indija.

Darba nosaukums: The Minneapolis tornadoes, May 6, 1965: notes on the warning process.

650 #0 \$a Viesuļvētras brīdinājuma sistēmas \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Mineapoles reģions.

650 #0 \$a Viesuļvētras \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Mineapoles reģions.

2. Notikumu nosaukumi vārdkopu formā. Lielāko daļu dabas katastrofu var adekvāti attēlot ar šāda veida aprakstgalvu: **[temats]—[vieta]**, kā aprakstīts iepriekš 1. sadaļā. *Piemēri:*

650 #0 \$a Nogrūvumi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Manti reģions.

650 #0 \$a Ugunsgrēki \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Čikāga.

Atsevišķus dabas katastrofu gadījumus atpazīst pēc īpašvārda vai vispārpieņemtā nosaukuma, un tos var veidot kā aprakstgalvas. Par atsevišķiem orkāniem sk. turpmāk 3. sadaļā. Par atsevišķām zemestrīcēm sk. turpmāk 4. sadaļā.

Daudzus ar cilvēkiem saistītus notikumus, kam nav vispārpieņemta nosaukuma, var izteikt ar vispārēju aprakstgalvu piemēram, **Dumpji—Amerikas Savienotās Valstis—Losandželosa**. Tomēr, ja kāds konkrēts ar cilvēkiem saistīts notikums ir ieguvis vispārpieņemtu nosaukumu, to var veidot kā vārdkopas aprakstgalvu, atbilstoši norādījumiem A 1592. *Piemēri:*

150 ## \$a Bhopal Union Carbide Plant Disaster, Bhopāla,
Indija, 1984

150 ## \$a Scotia Mine Disaster, Oven Fork, Amerikas Savienotās
Valstis, 1976

150 ## \$a Great Fire, Čikāga, Amerikas Savienotās Valstis, 1871

*Piezīme: Šādu vārdkopas aprakstgalvu var veidot ar cilvēkiem saistītiem notikumiem, pat ja vispārpieņemtais nosaukums sastāv tikai no vispārēja termina, kas modificēts ar vietas nosaukumu un datējumu, piemēram, **Nankinas masu slepkavība, Nanjing, Jiāngsu Sheng, Ķīna, 1937.***

3. Atsevišķu orkānu nosaukumi. Orkāni ir tropiskie cikloni, ko pavada pērkona negaiss un vēju cirkulācija tuvu zemes virsmai. Sieviešu vārdu izmantošanu orkānu nosaukumiem ieviesa Otrā pasaules kara laikā. Saskaņā ar starptautisku vienošanos, tropiskiem cikloniem ar ilgstošiem vējiem, kas pārsniedz stipruma sliekšni, piešķir nosaukumus no saraksta, kurā mijas vīriešu un sieviešu vārdi. Informāciju par orkāniem un to nosaukumiem var atrast *National Hurricane Center of the National Weather Service, The National Oceanographic and Atmospheric Administration* mājas lapās.

Konkrētu orkānu nosaukumus veido vārdkopas formā, atbilstoši šādam paraugam:

```
150 ## $a Orkāns [...], [gads]
450 ## $a [...], orkāns, [gads]
450 ## $a [citi nosaukuma varianti, ja ir], [gads]
550 ## $w g $a Orkāni
```

Piemērs:

```
150 ## $a Orkāns Flora, 1963
450 ## $a Ciklons Flora, 1963
450 ## $a Flora, orkāns, 1963
450 ## $a Viesuļvētra Flora, 1963
550 ## $w g $a Orkāni
```

Ja darbā apskatīts orkāns konkrētā vietā, darbam piešķir gan orkāna nosaukuma aprakstgalvu, gan aprakstgalvu **Orkāni—[vieta]**. Bez tam, ja darbs ir interesants novadpētniekiem, piešķir šāda veida aprakstgalvu: **[vieta]—[temats]**, kā aprakstīts 6. sadaļā. *Piemērs:*

```
Darba nosaukums: Hurricane Frederic, September 12-13, 1979 : pictorial review of
Hurricane Frederic in Ocean Springs, Mississippi.
650 #0 $a Orkāns Frederiks, 1979 $v Albumi.
650 #0 $a Orkāni $z Amerikas Savienotās Valstis
        $z Oušenspringsa $v Albumi.
651 #0 $a Oušenspringsa (Amerikas Savienotās Valstis)
        $v Albumi.
```

4. Atsevišķu zemestrīču nosaukumi. Nozīmīgas zemestrīces kopumā atpazīst ar vispārpieņemtiem nosaukumiem, kuru pamatā parasti ir tās epicentra vietas nosaukums, pat ja zemestrīces postījumi ir daudz plašākā teritorijā. Aprakstgalvas atsevišķām zemestrīcēm veido ar to vispārpieņemtiem nosaukumiem. Nosaukumus izvēlas, meklējot autoritatīvajos avotos, piemēram, *Amerikas Savienoto Valstu ģeoloģijas pārskatā (U.S. Geological Survey)*, *Amerikas Savienoto Valstu ģeoloģijas pārskatu mājas lapā (U.S. Geological Survey Web site)*, un *American Geological Institute* tezaurā *GeoRefThesaurus*, kā arī izmantojot galvenajos plašsaziņas līdzekļos lietoto terminoloģiju. Aprakstgalvas jāveido kā notikumu aprakstgalvas vārdkopas formā atbilstoši paraugam:

```
150 ## $a [...] zemestrīce, [valsts vai pirmā līmeņa politiskā
        vienība], [gads]
450 ## $a [cits nosaukuma variants, ja ir] zemestrīce,
        [valsts vai pirmā līmeņa politiskā vienība], [gads]
550 ## $w g $a Zemestrīces $z [valsts vai pirmā līmeņa
        politiskā vienība]
```

A 1560 Katastrofas, dumpji, demonstrācijas u. tml.

Piemērs:

- 150 ## \$a Loma Prieta zemestrīce, Amerikas Savienotās Valstis, 1989
- 450 ## \$a Santa Cruz Mountains zemestrīce, Amerikas Savienotās Valstis, 1989
- 550 ## \$w g \$a Zemestrīces \$z Amerikas Savienotās Valstis

Ja darbs ir par zemestrīci vai tās ietekmi konkrētā vietā, darbam piešķir zemestrīces nosaukuma aprakstgalvu, kā arī aprakstgalvu **Zemestrīces**—[*vieta*]. Ja nepieciešams, piešķir aprakstgalvas papildu tematikai. Bez tam, ja darbs ir interesants novadpētniekiem, piešķir šāda veida aprakstgalvu: [*vieta*]—[*temats*], kā aprakstīts 6. sadaļā. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Ground breakage and associated effects in the Cook Inlet area, Alaska, resulting from the March 27, 1964 earthquake.

- 650 #0 \$a Zemes nogruvumi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Cook Inlet reģions.
- 650 #0 \$a Aļaskas zemestrīce, Amerikas Savienotās Valstis, 1964.
- 650 #0 \$a Zemestrīces \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Cook Inlet reģions.

Darba nosaukums: The death of old Yokohama in the great Japanese earthquake of September 1, 1923.

- 650 #0 \$a Kanto zemestrīce, Japāna, 1923.
- 650 #0 \$a Zemestrīces \$z Japāna \$z Yokohama-shi.
- 651 #0 \$a Yokohama-shi (Japāna) \$x Vēsture \$y 20. gs.

5. Notikumu aprakstgalvas kā apakšsadaļas. Dažu veidu nelaimes gadījumu aprakstgalvas var veidot ar brīvi pievienojamām apakšsadaļām. Apakšsadaļu —**Vulkāna izvirdums**, [*datējums*] var lietot aiz konkrētu vulkānu nosaukumiem. Apakšsadaļas —**Sprādziens**, [*datējums*] un —**Ugunsgrēks**, [*datējums*] var lietot aiz atsevišķiem institūciju, celtnu, būvju u. tml. nosaukumiem. Apakšsadaļu —**Dumpis**, [*datējums*] lieto aiz atsevišķu izglītības iestāžu nosaukumiem. Vadlīnijas par datējuma formulēšanu sk. A 1078. *Piemēri:*

- 651 #0 \$a Pinatubo, Mount (Filipīnas) \$x Vulkāna izvirdums, 1991.
- 610 20 \$a Ardeer Explosives Factory \$x Sprādziens, 1965.
- 610 20 \$a MGM Grand Hotel \$x Ugunsgrēks, 1980.
- 610 20 \$a Universitat München \$x Dumpis, 1943.

6. Novadpētniecība. Daudzi šāda veida darbi, sevišķi tie, kas saistīti ar iepriekš minētajiem notikumiem, interesē novadpētniekus. Šādos gadījumos pievieno konkrētās vietas aprakstgalvu, pakārtotu ar attiecīgu tematisko apakšiedaļu, parasti ar —**Vēsture** (ko tālāk iedala ar laikposma apakšiedaļu, ja tāda ir izveidota un atbilst darba saturam) (sk. A 1845). *Piemēri:*

Darba nosaukums: Landslides in the Nashville, Tennessee area, winter 1975.

650 #0 \$a Nogrūvumi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Nešvilas metropoles reģions.

651 #0 \$a Nešvilas metropoles reģions (Amerikas
Savienotās Valstis) \$x Vēsture.

Darba nosaukums: Buffalo buried: the blizzard of '77.

650 #0 \$a Sniega vētras \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Bufalo.

651 #0 \$a Bufalo (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Vēsture.

PAMATOJUMS: Aprakstgalvu **Ģeogrāfiskie atklājumi** un brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Atklāšana un izpēte** aiz vietu nosaukumiem lieto darbiem par neapdzīvotu, mazapdzīvotu vai citur pasaulē vēl nepazīstamu vietu ģeogrāfisku izpēti. Šeit sniegtas vadlīnijas par aprakstgalvas **Ģeogrāfiskie atklājumi** un brīvi pievienojamās apakšiedaļas —**Atklāšana un izpēte** piešķiršanu. Ietverti arī aprakstgalvas **Kosmoss—Izpēte** lietošanas noteikumi, darbiem par visuma pētījumiem kopumā un apakšiedaļas —**Izpēte** lietošanu aiz debesu ķermeņu aprakstgalvām.

1. Izpētes vēsture.

a. Vispārīgais noteikums. Aprakstgalvu **Ģeogrāfiskie atklājumi** piešķir vispārīgiem darbiem par atklāšanas un izpētes vēsturi. Šī aprakstgalva uzskatāma par vēsturisku pēc būtības un to nepakārto ar apakšiedaļu —**Vēsture**.

b. Saistībā ar valsti. Darbiem par vienas valsts veikto atklājumu un pētījumu vēsturi, aprakstgalvu **Ģeogrāfiskie atklājumi** pakārto ar atklājēju tautību. *Piemēri:*

650 #0 \$a Ģeogrāfiskie atklājumi \$x Amerikāņu.

650 #0 \$a Ģeogrāfiskie atklājumi \$x Spāņu.

Apakšiedaļu —**Izpētes ekspedīcijas**, ko agrāk lietoja aiz vietu nosaukumiem darbiem par izpētes ekspedīcijām, kas sūfītas no šīm vietām, kopš 1993. gada vairs nelieto.

2. Konkrētas vietas izpēte.

a. Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Atklāšana un izpēte** lieto aiz neapdzīvotu, mazapdzīvotu un izpētes laikā citur pasaulē nepazīstamu vai neizpētītu vietu nosaukumiem, darbiem par šādu vietu izpētes vēsturi vai pirmo atklājēju ziņojumiem. Atbilstoši A 1647 noteikumiem, apakšiedaļu tālāk nepakārto ar —**Vēsture**.

b. Jaunā pasaule.

(1) Vispārīgie noteikumi. Aprakstgalvu **Amerika—Atklāšana un izpēte** piešķir darbiem par Kolumbu un citu seno pētnieku atklājumiem un pētījumiem Jaunajā pasaulē.

Pirmo atklājēju ziņojumiem piešķir papildu aprakstgalvu **Amerika—Agrīnie ziņojumi līdz 1600.**

(2) Īpašie noteikumi. Darbiem par vēlākiem pētījumiem atsevišķos Rietumu puslodes reģionos, zemēs, valstīs, štatos u. tml., piešķir tipveida aprakstgalvu: **[vieta]—Atklāšana un izpēte.**

Kopš 1987. gada apakšiedaļu —**Atklāšana un izpēte** vairs nelieto aiz Amerikas Savienoto Valstu un Latīņamerikas, kā arī teritoriju, kas mazākas par valsti, aprakstgalvām.

c. Saistībā ar valsti. Darbiem par kādas vietas izpēti, ko veikuši ārzemju pētnieki, piešķir tipveida aprakstgalvu **[vieta]—Atklāšana un izpēte**, tālāk pakārtojot ar pētnieku tautību vai valsti, kura atbalstījusi pētījumu. *Piemērs:*

651 #0 \$a Amerika \$x Atklāšana un izpēte \$x Spāņu.

A 1564 Atklāšana un izpēte

3. *Kosmosa izpēte.* Aprakstgalvu **Kosmos—Izpēte** lieto darbiem par kosmosa pētījumiem kopumā, kas veikti ar kosmiskajiem kuģiem vai bezpilotu zondēm. Par atsevišķiem kosmosa objektu vai to veidu pētījumiem piešķir šāda veida aprakstgalvas: **Mēness—Izpēte; Zemes grupas planētas—Izpēte; Jupiters (planēta)—Izpēte** u. tml. Ja nepieciešams, veido jaunas aprakstgalvas. Apakšsadaļu —**Atklāšana un izpēte** nelieto aiz atsevišķu debess ķermeņu nosaukumiem.

4. *Papildu aprakstgalvu piešķiršana.* Darbos par atklāšanu un izpēti parasti ir apskatīti daudzi aspekti, un nepieciešamas aprakstgalvu kopas, lai tos attēlotu. Lai aptvertu visus svarīgākos darbā apskatītos tematus, piešķir vairākas aprakstgalvas, kas attēlo, piemēram, izpētes vietu, personu vai valsti, kura vada pētījumu, pētījumu īpašos aspektus u. tml.

5. Piemēri.

Darba nosaukums: Scientific expeditions in the Portuguese overseas territories.

650 #0 \$a Zinātniskās ekspedīcijas \$z Portugāle
\$x Vēsture.

651 #0 \$a Āfrika \$x Atklāšana un izpēte \$x Portugāļu.

Darba nosaukums: World exploration by the Royal Geographical Society.

610 20 \$a Royal Geographical Society (Lielbritānija)
\$x Vēsture.

650 #0 \$a Ģeogrāfiskie atklājumi \$x Britu.

Darba nosaukums: America's founding years 1492-1815.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$y Koloniālais
periods, ap 1600-1775.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture
\$y Revolūcija, 1775-1783.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture
\$y 1783-1815.

651 #0 \$a Amerika \$x Atklāšana un izpēte.

Darba nosaukums: Westward vision : the story of the Oregon Trail.

651 #0 \$a Oregon Trail (Amerikas Savienotās Valstis)

650 #0 \$a Sauszemes ceļojumi uz Kluso okeānu.

651 #0 \$a Rietumi (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Atklāšana un izpēte.

Darba nosaukums: Spanish exploration of the Pacific Northwest.

651 #0 \$a Ziemeļrietumu Klusais okeāns \$x Atklāšana un
izpēte \$x Spāņu.

650 #0 \$a Atklājēji \$z Ziemeļrietumu Klusais okeāns
\$x Vēsture.

650 #0 \$a Atklājēji \$z Spānija \$x Vēsture.

Darba nosaukums: The Portuguese explorers.

- 650 #0 \$a Ģeogrāfiskie atklājumi \$x Portugāļu.
- 650 #0 \$a Atklājēji \$z Portugāle.
- 650 #0 \$a Ceļojumi.
- 651 #0 \$a Portugāle \$x Vēsture \$y Atklājumu periods, 1385-1580.

Darba nosaukums: The log of Christopher Columbus.

- 600 10 \$a Columbus, Christopher \$v Dienasgrāmatas.
- 650 #0 \$a Atklājēji \$z Amerika \$v Dienasgrāmatas.
- 650 #0 \$a Atklājēji \$z Spānija \$v Dienasgrāmatas.
- 651 #0 \$a Amerika \$x Atklāšana un izpēte \$x Spāņu.
- 651 #0 \$a Amerika \$v Agrīnie ziņojumi līdz 1600.

Darba nosaukums: Smith's exploring expedition to Brazil.

- 651 #0 \$a Brazīlija \$x Atklāšana un izpēte \$x Britu.
- 600 10 \$a Smith, Robert, \$d 1810-1870 \$x Ceļojumi \$z Brazīlija.
- 650 #0 \$a Atklājēji \$z Lielbritānija \$v Biogrāfijas.
- 650 #0 \$a Atklājēji \$z Brazīlija \$v Biogrāfijas.
- 650 #0 \$a Dabaszinātnes \$z Brazīlija.

PAMATOJUMS: *Disertāciju un tēžu bibliogrāfiskie līdzekļi var būt vispārīga satura vai tematiski. Tie var ietvert arī atsevišķas institūcijas vai noteiktas ģeogrāfiskas teritorijas institūciju akceptētus bibliogrāfiskos sarakstus. Par bibliogrāfisko līdzekļu klasificēšanu, disertāciju un tēžu katalogiem sk. F 585.*

1. Vispārīgais noteikums. Disertāciju un/vai tēžu bibliogrāfiskajiem līdzekļiem piešķir šādu priekšmetu aprakstgalvu kombināciju:

6XX X0 \$a [priekšmeta vai personvārda/nosaukuma aprakstgalva]
\$v Bibliogrāfijas.

[šo aprakstgalvu nelieto, ja darbs nav par konkrētu tēmu.]

610 X0 \$a [institūcija] \$x Disertācijas \$v Bibliogrāfijas.

[aprakstgalvu nelieto, ja darbs nav par konkrētu institūciju.]

650 #0 \$a Disertācijas, akadēmiskās \$z [valsts]

\$v Bibliogrāfijas.

2. Ģeogrāfiskais pakārtojums. Aprakstgalvu **Disertācijas, akadēmiskās** ģeogrāfiski pakārto tikai ar valsts vai par to lielākas vienības nosaukumu, pat ja darbs attiecas uz konkrētu institūciju. Piemēram, Hārvarda universitātes disertāciju tēzēm piešķir aprakstgalvu **Disertācijas, akadēmiskās—Amerikas Savienotās Valstis—Bibliogrāfijas**.

PAMATOJUMS: Darbiem par dinastijām un karaļnamiem kā priekšmetu aprakstgalvas lieto divu veidu aprakstgalvas:

[...] *dinastija*
 [...], *karaļnams*

Uzziņu avotos lietotā terminoloģija parasti nosaka, kuru no diviem aprakstgalvas veidiem lietot. Aprakstgalvu [...] **dinastija** parasti lieto karaļnamiem, kas neatrodas Eiropā, bet aprakstgalvu [...], **karaļnams** — Eiropas karaļnamiem. Aprakstgalvu [...], **karaļnams** lieto atsevišķam karaļnamam, t. i., monarhijas valdošajai ģimenei. Darbiem par karaļnamiem vienā reģionā vai valstī, piešķir reģiona vai valsts aprakstgalvu ar brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Karaļi un valdnieki**.

Atsevišķām aristokrātu vai dižciltīgo ģimenēm, veido aprakstgalvu [...] **dzimta**, piemēram, **Malatestu dzimta**; **Tokugavu dzimta**. Norādījumus par dzimtu aprakstgalvu veidošanu sk. A 1631. Par hercogiem, grāfiem un muižniekiem sk. turpmāk 3. sadaļu.

Dažos gadījumos dinastiju un karaļnamu nosaukumus lieto arī kā laikposmu apakšiedaļas, piemēram, **Ķīna—Vēsture—Cīņu-Haņu dinastijas, 221 p.m.ē.-220 m.ē.**; **Francija—Vēsture—Valuā karaļnams, 1328-1589**. Tā kā šāda veida aprakstgalva drīzāk akcentē noteiktu vēsturisku periodu, nevis konkrētu dinastiju vai karaļnamu, šajā noteikumā lapā netiek apskatītas laikposma apakšiedaļas ar dinastijām vai karaļnamiem.

Agrāk dažas dinastiju aprakstgalvas veidoja līdzīgi kā personu grupu aprakstgalvas, piemēram, **Abbasids, Buwayhids**. Ja tādas ir sastopamas, tās var nomainīt ar formu [...] **dinastija**.

1. [...] *dinastija*.

a. Aprakstgalvu forma un lietošana. Aprakstgalvas dinastijām veido kā vārdkopas aprakstgalvas dabiskās valodas vārdu kārtībā, un tās sastāv no dinastijas nosaukuma kā apzīmētāja un vārda **dinastija**. Vārdam **dinastija** ekvivalentus vietējās valodās nelieto. Pievieno, kad iespējams, dinastiju pastāvēšanas laiku. Šo aprakstgalvu ieraksta **100**. laukā ar **3** kā pirmo indikatoru un **0** kā otro indikatoru.

Aiz aprakstgalvām [...] **dinastija** nelieto apakšiedaļu —**Biogrāfijas** vai —**Vēsture**.

b. Norādes. Papildus atbilstošajiem 400. laukiem pievieno 551. (plašāks termins) lauku ar aprakstgalvu [**valsts**]—**Karaļi un valdnieki**. *Piemēri:*

100 30 \$a Malla dinastija
 551 #0 \$w g \$a Nepāla \$x Karaļi un valdnieki

100 30 \$a Achaemenid dynasty, \$d 559-330 p.m.ē.
 400 30 \$a Achaemenians
 400 30 \$a Achaemenidae
 400 30 \$a Achaemenids
 400 30 \$a Hakhamanishiya
 551 #0 \$w g \$a Irāna \$x Karaļi un valdnieki

A 1574 Dinastijas, karaļnami u. tml.

2. [...], karaļnams.

a. Aprakstgalvu forma un lietojums. Aprakstgalvas konkrētiem karaļnamiem veido kā inversās vārdkopu aprakstgalvas, kas sastāv no dinastijas (karaļnama) nosaukuma un vārda (vārdkopas) **dinastija** (**House of** angļu valodā). Vārdam **dinastija** neveido vietējās valodas ekvivalentu. Ieraksta **100**. laukā ar **3** kā pirmo indikatoru un **0** kā otro indikatoru.

Darbiem par valdošās monarhu ģimenes locekļiem lieto vai nu atbilstošu aprakstgalvu [...] **dinastija** vai [**Valdnieka personvārds**]—**Ģimene**, ja darbs ir tikai par valdnieka pašiem tuvākajiem ģimenes locekļiem

Darbiem par dažādu karalisko titulu īpašniekiem aiz valsts nosaukuma lieto brīvi pievienojamo apakšsedaļu —**Karaļi un valdnieki** vai arī aprakstgalvas **Imperatori** (*var pakārtot ģeogr.*), **Karalienes** (*var pakārtot ģeogr.*), **Prinči** (*var pakārtot ģeogr.*), **Princeses** (*var pakārtot ģeogr.*) vai **Sultāni** (*var pakārtot ģeogr.*).

Darbiem par personām vai iestādēm, kas saistītas ar karalisko galmu, lieto aprakstgalvu **Karaliskais galms** (*var pakārtot ģeogr.*).

Apakšsedaļas —**Biogrāfijas** vai —**Vēsture** aiz [...] **dinastija** nelieto.

b. Norādes.

(1) „Sk.” **norādes.** Pievieno 400. laukus ar atšķirīgajām karaļnama nosaukuma formām. Kā 400. laukus pievieno arī karaļnamu nosaukumu neinvertētās formas un to variantus.

(2) **Plašākie termini.** Aprakstgalvai [**izcelsmes valsts**]—**Karaļi un valdnieki** vai [**valsts, kuru parasti identificē ar dinastiju**]—**Karaļi un valdnieki** pievieno 551. (plašāks termins) lauku. Aprakstgalvu [**valsts**]—**Karaļi un valdnieki** neveido kā plašāku terminu, lai norādītu valsti, kurās konkrētā dinastija valdījusi.

Piemēri:

```
100 30 $a Anjou, House of
400 30 $a Angevins
400 30 $a Angio, House of
400 30 $a House of Angio
400 30 $a House of Anjou
551 #0 $w g $a Francija $x Karaļi un valdnieki
```

```
100 30 $a Saxe-Coburg-Gotha, House of
400 30 $a Coburg, House of
400 30 $a House of Coburg
400 30 $a House of Saxe-Coburg-Gotha
551 #0 $w g $a Vācija $x Karaļi un valdnieki
```

3. [...], *hercogi*; [...], *grāfi*.

a. Aprakstgalvas forma. Hercogu un grāfu dinastiju aprakstgalvas veido kā inversas vārdkopu aprakstgalvas. Šādu aprakstgalvu pamatā ir vietas nosaukums, kam seko komats un atbilstošais vārds (vārdkopa) **hercogi (Dukes of)** vai **grāfi (Counts of, Earls of)** Vārdiem **Hercogi** vai **Grāfi** neveido vietējās valodas ekvivalentus. Šādas aprakstgalvas ieraksta **100.** laukā ar **3** kā pirmo indikatoru un **0** kā otro indikatoru.

Tā kā šādas aprakstgalvas parasti ietver vietas nosaukumu, šos nosaukumus nepārveido atbilstoši AACR2. Piemēram, ieteicams lietot formu **Spoleto hercogi** nevis **Spoleto (Itālija), hercogi**.

b. Norādes.

(1) „Sk.” norādes. Pievieno 400. lauku ar konkrētās dižciltīgās dinastijas nosaukumu neinvertētā formā.

(2) Plašākie termini. Pievieno 550. (plašāks termins) lauku ar aprakstgalvu **Aristokrātija—[valsts]**.

Piemēri:

```

100 30 $a Devonshire, Dukes of
400 30 $a Dukes of Devonshire
550 #0 $w g $a Aristokrātija $z Anglija

100 30 $a Parma, Dukes of
400 30 $a Dukes of Parma
550 #0 $w g $a Aristokrātija $z Itālija

100 30 $a Toulouse, Counts of
400 30 $a Counts of Toulouse
550 #0 $w g $a Aristokrātija $z Francija

100 30 $a Gloucester, Earls of
400 30 $a Earls of Gloucester
550 #0 $w g $a Aristokrātija $z Anglija
    
```

4. Aprakstgalvu piešķiršana. Atbilstoši A 1330. un A 1845. norādījumiem par biogrāfijām un vēsturiskajiem materiāliem, parasti papildus piešķir vietas aprakstgalvu, pakārtotu ar apakšiedaļām, kas attēlo darba saturu. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Biographies of Shan kings of Nepal.

```

600 30 $a Shah dinastija, $d 1768-
651 #0 $a Nepāla $x Karaļi un valdnieki $v Biogrāfijas.
    
```

Darba nosaukums: Gupta civilization : a study in Indian civilization.

```

600 30 $a Gupta dinastija.
651 #0 $a Indija $x Kultūras vēsture $y Līdz 1200.
    
```

A 1574 Dinastijas, karaļnami u. tml.

Darba nosaukums: The Romanovs; three centuries of an ill-fated dynasty.

600 30 \$a Romanovu dinastija.

651 #0 \$a Krievija \$x Karaļi un valdnieki \$v Biogrāfijas.

Darba nosaukums: The House of Medici : its rise and fall.

600 30 \$a Mediči dinastija.

651 #0 \$a Florence (Itālija) \$x Vēsture \$y 1421-1737.

650 #0 \$a Aristokrātija \$z Itālija \$z Florence
\$v Biogrāfijas.

Darba nosaukums: The iconography of House of Windsor.

600 30 \$a Vindzoru dinastija \$v Albumi.

651 #0 \$a Lielbritānija \$x Karaļi un valdnieki \$v Albumi.

650 #0 \$a Karalienes \$z Lielbritānija \$v Albumi.

650 #0 \$a Prinči \$z Lielbritānija \$v Albumi.

650 #0 \$a Princeses \$z Lielbritānija \$v Albumi

Darba nosaukums: Personal events from the lives of Coburgs of Belgium.

600 30 \$a Saksijas-Koburgas-Gotas dinastija.

651 #0 \$a Beļģija \$x Karaļi un valdnieki \$v Biogrāfijas.

Papildus nepiešķir vietas aprakstgalvu, ja priekšmets ir pārāk plašs izguves vajadzībām. Piemēram, aprakstgalvu **Eiropa—Karaļi un valdnieki** nepiešķir darbam:

Darba nosaukums: Saxe-Coburg-Gotha kings of Europe.

600 30 \$a Saksijas-Koburgas-Gotas dinastija.

Ja darbam par valdnieka tuvākajiem ģimenes locekļiem piešķir tipveida aprakstgalvu [**valdnieka personvārds**]**—Ģimene**, tad jāpiešķir papildu aprakstgalva [...] **dinastija**, kā arī vietas aprakstgalva ar atbilstošām apakšiedaļām. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The last of Romanovs : Czar Nicholas II and the murder of his family.

600 00 \$a Николай \$b II, \$c imperators, \$d 1868-1919.

600 00 \$a Николай \$b II, \$c imperators, \$d 1868-1919
\$x Ģimene.

600 30 \$a Romānovu dinastija.

650 #0 \$a Imperatori \$z Krievija \$v Biogrāfijas.

651 #0 \$a Krievija \$x Vēsture \$y 1894-1917.

5. Apakšiedaļas, ko lieto aiz dinastiju nosaukumiem. Sk. A 1120.

PAMATOJUMS: *Apakšsiedaļa —Agrīnie darbi līdz 1800 un līdzīgas apakšsiedaļas, lietotas aiz priekšmeta aprakstgalvām, ir noderīgas priekšmetošanā, jo: (a) sakopo agrīnos kāda temata tekstus aiz priekšmeta un (b) atdala no jaunākiem materiāliem (attēlotiem ar nepakārtotām aprakstgalvām), kuri parasti interesē vidusmēra kataloga lietotājus.*

1. Vispārīgais noteikums. Apakšsiedaļu —**Agrīnie darbi līdz 1800** lieto kā brīvi pievienojamo formas apakšsiedaļu aiz visām atbilstošajām aprakstgalvām, tai skaitā aiz aprakstgalvām, kas piešķirtas visu veidu kartēm, lai apzīmētu darbus, kuri uzrakstīti vai izdoti pirms 1800. gada. Šī noteikuma izņēmumus sk. turpmāk 5. sadaļā. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Astronomija \$v Agrīnie darbi līdz 1800.
- 651 #0 \$a Bergamo (Itālija) \$v Agrīnie darbi līdz 1800.
- 650 #0 \$a Nauda \$v Tabulas \$v Agrīnie darbi līdz 1800.
- 650 #0 \$a Kaujas mākslas \$z Ķīna \$v Agrīnie darbi līdz 1800.
- 650 #0 \$a Ārsti \$z Lielbritānija \$z Anglija \$v Biogrāfijas \$v Agrīnie darbi līdz 1800.
- 651 #0 \$a Grieķija \$x Ceļojumu apraksti \$v Agrīnie darbi līdz 1800.
- 651 #0 \$a Parīze (Francija) \$v Aeroskati \$v Agrīnie darbi līdz 1800.
- 650 #0 \$a Nekustamais īpašums \$z Lielbritānija \$z Anglija \$v Kartes \$v Agrīnie darbi līdz 1800.

Piezīme: Brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —Kartes—Līdz 1800 vairs nelieto no 1993. gada augusta.

2. Piemērotās teksta kategorijas.

a. Agrīnie iespieddarbi un manuskripti. Apakšsiedaļu —**Agrīnie darbi līdz 1800** piešķir, ja teksts radies pirms apakšsiedaļā norādītā laika. Tas attiecas ne tikai uz agrīnajiem iespieddarbiem, bet arī uz darbiem, kas sākotnēji parādījušies manuskriptu formā pirms iespieDMAŠINAS izgudrošanas.

b. Izdevumi. Apakšsiedaļu —**Agrīnie darbi līdz 1800** piešķir visiem darba izdevumiem, tai skaitā izdevumiem, kas izdoti pēc 1800. gada, ja oriģinālais teksts nav mainīts vai pārstrādāts. Šo apakšsiedaļu piešķir arī šādu tekstu literārajiem tulkojumiem, neatkarīgi no tulkojuma laika.

c. Adaptācijas un sakopojumi pēc 1800. gada. Apakšsiedaļu —**Agrīnie darbi līdz 1800** nelieto, ja agrīnā darba daļas pēc 1800. gada adaptētas vai citādi sakopotas, un šo pārveidojumu rezultātā radies jauns darbs. Apakšsiedaļu nelieto arī krājumiem, kas sastāv no viena vai vairākiem agrīno darbu fragmentiem.

d. Agrīno tekstu krājumi. Apakšsiedaļu —**Agrīnie darbi līdz 1800** piešķir agrīno tekstu krājumiem, kas satur nepārveidotus darbus, kuri sakopoti un izdoti vienā krājumā pēc 1800. gada.

A 1576 Agrīnie darbi

3. *Apakšiedaļas vieta priekšmetu virknē.* Vispārīgais noteikums — apakšiedaļa — **Agrīnie darbi līdz 1800** ir pēdējais elements priekšmetu virknē.

Ja nepieciešams izcelt oriģinālā darba formu, pievieno atbilstošo formas apakšiedaļu tieši pirms — **Agrīnie darbi līdz 1800**, piemēram, [*temats*]—**Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.**—**Agrīnie darbi līdz 1800**. Lai norādītu formu, kādā mūsdienu izdevējs darbu izdevis, formas apakšiedaļu pievieno aiz — **Agrīnie darbi līdz 1800**, piemēram, [*temats*]—**Agrīnie darbi līdz 1800**—**Periodiskie izdevumi**.

4. *Pretrunīgi gadījumi.* Pirms apakšiedaļu piešķir kā brīvi pievienojamo apakšiedaļu, jāpārbauda priekšmetu autoritatīvajā datnē, vai tajā nav nosacījumi, kas ir pretrunā ar apakšiedaļas lietojumu. Ja pastāv pretruna, jālieto izveidotā aprakstgalvas un apakšiedaļas kombinācija. Turpmāk norādītas dažas alternatīvas kombinācijas iespējas, kas pašreiz atrodamas priekšmetu autoritatīvajā datnē:

- darba saturam nozīmīga datējuma izcelšanai lietots cits datējums, nevis 1800. gads. *Piemēri:*

150 ## \$a Enciklopēdijas un vārdnīcas \$v Agrīnie darbi līdz 1600.

150 ## \$a Elektriība \$v Agrīnie darbi līdz 1850.

150 ## \$a Psihiatrija \$v Agrīnie darbi līdz 1900.

- aprakstgalvas un apakšiedaļas kombinācija ierakstīta citas aprakstgalvas 450. laukā, lai apkopotu agrīnos darbus par cieši saistītiem tematiem. *Piemērs:*

150 ## \$a Fiziskā audzināšana un treniņš \$v Agrīnie darbi līdz 1800.

450 ## \$a Atlētika \$v Agrīnie darbi līdz 1800.

- izveidota aprakstgalva ar vārdisku formulējumu datējuma vietā. *Piemēri:*

150 ## \$a Botānika \$v Pirmslinneja darbi

150 ## \$a Dabaszinātnes \$v Pirmslinneja darbi

150 ## \$a Zooloģija \$v Pirmslinneja darbi

5. *Kad nelieto apakšiedaļu.* Apakšiedaļu — **Agrīnie darbi līdz 1800** nelieto gadījumos, kad laika periods ir maznozīmīgs, t. sk. šādos gadījumos:

- aiz personvārdiem, institūciju nosaukumiem (izņemot ģeogrāfiskos nosaukumus) vai atsevišķu darbu (izņemot svētos rakstus) nosaukumiem,
- vēsturiska un hronoloģiska satura darbiem,
- aiz aprakstgalvām ar datējumu vai laikposma apakšiedaļām; aiz aprakstgalvām, kvalificētām ar laika perioda apzīmētāju, piemēram, **Zinātne, seno laiku**,
- daiļliterāras darbiem; darbiem par daiļliteratūru.

Ja darba specifikas dēļ nepieciešams lietot apakšiedaļu aiz iepriekš minētajām aprakstgalvu kategorijām, attiecīgo aprakstgalvas un apakšiedaļas kombināciju autorizē.

Apakšiedaļu nelieto, katalogizējot agrīno darbu komentārus, ja komentāriem nepieciešama dubulto aprakstgalvu lietošana, kā aprakstīts A 1435, 2.

Apakšiedaļu nelieto aiz skaņdarbu aprakstgalvām. Norādījumus par laikposma apakšiedaļu lietojumu skaņdarbiem sk. A 1160.

6. *Bibliogrāfijas.*

a. *Agrīnās bibliogrāfijas.* Tipveida aprakstgalvu [*temats*]—**Bibliogrāfijas**—**Agrīnās** piešķir atsevišķiem bibliogrāfisko līdzekļu izdevumiem, kas izdoti pirms 1800. gada.

Apakšiedaļu —**Agrīnie darbi līdz 1800** nelieto aiz apakšiedaļas —**Bibliogrāfijas**.

b. *Agrīno darbu bibliogrāfijas.* Tipveida aprakstgalvu [*temats*]—**Agrīnie darbi līdz 1800**—**Bibliogrāfijas** piešķir bibliogrāfiskiem līdzekļiem, kuros uzskaitīti līdz 1800. gadam izdoti darbi par kādu tematu.

*Piezīme: Šādu bibliogrāfisku līdzekļu katalogiem piešķir aprakstgalvu [*temats*]—Agrīnie darbi līdz 1800—Bibliogrāfijas—Katalogi, un izstāžu katalogiem — [*temats*]—Agrīnie darbi līdz 1800—Izstādes.*

c. Ja piešķir apakšiedaļas —**Bibliogrāfijas**—**Agrīnās** vai —**Agrīnie darbi līdz 1800**—**Bibliogrāfijas**, jāpiešķir arī aprakstgalva **Seniespiedumi**—[*gadsimts, ja tas ir lietderīgi*], piemēram, **Seniespiedumi—16. gs.** *Piemērs:*

Darba nosaukums: Recent books on architecture.

[izdots Londonā, 1775]

650 #0 \$a Arhitektūra \$v Bibliogrāfijas \$v Agrīnās.

650 #0 \$a Seniespiedumi \$y 18. gs.

\$v Bibliogrāfijas.

650 #0 \$a Arhitektūra \$x Agrīnie darbi līdz 1800

\$v Bibliogrāfijas.

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas vadlīnijas apakšiedaļas —**Ekonomiskais stāvoklis** piešķiršanai. Apakšiedaļu —**Sociālekonomiskais statuss**, ko agrāk lietoja aiz noteiktām nodarbināto grupām, vairs nelieto. Tās vietā lieto apakšiedaļas —**Ekonomiskais stāvoklis** un/vai —**Sociālais stāvoklis**.

1. Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Ekonomiskais stāvoklis** lieto aiz reģionu, valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem; aiz etnisko un personu grupu, tai skaitā nodarbināto grupu nosaukumiem, darbiem par vietas, etniskās vai personu grupas ekonomisko vēsturi vai ekonomisko stāvokli kopumā.

Apakšiedaļu —**Ekonomiskais stāvoklis** lieto aiz konkrētu nodarbināto grupu aprakstgalvām, kad nepieciešams. Agrākie noteikumi par šādu aprakstgalvu lietošanu aiz nodarbināto grupām tikai vispārīga satura darbiem, vairs nav spēkā.

Piemēri:

- 651 #0 \$a Eiropa \$x Ekonomiskais stāvoklis.
- 651 #0 \$a Zimbabve \$x Ekonomiskais stāvoklis.
- 651 #0 \$a Bufalo (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Ekonomiskais stāvoklis.
- 650 #0 \$a Afroamerikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Rodailendas štats \$x Ekonomiskais stāvoklis.
- 650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$x Ekonomiskais stāvoklis.
- 650 #0 \$a Veci cilvēki \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Aiovas štats \$x Ekonomiskais stāvoklis.
- 650 #0 \$a Zvejnieki \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$x Ekonomiskais stāvoklis.
- 650 #0 \$a Galdnieki \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Kantona \$x Ekonomiskais stāvoklis.

2. —Socioekonomiskais statuss. Apakšiedaļu —**Sociālekonomiskais statuss** aiz noteiktu nodarbināto grupu aprakstgalvām vairs nelieto. Tās vietā lieto brīvi pievienojamo apakšiedaļu(-as) —**Ekonomiskais stāvoklis** un/vai —**Sociālais stāvoklis**.

3. Tālāka pakārtojuma formas vai tematiskās apakšiedaļas. Apakšiedaļu —**Ekonomiskais stāvoklis** pakārto tālāk ar brīvi pievienojamām formas vai tematiskajām apakšiedaļām, atbilstoši katalogizējamam darbam. *Piemēri:*

- 651 #0 \$a Eiropa \$x Ekonomiskais stāvoklis \$x Matemātiskā
modelēšana.
- 650 #0 \$a Sievietes \$x Ekonomiskais stāvoklis \$v Statistika.

Apakšiedaļu —**Ekonomiskais stāvoklis** tālāk nepakārto ar —**Vēsture**.

A 1578 Ekonomiskais stāvoklis

4. Hronoloģiskās apakšiedaļas. Aprakstgalvu [vieta]—**Ekonomiskais stāvoklis** pakārto tālāk ar izveidotajām hronoloģiskajām apakšiedaļām vai ar brīvi pievienojamām gadsimta apakšiedaļām, kuru saraksts atrodams A 1140. —**Ekonomiskais stāvoklis:** —16. [17., 18., 19., 20., 21.] gs. Gadsimtu apakšiedaļas piešķir tikai tad, ja tās nav pretrunā ar izveidotajām konkrēto laikposmu apakšiedaļām. Jaunas apakšiedaļas citiem nozīmīgiem laika periodiem veido aiz tipveida aprakstgalvas [vieta]—**Ekonomiskais stāvoklis**, ja par attiecīgo laika periodu ir pietiekoši daudz materiālu. *Piemēri:*

- 651 #0 \$a Eiropa \$x Ekonomiskais stāvoklis \$y 1918-1945.
- 651 #0 \$a Lielbritānija \$x Ekonomiskais stāvoklis \$y 20. gs.
- 651 #0 \$a Haiti \$x Ekonomiskais stāvoklis \$y 1971-
- 651 #0 \$a Parīze (Francija) \$x Ekonomiskais stāvoklis \$y 19. gs.

Ja nepieciešams, aprakstgalvu [vieta]—**Ekonomiskais stāvoklis**—[laikposma apakšiedaļa] pakārto tālāk ar standartveida brīvi pievienojamajām formas vai tematiskām apakšiedaļām. **Piemēri:**

- 651 #0 \$a Eiropa \$x Ekonomiskais stāvoklis \$y 20. gs.
\$v Periodiskie izdevumi.
- 651 #0 \$a Ungārija \$x Ekonomiskais stāvoklis \$y 1945-1968
\$v Statistika.
- 651 #0 \$a Indija \$x Ekonomiskais stāvoklis \$y 1947-
\$x Matemātiskā modelēšana.

Ja nepieciešams, tipveida aprakstgalvas [personu grupa]—**Ekonomiskais stāvoklis** vai [etniskā grupa]—**Ekonomiskais stāvoklis** pakārto tālāk ar brīvi pievienojamajām gadsimta apakšiedaļām, kas uzskaitītas A 1110 un A 1103 aiz —**Ekonomiskais stāvoklis:** —16., [17., 18., 19., 20., vai 21.] gs.

5. Aprakstgalvu piešķiršanas piemēri.

Darba nosaukums: The economic history of the United States.

- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Ekonomiskais stāvoklis.

Darba nosaukums: Regional economic disparity in India since Independence.

- 651 #0 \$a Indija \$x Ekonomiskais stāvoklis \$y 1947-
\$x Reģionālās atšķirības.

Darba nosaukums: Carpenters in Hawaii : a general economic study.

- 650 #0 \$a Galdnieki \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Havajas \$x Ekonomiskais stāvoklis.

Darba nosaukums: The socioeconomic status of librarians.

- 650 #0 \$a Bibliotekāri \$x Ekonomiskais stāvoklis.
- 650 #0 \$a Bibliotekāri \$x Sociālais stāvoklis.

PAMATOJUMS: Apakšiedaļu —**Izglītība** lieto aiz personu un etnisko grupu aprakstgalvām, darbiem par personu vai to grupu izglītību, kā arī aiz mūku un reliģisko ordeņu un kristietības konfesiju aprakstgalvām, darbiem par izglītību, ko sniedz šie ordeņi un konfesijas. Šeit sniegtas vadlīnijas apakšiedaļas —**Izglītība** lietošanā.

1. Personu un etniskās grupas.

a. Vispārīgais noteikums. Atbilstoši A 1110 un A 1103 sniegtajiem noteikumiem brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Izglītība** (var pakārtot ģeogr.) lieto aiz personu un etnisko grupu aprakstgalvām, darbiem par šo personu vai etnisko grupu izglītību.

Aiz nodarbināto grupu un nodarbinātības veidu aprakstgalvām apakšiedaļu —**Izglītība** lieto tikai darbiem par šo grupu vispārējo izglītību vai izglītošanu noteiktās disciplīnās, kas nav saistītas ar viņu nodarbošanos (salīdzināt ar A 2217, 1. d). Darbiem par nodarbināto grupu apmācīšanu un sagatavošanu viņu nodarbinātības veidam vai profesijai lieto apakšiedaļu —**Apmācība** aiz nodarbināto grupām un nodarbinātības veidiem (salīdzināt ar A 2217, 1. a).

b. Saistībā ar tematu. Apakšiedaļas —**Izglītība**—[**temats**] lietošana aiz personu un etnisko grupu aprakstgalvām, darbiem par izglītības nodrošinājumu noteiktā nozarē, tika pārtraukta 1996. gadā. Tā vietā piešķir personu vai etnisko grupu aprakstgalvas, pakārtojot tās ar apakšiedaļu —**Izglītība** un papildus lietojot tipveida aprakstgalvu [**temats**]—**Mācīšana un mācīšanās**. Ja nepieciešams, to pakārtojot tālāk ģeogrāfiski. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Teaching science to handicapped youth.

650 #0 \$a Jaunieši ar speciālām vajadzībām
\$x Izglītība.

650 #0 \$a Zinātne \$x Mācīšana un mācīšanās.

c. Saistībā ar izglītības līmeni. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Izglītība** (**izglītības līmenis**) lieto darbiem par izglītības nodrošinājumu šīm personām vai to grupām noteiktā līmenī.

Sarakstus ar kvalifikatoriem iekavās sk. A 1110 vai A 1103.

Ja nepieciešams, aprakstgalvu tālāk pakārto ģeogrāfiski. *Piemēri:*

650 #0 \$a Spāņu izcelsmes amerikāņi \$x Izglītība
(vidusskola) \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Floridas štats.

650 #0 \$a Neredzīgie \$x Izglītība (augstskola)
\$z Amerikas Savienotās Valstis.

2. Atsevišķas personas, t. sk. rakstnieki. Apakšiedaļu —**Zināšanas un erudīcija** lieto aiz personvārdiem, tai skaitā rakstnieku personvārdiem, vispārīga rakstura darbiem par personas izglītību, mācībām un erudīciju, vai arī apakšiedaļu —**Zināšanas**—[**temats**], darbiem par indivīda zināšanām vai izglītības līmeni noteiktā jomā.

Detalizētākus norādījumus par šo aprakstgalvu lietošanu sk. A 1110.

Apakšiedaļu —**Izglītība** nelieto aiz atsevišķu personu vai rakstnieku personvārdiem.

A 1579 Izglītība

3. *Mūku un reliģiskie ordeņi; kristietības konfesijas.* Atbilstoši A 1186 un A 1187 sniegtajiem noteikumiem brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Izglītība** (*var pakārtot ģeogr.*) lieto aiz atsevišķu mūku un reliģisko ordeņu aprakstgalvām, kā arī aiz kristietības konfesiju aprakstgalvām, darbiem par šo ordeņu un konfesiju darbību izglītībā.

Aiz atsevišķu mūku un reliģisko ordeņu aprakstgalvām, apakšsadaļu —**Izglītība** lieto arī darbiem par šo ordeņu dalībnieku izglītību.

Darbiem par galveno reliģiju lomu izglītībā, lieto izveidotās vārdkopas aprakstgalvas, piemēram, **Budisms un izglītība, Hinduisms un izglītība, Islāma izglītība, Kristīgā izglītība.**

4. Piemēri.

Darba nosaukums: Art not by eye : the previously sighted visually impaired adult in fine arts programs.

650 #0 \$a Neredzīgie \$x Izglītība.

650 #0 \$a Māksla \$x Mācīšana un mācīšanās.

Darba nosaukums: What every athlete needs to know about getting a college education.

650 #0 \$a Sportisti \$x Izglītība (augstskola) \$z Amerikas Savienotās Valstis

650 #0 \$a Augstskolas \$z Amerikas Savienotās Valstis.

650 #0 \$a Augstskolu sports \$z Amerikas Savienotās Valstis.

Darba nosaukums: The administration of American Jesuit colleges in the 20th century.

610 20 \$a Jezuīti \$x Izglītība \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y 20. gs.

650 #0 \$a Katoļu augstskolas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Pārvalde \$x Vēsture \$y 20. gs.

Darba nosaukums: Helping Southern churches grow.

650 #0 \$a Baznīcas izaugsme \$x Southern Baptist Convention.

610 20 \$a Southern Baptist Convention \$x Izglītība.

PAMATOJUMS: Priekšmetu aprakstgalvu praksē dažu veidu aprakstgalvas lieto, lai attēlotu darbos apskatīto viena temata ietekmi vai iedarbību uz citu tematu:

[temats]—[...] ietekme uz
[temats]—Ietekme
[temats]—[...] ietekmes

[temats], ietekme
[temats], [...] ietekme uz

[temats], [...] ietekme uz
[temats]—[...] ietekme
[temats]—Ietekme uz [...]

Lielākā daļa pēdējo trīs aprakstgalvu veidu ir novecojuši un ir aizstāti ar **[temats]—[...] ietekme**. Turpmāk apakšiedaļu **—[...] ietekme** jālieto darbiem par viena temata iedarbību uz citu tematu. Šeit sniegtas vadlīnijas apakšiedaļas **—[...] ietekme** lietošanā. Noteikumus par vispārīgo apakšiedaļu **—Ietekme un —[...] ietekme** lietošanu sk. A 1675. Informāciju par aprakstgalvām, kas apzīmē vispārīgas attiecības starp diviem tematiem sk. A 310.

1. Apakšiedaļas —[...] ietekme lietošana. Darbiem, kuros iztirzāta kāda faktora vai darbības ietekme uz tematu, apakšiedaļu **—[...] ietekme** (var pakārtot *geogr.*) izmanto jomās, kurās jau pastāv izstrādāti šādu apakšiedaļu lietojuma paraugi, piemēram, augi, dzīvnieki, materiāli, ķermeņa daļas un dažī uzņēmējdarbības un ekonomikas temati. *Piemēri:*

650 #0 \$a Ķermeņa temperatūra \$x Zāļu ietekme.
650 #0 \$a Dzīvokļu saimniecība \$x Inflācijas ietekme.
650 #0 \$a Darba koplīguma slēgšanas sarunas \$x Plašsaziņas līdzekļu ietekme.
650 #0 \$a Ūdens dzīvnieki \$x Ūdens piesārņojuma ietekme.

a. Apakšiedaļu —Ietekme uz [...] nelieto. Neveido šāda veida aprakstgalvu: **[temats]—Ietekme uz [...]**. Tā vietā veido apakšiedaļu **—[...] ietekme** aiz aprakstgalvas, kuras attēlotais temats tiek ietekmēts.

b. —[...] ietekme; —Ietekme uz [...]. Jaunas aprakstgalvas ar novecojušām apakšiedaļām **—[...] ietekme** vai **—Ietekme uz [...]** neveido. Tomēr esošās aprakstgalvas ar šīm apakšiedaļām turpina lietot.

c. [temats], [...] ietekme. Neveido tāda veida inversās vārdkopu aprakstgalvas, kā **[temats], [...] ietekme**. Tā vietā veido apakšiedaļu **—[...] ietekme** aiz aprakstgalvas, kuras temats tiek ietekmēts.

2. Apakšiedaļas, kuras kontrolē parauga aprakstgalvas. Noteiktās situācijās apakšiedaļas **—[...] ietekme** veidotas, vadoties pēc parauga aprakstgalvām, piemēram, brīvi pievienojamās apakšiedaļas aiz jebkuras aprakstgalvas, kuras kategoriju pārstāv parauga aprakstgalvas.

A 1580 Viena temata ietekme uz otru

3. *Norādes.* Katru tipveida aprakstgalvu [*temats*]—[...] *ietekme*, kuras apakšiedaļa nav brīvi pievienojamā, veido redakcionāli, jo tās nekontrolē parauga aprakstgalvas. Aprakstgalvu, kas attēlo ietekmējošo faktoru, lieto kā plašāko terminu. „Sk.” norādes neveido, ja vien nepastāv aprakstgalvas, kas attēlo ietekmējošo faktoru vai procesu. *Piemēri:*

150 ## \$a Inflācija (finanses) \$x Produktivitātes ietekme
550 ## \$w g \$a Ražošanas produktivitāte

150 ## \$a Rubīna lāzeri \$x Radiācijas ietekme
550 ## \$w g \$a Radiācija

150 ## \$a Tilti, betona \$x Temperatūras ietekme
550 ## \$w g \$a Temperatūra

150 ## \$a Automobiļi \$x Sprādzienbīstamu ierīču ietekme
550 ## \$w g \$a Sprādzieni

150 ## \$a Mikroorganismi \$x Antibiotiku ietekme
550 ## \$w g \$a Antibiotikas \$x Fizioloģiskā iedarbība

PAMATOJUMS: Elektroniskie seriālizdevumi ir darbi mašīnlasāmā formātā, izdoti vairākās secīgās daļās nenoteiktā laika periodā (t. i., atbilstoši seriālizdevuma definīcijai). Tie var būt attālās piekļuves seriālizdevumi — kā internetā pieejamie, ar ievades/izvades ierīcēm elektroniski ievadāmi datorā vai tiešās piekļuves seriālizdevumi, izdoti CD-ROM, disketēs u. tml. Šeit sniegtas vadlīnijas priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanai elektroniskajiem seriālizdevumiem.

1. Vispārīgie noteikumi. Elektroniskajam seriālizdevumam piešķir atbilstošu aprakstgalvu (-as), pakārtojot ar brīvi pievienojamo apakšsadaļu — **Periodiskie izdevumi**. Seriālizdevuma elektroniskās formas apzīmēšanai nelieto tālāku pakārtojumu — **Datu bāzes**. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Electronic journal of differential equations [computer file].

650 #0 \$a Diferenciālvienādojumi \$v Periodiskie izdevumi.

Darba nosaukums: TESL-EJ [computer file] : teaching English as a second or foreign language : an electronic journal.

650 #0 \$a Angļu valoda \$x Mācīšana un mācīšanās
\$x Cittautieši \$v Periodiskie izdevumi.

Ja elektroniskais seriālizdevums pieder kādai no turpmāk apskatītajām kategorijām, jāievēro attiecīgie kategoriju noteikumi.

2. Datubāzes. Par seriālizdevuma veidā izdotām datubāzēm sk. A 1520. Tālāku pakārtojumu — **Periodiskie izdevumi** nelieto, lai norādītu, ka datubāze ir izdota kā seriālizdevums. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Vietnam investment database [computer file].

[datubāzi izdod četras reizes gadā CD-ROM formātā]

650 #0 \$a Rūpniecība \$z Vjetnama \$v Datu bāzes.

651 #0 \$a Vjetnama \$x Tirdzniecība \$v Datu bāzes.

Darba nosaukums: Software information database [computer file].

[datubāze par programmatūru, papildina ik mēnesi]

650 #0 \$a Programmatūra \$v Datu bāzes.

Darba nosaukums: World trade database [computer file].

[starptautiskās tirdzniecības statistikas datubāze, iznāk reizi gadā.]

650 #0 \$a Starptautiskā tirdzniecība \$v Statistika
\$v Datu bāzes.

A 1580.5 Elektroniskie seriālizdevumi

3. **Seriālizdevumi par datubāzēm.** Par elektroniskajiem seriālizdevumiem, kuru temats ir datubāzes, sk. A 1520. Elektroniskam seriālizdevumam, kura temats ir datubāzes kopumā, piešķir tādu priekšmeta aprakstgalvu, kā, piemēram, **Datu bāzes—Periodiskie izdevumi** vai **Relāciju datu bāzes—Periodiskie izdevumi**. Elektroniskajam seriālizdevumam, kura temats ir konkrētas tematikas datubāzes, piešķir aprakstgalvu [*temats*]**—Datu bāzes—Periodiskie izdevumi**. *Piemērs:*

Darba nosaukums: TRC databases for chemistry and engineering comprehensive index [computer file].

[rādītājs datubāzēm trīs galvenajās priekšmetu jomās, ikgadējs izdevums]

650 #0 \$a Termodinamika \$x Datu bāzes \$v Rādītāji
\$v Periodiskie izdevumi.

650 #0 \$a Termoķīmija \$x Datu bāzes \$v Rādītāji
\$v Periodiskie izdevumi.

650 #0 \$a Tehnika \$x Datu bāzes \$v Rādītāji
\$v Periodiskie izdevumi.

4. **Uzziņu veida darbi.** Apakšiedaļu **—Datu bāzes** nepiešķir elektroniskajiem seriālizdevumiem, kuru struktūra un izklāsta veids ir kā uzziņu izdevumiem, piemēram, bibliogrāfijām, katalogiem, kopsavilkumu krājumiem, direktorijiem, vārdnīcām, rādītājiem u. tml. materiāliem. Šādiem elektroniskiem seriālizdevumiem piešķir atbilstošas formas aprakstgalvas vai atbilstošas priekšmeta aprakstgalvas, pakārtotas ar atbilstošām formas apakšiedaļām. Apakšiedaļu tālāk pakārto ar **—Periodiskie izdevumi**, ja vien apakšiedaļa nav no tām, ko, atbilstoši A 1927.2, tālāk nepakārto ar **—Periodiskie izdevumi**. Ja kāds no šiem elektroniskajiem seriālizdevumiem ir arī datubāze, to tālāk nepakārto ar **—Datu bāzes** un papildu priekšmeta aprakstgalvu datubāzei nepiešķir. *Piemēri:*

Darba nosaukums: The Sociofile database [computer file].

[dažādu avotu kopsavilkumi socioloģijā, kumulatīvs ceturkšņa izdevums.]

650 #0 \$a Socioloģija \$v Kopsavilkumi \$v Periodiskie
izdevumi.

Darba nosaukums: Peterson's college selection service [computer file].

[Amerikas Savienoto Valstu koledžu direktorijs, ikgadējs]

650 #0 \$a Augstskolas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$v Direktorijs.

Darba nosaukums: Index to legal periodicals [computer file].

[ik ceturksni iznākošs rādītājs par Amerikas Savienoto Valstu un ārvalstu juridiskajiem periodiskajiem izdevumiem.]

650 #0 \$a Tiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$x Periodiskie izdevumi \$v Rādītāji
\$v Periodiskie izdevumi.

650 #0 \$a Tiesības \$x Periodiskie izdevumi \$v Rādītāji
\$v Periodiskie izdevumi.

5. Periodiskie izdevumi par datubāzēm. Tipveida aprakstgalvu [*temats*]**—Datu bāzes—Periodiskie izdevumi** piešķir tikai periodiskajiem izdevumiem, kuru temats ir tematiskās datubāzes. *Piemērs:*

Darba nosaukums: CAD/CAM database strategies.

[ceturkšņa žurnāls papīra formātā par CAD/CAM datubāzēm.]

650 #0 \$a CAD/CAM sistēmas \$x Datu bāzes \$v Periodiskie izdevumi.

6. Tematisku periodisko izdevumu datubāzes. Tipveida aprakstgalvu [*temats*]**—Periodiskie izdevumi—Datu bāzes** piešķir tikai tematisko periodisko izdevumu datubāzēm vai darbiem par tematisko periodisko izdevumu datubāzēm.

PAMATOJUMS: Darbus par iedzīvotāju pārvietošanos katalogizē dažādos veidos, atkarībā no materiāla rakstura un apskatītā iedzīvotāju pārvietošanās veida. Aprakstgalvu **Emigrācija un imigrācija** un brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Emigrācija un imigrācija** lieto darbiem par dzimtās vietas atstāšanu un pārvietošanos uz citu valsti, lai tur apmestos uz pastāvīgu dzīvi. Imigranti ir personu grupas aprakstgalva, ko lieto darbiem par ārzemēs dzimušajām personām, kuras ierodas kādā valstī, nolēmušas kļūt par tās pastāvīgajiem iedzīvotājiem vai pilsoņiem. Ārzemnieki ir personu grupas aprakstgalva, ko lieto darbiem par personām, kuras nav tās valsts pilsoņi, kurā uzturas. Tipveida aprakstgalvas [**vieta**]—**Ārzemnieki un [vieta]**—**Emigrācija un imigrācija**—**Biogrāfijas**, atcēla 1987. gadā. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvu **Emigrācija un imigrācija**, **Imigranti**, **Ārzemnieki** un citu radniecīgu aprakstgalvu piešķiršanai.

1. Vispārīgi darbi par emigrāciju un imigrāciju. Aprakstgalvu **Emigrācija un imigrācija** piešķir vispārīgiem darbiem par pārcelšanos uz citu valsti, ieskaitot emigrācijas/imigrācijas procesa administrēšanu, iemeslus, kāpēc personas atstāj savu dzimto zemi, par transportēšanas kārtību un personisko un mājsaimniecības priekšmetu pārvešanu, par braucienu uz citu valsti, ierašanos tajā u. tml. Ja nepieciešams, aprakstgalvu var tālāk pakārtot ar brīvi pievienojamām apakšiedaļām —**Vēsture** vai —**Vēsture**—**[gadsimts]**.
Piemērs:

Darba nosaukums: History of emigration in the 20th century.

650 #0 \$a Emigrācija un imigrācija \$x Vēsture \$y 20. gs.

650 #0 \$a Imigranti \$x Vēsture \$y 20. gs.

2. Konkrēti reģioni, valstis, pilsētas u. tml.

a. Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Emigrācija un imigrācija** lieto aiz reģionu, valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem darbiem par emigrāciju no kādas vietas vai imigrēšanu uz kādu vietu. Ja nepieciešams, aprakstgalvu tālāk pakārto ar atbilstošām brīvi pievienojamām apakšiedaļām —**Vēsture** vai —**Vēsture**—**[gadsimts]**. Darbiem par migrāciju no vienas valsts uz otru vai kādu noteiktu vietu citā valstī, piešķir aprakstgalvu, kas norāda vietu, no kuras emigranti ieradušies, kā arī aprakstgalvu vietai, uz kuru tie pārcēlušies. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Mexico to California : emigration and immigration.

651 #0 \$a Kalifornijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Emigrācija un imigrācija.

651 #0 \$a Meksika \$x Emigrācija un imigrācija.

650 #0 \$a Imigranti \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Kalifornijas štats.

650 #0 \$a Meksikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Kalifornijas štats.

A 1581 Emigrācija un imigrācija

b. Valdības politika. Brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Emigrācija un imigrācija**—**Valdības politika** lieto aiz reģionu, valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem, darbiem par atsevišķu valdību pieņemto politiku, lai atbalstītu vai neatbalstītu konkrētus migrācijas veidus, piemēram, kvotas atsevišķām grupām, ierobežojumu atcelšana noteiktām profesijām u. tml. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Karību salu iedzīvotāju masveida izceļošana.

- 651 #0 \$a Karību jūras reģions \$x Emigrācija un imigrācija.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Emigrācija un imigrācija.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Emigrācija un imigrācija \$x Valdības politika.
- 650 #0 \$a Imigranti \$x Valdības politika \$z Amerikas Savienotās Valstis.

3. Imigranti.

a. Vispārīgais noteikums. **Imigranti** (*var pakārtot ģeogr.*) piešķir kā personu grupas aprakstgalvu vispārīgiem darbiem par personām, kas pamet savu dzimto zemi un apmetas dzīvot citā valstī, lai kļūtu par tās pastāvīgajiem iedzīvotājiem vai pilsoņiem. Šo aprakstgalvu lieto kā emigrantiem, tā arī imigrantiem. Ja nepieciešams, aprakstgalvu tālāk pakārto ar atbilstošām brīvi pievienojamām apakšsadaļām, ko lieto aiz personu grupām (A 1100).

b. Saistībā ar vietu. Darbiem par noteiktas vietas imigrantiem aprakstgalvu pakārto ar apmešanās vietas nosaukumu. Šāda veida aprakstgalvu piešķir arī darbiem, kuros aprakstīti gan imigranti, gan viņu pēcteči. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Immigrants arriving in Ohio in 1985.

- 650 #0 \$a Imigranti \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Ohaio štats.
- 651 #0 \$a Ohaio štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Emigrācija un imigrācija.

Darba nosaukums: Australian immigration : the foreign-born population and their Australian-born children.

- 650 #0 \$a Imigranti \$z Austrālija \$x Vēsture.
- 650 #0 \$a Imigrantu bērni \$z Austrālija \$x Vēsture.
- 651 #0 \$a Austrālija \$x Emigrācija un imigrācija \$x Vēsture.

c. Biogrāfijas. Aprakstgalvu **Imigranti—Biogrāfijas** vai **Imigranti—[vieta]—Biogrāfijas** piešķir individuālām vai kolektīvām biogrāfijām, kurās aprakstīta vienīgi izceļošanas pieredze no kādas valsts un apmešanās pieredze citā valstī uz pastāvīgu dzīvi, vai arī šī tēma aizņem nozīmīgu darba daļu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Patrick O'Casey : an immigrant in Boston.

600 10 \$a O'Casey, Patrick, \$d 1870-1920.

650 #0 \$a Imigranti \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Bostona \$v Biogrāfijas.

650 #0 \$a Īri \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Bostona \$v Biogrāfijas.

651 #0 \$a Bostona (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Biogrāfijas.

4. Etniskās grupas.

a. Vispārīgie noteikumi. Darbiem par emigrantiem, kas pieder pie atsevišķas etniskās grupas, piešķir etniskās grupas aprakstgalvu un aprakstgalvu **Imigranti**. Aprakstgalvu **Imigranti** nepakārto ģeogrāfiski ar vietu, no kuras tie ieradušies. Tā vietā lieto etniskās grupas nosaukuma aprakstgalvu, lai norādītu etniskās grupas izcelsmes valsti. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Portugāļu imigranti Masačūsetsā.

650 #0 \$a Portugāļi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Masačūsetsas štats \$x Vēsture.

650 #0 \$a Imigranti \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Masačūsetsas štats \$x Vēsture.

b. Imigrantu pēcteči. Darbiem par atsevišķām etniskajām grupām, kuros etniskā grupa nav apskatīta kā imigrantu pēcteči, piešķir etniskās grupas nosaukuma aprakstgalvu. Aprakstgalvu **Imigranti** nepiešķir. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The economic mobility of third and fourth generation Italian Americans in Hartford, Connecticut.

650 #0 \$a Itāliešu izcelsmes amerikāņi \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Hārtforda
\$x Ekonomiskais stāvoklis.

651 #0 \$a Hārtforda (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Ekonomiskais stāvoklis.

5. Ārzemnieki. Aprakstgalvu **Ārzemnieki** (*var pakārtot ģeogr.*) piešķir darbiem, kuros kopumā apskatītas personas, kas nav tās valsts pilsoņi, kurā uzturas, ieskaitot arī nesenus imigrantus, ārvalstu studentus, ārzemju tūristus, nelegālos ieceļotājus, militārpersonas vai valdības ierēdņus, kuri uz laiku atrodas ārvalstīs u. tml. *Piemērs:*

Darba nosaukums: A history of foreigners in India.

650 #0 \$a Ārzemnieki \$z Indija \$x Vēsture.

A 1581 Emigrācija un imigrācija

6. Iekšējā migrācija.

a. *Vispārīgais noteikums.* Aprakstgalvu **Migrācija, iekšējā** (var pakārtot *ģeogr.*) piešķir darbiem par personu pārvietošanos valsts robežās no vienas vietas uz citu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Migration in the Prairie Provinces.

650 #0 \$a Migrācija, iekšējā \$z Kanāda
\$z Prēriju provinces.

b. *Īpašie aspekti.* Piešķir aprakstgalvas noteiktiem iekšējās migrācijas veidiem, darbiem par konkrētiem šīs tematikas aspektiem, piemēram, **Migrācija no laukiem uz pilsētām, Migrācija no pilsētām uz laukiem** u. tml. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Urban migration and economic development in Nigeria.

650 #0 \$a Migrācija no laukiem uz pilsētām
\$z Nigērija.

651 #0 \$a Nigērija \$x Ekonomiskais stāvoklis
\$y 1960-

650 #0 \$a Urbanizācija \$z Nigērija.

7. *Reemigrācija.* Aprakstgalvu **Reemigrācija** (var pakārtot *ģeogr.*) piešķir darbiem par emigrantu sociālajiem un demogrāfiskajiem aspektiem, atgriežoties dzimtenē. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The brain drain : emigration to the United States and return.

650 #0 \$a Speciālistu aizplūšana \$z Attīstītās valstis.

650 #0 \$a Reemigrācija \$z Attīstītās valstis.

651 #0 \$a Attīstītās valstis \$x Emigrācija un imigrācija.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Emigrācija un
imigrācija.

650 #0 \$a Imigranti \$z Amerikas Savienotās Valstis.

8. *Papildu aprakstgalvu piešķiršana.* Darbi par emigrāciju parasti ir daudzpusīgi, un nepieciešama aprakstgalvu kopa, lai izceltu dažādos darba aspektus. Ja nepieciešams, piešķir vairākas aprakstgalvas, lai atspoguļotu svarīgākos darbā skartos tematus, piemēram, iesaistītās atsevišķās etniskās grupas, valsti, no kuras tās ieradušās, imigrācijas procesu, vietu, kur tās apmetušās uz dzīvi, bijušos dzīves apstākļus, pēcteču dzīvesstāstus u. tml. Parasti, piešķirot aprakstgalvu **Emigrācija un imigrācija** vai [*vieta*]**—Emigrācija un imigrācija**, piešķir arī aprakstgalvu **Imigranti**. *Piemēri:*

Darba nosaukums: The life and hard times of Rodriguez family in Chicago.

- 600 30 \$a Rodriguez dzimta
- 650 #0 \$a Imigranti \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Čikāga \$v Biogrāfijas.
- 650 #0 \$a Meksikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Čikāga \$v Biogrāfijas.
- 650 #0 \$a Meksikas izcelsmes amerikāņi \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Čikāga \$v Biogrāfijas
- 651 #0 \$a Čikāga (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Biogrāfijas.
- 651 #0 \$a Čikāga (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Sociālais stāvoklis.

Darba nosaukums: Japāņi Brazīlijā.

- 650 #0 \$a Japāņi \$z Brazīlija \$x Vēsture.
- 651 #0 \$a Japāņa \$x Emigrācija un imigrācija \$x Vēsture.
- 651 #0 \$a Brazīlija \$x Emigrācija un imigrācija
\$x Vēsture.
- 650 #0 \$a Imigranti \$z Brazīlija \$x Vēsture.
- 651 #0 \$a Brazīlija \$x Kultūras vēsture \$x Japāņu ietekme.

Darba nosaukums: Itāliešu emigrācija 20. gs.

- 651 #0 \$a Itālija \$x Emigrācija un imigrācija
\$x Vēsture \$y 20. gs.
- 650 #0 \$a Imigranti \$x Vēsture \$y 20. gs.
- 650 #0 \$a Itālieši \$z Ārvalstis \$x Vēsture \$y 20. gs.

Darba nosaukums: Cultural assimilation of Chinese immigrant children.

- 650 #0 \$a Ķīniešu izcelsmes amerikāņu bērni.
- 650 #0 \$a Ķīniešu izcelsmes amerikāņi \$x Kultūru
asimilācija.
- 650 #0 \$a Imigrantu bērni \$z Amerikas Savienotās Valstis.

PAMATOJUMS: *Aprakstgalvu Novērtējums un apakšiedaļu —Novērtējums* piešķir darbiem par programmu vai aktivitāšu novērtējumu, vai aprīkojuma, produkcijas u. tml. atbilstību prasībām. Dažreiz kā vienu no novērtējuma metodēm izmanto testēšanu. Ar novērtējumu saprot testēšanas vai citas darbības, programmas, produkta u. tml. vērtēšanas procesa rezultātā iegūto secinājumu. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvas un apakšiedaļas **Novērtējums** piešķiršanai. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Novērtējums** lieto aiz produktu veidu, ierīču, pakalpojumu, aktivitāšu, projektu un programmu aprakstgalvām, kā arī aiz atsevišķu institūciju un institūciju veidu aprakstgalvām. To nevar lietot aiz citu veidu aprakstgalvām, piemēram, vietu nosaukumiem, personvārdiem, personu grupu un etnisko grupu nosaukumiem, literatūras aprakstgalvām u. tml. Norādījumus aprakstgalvas **Testēšana** un tai atbilstošo apakšiedaļu piešķiršanai sk. A 2186. Apakšiedaļas —**Audīts** lietošanas norādījumus sk. A 1624, 4.

1. Vispārīgais noteikums. Aprakstgalvu **Novērtējums** (var pakārtot ģeogr.) piešķir vispārīgiem, ar konkrētu nozari nesaistītiem darbiem, kas attiecas uz vērtēšanas procesu un slēdzienu izdarīšanu par programmu, produktu u. tml. vērtību, atbilstību u. tml.

2. Institūcijas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Novērtējums** lieto aiz institūciju veidu un atsevišķu institūciju nosaukumiem, darbiem par šo institūciju novērtējumu. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Evaluation report concerning the Maryland Division of Labor and Industry.

610 10 \$a Amerikas savienotās Valstis. \$b Division of Labor and Industry \$x Novērtējums.

Darba nosaukums: The assessment of university library permormance in Australia.

650 #0 \$a Akadēmiskās bibliotēkas \$z Austrālija \$x Novērtējums.

3. Izglītība.

a. Vispārīgais noteikums. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Novērtējums** lieto aiz aprakstgalvas **Izglītība** vispārīgiem darbiem par izglītības sistēmas efektivitātes vērtēšanas metodēm vai darbiem gan par metodoloģiju, gan šo novērtējumu rezultātiem. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The academic achievement of young Americans.

650 #0 \$a Izglītība \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Novērtējums.

650 #0 \$a Akadēmiskie sasniegumi \$z Amerikas Savienotās Valstis.

Vārdkopas aprakstgalvu **Izglītības novērtējums** (var pakārtot ģeogr.) piešķir darbiem par izglītības darbinieku lietotajām analīzes metodēm, lai izvērtētu pašreizējos izglītības mērķus un skolu programmas turpmākās plānošanas vajadzībām. *Piemērs:*

Darba nosaukums: An administrator's guide for evaluating programs and personnel.

650 #0 \$a Izglītības novērtējums \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.

A 1591 Novērtējums

b. Izglītības institūcijas, programmas u. tml. Brīvi pievienojamo apakšsadaļu—**Novērtējums** lieto aiz izglītības institūciju veidu, atsevišķu izglītības institūciju un atsevišķu izglītības tematu aprakstgalvām. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Getting the most from public schools : a parents' guide.

650 #0 \$a Valsts skolas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Novērtējums.

650 #0 \$a Skola un ģimene \$z Amerikas Savienotās Valstis.

Darba nosaukums: Quality in continuing education.

650 #0 \$a Universitātes kursi neklātniekiem \$z Amerikas Savienotās Valstis.

650 #0 \$a Mūžizglītība \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Novērtējums.

4. Citi temati. Brīvi pievienojamo apakšsadaļu—**Novērtējums** lieto aiz produktu, pakalpojumu, ierīču, aktivitāšu, projektu un programmu veidu aprakstgalvām, darbiem gan par izvērtēšanas metodēm, gan šo produktu, pakalpojumu u. tml. vērtēšanas rezultātiem. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Concrete pavement design and performance.

650 #0 \$a Ceļu segumi, betona \$z Projektēšana un celtniecība \$x Novērtējums.

Darba nosaukums: Measuring outcomes in ambulatory care.

650 #0 \$a Ambulatorā veselības aprūpe \$x Novērtējums.

650 #0 \$a Ambulatorā veselības aprūpe \$x Kvalitātes kontrole.

Darba nosaukums: Manual for small industrial business : Project design and appraisal.

650 #0 \$a Sīkuzņēmumi \$x Plānošana.

650 #0 \$a Rūpniecības attīstības projekti \$x Novērtējums.

Darba nosaukums: How effective are your community services? : procedures for measuring their quality.

650 #0 \$a Pašvaldību dienesti \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Novērtējums.

PAMATOJUMS: Šajos noteikumos notikums definēts kā kaut kas ievērības cienīgs, kas risinās vai ir risinājies kādā vietā zināmā laikposmā. Atkarībā no notikuma rakstura konkrēto notikumu var attēlot ar priekšmeta aprakstgalvām vienā vai vairākos veidos. Lielākā daļa ikdienišķu notikumu nav pietiekami nozīmīgi, lai tos apzīmētu ar īpašiem nosaukumiem. Darbiem par šādiem notikumiem parasti piešķir tipveida priekšmeta aprakstgalvu [temats]—[vieta]—*Vēsture*, piemēram, **Putekļu vētras—Amerikas Savienotās Valstis—Ilinoisas štats—Vēsture**. Norādījumus šādu notikumu veidu aprakstgalvu piešķiršanai sk. A 1560, **Katastrofas, dumpji, demonstrācijas u. tml.**, kā arī A 1647, *Vēsture*, un tie jālieto papildus šīs nodaļas noteikumiem. Daži lieli notikumi ir tik nozīmīgi, ka tos pazīst pēc to vispārzināmiem nosaukumiem. Tie var būt vienu reizi un vienā vietā notikuši, piemēram, **Heimārketa laukuma dumpis, Čikāga, Amerikas Savienotās Valstis, 1886**, vai arī notikumi, kas regulāri vai neregulāri atkārtojas vienā vai vairākās vietās, piemēram, **Miss America Pageant; Tournament of Roses; Deitona 500 (automobiļu sacīkstes); Athens Black-eyed Pea Jamboree**.

Līdz 1996. gada augustam tādi notikumi kā konferences, izstādes, šovi, gadatirgi un formāli organizēti svētki tika attēloti nosaukumu autoritatīvajā datnē kā sanāksmju nosaukumi un ierakstīti 111. laukā, bet citi notikumi, ieskaitot sacīkstes, parādes, sporta sacensības un tautas svētkus, tika attēloti priekšmetu autoritatīvajā datnē kā tematiskās aprakstgalvas, ierakstot tās 150. laukā. 1995. gadā kopkatalogu programmas „Personvārds/nosaukums pretstatā priekšmetam autoritatīvajos ierakstos” mērķa grupa apsvēra iespējamās notikumu aprakstgalvas un ieteica notikumus, kas ir (1) oficiāli atzīti un pazīstami; (2) iecerēti kāda kopēja mērķa sasniegšanai; (3) var tikt atkārtoti; (4) kuriem ir oficiāli atzīti nosaukumi, norises vietas, datējumi un norises ilgums, un kurus iespējams paredzēt iepriekš, attēlot nosaukumu autoritatīvajā datnē atbilstoši AACR2 24. nodaļas un LCRI 24.7. un 24.8. norādījumiem un ierakstīt 111. laukā. Notikumi, kas parasti neatkārtojas, kuriem nav oficiālu nosaukumu, un kurus parasti apzīmē ar sugas vārdiem, vai arī tie, kuri iegūst savus nosaukumus tikai pēc notikumu norises, jāturpina attēlot priekšmetu autoritatīvajā datnē. 1996. gada augustā šie ieteikumi tika īstenoti.

Šeit ietvertas vadlīnijas to aprakstgalvu, kas izveidotas līdz 1996. gada augustam, pārvietošanai no priekšmetu autoritatīvās datnes uz nosaukumu autoritatīvo datni, kā arī tādu priekšmeta aprakstgalvu izveidei notikumiem, kas atbilstoši priekšmetošanas principiem, tiek attēloti gan ar vārdkopām, gan apakšiedaļām aiz personvārdiem, institūciju vai vietu nosaukumiem. Šeit nav apskatīti svētki, kas raksturojami kā svinības, tautas svētki vai svinamās dienas, piemēram, **Ziemassvētki**. Norādījumi par dažu konkrētu notikumu aprakstgalvu izveidošanu sniegti citās nodaļās. Norādījumus par atsevišķu kauju nosaukumu aprakstgalvu izveidošanu sk. A 1285; norādījumus par katastrofu, dumpju, demonstrāciju un viesuļvētru aprakstgalvām sk. A 1560; norādījumus par streikiem un lokautiem sk. A 2100; norādījumus par tiesas procesiem sk. A 2228.

A 1592 Notikumi

1. Notikumu kategorijas, veidotas kā priekšmeta aprakstgalvas. Turpmāk sniegts tādu notikumu veidu uzskaitījums, kas izveidoti priekšmetu autoritatīvajā datnē atbilstoši šeit sniegtajām vadlīnijām. Ja aprakstgalvas veidotas kā vārdkopas aprakstgalvas un ierakstītas tieši ar notikuma nosaukumu, tās ieraksta 150. laukā.

Atentāti	Kāzas
Bēres	Kronēšanas
Bombardēšana, sprādzieni	Kultūras revolūcijas
Dabas katastrofas	Masu slepkavības
Dumpji, demonstrācijas	Militāras operācijas, sadursmes, uzbrukumi, kaujas, kari, revolūcijas, okupācija, invāzija
Epidēmijas, bads	Nelaiemes gadījumi
Ielenkumi, blokādes	Politiskā tīrīšana
Ieslodzījums	Politiskie incidenti, notikumi, skandāli
Inaugurācijas	Sacelšanās, nemieri
Īpašās dienas, nedēļas, mēneši, gadi, dekādes, visaptveroši termiņi notikumiem, kas sastāv no daudziem atsevišķiem tautas svētkiem, karnevāla gājieniem, jubileju svinībām	Streiki
Jūras ceļojumi, lidojumi	Tiesu procesi
	Ugunsgrēki
	Valdīšana, likumi

2. Notikumu kategorijas, veidotas kā nosaukumu aprakstgalvas. Turpmāk sniegts tādu notikumu uzskaitījums, kuri izveidoti nosaukumu autoritatīvajā datnē atbilstoši AACR2 24. nod. un LCRI 24.7 un 24.8. norādījumiem. Tie ierakstāmi 111. laukā.

Ātrumsacīkstes	Sanāksmes
Ekspozīcijas	Skates (izstādes)
Festivāli un svētki	Spēles (notikumi)
Gadatirgi	Sporta pasākumi
Izstādes	Sporta sacensības
Konferences	Tautas festivāli un svētki
Konkursi	Turnīri
Militārās ekspedīcijas	Valsts svētki, grezni gājieni, jubileju svinības
Parādes	Zinātniskās ekspedīcijas
Sacensības	

3. Vispārīgais noteikums attiecībā uz nosaukumu aprakstgalvām. Lai noteiktu, kur attiecīgā notikuma (no 2. sadaļā uzskaitītajiem notikumu veidiem) aprakstgalva ierakstīta, jāmeklē gan nosaukumu autoritatīvajā datnē, gan priekšmetu autoritatīvajā datnē. Ja notikuma aprakstgalva ierakstīta nosaukumu autoritatīvajā datnē atbilstoši AACR2, to piešķir kā priekšmeta aprakstgalvu. Ja aprakstgalva ir priekšmetu autoritatīvajā datnē, aprakstgalvu pārvieto uz nosaukumu autoritatīvo datni atbilstoši LCRI 24.7. un 24.8. norādījumiem vai arī vienojas, ka to izdarīs aprakstošās katalogizācijas darbinieki. Iesniedz ierosinājumu dzēst priekšmeta autoritatīvo ierakstu atbilstoši A 193, 11. un A 193.5. Ja aprakstgalva nav nevienā no minētajām datnēm, notikuma aprakstgalvu veido nosaukumu autoritatīvajā datnē vai vienojas, ka to izdarīs aprakstošās katalogizācijas darbinieki.

4. **Notikumu aprakstgalvas vārdkopas formā.** Lielāko daļu 1. sadaļā uzskaitīto notikumu veido kā vārdkopas aprakstgalvas, ierakstot notikuma nosaukumu atbilstoši šādam paraugam:

150 ## \$a [notikuma nosaukums], [valsts vai lokāla administratīvā vienība], [datējums vai laikposms]
 450 ## \$a [notikuma alternatīvais nosaukums(-i)], [valsts vai lokāla administratīvā vienība], [datējums vai laikposms]
 550 ## \$w g \$a [notikuma veids] \$z [ja nepieciešams, vieta]

a. Notikuma nosaukums. Kad vien iespējams, lieto vispārpieņemto nosaukumu angļu valodā. Ja nosaukums angļu valodā nav pieejams, un nav ekvivalenta angļu valodā, lieto nosaukumu vietējās valodas formā.

Kad vien iespējams, nosaukuma īpašvārda daļu ievieto vārdkopas sākumā. Tomēr minētā iemesla dēļ nosaukumu nevajag veidot inversā formā, ja vien šim mērķim nav izstrādāts paraugs, kā tas ir kauju gadījumā (salīdzināt ar A 1285).

b. Valsts vai lokālas administratīvas vienības nosaukums.

(1) Notikumi vienā pilsētā. Notikumam, kas noticis konkrētā pilsētā, aprakstgalvā pilsētas nosaukumu lieto tādā formā, kā nosaukumu autoritatīvajā datnē, iekavu vietā izmantojot komatus. *Piemērs:*

150 ## \$a Heimārketa laukuma dumpis, Čikāga, Amerikas Savienotās Valstis, 1886

Pilsētas nosaukumu kā kvalifikatoru iekļauj pat tad, ja tas ietilpst notikuma nosaukuma īpašvārda daļā.

150 ## \$a Čikāgas ostas nemieri, Čikāgas osta, Amerikas Savienotās Valstis, 1944

Pilsētas nosaukumam, kas lietots kā kvalifikators, jāatbilst notikuma norises laikam. Ja nepieciešams, var lietot vairs neeksistējošas pilsētas nosaukumu, bet šīs pilsētas nosaukumu nelieto kā kvalifikatoru, ja notikuma vieta nav bijusi šīs pilsētas robežās notikuma norises laikā. Lietojot pilsētas nosaukumu kā kvalifikatoru, izmanto jaunāko šīs pilsētas nosaukuma formu, kas apstiprināta lietošanai kā priekšmeta aprakstgalva.

(2) Notikumi ārpus pilsētas vai notikumi dažādās pilsētās. Notikumam dažādās pilsētās vai ārpus pilsētām lieto valsts nosaukumu, ja notikums ir vienā valstī. Ja tas risinājies vairākās valstīs, kvalifikatoru ar vietas nosaukumu nelieto.

Notikumiem Kanādas, Lielbritānijas vai Amerikas Savienoto Valstu dažādās pilsētās vai ārpus pilsētām lieto provinces, ietilpstošās valsts vai štata nosaukumu, ja notikums risinājies šo teritoriju robežās. Ja notikums risinās vairākās Kanādas vai Lielbritānijas pirmā līmeņa politiskās vienībās, lieto valsts nosaukumu. Ja notikums risinās vairākos Amerikas Savienoto Valstu štatos, notikuma nosaukumu nekvalificē ar vietas nosaukumu. Ja notikums risinās vairākās valstīs, notikuma nosaukumu nekvalificē ar vietas nosaukumu.

A 1592 Notikumi

c. Datējums. Datē tikai unikālus notikumus. Ja notikums risinājies ilgāk par gadu, jānorāda viss gadu diapazons. Ja pretrunas novēršanai un aprakstgalvas unikāluma nodrošināšanai nepieciešams uzrādīt mēnesi un dienu, jāvadās no A 1078, 3. norādījumiem.

d. Norādes. Pievieno 450. laukus ar nosaukuma variantiem un 550. (plašāks termins) laukus ar vispārēju apkopojosu notikuma veida aprakstgalvu, pakārtojot ar valsti, kurā notikums risinājies. Tā kā KBPS ir priekšmetu aprakstgalvu saraksts angļu valodā, nepievieno 450. laukus ar nosaukumu formām, kas nav angļu valodā, ja vien tās nav minētas avotos angļu valodā.

Piemēri:

- 150 ## \$a Baneberry, Nuclear Test, Amerikas Savienotās Valstis, 1970
- 550 ## \$w g \$a Kodolieroči \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Pārbaude
- 550 ## \$w g \$a Pazemes kodolsprādzieni \$z Amerikas Savienotās Valstis

- 150 ## \$a Bear River Massarce, Amerikas Savienotās Valstis, 1863
- 450 ## \$a Bia Ogoi Massarce, Amerikas Savienotās Valstis, 1863
- 550 ## \$w g \$a Masu slepkavības \$z Amerikas Savienotās Valstis
- 550 ## \$w g \$a Šošonu indiāņi \$x Kari, 1863-1865

- 150 ## \$a Bhopal Union Carbide Plant Disaster, Bhopāla, Indija, 1984
- 450 ## \$a Bhopal Disaster, Bhopāla, Indija, 1984
- 450 ## \$a Bhopal Disaster, Bhopāla, Indija, 1984
- 450 ## \$a Bhopal Poisonous Gas Disaster, Bhopāla, Indija, 1984
- 550 ## \$w g \$a Pesticīdu ražošana \$x Nelaiemes gadījumi \$z Indija

- 150 ## \$a Black Holes Incident, Kalkuta, Indija, 1756
- 450 ## \$a Black Hole of Calcutta, Kalkuta, Indija, 1756
- 551 ## \$w g \$a Kalkuta (Indija) \$x Vēsture

- 150 ## \$a Orkāns Flora, 1963
- 450 ## \$a Ciklons Flora, 1963
- 450 ## \$a Flora, orkāns, 1963
- 450 ## \$a Viesuļvētra Flora, 1963
- 550 ## \$w g \$a Orkāni

150 ## \$a TWA Flight 647 Hijacking Incident, 1985
 450 ## \$a Beirut Hostage Crisis, Beiruta, Libāna, 1985
 450 ## \$a Hijacking of TWA Flight 847, 1985
 450 ## \$a Hostage Crisis, Beiruta, Libāna, 1985
 450 ## \$a Trans World Airlines Flight 847 Hijacking Incident, 1985
 450 ## \$a TWA Hijacking Incident, 1985
 450 ## \$a TWA Hostage Crisis, 1985
 550 ## \$w g \$a Lidmašīnu nolaupīšana

5. Notikumu aprakstgalvas kā apakšiedaļas. Lai gan lielākā daļa notikumu aprakstgalvu veidotas vārdkopu formā, zināmi notikumu veidi ir formulēti kā apakšiedaļas aiz aprakstgalvas pamatdaļas. Tā visbiežāk rīkojas, (a) ja viena persona vai institūcija ir galvenais dalībnieks notikumā, vai arī ir notikuma objekts. Tādā gadījumā aprakstgalvu veido šādi:

100 (vai 110) ## \$a [personvārds vai institūcijas nosaukums]
 \$x [notikuma nosaukums], [datējums]

vai (b), ja notikums ir daļa no vietas vēstures, tādā gadījumā aprakstgalvu veido šādi:

151 ## \$a [vietas nosaukums] \$x Vēsture \$y [notikuma nosaukums], [datējums]

Piezīme: Apakšiedaļas ar datējumiem, lietotas aiz personvārdiem vai institūciju nosaukumiem, uzskata par tematiskajām apakšiedaļām, kas kvalificētas ar datējumu. Tās kodē kā \$x apakšlauku. Tāda veida apakšiedaļas, kā —Vēsture—[notikums], [datējums] uzskata par hronoloģiskām apakšiedaļām un kodē kā \$y apakšlauku (salīdzināt ar A 620, 1. e (1)).

a. Personas. Aprakstgalvas notikumiem ar konkrētu nosaukumu, kas pilnībā saistīti ar kādu atsevišķu personu, formulē šādi:

100 X# [personvārds] \$x [notikuma nosaukums], [datējums]

Lieto vai nu standartveida brīvi pievienojamās apakšiedaļas no saraksta A 1110, *Brīvi pievienojamās apakšiedaļas: Personvārdi* vai, sevišķi svarīgu personu gadījumā, piemēram, reliģiju pamatlicēji, aiz personvārda ir izveidotas unikālas apakšiedaļas. Datējumu lieto visos gadījumos, kad to ir iespējams noteikt, gan ar brīvi pievienojamām apakšiedaļām, kad datējums ir autorizēts, gan jaunām, aiz atsevišķiem personvārdiem īpaši veidotām apakšiedaļām (sk. A 1078 par datējuma elementa formulēšanu). Pastāvošās apakšiedaļas, kas veidotas aiz personvārdiem bez datējuma, nelabo. Brīvi pievienojamām apakšiedaļām datējumu, ja tas nav autorizēts, nepievieno.

Piemēri:

100 1# \$a Reagan, Ronald \$x Atentāta mēģinājums, 1981
 100 1# \$a Perón, Juan Domingo, \$d 1895-1974
 \$x Inaugurācija, 1973
 100 0# \$a Muhammad, \$c Praviētis, \$d m. 632
 \$x Atvadu svētceļojums
 100 1# \$a Begin, Menachem, \$d 1913- \$x Ieslodzījums

A 1592 Notikumi

b. Institūcijas. Aprakstgalvas notikumiem ar konkrētu nosaukumu, kas pilnībā saistīti ar kādu atsevišķu institūciju, formulē šādi:

110 X# \$a [institūcijas nosaukums] \$x [notikuma nosaukums], [datējums]

Lieto standartveida brīvi pievienojamās apakšsadaļas no saraksta A 1105, *Brīvi pievienojamās apakšsadaļas: Institūcijas* vai brīvi pievienojamās apakšsadaļas no dažādiem sarakstiem, un kuras tiek kontrolētas ar noteiktu institūciju veidu parauga aprakstgalvām, piemēram, A 1159, *Parauga aprakstgalvas: Militārie dienesti*. Ja konkrēta institūcija izveidota priekšmetu autoritatīvajā datnē ar unikālu apakšsadaļu neparastam notikumam, lieto šo izveidoto formu.

Izņēmums: Aprakstgalvu streikam, kurā iesaistīta noteikta institūcija, neveido kā iepriekšminētajā paraugā. Norādījumus streika aprakstgalvu veidošanā sk. A 2100.

Piemēri:

110 2# \$a Kent State University \$x Dumpis, 1970 (4. maijs)
110 2# \$a Triangle Shirtwaist Company \$x Ugunsgreks, 1911
110 1# \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$b Navy \$x Reiss, 1925

c. Valstis. Īpašu notikumu aprakstgalvas formulē kā apakšsadaļas aiz valsts nosaukuma, ja militāro vai politisko notikumu virpulī ir ierauta visa valsts, piemēram, pilsoņu karš, revolūcija, okupācija, iekarošana, invāzija, intervence, sacelšanās, politiska tīrīšana vai daudzšķautņains politisks incidents. Tamlīdzīgiem notikumiem lieto šādu formulējumu:

151 ## \$a [valsts] \$x Vēsture \$y [notikuma nosaukums], [datējums]

Notikumam izvēlas vispārpieņemtu vai akceptētu nosaukumu angļu valodā. Tas uzskatāms par īpašvārdu, un viss nosaukums rakstāms ar lielajiem sākumburtiem, izņemot gadījumus, kas uzskaitīti B pielikuma 16. sadaļā. Attiecībā uz gadu vai gadu diapazonu, mēnesi un dienu ievēro noteikumus A 1078. *Piemēri:*

151 ## \$a Amerikas Savienotās Valstis \$y Franču un indiāņu karš, 1755-1763
151 ## \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y Revolūcija, 1755-1783
151 ## \$a Ķīna \$x Vēsture \$y Sian Incident, 1936
151 ## \$a Vācija \$x Vēsture \$y Garo nažu nakts, 1934
151 ## \$a Neapole (Karaliste) \$x Vēsture \$y Jakobīņu savvērestība, 1794

Piezīme: Apakšsadaļas —*Vēsture—Bombardēšana, [datējums]*; —*Vēsture—Atdalīšanās, [datējums]* un —*Vēsture—Aplenkums, [datējums]* vairs nav brīvi pievienojamās aiz valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem, un to lietojums jāautorizē, kad rodas nepieciešamība.

Turpmāk minētajos gadījumos ieteicams lietot vārdkopas, nevis apakšiedaļas: (a) nosaukumi notikumiem, kuros iesaistītas divas vai vairākas valstis, izņemot vienas valsts iebrukumu citā valstī, okupāciju u. tml., ko attēlo kā apakšiedaļas, piemēram, **Panama—Vēsture—Amerikāņu iebrukums, 1989**; (b) nosaukumi notikumiem, kuriem ir tikai vietēja nozīme, piemēram, neliela mēroga sacelšanās vai masu slepkavības; un (c) neliela mēroga politiskie incidenti, ieskaitot afēras un skandālus. Jāievēro iepriekš minētie norādījumi 4. sadaļā. Piemēram, Šaisas notikumi bija lokāli nemieri Masačūsetsas štatā, nevis sacelšanās pret Amerikas Savienotajām Valstīm kopumā. Tādēļ atbilstoši jāveido vārdkopas aprakstgalva, nevis apakšiedaļa aiz **Amerikas Savienotās Valstis—Vēsture**. Ja ir šaubas par atsevišķa notikuma nozīmību, izvēlas vārdkopas, nevis apakšiedaļas formu, pat tajos gadījumos, kad notikums vēlāk var izrādīties nozīmīgāks, nekā sākumā licies. Piemēram, **Votergeitas skandāls, 1972-1974** tika veidota vārdkopas formā, jo aprakstgalvas izveides laikā bija grūti spriest par notikuma nozīmību.

d. Pilsētas un citas lokālas administratīvas vienības. Notikumu nosaukumus veido kā apakšiedaļas aiz pilsētu un administratīvo vienību nosaukumiem tādā pašā veidā kā apakšiedaļas aiz valstu nosaukumiem. Jāievēro, ka šādu apakšiedaļu lietojums parasti ir saistīts ar dažāda veida militārām sadursmēm, piemēram, bombardēšana, ieņemšana, aplenkšana u. tml. *Piemēri:*

151 ## \$a Parīze (Francija) \$x Vēsture \$y Kapitulācija,
1815

151 ## \$a Berlīne (Vācija) \$x Vēsture \$y Blokāde,
1948-1949

151 ## \$a Madride (Spānija) \$x Vēsture \$y Aplenkums,
1936-1939

Izņēmums: Aprakstgalvas kaujām, kurās iesaistīta noteikta pilsēta vai administratīva vienība, neveido atbilstoši iepriekš minētajiem paraugiem. Norādījumus par aprakstgalvu veidošanu kaujām sk. A 1285.

e. Aprakstgalvu piešķiršana pakārtotām administratīvām vienībām. Ja notikuma aprakstgalva ir formulēta kā apakšiedaļa aiz administratīvās vienības aprakstgalvas pamatdaļas, šajā aprakstgalvā nav iespējams parādīt pakārtoto administratīvo vienību. Šim nolūkam nepieciešama otra aprakstgalva:

(1) 651 #0 \$a [*plašākās administratīvās vienības nosaukums*]
\$x Vēsture \$y [*notikuma nosaukums*], [*datējums*]

(2) 651 #0 \$a [*sīkākās administratīvās vienības nosaukums*]
\$x Vēsture \$y [*laikposma apakšiedaļa, ja tāda ir izveidota*]

Piemērs:

Darba nosaukums: *Aragona Spānijas revolūcijā.*

651 #0 \$a Spānija \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš,
1936-1939.

651 #0 \$a Aragona (Spānija) \$x Vēsture \$y 20. gs.

A 1592 Notikumi

Izņēmums attiecībā uz kariem Amerikas Savienotajās Valstīs: Gadījumos, kad kara nosaukums ir veidots aiz aprakstgalvas **Amerikas Savienotās Valstis—Vēsture**, kara nosaukumu veido kā notikuma apakšiedaļu aiz reģiona, štata vai pilsētas nosaukuma. *Piemēri:*

- 651 #0 \$a Baltimora (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Vēsture \$y Revolūcija, 1775-1783
- 651 #0 \$a Jaunanglija (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Vēsture \$y Franču un indiāņu karš, 1755-1763

Vispārīgiem darbiem par karu noteiktā administratīvā vienībā aprakstgalvu piešķir tikai šai administratīvajai vienībai, ko pakārto ar kara nosaukumu. Nepiešķir plašākas administratīvās vienības aprakstgalvu, kas pakārtota analogi. Darbiem par konkrētu tematu saistībā ar karu noteiktā administratīvā vienībā, tomēr piešķir aprakstgalvu gan plašākajai administratīvajai vienībai, ko pakārto ar kara nosaukumu un atbilstošu tematisko apakšiedaļu (sk. A 1200), gan lokālajai administratīvajai vienībai, pakārtojot to ar kara nosaukumu un tādu pašu tematisko apakšiedaļu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: *Advance the colors : Pennsylvania Civil War battle flangs.*

- 651 #0 \$a Pensilvānijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865 \$x Karogi.
- 651 #0 \$a Pensilvānijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865 \$x Militāro vienību vēsture.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865 \$x Karogi.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865 \$x Militāro vienību vēsture.

Šo izņēmuma gadījuma praksi attiecībā uz Amerikas Savienotajām Valstīm nelieto citām valstīm. Gadījumos, kad šī prakse sāka attiecībā uz citām valstīm, tā jāpārtrauc.

PAMATOJUMS: *Izstādes ir mākslas un cita veida meistarības, zemnieku saimniecību vai rūpnīcu produkcijas, vispārēju vai īpašu interešu objektu u. tml. publiska demonstrēšana. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvas **Izstādes** un brīvi pievienojamās apakšsiedaļas —**Izstādes** piešķiršanai.*

1. Vispārīgais noteikums. Aprakstgalvu **Izstādes** (var pakārtot *ģeogr.*) piešķir vispārīgiem darbiem par izstādēm un darbiem, kuros apskatītas noteikta reģiona, valsts, pilsētas u. tml. izstādes kopumā.

Šādu aprakstgalvu nepiešķir darbiem par atsevišķu izstādi.

2. Tematiskās izstādes.

a. Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Izstādes** lieto aiz jebkura veida aprakstgalvām (tai skaitā personvārdiem, personu grupu, etnisko grupu, institūciju, literāro darbu, vietu, nozaru, objektu veidu u. tml. nosaukumiem), darbiem par attiecīgo entitīvu izstādēm un atsevišķu izstāžu katalogiem, kas ietver izstādes aprakstu un/vai izstādīto objektu sarakstu. Darbiem par izstādītiem kādas nozares objektiem ieteicams lietot objektu, nevis nozares aprakstgalvu, ja pastāv abas aprakstgalvas. Darbiem par izstāžu tehniku un metodoloģiju kādā noteikta veida institūcijā aiz institūcijas veida aprakstgalvas lieto apakšsiedaļu —**Izstādes**, piemēram, **Mākslas muzeji—Izstādes**, ja vien nav izveidota vārdkopas aprakstgalva (sk. turpmāk 2. b.)

—**Izstādes** tālāk nepakārto ar —**Katalogi**.

b. Vārdkopas aprakstgalvas izstādēm. Ja pastāv vārdkopas aprakstgalva noteiktam izstādes veidam, ieteicams piešķirt to, nevis tipveida aprakstgalvu [**temats**]—**Izstādes**. *Piemēri:*

650 #0 \$a Dārzkopības izstādes.
[nevis 650 #0 \$a Dārzkopība \$x Izstādes.]

650 #0 \$a Mājlopu izstādes
[nevis 650 #0 \$a Mājlopi \$x Izstādes.]

650 #0 \$a Muzeju izstādes
[nevis 650 #0 \$a Muzeji \$x Izstādes.]

c. Bibliogrāfiskās izstādes.

(1) Vispārīgais noteikums. Aprakstgalvu **Grāmatas—Vēsture—Izstādes** piešķir darbiem par izstādēm, kas ilustrē grāmatniecības vēsturi un grāmatu mākslu, tai skaitā rakstību, iespiešanu, ilustrēšanu, kolekcionēšanu, saglabāšanu u. tml., kā arī atsevišķiem vispārīga satura bibliogrāfisko izstāžu katalogiem.

(2) Īpaši temati. Brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Bibliogrāfijas—Izstādes** lieto aiz jebkura veida aprakstgalvām, darbiem par grāmatu, periodisko izdevumu u. tml. izstādēm, par šo izstāžu tematiku un atsevišķu izstāžu katalogiem, kas ietver izstādes aprakstus un/vai izstādīto grāmatu sarakstus.

Aprakstgalvu **Grāmatas—Vēsture—Izstādes** nepiešķir tematiskām grāmatu izstādēm.

A 1593 Izstādes

3. *Izstādes institūcijās.* Aprakstgalvu [*institūcijas nosaukums*]—**Izstādes**, piešķir, ja izstādītie priekšmeti ir daļa no institūcijas pastāvīgās kolekcijas. Papildus piešķir izstādes īpašai tematikai atbilstošas aprakstgalvas, kā aprakstīts 2. sadaļā.

Aprakstgalvu [*institūcijas nosaukums*]—**Izstādes** nepiešķir, ja izstādītie priekšmeti nav daļa no institūcijas pastāvīgās kolekcijas.

4. *Izstādes ar saviem nosaukumiem.*

a. *Vispārīgie noteikumi.* Izstādes nosaukuma aprakstgalvu piešķir darbiem par nosauktām izstādēm, kas uzskatāmas par vēsturiskiem notikumiem, kā arī visiem darbiem par izstādēm bez tematiskas ievirzes, piemēram, pasaules gadatirgiem, kurām nevar piešķirt tāda veida aprakstgalvu, kā [*temats*]—**Izstādes**.

Nosauktām izstādēm aprakstgalvas pakārto, ja nepieciešams, atbilstoši A 1105. Šajā noteikumu lapā skaidrots arī apakšsadaļas —**Katalogi** lietojums.

Vēsturiskiem darbiem par tematiskām izstādēm, piešķir papildu aprakstgalvas izstādes tematam.

Darbiem par kādas valsts ieguldījumu starptautiskā izstādē, piešķir tipveida papildu aprakstgalvu [*vieta*]—**Izstādes**. Ja izstāde ir tematiska, piešķir atbilstošu papildu aprakstgalvu izstādes tematam.

b. *Tematiskās izstādes ar nosaukumiem.* Konkrētu nosauktu tematisko izstāžu ceļvežiem, katalogiem u. tml. piešķir tipveida aprakstgalvu: [*temats*]—**Izstādes**. Šādām izstādēm nepiešķir nosaukuma aprakstgalvu.

5. *Piemēri.*

Darba nosaukums: Chagall : a comprehensive retrospective.

600 10 \$a Chagall, Marc, \$d 1887- \$v Izstādes.

Darba nosaukums: Shakespeare : an exhibition of books about Shakespeare belonging to the Lehigh University Library.

600 10 \$a Shakespeare, William, \$d 1564-1616
\$v Bibliogrāfijas \$v Izstādes.

650 #0 \$a Retas grāmatas \$v Bibliogrāfijas \$v Izstādes.

610 20 \$a Lehigh University. \$b Library \$b Rare Book
Room \$v Izstādes.

Darba nosaukums: Somālija vārdos un attēlos.

651 #0 \$a Somālija \$x Sociālā dzīve un paražas
\$v Izstādes.

650 #0 \$a Etnogrāfija \$z Somālija \$v Izstādes.

650 #0 \$a Materiālā kultūra \$z Somālija \$v Izstādes.

Darba nosaukums: The age of Süleyman the Magnificent.

600 00 \$a Süleyman \$b I, \$c Turcijas sultāns, \$d 1494
vai 5-1566 \$x Mākslas protekcija \$v Izstādes.

650 #0 \$a Māksla, Otomanu \$v Izstādes.

651 #0 \$a Turcija \$x Kultūras vēsture \$y 16. gs.
\$v Izstādes.

Darba nosaukums: Man and animals : the 100yh anniversary of the School of Veterinary.

650 #0 \$a Mājdzīvnieki \$x Vēsture \$v Izstādes.

610 20 \$a University of Pennsylvania. \$b School of
Veterinary Medicine \$x Vēsture \$v Izstādes.

Darba nosaukums: The Philadelphia Centennial Exhibition : a catalog.

611 20 \$a Centennial Exhibition \$d (1876 : \$c Filadelfija,
Amerikas Savienotās Valstis) \$v Katalogi.

Darba nosaukums: The complete guide to New York City and the World's Fair.

651 #0 \$a Ņujorka (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ceļveži.

611 20 \$a New York World's Fair \$d (1964-1965) \$v Ceļveži.

PAMATOJUMS: Apakšiedaļai —**Faksimili**, ko agrāk lietoja tikai faksimilu krājumiem, paplašināts darbības lauks, ietverot atsevišķu manuskriptu faksimilizdevumus.

1. Vispārīgie noteikumi. Apakšiedaļu —**Faksimili** lieto kā formas apakšiedaļu aiz aprakstgalvām vai apakšiedaļām, kas attēlo iespiestu vai rakstītu materiālu, dokumentu u. tml. veidus, darbiem, kas ir tādu dokumentu precīzas kopijas, kuru oriģināli ir publicēti vai izgatavoti agrāk.

Apakšiedaļu —**Faksimili** nelieto viena darba kopijas vai viena objekta parauga attēlošanai. Šo apakšiedaļu lieto tikai darbiem, kas ietver vairākus kopētus darbus vai paraugus (izņemot manuskriptus un kartes, kā aprakstīts turpmāk).

Piemēri:

- 650 #0 \$a Amerikāņu avīzes \$v Faksimili.
- 650 #0 \$a AnĶļu vēstules \$v Faksimili.
- 650 #0 \$a Grāmatu klišejas \$v Faksimili.
- 650 #0 \$a Autogrāfi \$v Faksimili.
- 650 #0 \$a Notis \$v Manuskripti \$v Faksimili.
- 650 #0 \$a Grāmatsiešana \$v Faksimili.
- 650 #0 \$a Aeroskati \$v Faksimili.
- 630 #0 \$a Bībele \$v Manuskripti, grieķu \$v Faksimili.
- 600 10 \$a Jefferson, Thomas, \$d 1743-1726 \$v Sarakste \$v Faksimili.

2. Manuskripti.

a. Vispārīgais noteikums. Jebkuram manuskriptu faksimilu krājumam vai jebkuram viena manuskripta faksimilizdevumam piešķir papildu aprakstgalvu **Manuskripti, [valoda]—Faksimili**.

b. Atsevišķu rakstnieku, komponistu u. tml. darbi. Šo darbu faksimilizdevumam (krājumam vai atsevišķiem darbiem) piešķir tipveida aprakstgalvu: **[personvārds]—Manuskripti—Faksimili**.

Piemērs:

Darba nosaukums: Chaucer, Geoffrey, d. 1400. The Canterbury tales : a fascimile... 1978.

- 600 10 \$a Chaucer, Geoffrey, \$d m. 1400 \$v Manuskripti \$v Faksimili.
- 650 #0 \$a Manuskripti, angļu \$v Faksimili.

c. Tematiskie darbi. Jebkuram manuskriptu faksimilu tematiskam krājumam piešķir tipveida aprakstgalvu: **[temats]—Manuskripti—Faksimili**, piemēram, **Astroloģija—Manuskripti—Faksimili**.

Atsevišķa darba faksimilizdevumam šo aprakstgalvu nelieto. Atsevišķa tematiska darba faksimilizdevumam var piešķirt šādas aprakstgalvas:

- 650 #0 \$a Astronomija \$v Agrīnie darbi līdz 1800.
- 650 #0 \$a Manuskripti, latīņu (viduslaiku un jauno laiku) \$v Faksimili.

A 1595 Faksimili

d. Nošu manuskriptu faksimilzdevumi. Šāda veida darbu priekšmetošanā ievērojami īpaši noteikumi. Papildus aprakstgalvām, kuras piešķir atbilstoši darbā ietvertās mūzikas raksturam, šiem darbiem (krājumiem vai atsevišķiem darbiem) piešķir aprakstgalvu **Notis—Manuskripti—Faksimili**. *Piemērs:*

650 #0 \$a Ērģelmūzika.

650 #0 \$a Notis \$v Manuskripti \$v Faksimili.

Ja darbs ir viena komponista manuskripta faksimilzdevums, piešķir arī tipveida aprakstgalvu: **[komponista personvārds]—Manuskripti—Faksimili**. *Piemērs:*

650 #0 \$a Ērģelmūzika.

650 #0 \$a Notis \$v Manuskripti \$v Faksimili.

600 10 \$a Bach, Johann Sebastian, \$d 1685-1750
\$v Manuskripti \$v Faksimili.

3. Kartes. Karšu faksimilzdevumu krājumiem vai vienas kartes faksimilzdevumam, lieto apakšsadaļu **—Faksimili** aiz jebkuras aprakstgalvas vai apakšsadaļas, kas apzīmē kartes vai noteiktus karšu veidus. *Piemēri:*

650 #0 \$a Kartes \$v Faksimili.

650 #0 \$a Navigācijas kartes \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Česapīka līcis \$v Faksimili.

651 #0 \$a Filadelfija (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Aeroskati \$v Faksimili.

651 #0 \$a Anglija (Lielbritānija) \$v Kartes, ilustratīvās
\$v Faksimili.

Jubilejas rakstu krājumi (*Festschriften*) A 1600

PAMATOJUMS: *Cildinošs vai piemiņas izdevums, parasti eseju, uzrunu, vai biogrāfisku, bibliogrāfisku, zinātnisku vai tamlīdzīgu rakstu krājums, kas bieži ietver personas, iestādes vai biedrības jubilejai par godu izdotus pētījumu rezultātus. Šeit sniegtas vadlīnijas jubilejas rakstu krājumu aprakstgalvu piešķiršanā.*

1. Temats(-i). Aprakstgalvu vai aprakstgalvas, kas atspoguļo jubilejas rakstu krājuma tematiku kopumā, parasti piešķir bez formas apakšiedaļas. (Agrāk lietotā šāda veida materiālu aprakstgalvu apakšiedaļa —**Uzrunas, esejas, lekcijas** pārtraukta lietot 1986. gadā).

Ja darbs radies personai, biedrībai u. tml. par godu notikuša kongresa rezultātā, lieto formas apakšiedaļu —**Kongresi, konferences** utt.

2. Godinātā persona vai institūcija. Personas vai institūcijas aprakstgalvu, kam par godu izdota publikācija, piešķir, ja šai personai vai institūcijai veltīts vismaz 20% no darba apjoma.

Ja darbs ietver godinātās personas vai institūcijas bibliogrāfiju vismaz 20% no darba apjoma, personvārdam/ institūcijas nosaukumam pievieno apakšiedaļu —**Bibliogrāfijas**.

PAMATOJUMS: *Izdomātu tēlu vārdi var būt vārdkopas, iesaukas vai arī būt līdzīgi personvārdiem. Šī noteikumu lapa sniedz vadlīnijas izdomātu tēlu kā priekšmeta aprakstgalvu izveidošanā un piešķiršanā. Detalizētākus norādījumus par komiksu un animācijas tēliem sk. A 1430; par leģendāriem tēliem sk. A 1795.*

1. Aprakstgalvas forma.

a. Tēli ar uzvārdiem. Ja tēla vārds satur uzvārdu, tad aprakstgalvu veido inversā formā. Kā noslēdzošo elementu pievieno jebkuru izdomātā tēla titulu. Pievieno kvalifikatoru iekavās (**izdomāts tēls**). *Piemēri:*

150 ## \$a Shore, Jemina (izdomāts tēls)
 150 ## \$a Wimsey, Peter, Lord (izdomāts tēls)
 150 ## \$a Collins, Mr. (izdomāts tēls)
 150 ## \$a Dūlītls, doktors (izdomāts tēls)

b. Tēli ar iesaukām. Ja tēla vārds ir iesauka, tad to ieraksta tieši šādā formā un tiešā vārdu secībā. Pievieno kvalifikatoru iekavās (**izdomāts tēls**). *Piemēri:*

150 ## \$a Operator 5 (izdomāts tēls)
 150 ## \$a Little Orphan Annie (izdomāts tēls)

c. Tēli ar tituliem vai raksturojošiem terminiem. Raksturojošus terminus, piem., inspektors, kapteinis, seržants, aprakstgalvā vai nu iekļauj vai arī neiekļauj, atkarībā no tā, kā šos terminus lietojis autors.

d. Tēli ar vienādiem vārdiem. Dažādiem tēliem ar vienādiem vārdiem kvalifikatorā iekļauj tēla radītāja vārdu, atdalot to no kvalifikatora pamatdaļas ar atstarpī, kolu un atstarpī. *Piemēri:*

150 ## \$a Yum Yum (izdomāts tēls : Braun)
 150 ## \$a Yum Yum (izdomāts tēls : Gilbert)

Ja tēla vārds ietver tikai priekšvārdu un nav cita atšķiroša termina, tad, lai nodrošinātu aprakstgalvas unikālumu, kvalifikatorā iekļauj tēla radītāja vārdu. *Piemēri:*

150 ## \$a Alfie (izdomāts tēls : Hughues)
 150 ## \$a Jim (izdomāts tēls : Cunliffe)

e. Viena tēla vārda dažādas formas, atkarībā no darba valodas. Ja tēla vārds darba tulkojumā atšķiras no vārda angļu valodā, vai arī citās kultūrās tradicionāli lieto citu šī vārda formu, tad aprakstgalvu veido angļu valodas formā, neņemot vērā darba valodu. *Piemēri:*

150 ## \$a Thomas the Tank Engine (izdomāts tēls)
 450 ## \$a Tomos y Tanc (izdomāts tēls)

 150 ## \$a Othello (izdomāts tēls)
 450 ## \$a Otello (izdomāts tēls)

A 1610 Izdomāti tēli

2. Norādes.

a. „Sk.” norādes. Katru tēla vārda formu, ar kuru tas varētu būt pazīstams, kā arī uzvārdu saturošo tēlu vārdu tiešās formas, pievieno kā 450. laukus. *Piemēri:*

150 ## \$a Shadow (izdomāts tēls)
450 ## \$a Cranston, Lamont (izdomāts tēls)
450 ## \$a Lamont, Cranston (izdomāts tēls)
450 ## \$a The Shadow (izdomāts tēls)

150 ## \$a Mārpla, Džeina (izdomāts tēls)
450 ## \$a Džeina Mārpla (izdomāts tēls)
450 ## \$a Mārpla, mis (izdomāts tēls)
450 ## \$a Mis Mārpla (izdomāts tēls)

150 ## \$a March, Jo (izdomāts tēls)
450 ## \$a Braer, Jo (izdomāts tēls)
450 ## \$a Jo Braer (izdomāts tēls)
450 ## \$a Jo March (izdomāts tēls)

b. *Plašākie termini.* Izdomātu tēlu vārdiem nepievieno plašākos terminus.

3. *Ģeogrāfiskais pakārtojums.* Izdomātu tēlu vārdus nepakārto ģeogrāfiski.

4. *Tēlu grupu nosaukumi.* Literāro tēlu grupu nosaukumu aprakstgalvas veido pēc tiem pašiem paraugiem, kā atsevišķu tēlu aprakstgalvas. Kā kvalifikatoru lieto terminu (**izdomāti tēli**). *Piemēri:*

150 ## \$a Hardy Boys (izdomāti tēli)
150 ## \$a Sartoris family (izdomāti tēli)

Pievieno 450. laukus ar citiem nosaukumiem, ar kādiem tēlu grupa pazīstama. *Piemērs:*

150 ## \$a Cartwright family (izdomāti tēli)
450 ## \$a Cartwright clan (izdomāti tēli)
450 ## \$a Cartwrights (izdomāti tēli)

Atsevišķiem tēliem, tai skaitā precētiem pāriem, kuri daiļdarbā attēloti kopā, neveido tēlu grupas aprakstgalvu. Tos veido kā atsevišķu tēlu aprakstgalvas. *Piemērs:*

150 ## \$a North, Jerry (izdomāts tēls)
150 ## \$a North, Pam (izdomāts tēls)

[*nevis* 150 ## \$a North, Mr. and Mrs. (izdomāti tēli)]

5. *Aprakstgalvu piešķiršana.*

a. Literārie teksti. Izdomāta tēla aprakstgalvu piešķir literāro darbu krājumiem, kuru galvenais varonis ir šis tēls. Lieto attiecīgās apakšsadaļas —**Daiļliteratūra**, —**Drāma**, —**Dzeja** vai —**Literārie krājumi**.

Atsevišķām lugām vai dzejoļiem aprakstgalvu piešķir tikai tad, ja autors tēlu ir aizguvis no cita autora vai avota un to izmantojis jauna darba radīšanai. Aprakstgalvu nepiešķir darbiem, kas ir tikai adaptēti cita autora darbi.

KB prakse:

Literāram tēlam atsevišķā daiļdarbā aprakstgalvu nepiešķir, izņemot ierakstus, kas katalogizēti atbilstoši īpašiem noteikumiem par paplašinātu pieeju daiļdarbiem (sk. A 1790).

b. Darbi par kādu noteiktu tēlu. Vispārīga rakstura darbiem par kādu literāro tēlu piešķir aprakstgalvu bez tālāka pakārtojuma.

Noteiktas mākslas, literatūras u. tml. jomas darbiem aprakstgalvas papildina ar vārdkopām, piemēram, ... **mākslā**, ... **literatūrā**, ... **plašsaziņas līdzekļos**.

Izņēmums: Vārdkopu ... **literatūrā** nelieto literārajiem tēliem. Vārdkopu ... **literatūrā** lieto tikai tēliem, kas aizgūti no citiem mākslu veidiem, piemēram, **Snūpijs (izdomāts tēls) literatūrā**.

Darbiem par literāru tēlu atsevišķa rakstnieka daiļradē, piešķir arī šādu aprakstgalvu [**autora personvārds**]—**Tēli**—[**tēla nosaukums**] (salīdzināt ar A 1110).

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas vadlīnijas brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Finances**, —**Asignējumi un izdevumi** un radniecīgu apakšiedaļu lietošanā.

1. —Finances. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Finances** lieto aiz atsevišķu nevalstisku institūciju, tai skaitā atsevišķu kristietības konfesiju nosaukumiem, un aiz ražošanas, pakalpojumu, tehnisko procesu u. tml. veidu nosaukumiem, darbiem par šo organizāciju vai darbības jomu finansiālo vadību vai stāvokli.

Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Finances** lieto aiz valsts institūciju aprakstgalvām tikai darbiem par šo institūciju darbību neasignēto fondu pārvaldīšanā.

Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Finances** lieto aiz atsevišķu karu aprakstgalvām, un tālāk pakārto ģeogrāfiski, ja kara aprakstgalva veidota ar tā nosaukumu, piemēram, **Otrais pasaules karš, 1935-1945—Finances—Francija.**

Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Finances** lieto aiz etnisko grupu aprakstgalvām darbiem par šo grupu finansiālo darbību, ja grupa aplūkota kā organizēta grupa, piemēram, **Ziemeļamerikas indiāņi—Finances.**

2. —Asignējumi un izdevumi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Asignējumi un izdevumi** lieto aiz valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem, kā arī aiz atsevišķu valdības institūciju nosaukumiem, darbiem par valsts naudas izmaksām noteiktiem mērķiem ar valsts vai tās aģentūru pilnvarotu starpniecību. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Government spending in Scotland.

651 #0 \$a Skotija (Lielbritānija) \$x Asignējumi un izdevumi.

650 #0 \$a Valsts izdevumu politika \$z Lielbritānija \$z Skotija.

Darbiem, kuros iztīrāti vienas, divu vai trīs atsevišķu valdības aģentūru asignējumi, piešķir atsevišķas aģentūras vai aģentūru aprakstgalvu(-as), ar apakšiedaļu —**Asignējumi un izdevumi**, nevis plašāku aprakstgalvu [*vieta*]**—Asignējumi un izdevumi.**

Darbiem par Amerikas Savienoto Valstu atsevišķiem vispārīga rakstura asignējumu sarakstiem, aprakstgalvu **Amerikas Savienotās Valstis—Asignējumi un izdevumi** papildina ar fiskālā gada, kurā piešķirts asignējums, datējumu, piemēram, **Amerikas Savienotās Valstis—Asignējumi un izdevumi, 1944.**

3. —Grāmatvedība. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Grāmatvedība** lieto aiz atsevišķu institūciju nosaukumiem un aiz tematiskajām aprakstgalvām darbiem par šo institūciju vai darbības jomu biznesa un finanšu darījumu klasificēšanas, reģistrēšanas un apkopošanas metodēm.

Darbiem, kas satur organizācijas vai kāda rūpniecības, pakalpojumu u. tml. veida nozares finansiālā stāvokļa pārskatu vai bilanci, lieto apakšiedaļu —**Finances.**

A 1624 Finances

4. —*Audits*. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Audits** lieto aiz atsevišķu institūciju nosaukumiem un tematiskajām aprakstgalvām, darbiem par dokumentu vai darbības pārbaudi, kuras mērķis ir noteikt atbilstību pieņemtajiem kritērijiem vai radīt pamatu neatkarīgam novērtējumam. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Single Audit Act of 1984.

- 650 #0 \$a Finances, valsts \$x Audits \$x Tiesības un likumdošana \$z Amerikas Savienotās Valstis.
- 650 #0 \$a Valsts dotācijas vietējām varas institūcijām \$x Audits \$x Tiesības un likumdošana \$z Amerikas Savienotās Valstis.

5. —*Finances, personiskās*. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Finances, personiskās** lieto aiz atsevišķu personu, personu grupu un etnisko grupu nosaukumiem, darbiem par atsevišķu indivīdu vai grupas locekļu personisko finansiālās darbības vadību vai stāvokli. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Džordžs Vašingtons un viņa nauda.

- 600 10 \$a Washington, George, \$d 1732-1799 \$x Finances, personiskās.
- 650 #0 \$a Finances, personiskās \$z Amerikas Savienotās Valstis.

Darba nosaukums: The smart woman's guide to spending, saving and managing money.

- 650 #0 \$a Sievietes \$x Finances, personiskās.

PAMATOJUMS: Termins *folkloras* attiecas uz tiem kultūras aspektiem, kas apgūti mutiski — atdarinot vai novērojot, ieskaitot arī tradicionālos ticējumus, naraītvus (pasakas, leģendas, sakāmvārdus u. tml.), tautas medicīnu un citus izteiksmīgus izpildījuma un komunikācijas aspektus, kas ietilpst mutvārdu tradīcijās. Apakšiedaļa — **Sociālā dzīve un paražas** salīdzinoši ir plašāka un ietver ne tikai folkloru, bet arī manieres, paražas, ceremonijas, tautas tradīcijas u. tml.

Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvu kopu piešķiršanai folkloras darbiem. Kad vien iespējams, izceļ šādus tematus: (a) etniskā, nacionālā vai nodarbināto grupa, kas radījusi folkloras darbus un/vai folkloras izcelsmes vieta; (b) folkloras tēma; (c) folkloras izteiksme un žanrs.

Šie noteikumi pamatā attiecas uz folkloru kopumā. Ja pastāv īpaši noteikumi folkloras apakšnozarēm, kas ir pretrunā ar šeit sniegtajiem noteikumiem, priekšroka ir konkrētās apakšnozares noteikumiem. Piemēram, pretrunu gadījumā tautas mūzikai piemērojami A 1917. nodaļā sniegtie norādījumi; tautas literatūras žanriem, piemēram, tautasdziesmām — literatūras darbiem domātie standartnoteikumi A 1780-1800.

Jāatzīmē, ka noteikta žanra aprakstgalvas, piemēram, **Folkloras**, **Tautas drāma**, **Tautasdziesmas** u. tml. tiek uzskatītas par literārā žanra aprakstgalvām, kamēr citas, piemēram, **Tautas pasakas**, tiek uzskatītas par folkloras aprakstgalvām. Literāro žanru aprakstgalvas var kvalificēt tikai ar šīm aprakstgalvu veidam atbilstošiem (parasti valodas) apzīmētājiem pat tad, ja tās piešķirtas folkloras darbiem. Un otrādi, — folkloras aprakstgalvas var kvalificēt tikai ar etnisko grupu apzīmētājiem pat tad, ja tās piešķirtas literāriem darbiem.

Folkloras klasifikāciju sk. F 590.

1. Aprakstgalvu piešķiršana.

a. Vispārīgais noteikums. Folkloras darbiem piešķir šādu atbilstošu aprakstgalvu veidu kombināciju:

650 #0 \$a [etniskā, nacionālā vai nodarbināto grupa]
\$z [vieta] \$x Folkloras.
650 #0 \$a [tēma] \$x Folkloras.
650 #0 \$a [aprakstgalva(-s) noteiktam folkloras
žanram(-iem)] \$z [vieta].
650 #0 \$a Folkloras \$z [vieta]
651 #0 \$a [vieta] \$x Sociālā dzīve un paražas.
650 #0 \$a [citi atbilstoši temati]

Piezīme: —**Folkloras** ir brīvi pievienojamā apakšiedaļa.

b. Īpašie noteikumi.

(1) **Krājumi.** Ja iespējams, folkloras tekstu krājumam piešķir iepriekš uzskaitītās pirmās trīs aprakstgalvu kategorijas. Atbilstoši darbam piešķir arī citas aprakstgalvas.

(2) **Darbi par folkloru.** Pirmās trīs aprakstgalvu kategorijas piešķir darbiem par noteiktu žanru, žanra aprakstgalvu tālāk pakārtojot ar apakšiedaļu —**Vēsture un kritika** (vai vēl konkrētākām apakšiedaļām, piemēram, —**Tēmas, motīvi** vai —**Klasifikācija**).

Darbiem, kuriem nevar piešķirt vienīgi žanra aprakstgalvu, trešās kategorijas vietā piešķir ceturtnās un piektās kategorijas aprakstgalvas. Apakšiedaļu —**Vēsture un kritika** aiz šīm aprakstgalvām nelieto.

2. Aprakstgalvu kategoriju izskaidrošana.

a. Etniskā, nacionālā vai nodarbināto grupa.

(1) **Vispārīgie noteikumi.** Kad vien iespējams, piešķir šāda veida aprakstgalvu: [**etniskā, nacionālā vai nodarbināto grupa**]—[**vieta, ja nepieciešams**]—**Folklorā**. Piemēri:

650 #0 \$a Afroamerikāņi \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Luiziānas štats \$x Folklorā.
650 #0 \$a Ebreji \$x Folklorā.
650 #0 \$a Itālieši \$z Austrija \$x Folklorā.
650 #0 \$a Skursteņslauķi \$z Nīderlande \$x Folklorā.

Šāda veida aprakstgalvas nepiešķir savā valstī dzīvojošām atsevišķām tautībām. Tā vietā lieto aprakstgalvu **Folklorā**—[**vieta**] vai atsevišķa žanra aprakstgalvas ar vietas apakšiedaļu, piemēram, **Folklorā**—**Itālija** [nevis **Itālieši**—**Folklorā**].

(2) **Amerikas indiāņi.** Amerikas indiāņu grupai piešķir konkrētās cilts aprakstgalvu, ja tāda pastāv, vai lielākās grupas aprakstgalvu, ja darbs nav tikai par noteiktu cilti. Piemēri:

650 #0 \$a Krī indiāņi \$x Folklorā.
650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$z Kanāda
\$x Folklorā.

Iepriekšējā prakse, kad darbiem par noteiktām ciltīm piešķīra gan cilts, gan lielākas grupas aprakstgalvas, ir pārtraukta.

Apakšiedaļas —**Leģendas** lietošana aiz indiāņu grupu aprakstgalvām tika pārtraukta 1994. gadā.

(3) **Nodarbināto grupas.** Ja katalogizējamā darbā apskatīta kādas noteiktas aroda grupas folklorā etniskās grupas ietvaros, aprakstgalvas piešķir abām grupām. Piemērs:

650 #0 \$a Audēji \$z Maroka \$x Folklorā.
650 #0 \$a Berberi \$z Maroka \$x Folklorā.

(4) **Vienas etniskās grupas ietekme uz citas grupas folkloru.** Vienas etniskās grupas ietekmi uz citas grupas folkloru attēlo, veidojot un piešķirot tipveida aprakstgalvas: [**etniskā grupa**]—**Folklorā**—[...] ietekme, piemēram, **Somugri**—**Folklorā**—**Slāvu ietekme**.

b. **Īpašas tēmas folklorā.** Ja darbā apskatīts īpašs temats, to apzīmē ar brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Folklorā** aiz temata. Piemēri:

650 #0 \$a Zvaigznes \$x Folklorā.
650 #0 \$a Ķirzakas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Luiziānas štats \$x Folklorā.

Apakšiedaļu — **Folklorā** nelieto aiz folklorai raksturīgiem tematiem, piemēram, **Launā acs, Spoki, Nāras**.

Jāatšķir apakšiedaļas — **Folklorā** lietošana aiz tematiem no apakšiedaļas — **Leģendas** lietošanu aiz tematiem. Pēdējo lieto aiz dažiem reliģiska rakstura tematiem, piemēram, **Grāls—Leģendas**, bet tikai saistībā ar publicētajiem viduslaiku bruņinieku romāniem un leģendām. Visos pārējos gadījumos apakšiedaļu — **Folklorā** lieto gan folkloras tekstiem, gan to kritikai.

Apakšiedaļas — **Leģendas un stāsti** lietošana aiz dzīvnieku veidu aprakstgalvām ir pārtraukta (sk. A 1720).

c. Konkrētu folkloras žanru aprakstgalvas. Turpmāk sniegts tipisku folkloras žanru aprakstgalvu saraksts, kārtots atbilstoši aprakstgalvu kategorijām:

<i>Folklorā (Vispārīgi)</i>	<i>Mūzika</i>	<i>Literatūra</i>
Brīnumu pasakas	Balādes	Fabulas
Leģendas	Tautas mūzika	Folklorā
Tautas pasakas	Tautasdziesmas	Mīklas
		Sakāmvārdi
		Skaitāmpantiņi
		Tautas drāma
		Tautasdziesmas

(1) Vispārīgie noteikumi. Viena žanra folkloras tekstu krājumam, piešķir atbilstošu žanra aprakstgalvu, pakārtojot to ģeogrāfiski, ja nepieciešams. Sk. Pamatojumu un noteikumus turpmākajā tekstā.

Kritiska satura darbiem žanra aprakstgalvu vai žanra aprakstgalvu ar ģeogrāfisko apakšiedaļu pakārto ar —**Vēsture un kritika**, piemēram, **Teikas—Amerikas Savienotās Valstis—Arizonas štats—Vēsture un kritika**.

Literāro žanru aprakstgalvas, t. i., aprakstgalvas no trešās slejas, kvalificē ar valodu vai tautību atbilstoši parastajai literatūras žanru aprakstgalvu praksei. Tulkojumiem šīs literārā žanra aprakstgalvas pakārto ar atbilstošām tulkojumu apakšiedaļām, piemēram, —**Tulkojumi** vai **Tulkojumi [...] valodā** (salīdzināt ar A 2220).

Pirmās ailes aprakstgalvas nekvalificē ar valodu vai tautību. Īpašos noteikumus par mūzikas žanra aprakstgalvu kvalificēšanu un apakšiedaļas —**Teksti** lietošanu sk. A 1917. Tulkojuma apakšiedaļas nelieto aiz pirmās un otrās ailes aprakstgalvām.

Vadlīnijas par noteikta žanra aprakstgalvām sk. turpmākajā tekstā.

(2) Brīnumu pasakas. Šo aprakstgalvu piešķir krājumiem, kas sastāv no tradicionāliem naratīviem, kuri parasti saistīti ar pārdabiskām būtnēm (piemēram, fejām, milžiem, pūķiem) vai pārdabiskiem notikumiem, un kuri bieži vien ir radīti bērnu izklaidēšanai. Šaubu gadījumā labāk piešķirt aprakstgalvu **Tautas pasakas**, kas attēlo vispārīgāku terminu nekā **Brīnumu pasakas**.

(3) **Folklorā.** Šo aprakstgalvu piešķir krājumiem, kas ietver trīs vai vairākus folkloras žanrus. Divu žanru krājumiem piešķir katram žanram atbilstošu aprakstgalvu.

(4) **Leģendas.** Šo aprakstgalvu piešķir krājumiem, kas satur tradicionālos naratīvus, kurus to stāstītāji parasti uzskata par patiesiem. Tie var būt reliģiska rakstura naratīvi (piemēram, kas saistīti ar svēto vai mocekļu dzīvi, reliģiskiem objektiem vai būtnēm), naratīvi par pārdabiskām būtnēm (piemēram, vampīriem, vilkačiem vai spokiem), atsevišķiem indivīdiem (piemēram, tautas varoņiem), vai noteiktām vietām (piemēram, par vietvārdu rašanos vai tautas pagātni).

Leģendām, kas saistītas ar vēsturiskām personām, par kurām zināms, ka tās ir eksistējušas, piešķir šāda veida aprakstgalvas: [*personvārds*]—**Leģendas**, piemēram, **Crockett, Davy, 1786-1836—Leģendas**.

Tekstiem par leģendāriem tēliem lieto šāda veida aprakstgalvas: [*tēla vārds*] (**leģendārs tēls**)—**Leģendas**, piemēram, **Pecos Bill (leģendārs tēls)—Leģendas**.

Viduslaiku leģendām par reliģiskiem objektiem, piešķir tematiskās aprakstgalvas ar apakšiedaļu —**Leģendas**, piemēram, **Grāls—Leģendas** (sk. 2. sadaļu).

Lai apzīmētu atsevišķu reliģiju leģendas, aprakstgalvu **Leģendas** kvalificē ar reliģiju nosaukumiem piemēram, **Leģendas, kristiešu; Leģendas, budistu**.

Amerikas indiāņu grupu leģendām aiz atsevišķu cilšu un lielāku grupu nosaukumu aprakstgalvām lieto apakšiedaļu —**Folklorā**. Apakšiedaļas —**Leģendas** lietošana aiz indiāņu grupu aprakstgalvām tika pārtraukta 1994. gadā. Piešķir papildu aprakstgalvu **Leģendas—[vieta]**.

Aprakstgalvu **Leģendas** vai formas apakšiedaļu —**Leģendas** pakārto ar apakšiedaļu —**Vēsture un kritika**, darbiem par šo žanru.

(5) **Tautas pasakas.** Šo aprakstgalvu piešķir tradicionālo naratīvu krājumiem, kuru lielākā daļa ir izdomāti, un kurus pamatā izmantoja izklāides nolūkiem, piemēram, **Tautas pasakas—Amerikas Savienotās Valstis—Nebraskas štats**.

Darbiem, kas ir viena veida tautas pasaku krājumi, piešķir tipveida aprakstgalvu: [*tautas pasakas nosaukums*] (**tautas pasaka**), piemēram, **Dragon slayer (tautas pasaka)**. Darbiem, kas iztīrā šo teikumu veidu, lieto apakšiedaļu —**Vēsture un kritika**.

Amerikas indiāņu grupu teikām aiz atsevišķu cilšu un lielāko grupu aprakstgalvām lieto apakšiedaļu —**Folklorā**. Piešķir papildu aprakstgalvu **Tautas pasakas—[vieta]**.

d. Folklorā. Šo aprakstgalvu piešķir ar atbilstošu ģeogrāfisko apakšiedaļu, ja nepieciešams, darbiem par folkloru kopumā vai par folkloru kā disciplīnu.

Šo aprakstgalvu nepiešķir darbiem, kuros apskatīts tikai viens vai vairāki noteikti folkloras žanri. Tā vietā piešķir konkrētā žanra aprakstgalvu ar apakšiedaļu —**Vēsture un kritika** vai aprakstgalvu **Folklorā** ar apakšiedaļu —**Vēsture un kritika**, kā aprakstīts 3. sadaļā.

Ja aprakstgalvu pakārto ģeogrāfiski, papildus piešķir tipveida aprakstgalvu [*vieta*]—**Sociālā dzīve un paražas**.

Gadījumā, ja valstī bez pamatnācijas ir vēl kādas nacionālās grupas, (bet ne amerikāņu etniskās grupas), piešķir folkloras aprakstgalvu, lai norādītu nacionālās grupas rašanās vietu, kā arī aprakstgalvu, lai norādītu šīs grupas pašreizējo atrašanās vietu. *Piemērs:*

650 #0 \$a Vācieši \$z Rumānija \$x Folklorā.
 650 #0 \$a Folklorā \$z Rumānija.
 650 #0 \$a Folklorā \$z Vācija.

e. Citi temati. Ja nepieciešams, piešķir citas aprakstgalvas. *Piemēri:*

650 #0 \$a Tautas medicīna.
 650 #0 \$a Literatūra un folklorā.
 650 #0 \$a Tautas zobārstniecība.
 650 #0 \$a Psihoanalīze un folklorā.
 650 #0 \$a Mutvārdu tradīcijas.
 650 #0 \$a Folklorā un vēsture.
 650 #0 \$a Stāstīšana.

3. Piemēri.

Piezīme: Darbu nosaukumi turpmākajos piemēros ir doti tikai tādēļ, lai demonstrētu priekšmetu piešķiršanas principus, bet tie nav reālu darbu nosaukumi. Priekšmeta aprakstgalvas ir uzskaitītas 1. a sadaļas kategoriju secībā. Šo aprakstgalvu piešķiršanas patiesā kārtība nosakāma pēc A 80 aprakstītajiem principiem.

Darba nosaukums: Amerikas tautas pasaku klasifikācija.

650 #0 \$a Tautas pasakas \$z Amerikas Savienotās Valstis
 \$v Klasifikācija.

Darba nosaukums: Tunisijas podnieku folklorā.

650 #0 \$a Podnieki \$z Tunisija \$x Folklorā.
 650 #0 \$a Folklorā \$z Tunisija.
 651 #0 \$a Tunisija \$x Sociālā dzīve un paražas.

Darba nosaukums: Legends collected among the preliterate peoples of Nigeria.

650 #0 \$a Leģendas \$z Nigērija.

Darba nosaukums: Skotu tautas pasakas un leģendas.

650 #0 \$a Tautas pasakas \$z Lielbritānija \$z Skotija.
 650 #0 \$a Leģendas \$z Lielbritānija \$z Skotija.

A 1627 Folklorā

Darba nosaukums: Meksikāņu izcelsmes amerikāņu tautas medicīnas tradīcijas Teksasā.

- 650 #0 \$a Meksikāņu izcelsmes amerikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Teksasas štats \$x Folklorā.
- 650 #0 \$a Meksikāņu izcelsmes amerikāņi \$z Medicīna \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Teksasas štats.
- 650 #0 \$a Tautas medicīna \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Teksasas štats.
- 651 #0 \$a Teksasas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Sociālā dzīve un paražas.

Darba nosaukums: Analysis of legends told by Italians in Austria.

- 650 #0 \$a Itālieši \$z Austrija \$x Folklorā.
- 650 #0 \$a Leģendas \$z Itālija \$x Vēsture un kritika.
- 650 #0 \$a Leģendas \$z Austrija \$x Vēsture un kritika.

Darba nosaukums: Bachama stories and storytelling.

- 650 #0 \$a Bachama (Āfrikas tauta) \$x Folklorā.
- 650 #0 \$a Tautas pasakas \$z Nigērija
- 650 #0 \$a Stāstīšana \$z Nigērija.

Darba nosaukums: Ebreju folklorā Ukrainā.

- 650 #0 \$a Ebreji \$z Ukraina \$x Folklorā.
- 650 #0 \$a Folklorā \$z Ukraina.
- 651 #0 \$a Ukraina \$x Sociālā dzīve un paražas.

Darba nosaukums: Navaho dzīvnieku teikas, tulkotas angļu valodā.

- 650 #0 \$a Navaho indiāņi \$v Folklorā.
- 650 #0 \$a Dzīvnieki \$v Folklorā.
- 650 #0 \$a Tautas pasakas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Rietumi.

Darba nosaukums: Navaho leģendu analīze.

- 650 #0 \$a Navaho indiāņi \$x Folklorā.
- 650 #0 \$a Leģendas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Rietumi \$x Vēsture un kritika.

Darba nosaukums: About Afro-American tales in Gullah from Georgia.

- 650 #0 \$a Afroamerikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Džordžijas štats \$x Folklorā.
- 650 #0 \$a Tautas pasakas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Džordžijas štats \$x Vēsture un kritika.
- 650 #0 \$a Jūras salu kreolu dialekts.

Darba nosaukums: Marokas berberu audēju folklorā.

- 650 #0 \$a Berberi \$z Maroka \$x Folklorā.
- 650 #0 \$a Audēji \$z Maroka \$x Folklorā.
- 650 #0 \$a Folklorā \$z Maroka.
- 651 #0 \$a Maroka \$x Sociālā dzīve un paražas.

Darba nosaukums: Iban tales, legends, proverbs collected in Sarawak.

- 650 #0 \$a Ibani (Borneo tauta) \$v Folklorā.
- 650 #0 \$a Folklorā, ibanu \$z Malaizija \$z Saravaka.

Darba nosaukums: A collection of tales, songs and poems obtained among the Tuaregs and translated into English.

- 650 #0 \$a Tuaregi \$v Folklorā.
- 650 #0 \$a Folklorā, tuaregu \$v Tulkojumi angļu valodā.

Darba nosaukums: The folklore of garlic among Italian Americans in Massachusetts.

- 650 #0 \$a Itāliešu izcelsmes amerikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Masačūsetsas štats \$x Folklorā.
- 650 #0 \$a Ķiploki \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Masačūsetsas štats \$x Folklorā.
- 650 #0 \$a Folklorā \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Masačūsetsas štats.
- 651 #0 \$a Masačūsetsas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Sociālā dzīve un paražas.

PAMATOJUMS: Prognozes ir paredzējumi un pieņēmumi par nākotnē gaidāmo situāciju, tendencēm vai notikumiem. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvas **Prognozēšana**, apakšsadaļas —**Prognozēšana**, tipveida aprakstgalvas [...] **gadsimts**—**Prognozes** un atsevišķu prognožu veidu vārdkopu aprakstgalvu piešķiršanai.

1. Vispārīgais noteikums. Aprakstgalvu **Prognozēšana** piešķir vispārīgiem darbiem par nākotnes situācijas, tendenču vai notikumu prognozēšanu vai aprēķināšanu, ieskaitot darbus, kas satur plaša spektra nākotnes paredzējumus, kuriem nevar piešķirt konkrētākas aprakstgalvas. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Vai nākotni var paredzēt?

650 #0 \$a Prognozēšana.

2. Metodoloģija. Brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Metodoloģija** lieto aiz aprakstgalvas **Prognozēšana** vai aiz noteiktu veidu prognozēšanas aprakstgalvām, darbiem, kas iztirzā situācijas, tendenču, notikumu u. tml. prognozēšanas vai aprēķināšanas metodes. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Futuroloģijas metodes.

650 #0 \$a Prognozēšana \$x Metodoloģija.

3. Īpaši noteikumi. Brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Prognozēšana** lieto aiz valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem un aiz tematiskām aprakstgalvām, darbiem, kas ietver prognozes vai aprēķinus par nākotnes apstākļiem vai notikumiem šajās vietās, vai saistībā ar šiem tematiem. *Piemēri:*

650 #0 \$a Lauksaimniecība \$x Prognozēšana.

650 #0 \$a Celtniecības industrija \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Mičiganas štats \$x Prognozēšana.

651 #0 \$a Lielbritānija \$x Prognozēšana.

650 #0 \$a Slimnīcas aprūpe \$x Prognozēšana.

Daudziem specifiskiem prognozēšanas veidiem ir izveidotas vārdkopu aprakstgalvas, piemēram, **Uzņēmējdarbības prognozēšana**, **Dzīvokļu saimniecības prognozēšana**, **Ekonomiskā prognozēšana**, **Laikapstākļu prognozēšana** u. tml. Ieteicams lietot šīs aprakstgalvas, nevis brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Prognozēšana** aiz tematiem. Tomēr jaunas šāda veida vārdkopu aprakstgalvas neveido, izņemot situācijas, kad attiecīgajam tematam nepastāv aprakstgalva un tai nevar pakārtot brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Prognozēšana**.

4. Gadsimti. Tipveida aprakstgalvu [...] **gadsimts**—**Prognozes** veido redakcionāli, darbiem, kuros prognozēta situācija, tendences, notikumi u. tml. gadsimta laikā, piemēram, **Divdesmit otrais gadsimts**—**Prognozes**.

Šīs aprakstgalvas piešķir tikai darbiem, kuros iztirzātas prognozes vai aprēķini saistībā ar attiecīgo gadsimtu vai vismaz lielāko tā daļu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: 21. gs. mode.

650 #0 \$a Mode \$x Prognozēšana.

650 #0 \$a Divdesmit pirmais gadsimts \$v Prognozes.

A 1628 Prognozēšana

Tāda veida aprakstgalvas, kā [...] **gadsimts—Prognozes** nepiešķir darbiem par attīstības plāniem vai prognozēm īsam laika periodam tuvākā nākotnē. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Florida citrus fruit production trends, 1988-1995.

650 #0 \$a Citrusaugļu ražošana \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Floridas štats \$x Prognozēšana.

[nevis 650 #0 \$a Divdesmitais gadsimts \$v Prognozes.]

5. Aprakstgalvu piešķiršana. Darbiem par prognozēšanu piešķir darbā apskatītā prognozēšanas veida aprakstgalvu, kā arī, ja nepieciešams, papildu aprakstgalvas, lai izceltu svarīgākos darbā skartos tematus. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Methods of forecasting development processes of the technological revolution.

650 #0 \$a Tehnoloģiju prognozēšana \$x Metodoloģija.

Darba nosaukums: Immigration : the flow of legal immigration to the United States.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Emigrācija un
imigrācija \$x Prognozēšana \$v Statistika.

650 #0 \$a Bēgļi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$x Prognozēšana \$v Statistika.

Darba nosaukums: New prospects for medicine.

650 #0 \$a Medicīna \$x Prognozēšana.

650 #0 \$a Medicīna \$x Pētniecība.

Darba nosaukums: Christianity 2101 A.D. and beyond.

650 #0 \$a Kristietība \$x Prognozēšana.

650 #0 \$a Divdesmit otrais gadsimts \$v Prognozes.

Darba nosaukums: Vulkānu darbības prognozēšana.

650 #0 \$a Vulkāniskās aktivitātes prognozēšana.

Darba nosaukums: The future of South Africa : a survey among leaders.

651 #0 \$a Dienvidāfrikas Republika \$x Politika un pārvalde
\$y 1978-1989 \$x Sabiedriskā doma.

651 #0 \$a Dienvidāfrikas Republika \$x Ekonomiskais
stāvoklis \$y 1961-1991 \$x Sabiedriskā doma.

651 #0 \$a Dienvidāfrikas Republika \$x Sociālais stāvoklis
\$y 1961-1994 \$x Sabiedriskā doma.

650 #0 \$a Elite (sociālās zinātnes) \$z Dienvidāfrikas
Republika \$x Attieksme.

650 #0 \$a Sabiedriskā doma \$z Dienvidāfrikas Republika.

651 #0 \$a Dienvidāfrikas Republika \$x Prognozēšana.

Darba nosaukums: Globālie izaicinājumi nākošajā gadsimtā.

650 #0 \$a Sociālā prognozēšana

650 #0 \$a Ekonomiskā prognozēšana.

650 #0 \$a Divdesmit pirmais gadsimts \$v Prognozes.

Darba nosaukums: Local flood warning and response system.

650 #0 \$a Plūdu prognozēšana \$z Amerikas Savienotās Valstis.

650 #0 \$a Dabas katastrofu brīdinājuma sistēmas \$z Amerikas Savienotās Valstis.

Darba nosaukums: Early election projection: the Iowa experience.

650 #0 \$a Vēlēšanu rezultātu prognozēšana \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Aiovas štats.

650 #0 \$a Televīzija politikā \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Aiovas štats.

650 #0 \$a Vēlēšanas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Aiovas štats.

PAMATOJUMS: Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Starptautiskās attiecības** lieto aiz valstu (vai reģionu, kas sastāv no vienas vai divām valstīm) nosaukumiem, darbiem par diplomātiskajām attiecībām starp šīm valstīm un citām suverēnām valstīm. (Termini **valsts** un **valstis** tādā nozīmē, kā tie lietoti šajā noteikumu nodaļā, ietver šādas entītijas: kolonijas, protektorātus, un citas pirmā līmeņa politiskās vienības, kuras spēj uzturēt diplomātiskas attiecības vai arī kādā savas pastāvēšanas laikposmā funkcionējušas kā autonomas valstis, piemēram, Sicīlija). Šo apakšiedaļu nelieto aiz administratīvo vienību, kas zemākas par pirmo politisko līmeni, nosaukumiem, jo tās neuztur starptautiskās attiecības un nekad nav bijušas suverēnas valstis. Darbiem par vispārējām attiecībām vai militārām attiecībām lieto apakšiedaļas —**Attiecības** un —**Militārās attiecības**. Norādījumus par šo apakšiedaļu lietošanu sk. A 1996. Darbu klasifikāciju par starptautiskām attiecībām sk. F 592.

1. Diplomātiskās attiecības starp vienu reģionu vai valsti un citiem reģioniem vai valstīm kopumā. Aprakstgalvu [**reģions vai valsts**]—**Starptautiskās attiecības** piešķir, tālāk nepakārtojot ģeogrāfiski, darbiem par reģiona vai valsts diplomātiskām attiecībām ar trim vai vairākiem reģioniem vai valstīm kopumā.

Šāda veida aprakstgalvas tālāk var pakārtot ar laikposma apakšiedaļām, ja tādas ir izveidotas. Apakšiedaļu —**Vēsture** neiestarpina starp —**Starptautiskās attiecības** un attiecīgā laika perioda apakšiedaļu.

Aprakstgalva [**vieta**]—**Starptautiskās attiecības** jāatšķir no aprakstgalvas [**vieta**]—**Attiecības**—**Ārvalstis**. Atbilstoši A 1996 norādījumiem pēdējo piešķir tikai darbiem par vienas valsts attiecībām ar trim vai vairākām valstīm kopumā.

2. Diplomātiskās attiecības starp diviem reģioniem vai valstīm. Apakšiedaļu —**Starptautiskās attiecības** tālāk pakārto ģeogrāfiski, darbiem par diplomātiskām attiecībām starp diviem reģioniem vai valstīm. Veido papildu priekšmeta ierakstu valstij, kura aprakstgalvā nav sākuma pozīcijā. *Piemērs:*

651 #0 \$a Lielbritānija \$x Starptautiskās attiecības
\$z Argentīna.
651 #0 \$a Argentīna \$x Starptautiskās attiecības
\$z Lielbritānija.

Šāda veida aprakstgalvas tālāk nepakārto ar laika periodu apakšiedaļām. Ja nepieciešams, piešķir papildu aprakstgalvas, lai izceltu konkrēto laika periodu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Austrija un Padomju Savienība, 1918-1935.

651 #0 \$a Austrija \$x Starptautiskās attiecības
\$z Padomju Savienība.
651 #0 \$a Padomju Savienība \$x Starptautiskās attiecības
\$z Austrija.
651 #0 \$a Austrija \$x Starptautiskās attiecības
\$y 1918-1938.
651 #0 \$a Padomju Savienība \$x Starptautiskās attiecības
\$y 1917-1945.

A 1629 Starptautiskās attiecības

3. *Diplomātiskās attiecības starp reģionu vai valsti un Katoļu baznīcu.* Aprakstgalvu **Katoļu baznīca—Starptautiskās attiecības** piešķir darbiem par katoļu baznīcas diplomātiskajām attiecībām kopumā, t. i., par tās diplomātiskajām attiecībām ar trim vai vairākām valstīm vai reģioniem. Aprakstgalvu **Katoļu baznīca—Starptautiskās attiecības** (*var pakārtot ģeogr.*) piešķir darbiem par baznīcas attiecībām ar noteiktu reģionu vai valsti. Ja šo aprakstgalvu piešķir pakārtotu ģeogrāfiski, tad jāpiešķir papildu aprakstgalva [*vieta*]**—Starptautiskās attiecības—Katoļu baznīca.** *Piemēri:*

Darba nosaukums: The Holy See and the international order.

- 610 20 \$a Katoļu baznīca \$x Starptautiskās attiecības.
- 650 #0 \$a Pāvesta vara (starptautiskās tiesības)
- 650 #0 \$a Pāvesti \$x Laicīgā vara.

Darba nosaukums: Austria and the papacy in the age of Metternich.

- 610 20 \$a Katoļu baznīca \$x Starptautiskās attiecības \$z Austrija.
- 651 #0 \$a Austrija \$x Starptautiskās attiecības \$x Katoļu baznīca.
- 610 20 \$a Katoļu baznīca \$z Austrija \$x Vēsture \$y 19. gs.
- 650 #0 \$a Baznīca un valsts \$z Austrija.
- 651 #0 \$a Austrija \$x Vēsture \$y 1792-1835.
- 600 10 \$a Matternich, Clemens Wenzel Lothar, \$c firsts, \$d 1773-1859.

Darba nosaukums: Anglo-Vatican relations, 1914-1939.

- 610 20 \$a Katoļu baznīca \$x Starptautiskās attiecības \$z Lielbritānija.
- 651 #0 \$a Lielbritānija \$x Starptautiskās attiecības \$x Katoļu baznīca.
- 651 #0 \$a Lielbritānija \$x Starptautiskās attiecības \$y 1910-1936.
- 651 #0 \$a Lielbritānija \$x Starptautiskās attiecības \$y 1936-1945.
- 610 20 \$a Katoļu baznīca \$x Vēsture \$y 20. gs.

Aprakstgalvu **Vatikāns—Starptautiskās attiecības** nepiešķir, kā arī nepiešķir tipveida aprakstgalvu [*vieta*]**—Starptautiskās attiecības—Vatikāns.**

PAMATOJUMS: Ģeogrāfisko nosaukumu rādītājs ir ģeogrāfiska vārdnīca, kurā alfabētiskā secībā doti vietu nosaukumi ar atrašanās vietām un/vai koordinātēm. Bez tam, ieraksti dažkārt ietver arī izrunu un īsu vēsturisku informāciju. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvas un apakšiedaļas **Ģeogrāfisko nosaukumu rādītāji** piešķiršanai.

1. Vispārīgais noteikums. Aprakstgalvu **Ģeogrāfisko nosaukumu rādītāji** piešķir vispārēja rakstura ģeogrāfiskām vārdnīcām, kuru tematika nav saistīta ar atsevišķu vietu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Webster's New geographical dictionary.

650 #0 \$a Ģeogrāfisko nosaukumu rādītāji.

Apakšiedaļu —**Vārdnīcas** aiz aprakstgalvas **Ģeogrāfisko nosaukumu rādītāji** nelieto.

2. Saistībā ar vietu. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Ģeogrāfisko nosaukumu rādītāji** lieto aiz vietu nosaukumiem, šo vietu ģeogrāfiskajām vārdnīcām. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Survey gazetteer of the British Isles.

651 #0 \$a Britu salas \$v Ģeogrāfisko nosaukumu rādītāji.

Darba nosaukums: A gazetteer of New Hampshire, containing descriptions of all the counties, towns, and districts in the state.

651 #0 \$a Ņūhempšīras štats (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ģeogrāfisko nosaukumu rādītāji.

3. Citi. Aprakstgalvu **Ģeogrāfiskie nosaukumi** (var pakārtot *ģeogr.*) piešķir cita veida darbiem par vietu nosaukumiem, piemēram, darbiem par ģeogrāfisko nosaukumu rašanos un nozīmi, vai arī vietu nosaukumu sarakstiem, kas nav kārtoti alfabētiskā secībā. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Kalifornijas vietu nosaukumi: pašreizējo ģeogrāfisko nosaukumu izcelsme un etimoloģija.

650 #0 \$a Ģeogrāfiskie nosaukumi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Kalifornijas štats.

651 #0 \$a Kalifornijas štats (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Novadpētniecība.

Darba nosaukums: Ģeogrāfiskie nosaukumi senās Indijas uzrakstos.

650 #0 \$a Ģeogrāfiskie nosaukumi \$z Indija.

650 #0 \$a Uzraksti \$z Indija.

651 #0 \$a Indija \$x Vēsturiskā ģeogrāfija.

Aprakstgalvu **Ģeogrāfiskie nosaukumi** nepakārto ar apakšiedaļu —**Vārdnīcas**.

4. Kodēšana atbilstoši MARC 21. Ģeogrāfisko nosaukumu rādītājiem un ģeogrāfisko nosaukumu darbiem vārdnīcas formā lieto kodu **d**, **Vārdnīcas** 008/24-27. laukā (KB IBS 008. lauka izvēlnē **Saturs**).

PAMATOJUMS: Ģenealoģija ir dzimtu vēstures materiālu, pārskatu par dzimtas priekštečiem un tos dokumentējošo ierakstu, kā arī personu, dzimtu, grupu u. tml. izcelšanās izpēti. Šeit sniegtas vadlīnijas par ģenealoģijas materiālu, t. sk. atsevišķu dzimtu ģenealoģijas materiālu, katalogizēšanu. Noteikumus par dižciltīgu ģimeņu, dinastiju u. tml. aprakstgalvu izveidošanu sk. A 1574. Par novadpētniecības un ģenealoģijas avotu materiālu katalogizēšanu sk. A 1845. Par ģenealoģiska satura materiālu klasifikāciju sk. F 600.

1. Aprakstgalva Ģenealoģija. Aprakstgalvu **Ģenealoģija** piešķir vispārīga satura darbiem par ģenealoģisku izpēti, t. sk. par dzimtu ciltskoku izstrādāšanai vai dzimtu vēstures pētniecībai nepieciešamo dažādu dokumentu veidu meklēšanas un pielietošanas metodēm. Šo aprakstgalvu nepiešķir darbiem par konkrētas vietas ģenealoģijas pētījumiem.

Šo aprakstgalvu nepakārto ar apakšiedaļām: —**Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.**, —**Vēsture**, —**Metodoloģija**, —**Pētniecība** vai —**Avoti**.

2. Apakšiedaļa —Ģenealoģija.

a. Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo formas apakšiedaļu —**Ģenealoģija** piešķir aiz vietu nosaukumiem, institūciju, personu grupu un etnisko grupu nosaukumiem darbiem, kas satur radurakstus dokumentējošu ierakstu krājumus un/vai noteiktai vietai, organizācijai, personu vai etniskajai grupai piederošu dzimtu vēstures materiālus. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Afroamerikāņi \$v Ģenealoģija.
- 651 #0 \$a Kalifornijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ģenealoģija.
- 651 #0 \$a Francija \$v Ģenealoģija.
- 650 #0 \$a Meksikāņu izcelsmes amerikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Teksasas štats \$v Ģenealoģija.
- 650 #0 \$a Karaļi un valdnieki \$v Ģenealoģija.
- 651 #0 \$a Londona (Lielbritānija) \$v Ģenealoģija.
- 610 20 \$a United Empire Loyalists \$v Ģenealoģija.

Šāda veida aprakstgalvas nepakārto ar apakšiedaļām —**Vēsture** vai —**Avoti**.

A 1631 Ģenealoģija un dzimtu vārdi

b. Papildu aprakstgalvas. Ģenealoģiskam darbam piešķir priekšmeta aprakstgalvu kopu, lai attēlotu darbā apskatīto ģeogrāfisko vietu, etnisko un personu grupu, dokumentu tipu u. tml. Ja darbā ir iekļauti arī personvārdi ar dzimšanas un/vai miršanas datiem, darbam piešķir arī aprakstgalvu **Dzimšanas reģistri utt.—[vieta]**. Ja darbs satur konkrētākus dokumentu veidus, piešķir atbilstošas aprakstgalvas, piemēram, **Laulību reģistri; Miršanas reģistri; Kristību reģistri**.
Piemēri:

Darba nosaukums: 1850 census of Tazewell County, Virginia, transcribed and indexed for genealogists.

- 651 #0 \$a Teizvelas apgabals (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ģenealoģija.
- 650 #0 \$a Dzimšanas reģistri utt. \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Teizvelas apgabals
- 651 #0 \$a Teizvelas apgabals (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Tautas skaitīšana, 1850.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$v Tautas skaitīšana, 7., 1850.
- 650 #0 \$a Afroamerikāņi \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Teizvelas apgabals \$v Ģenealoģija.

Darba nosaukums: Marriage and death notices from Wilmington, North Carolina newspapers, 1866-1870.

- 651 #0 \$a Vilmingtona (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ģenealoģija.
- 650 #0 \$a Laulību reģistri \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Vilmingtona.
- 650 #0 \$a Miršanas reģistri \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Vilmingtona.
- 650 #0 \$a Amerikāņu avīzes \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Vilmingtona \$v Kopsavilkumi.

c. Metodoloģija. Brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Ģenealoģija—Metodoloģija** piešķir aiz vietu nosaukumiem, atsevišķu institūciju, personu grupu un etnisko grupu nosaukumiem visaptverošiem darbiem par ģenealoģijas dokumentu atrašanās vietas noteikšanu, kā arī ar šo ģeogrāfisko vietu saistītu vai šīm personu grupām piederošu dzimtu vēstures pierakstīšanas metodēm u. tml.

Brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Ģenealoģija—Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.** piešķir aiz vietu un atsevišķu institūciju, personu un etnisko grupu aprakstgalvām, darbiem, kas satur īsu informāciju, kā veikt ar šo entitīvu saistītu dzimtu ģenealoģijas izpēti, piemēram, konsultējošo aģentūru un institūciju sarakstus, pētāmo dokumentu veidus u. tml.

Darbiem, kas satur gan plašas metodoloģiskas norādes, gan īsu informāciju uzziņu sagatavošanai, aiz atbilstošās aprakstgalvas piešķir tikai apakšsiedaļu —**Ģenealoģija—Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.**

3. Atsevišķu dzimtu vārdi.

a. Uzvārda forma. Darbam, kas satur atsevišķas dzimtas vēsturi vai tās locekļu biogrāfijas, veido aprakstgalvu vispārpieņemtajai uzvārda formai, un katru zināmo uzvārda variantu pievieno kā 400. lauku. *Piemēri:*

```

100 30 $a Adams family
400 30 $a Adam family
400 30 $a Adamson family
400 30 $a Addam family
400 30 $a Addams family
400 30 $a Adems family
400 30 $a Adom family
    
```

Piezīme: Dzimtu vārdiem, kas satur vārdu **Svētais** vai tā ekvivalentu svešvalodā, aprakstgalvās parasti lieto pilnas rakstības formu, piemēram, **Svētais**, nevis saīsinājuma formu **Sv.** Pēc nepieciešamības pievieno 400. laukus, lietojot saīsinājuma formu.

Nepievieno nevienu 5XX (plašāks termins) lauku.

Dzimtas vārdam nepievieno nekādus kvalifikatorus, piemēram, ciltstēva uzvārdu vai dzimtas nodarbošanos.

Ja iespējams, jāizmanto šādi avoti:

- Kataloģizējamais darbs
- *New dictionary of American family names*
- *Tabulas U.S. Census Bureau (ASV Tautas skaitīšanas biroja) izdevumā A century of population growth*

Ja uzvārds ir bieži sastopams un tam ir vairāki varianti, par aprakstgalvu izvēlas visbiežāk lietoto, un citus variantus pievieno kā 400. laukus. Ja nepieciešams, izmanto tālruņu katalogu vai personvārdu/nosaukumu autoritatīvo datni, lai noteiktu visbiežāk lietoto vispārpieņemto rakstības formu.

Piemēri:

```

100 30 $a Smith family
[nevis 100 30 $a Smyth family]

100 30 $a Clark family
[nevis 100 30 $a Clarke family]
    
```

Slavenām dzimtām par aprakstgalvu izmanto šajās dzimtās lietoto uzvārda rakstības formu. *Piemērs:*

```

100 30 $a Hearst family
[nevis 100 30 $a Hurst family]
    
```

A 1631 Ģenealoģija un dzimtu vārdi

b. Saliktie dzimtu vārdi. Saliktos dzimtu vārdus veido kā viena uzvārda aprakstgalvas, piemēram, **Lloyd Jones family (Loidu Džonsu dzimta)**.

Ja saliktais dzimtas vārds satur vārdu dzimtai, kuras aprakstgalva jau ir izveidota, lieto 500. (asociatīvais termins) lauku, lai saistītu salikto dzimtas vārdu ar tā daļām, ja tās tikušas izveidotas kā atsevišķas aprakstgalvas. *Piemēri:*

```
100 30 $a Lloyd Jones family
500 30 $a Jones family
500 30 $a Lloyd family
```

Dzimtu vārdu daļu aprakstgalvas neveido tikai tāpēc, lai pievienotu kā 500. laukus.

c. Savstarpēji saistīti dzimtu vārdi. Vienādi izrunājamiem, bet atšķirīgas nozīmes dzimtu vārdiem, kā arī līdzīgiem uzvārdiem ar atšķirīgu etnisko izcelsmi, veido atsevišķas aprakstgalvas, uzvārdus savstarpēji saistot ar 500. laukiem. *Piemēri:*

```
100 30 $a Cook family
500 30 $a Koch family

100 30 $a Koch family
500 30 $a Cook family
```

Ja dažādu dzimtu vai atšķirīgas etniskās izcelsmes uzvārdi atšķiras tikai ar diakritiskām zīmēm, izveido vienu aprakstgalvu (bez uzvārdos lietotajām diakritiskām zīmēm) un pievieno paskaidrojošu piezīmi, ka šo aprakstgalvu lieto vairākām dzimtām, un ka atbilstošas diakritiskās zīmes var iekļaut atsevišķo bibliogrāfisko ierakstu aprakstgalvās. Minēto procedūru neveic gadījumos, kad imigrācijas rezultātā atsevišķas dzimtas personvārdā diakritiskās zīmes ir atnestas. *Piemērs:*

```
100 30 $a Koto dzimta
680 ## $i Šeit ierakstīti darbi par Koto, Kōtō vai
      Kotō dzimtām.
680 ## $i Ja aprakstgalva piešķirta darbiem par atsevišķu
      dzimtu, diakritiskās zīmes saglabā dzimtu vārdu
      aprakstgalvu ierakstos katalogā.
```

Ja dzimtas vārds emigrācijas rezultātā ir būtiski mainījies, aprakstgalvas izveido abiem dzimtu vārdu variantiem, saistot tos ar 500. lauku palīdzību, un katalogizējamam darbam piešķir abas aprakstgalvas. *Piemēri:*

```
100 30 $a Bitsche family
500 30 $a Peachey family

100 30 $a Peachey family
500 30 $a Bitsche family
```

d. Aprakstgalvu lauki. Atsevišķu dzimtu aprakstgalvas ieraksta autoritatīvo ierakstu **100.** laukos un bibliogrāfisko ierakstu **600.** laukos.

e. Aprakstgalvu piešķiršana atsevišķiem darbiem.

(1) *Vispārīgie noteikumi.* Piešķir dzimtas vārda aprakstgalvu.

Ja nepieciešams, dzimtas vārdus pakārto ar brīvi pievienojamajām formas un tematiskajām apakšiedaļām, kuru saraksts atrodams A 1120.

Dzimtas vārdus nepakārto ar apakšiedaļām: —**Biogrāfijas**, —**Vēsture**, —**Avoti**.

(2) *Darbi par vairākām dzimtām.* Ja darbā apskatītas vairākas dzimtas, aprakstgalvas piešķir katrai no tām, tomēr ne vairāk kā četras.

Ja darbs ir par vairāk nekā četrām dzimtām, aprakstgalvas veido tām četrām, kuras ir visnozīmīgākās katalogizējamajā darba satura atklāšanā.

(3) *Dzimtas saistība ar ģeogrāfisku vietu.* Saskaņā ar A 1845, dzimtas saistību ar ģeogrāfisku vietu attēlo, ja iespējams, lietojot papildu aprakstgalvu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Smith family of Virginia.

600 30 \$a Smith family.

651 #0 \$a Virdžīnijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ģenealoģija.

Citam valstīm, izņemot Amerikas Savienotās Valstis, piešķir tipveida papildu aprakstgalvu: [**valsts**]**—Ģenealoģija**. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The Jones family of London.

600 30 \$a Jones family.

651 #0 \$a Londona (Lielbritānija) \$v Ģenealoģija.

651 #0 \$a Lielbritānija \$v Ģenealoģija.

Ja darbs ir dzimtas locekļu kopēja biogrāfija, tipveida aprakstgalvu [**vieta**]**—Ģenealoģija** nepiešķir, ja vien darbs nesatur arī ģenealoģiskus materiālus.

(4) *Priekšteči un atsevišķi dzimtas locekļi.* Piešķir papildu aprakstgalvu ar ciltstēva/ciltsmātes vai jebkura cita dzimtas locekļa personvārdu, pakārtojot to ar brīvi pievienojamo apakšiedaļu **—Ģimene**, ja viņš vai viņa ir pieminēti titullapā vai izcelti tekstā.

4. *Ģeogrāfisko vietu kodi.* Ģenealoģiskiem vai biogrāfiskiem darbiem par atsevišķām dzimtām, piešķir kodus, kuru pamatā ir katalogizējamajam darbam izvēlētais aprakstgalvas. Nepiešķir kodu valstij, kurā dzimta dzīvo, ja vien netiek piešķirta vēl cita aprakstgalva, kas ietver attiecīgās valsts nosaukumu.

A 1631 Ģenealoģija un dzimtu vārdi

5. Piemēri.

Darba nosaukums: Property deeds for genealogy : how to find them.

- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Ģenealoģija
\$v Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.
- 650 #0 \$a Akti \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$v Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.

Darba nosaukums: Hart County, Kentucky, marriage records.

- 650 #0 \$a Laulību reģistri \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Hart apgabals.
- 651 #0 \$a Hart apgabals (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ģenealoģija.

Darba nosaukums: Tombstone inscriptions of Van Buren County, Tennessee.

- 651 #0 \$a Van Buren apgabals (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ģenealoģija.
- 650 #0 \$a Dzimšanas reģistri utt. \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Van Buren apgabals.
- 650 #0 \$a Kapsētas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Van Buren apgabals.
- 650 #0 \$a Uzraksti \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Van Buren apgabals.

Darba nosaukums: Morris, Whittington, Jones, and related families.

- 600 30 \$a Morris family.
- 600 30 \$a Whittington family.
- 600 30 \$a Jones family.
- 651 #0 \$a Dienvidi (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ģenealoģija.

Darba nosaukums: Joseph Jones of Gates County, North Carolina : his ancestors and descendants.

- 600 30 \$a Jones family.
- 600 10 \$a Jones, Joseph, \$d 1851-1930 \$x Ģimene.
- 651 #0 \$a Gates apgabals (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ģenealoģija.

Darba nosaukums: The ancestry of Priscilla Brown.

- 600 30 \$a Brown family.
- 600 30 \$a Howe family.
- 600 30 \$a Clark family.
- 600 10 \$a Brown, Priscilla, \$d 1750-1799 \$x Ģimene.
- 651 #0 \$a Masačūsetsas štats (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ģenealoģija.
- 651 #0 \$a Lielbritānija \$v Ģenealoģija.

Darba nosaukums: The Jefferson family.

600 30 \$a Jefferson family.

600 10 \$a Jefferson, Thomas, \$d 1743-1826 \$x Ģimene.

651 #0 \$a Virdžīnijas štats (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ģenealoģija.

Darba nosaukums: Inscriptions from the tumb stones at Mount Calvary Cemetery.

651 #0 \$a Baltimora (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ģenealoģija.

650 #0 \$a Dzimšanas reģistri utt. \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Baltimora.

610 20 \$a Mount Calvary Cemetery (Baltimora, Amerikas
Savienotās Valstis)

650 #0 \$a Uzraksti \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Baltimora.

6. Apakšsadaļas, ko lieto aiz atsevišķu dzimtu vārdiem. Sk. A 1120.

1. Vispārīgie noteikumi. Sengrieķu un romiešu dievu vai dieviešu vārdiem aprakstgalvas veido priekšmetu autoritatīvajā datnē. Ikvienam dieva vai dievietes vārdam pievieno papildinājumu (**grieķu dievība**) vai (**romiešu dievība**). Dievību aprakstgalvas nepakārto ģeogrāfiski. *Piemēri:*

150 ## \$a Zevs (grieķu dievība)
150 ## \$a Jupiters (romiešu dievība)

2. Analogi dievi sengrieķu un romiešu mitoloģijā. Ja var noteikt romiešu dieva atbilstību sengrieķu dievam, pievieno 500. (asociatīvais termins) lauku abiem dievību aprakstgalvu autoritatīvajiem ierakstiem. *Piemēri:*

150 ## \$a Zevs (grieķu dievība)
550 ## \$a Jupiters (romiešu dievība)

150 ## \$a Jupiters (romiešu dievība)
550 ## \$a Zevs (grieķu dievība)

3. Norāžu paraugs. Ikvienu dieva vai dievietes vārda aprakstgalvai veido norādes (t. sk. iepriekš 2. sadaļā aprakstītās) pēc šāda parauga:

150 ## \$a [*dieva vārds*] (... dievība)

500 ## \$w g \$a Dievi, [*grieķu vai romiešu*]
vai 500 ## \$w g \$a Dievietes, [*grieķu vai romiešu*]

500 ## \$a [*analogā dievība*]

Pēc izvēles var pievienot 450. lauku ar dieva vai dievietes vārdu citā, nevis oriģinālvalodā vai angļu valodā, ja šāda norāde ir lietderīga.

4. Piemēri.

150 ## \$a Persefone (grieķu dievība)
550 ## \$w g \$a Dievietes, grieķu
550 ## \$a Prozerpīne (romiešu dievība)

150 ## \$a Prozerpīne (romiešu dievība)
550 ## \$w g \$a Dievietes, romiešu
550 ## \$a Persefone (grieķu dievība)

150 ## \$a Erots (grieķu dievība)
550 ## \$w g \$a Dievi, grieķu
550 ## \$a Kupidons (romiešu dievība)

150 ## \$a Kupidons (romiešu dievība)
550 ## \$w g \$a Dievi, romiešu
550 ## \$a Erots (grieķu dievība)

PAMATOJUMS: Iepriekšējā priekšmetošanas praksē valdības politikas attēlošanai attiecīgajā jautājumā tika lietotas tipveida vārdkopu aprakstgalvas [...] **politika** (piemēram, **Pilsētas politika**, **Dzīvokļu saimniecības politika**) vai [...] **un valsts** (piemēram, **Izglītība un valsts**, **Teātris un valsts**). 1980. gadā šādu vārdkopu vietā sāka lietot apakšiedaļu — **Valdības politika** (var pakārtot ģeogr.) kā brīvi pievienojamo apakšiedaļu. Šeit sniegta vadlīnijas par apakšiedaļas — **Valdības politika** (var pakārtot ģeogr.) piešķiršanu aiz tematiskām, personu grupu vai etnisko grupu aprakstgalvām, darbiem, kuros aprakstīts nacionālā, pavalsts vai vietēja līmeņa pārvaldes institūciju darbības virziens lēmumu pieņemšanā un programmu īstenošanā attiecībā uz dažādiem aktuāliem jautājumiem, personu un etniskajām grupām.

1. Brīvi pievienojamās apakšiedaļas lietošana. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu — **Valdības politika** (var pakārtot ģeogr.) lieto, kā aprakstīts iepriekš, aiz aprakstgalvām, kurām vēl nav izveidotas vārdkopu aprakstgalvas. Piemēri:

Darba nosaukums: *Final report, the 1981 White House Conference on Aging.*

650 #0 \$a Veci cilvēki \$x Valdības politika \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Kongresi, konferences utt.

Darba nosaukums: *Overview of state policies related to adolescent parenthood.*

650 #0 \$a Pusaugu vecāki \$x Valdības politika \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Štati.

Izņēmums: Apakšiedaļu — **Valdības politika** nelieto aiz aprakstgalvām, kas attēlo valdības tiešos darba uzdevumus, piemēram, **Pilsētas plānošana**; **Finanses, valsts**; **Noziegumu novēršana**.

2. Pastāvošo vārdkopu aprakstgalvu lietošana. Agrāk izveidotos aprakstgalvu veidus: [...] **politika** vai [...] **un valsts** turpina lietot, bet jaunas šāda veida aprakstgalvas vairs neierosina.

3. Brīvi pievienojamās apakšiedaļas īpašiem politikas veidiem. Dažas valdības politikas vārdkopu aprakstgalvas nav autorizētas ģeogrāfiskai pakārtošanai, jo šo vārdkopu saturam atbilstošas apakšiedaļas lieto aiz vietu nosaukumiem, piemēram, — **Kultūras politika**, — **Ekonomiskā politika**, — **Militārā politika**, — **Iedzīvotāju politika**, — **Sociālā politika**. Sarakstu ar brīvi pievienojamām apakšiedaļām, kuras lieto aiz vietu nosaukumiem, sk. A 1140.

PAMATOJUMS: Valdības publikācijas ir oficiāli dokumenti un materiāli, ko izdevusi valdība un valsts varas institūcijas. Līdz 1988. gadam aprakstgalvu **Valdības publikācijas** un tai radniecīgas aprakstgalvas lietoja tikai vispārīga satura darbiem par šīm publikācijām. Tipveida aprakstgalvas **[vieta]—Valdības publikācijas** piešķir darbiem par valdības publikācijām noteiktā teritorijā. Šo praksi pārtrauca, un tās vietā sāka lietot tematiskās aprakstgalvas ar ģeogrāfiskajām apakšiedaļām. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvu piešķiršanai darbiem par valdības publikācijām, valdības publikāciju bibliogrāfijām un šādu dokumentu krājumiem.

1. Vispārīgie noteikumi. Aprakstgalvu **Valdības publikācijas** (var pakārtot ģeogr.) piešķir kā tematisko aprakstgalvu vispārīga satura darbiem par valsts varas institūciju oficiālajām publikācijām.

Tipveida aprakstgalvu **Valdības publikācijas**—**[valsts nosaukums]** piešķir darbiem par dažāda līmeņa (federālā, štata, pašvaldības u. tml.) valsts varas institūciju izdotiem oficiāliem dokumentiem vai darbiem, kuros apskatītas publikācijas, ko izdevusi valdība un tās aģentūras.

2. Īpašie noteikumi. Darbiem par administratīvo vienību pārvaldes institūciju izdotajiem oficiālajiem izdevumiem piešķir konkrētu attiecīgā izdevuma veida aprakstgalvu. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Apgabalu valdību publikācijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Caldwell apgabals.
- 650 #0 \$a Apgabalu valdību publikācijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Kalifornijas štats.
- 650 #0 \$a Starpštatu valdību institūciju publikācijas \$z Amerikas Savienotās Valstis.
- 650 #0 \$a Pašvaldību publikācijas \$z Lielbritānija.
- 650 #0 \$a Pašvaldību publikācijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Mičiganas štats.
- 650 #0 \$a Pilsētu pašvaldību publikācijas \$z Francija.
- 650 #0 \$a Pilsētu pašvaldību publikācijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Savanna.
- 650 #0 \$a Provinču valdību publikācijas \$z Kanāda.
- 650 #0 \$a Provinču valdību publikācijas \$z Kanāda \$z Ontario province.
- 650 #0 \$a Štatu valdību publikācijas \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Ņūdžersijas štats.
- 650 #0 \$a Štatu valdību publikācijas \$z Meksika.

3. Starptautisko aģentūru publikācijas. Aprakstgalvu **Starptautisko aģentūru publikācijas** piešķir darbiem par starptautisku aģentūru oficiālajām publikācijām kopumā.

A 1643 Valdības publikācijas

4. Valdības publikāciju komplektēšana. Aprakstgalvu **Valdības publikāciju komplektēšana** piešķir darbiem par visu veidu valdības publikāciju atrašanās vietas noteikšanas un komplektēšanas metodēm. Ja nepieciešams, piešķir atbilstošas papildu aprakstgalvas izraudzītajiem materiālu veidiem, institūciju — dokumentu komplektētāju, veidiem u. tml. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Selecting and organizing state government publications.

650 #0 \$a Bibliotēkas \$x Speciālie krājumi
\$x Štatu valdību publikācijas.

650 #0 \$a Štatu valdību publikācijas \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$x Bibliogrāfijas
\$x Metodoloģija.

650 #0 \$a Valdības publikāciju komplektēšana.

5. Bibliogrāfijas. Valdības publikāciju bibliogrāfijai pievieno apakšdaļu — **Bibliogrāfijas** atbilstoši publikāciju veida aprakstgalvai, piemēram, **Pašvaldību publikācijas—Amerikas Savienotās Valstis—Indiānas štats—Bibliogrāfijas; Apgabalu valdību publikācijas—Amerikas Savienotās Valstis—Pensilvānijas štats—Bibliogrāfijas; Štatu valdību publikācijas—Meksika—Bibliogrāfijas.**

Par aprakstgalvu piešķiršanu valdības publikāciju katalogiem bibliotēkās sk. A 1965.

Par aprakstgalvu piešķiršanu izdevēju sastādītiem valdības publikāciju katalogiem, t. sk. atsevišķu valsts aģentūru izdevumu katalogiem, sk. A 1965.

6. Dokumentu krājumi. Valdības dokumentu krājumiem par vienu vai vairākiem tematiem piešķir atbilstošas priekšmeta aprakstgalvas, pakārtotas ar — **Vēsture—Avoti** vai — **Avoti** (salīdzināt ar A 2080). *Piemērs:*

Darba nosaukums: Politics and government in the Federal Republic of Germany : basic documents.

650 #0 \$a Konstitucionālā vēsture \$z Vācija \$v Avoti.

651 #0 \$a Vācija \$x Politika un pārvalde \$v Avoti.

Dažādu valdības publikāciju veidu krājumiem aprakstgalvu **Valdības publikācijas** vai atsevišķu valdības publikāciju veidu aprakstgalvas nepiešķir, ja vien darbs neietver sadaļu par šiem dokumentiem, t. i., par to rakstīšanu, izdošanu, izplatīšanu, komplektēšanu, organizēšanu vai pielietojumu.

PAMATOJUMS: Apakšiedaļu —**Ceļveži** lieto kā brīvi pievienojamo formas apakšiedaļu rokasgrāmatām, kas adresētas ceļotājiem, tūristiem, ievērojamu vietu apmeklētājiem u. tml., un kuras satur informāciju par maršrutiem, ceļošanas iespējām, mājvietām, apskates objektiem u. tml., t. i., tipveida uzzīņu informāciju: „kā tur var nokļūt, ko tur var apskatīt un darīt”. Līdzīgas nozīmes apakšiedaļu —**Tūrisma maršruti** lieto kā brīvi pievienojamo apakšiedaļu darbiem, kas satur iepriekš izstrādātus ceļojumu maršrutus. Apakšiedaļas —**Ceļojumu apraksti** lietošanas noteikumus sk. A 1530.

1. Vispārīgie noteikumi. Apakšiedaļu —**Ceļveži** lieto aiz atbilstošām priekšmeta aprakstgalvām darbiem, kuri satur informāciju kāda ceļojuma vai nozares interesentiem.

Apakšiedaļu lieto tikai aiz tādu priekšmetu aprakstgalvām, kuriem ir saikne ar kādu teritoriju, ko iespējams apceļot un apskatīt. Piemēram, šo apakšiedaļu nedrīkst lietot aiz tādas zinātņu nozares aprakstgalvas kā **Ekonomika**, jo to nevar saistīt ar apskatāmu teritoriju. Šo apakšiedaļu tomēr var lietot aiz aprakstgalvas **Ģeoloģija** konkrētu teritoriju praktiskas izpētes rokasgrāmatām.

Dažreiz par ceļvedi tiek nosaukts citas izdevuma formas darbs. Ceļvežiem, kas patiesībā ir mācību grāmatas, formas apakšiedaļu nepievieno (salīdzināt ar A 2187). Uzzīņu darbiem var lietot apakšiedaļu —**Rokasgrāmatas, uzzīņu līdzekļi utt.** (salīdzināt ar A 1646). Ja darbā aprakstīta praktiskas pieredzes iegūšana, ar novērošanas paņēmieni, tad jālieto apakšiedaļa —**Ekspedīcijas un lauka darbs**.

2. Autorizēts lietojums. Apakšiedaļu —**Ceļveži** lieto aiz šādiem aprakstgalvu veidiem:

- vietu nosaukumi un nosauktas ģeogrāfiskas entītijas, piemēram, parki, arheoloģiskas vietas u. tml.
- Zemes izmantošanas veidi, ģeogrāfiski objekti u. tml., piemēram, dārzi, kūrorti, aizsargājamās teritorijas, takas, upes u. tml.,
- būves, ēkas, institūcijas, ieskaitot nosauktus objektus, kā arī to veidus; arhitektūras veidi,
- studiju ceļojumi un pārgājieni, kuru izpētes objekts ir lauksaimniecība, putnu vērošana, ģeoloģija, vīnkopība, zivkopība u. tml.,
- māksla un antikvitātes, t. sk. noteiktus mākslas žanus,
- personu un etniskās grupas, pakārtotas ar apakšiedaļu —**Ceļojumi** (var pakārtot ģeogr.).

3. Vietu nosaukumi. Apakšiedaļu —**Ceļveži** lieto tieši aiz atbilstošo vietu nosaukumiem. *Piemēri:*

- 651 #0 \$a Baltimora (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ceļveži.
- 651 #0 \$a Havajas (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ceļveži.
- 651 #0 \$a Blue Ridge kalni \$v Ceļveži.

A 1645 Ceļveži

4. Nosauktas entītijas. Apakšiedaļu —**Ceļveži** lieto tieši aiz konkrētās entītijas — parku, rezervātu, ceļu, kaujas lauku, institūciju u. tml. nosaukuma. *Piemēri:*

- 651 #0 \$a Yellowstone National Park \$v Ceļveži.
- 651 #0 \$a Martin's Hundred Site (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ceļveži.
- 610 20 \$a Library of Congress \$v Ceļveži.
- 610 20 \$a Harvard University \$v Ceļveži.

5. Tematiskās aprakstgalvas. Lietojot apakšiedaļu —**Ceļveži** aiz lokāli ģeogrāfiski pakārtotas tematiskās aprakstgalvas, jāveido ar apakšiedaļu —**Ceļveži** pakārtota papildu aprakstgalva, vai nu atbilstošajam vietas vai arī entītijai nosaukumam, piemēram, parka, nosaukumam, ko lieto kā lokālo ģeogrāfisko apakšiedaļu. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Kapsētas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Jaunanglija \$v Ceļveži.
- 651 #0 \$a Jaunanglija (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ceļveži.

- 650 #0 \$a Ezeri \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Sjerra
National Forest \$v Ceļveži.
- 651 #0 \$a Sjerra National Forest (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Ceļveži.

- 650 #0 \$a Kanoē airēšana \$z Kanāda \$z Kvebekas province
\$v Ceļveži.
- 651 #0 \$a Kvebekas province (Kanāda) \$v Ceļveži.

- 650 #0 \$a Alpīnisms \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Rocky
Mountain National Park \$v Ceļveži.
- 651 #0 \$a Rocky Mountain National Park (Amerikas Savienotās
Valstis) \$v Ceļveži.

- 650 #0 \$a Vēsturiskās celtnes \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Filadelfija \$v Ceļveži.
- 651 #0 \$a Filadelfija (Amerikas Savienotās Valstis) \$v Ceļveži.
- 651 #0 \$a Filadelfija (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Celtnes,
būves utt. \$v Ceļveži.

- 650 #0 \$a Glezniecība \$z Francija \$z Parīze \$v Ceļveži.
- 651 #0 \$a Parīze (Francija) \$v Ceļveži.

6. —Tūrisma maršruti. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Tūrisma maršruti** lieto aiz vietu un institūciju nosaukumiem, šo vietu apceļotājiem vai institūciju apmeklētājiem domātu plānotu ceļojumu maršrutu aprakstiem. *Piemērs:*

Darba nosaukums: 10 tours of Boston and Cambridge.

- 651 #0 \$a Bostona (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Tūrisma maršruti.
- 651 #0 \$a Kembridža (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Tūrisma maršruti.

1. Vispārīgie noteikumi. —**Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.** kā brīvi pievienojamo formas apakšsiedaļu lieto aiz priekšmeta aprakstgalvām visu veidu koncentrētiem uzziņu materiāliem, kuros faktu un ziņu tematiskais kārtojums paredzēts ātrai uzziņu informācijas iegūšanai, nevis ilgstošai lasīšanai un studēšanai. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Tehnoloģija \$v Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.
- 651 #0 \$a Vidējie Austrumi \$v Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.
- 610 20 \$a Library of Congress \$v Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.
- 630 00 \$a WordPerfect (faili) \$v Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.
- 600 10 \$a Dickinson, Emily, \$d 1830-1886 \$v Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.

2. Personu grupas. Aiz personu grupu nosaukumiem apakšsiedaļu lieto tikai tad, ja nepastāv un nevar tikt izveidota attiecīgo darbību vai darbības jomu attēlojoša aprakstgalva, piemēram, **Medmāsu palīgi—Rokasgrāmatas, uzziņu līdzekļi utt.**

3. Citas apakšsiedaļas. Ja nepieciešams, lieto arī konkrētākas nozīmes brīvi pievienojamās formas apakšsiedaļas, t. sk.:

- \$v Amatieru rokasgrāmatas (sk. A 1943, 4)
- \$v Ceļveži (sk. A 1645)
- \$v Laboratorijas darbu rokasgrāmatas
- \$v Novērotāju rokasgrāmatas
- \$v Tabulas (sk. A 2160)

PAMATOJUMS: *Vairumā gadījumu apakšiedaļu —Vēsture lieto aiz aprakstgalvām, lai attēlotu temata vēsturisko traktējumu. Tomēr šādam lietojumam ir arī izņēmumi, kas aprakstīti turpmāk sniegtajos noteikumos.*

1. Vispārīgie noteikumi. Izņemot turpmāk minētos izņēmumus, apakšiedaļu —Vēsture lieto aiz tematiskām aprakstgalvām, personu un etnisko grupu nosaukumiem, svēto rakstu unificētajiem nosaukumiem, vietu, t. sk. vairs neeksistējošu vietu, un institūciju nosaukumiem, darbiem, kuros aprakstīti un skaidroti pagātnes notikumi saistībā ar tematu, personu grupu vai etnisko grupu, svētajiem rakstiem, vietu vai organizāciju. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Aeronautika \$x Vēsture.
- 650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$x Vēsture.
- 630 00 \$a Korāns \$x Vēsture.
- 651 #0 \$a Vašingtonas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Vēsture.
- 651 #0 \$a Svētā Romas impērija \$x Vēsture.
- 610 20 \$a Katoļu baznīca \$x Vēsture.
- 610 20 \$a General Motors Corporation \$x Vēsture.

Apakšiedaļu —Vēsture nelieto aiz:

- aprakstgalvām vai apakšiedaļām, kas apzīmē vēsturi, kurām ir nepārprotama saistība ar vēsturi, vai arī, kuras tiek uzskatītas par vēsturei raksturīgām

Šo aprakstgalvu un apakšiedaļu iztīrījumu sk. 3. sadaļā

- literāru, mūzikas, filmu, televīzijas programmu un videoierakstu žanru aprakstgalvām

To vietā lieto —Vēsture un kritika, piemēram, **Angļu dzeja—Vēsture un kritika; Deju mūzika—Vēsture un kritika; Vesterni—Vēsture un kritika; Tiešraides televīzijas programmas—Vēsture un kritika; Komēdiju videoieraksti— Vēsture un kritika.** Par apakšiedaļām, ko lieto aiz literatūras un literāro žanru aprakstgalvām, sk. A 1156. Par apakšiedaļām, ko lieto aiz skaņdarbu aprakstgalvām, sk. A 1160.

- mākslas žanru aprakstgalvām, kvalificētām ar etnisko vai reliģisko grupu apzīmētājiem

Sk. A 1250, 1.

- autora-darba nosaukuma aprakstgalvām vai unificētajiem nosaukumiem, izņemot svēto rakstu unificētos nosaukumus

Šādas aprakstgalvas piešķir bez darba vēsturisko traktējumu apzīmējošām apakšiedaļām. Par apakšiedaļām, ko lieto aiz literāriem darbiem, kas ierakstīti ar autora personvārdu, sk. A 1155.6. Par apakšiedaļām, ko lieto aiz literāriem darbiem, kuri ierakstīti ar darba nosaukumu, sk. A 1155.8.

A 1647 Vēsture

- atsevišķu personu vai dzimtu, ieskaitot dinastijas, personvārdiem

Par apakšiedaļām, ko lieto aiz personvārdiem, sk. A 1110. Par apakšiedaļām, ko lieto aiz dzimtu vārdiem, sk. A 1120. Noteikumus par biogrāfiskiem darbiem sk. A 1330. Noteikumus par ģeoloģiskiem darbiem sk. A 1631. Noteikumus par dinastijām, karaļnamiem u. tml. sk. A 1574.

2. Hronoloģiskās apakšiedaļas.

a. Autorizētās hronoloģiskās apakšiedaļas. Apakšiedaļu —**Vēsture** tālāk pakārto ar konkrēto laika periodu hronoloģiskajām apakšiedaļām, aiz tām tematiskajām un ģeogrāfiskajām aprakstgalvām, kurām šis hronoloģiskais pakārtojums ir autorizēts. *Piemēri:*

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture
\$y Pilsoņu karš, 1861-1865.
651 #0 \$a Japāna \$x Vēsture \$y Heianas periods, 794-1185.
650 #0 \$a Teātris \$x Vēsture \$y Līdz 500.

b. Brīvi pievienojamās hronoloģiskās apakšiedaļas. Vēsturiskus periodus var attēlot ar tipveida aprakstgalvām: [**temats**]—**Vēsture**—**Līdz 1500** vai [**temats**]—**Vēsture**—**16. [17., 18., 19., 20., 21.] gs.** Šīs brīvi pievienojamās apakšiedaļas —**Vēsture**—[...] **gs.** piešķir, ja to lietojums nav pretrunā ar nosacījumiem priekšmetu autoritatīvajā datnē. Ja tematiskā apakšiedaļa nepieder 9. sadaļā uzskaitītajām, un pakārtojums nav pretrunā ar nosacījumiem autoritatīvajā datnē, kā brīvi pievienojamas piešķir arī tipveida aprakstgalvas [**vieta vai institūcija**]—[**temats**]—**Vēsture**—**16. [17., 18., 19., 20., 21.] gs.** *Piemēri:*

650 #0 \$a Tehnoloģija \$z Francija \$x Vēsture \$y 20. gs.
651 #0 \$a Ņujorkas štats (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Tirdzniecība \$x Vēsture \$y 19. gs.
610 10 \$a Virdžīnijas štats (Amerikas Savienotās Valstis)
\$b General Assembly \$x Apstrīdēti vēlēšanu
rezultāti \$x Vēsture \$y 19. gs.

Pašreizējā gadsimtā radušos vai pastāvošu tematu vai institūciju aprakstgalvās neiekļauj gadsimta apakšiedaļu.

1997. gadā tipveida apakšiedaļas —**Vēsture**—**16. [17., 18., 19., 20.] gs.** tika pievienotas apakšiedaļu sarakstam A 1140, tādējādi normalizējot to brīvi pievienojamo lietojumu aiz jebkura līmeņa ģeogrāfiskajām aprakstgalvām. Šīs apakšiedaļas galvenokārt nodrošina priekšmetisku pieeju par valsti mazākām vietām, kuru aprakstgalvu hronoloģiskās apakšiedaļas nebija izveidotas. Šīs brīvi pievienojamās gadsimtu apakšiedaļas ir jālieto uzmanīgi aiz valstu nosaukumu un citām ģeogrāfiskām aprakstgalvām, kurām ir izveidotas laikposmu hronoloģiskās apakšiedaļas. Gadsimtu apakšiedaļas piešķir tikai tad, ja to lietojums nav pretrunā ar priekšmetu autoritatīvajā datnē fiksētajām hronoloģiskajām apakšiedaļām.

c. Jaunu hronoloģisko apakšiedaļu izveidošana. Atbilstoši A 620, 3, ja materiālu daudzums jaunas hronoloģiskās apakšiedaļas izveidei aiz tipveida aprakstgalvām —[**temats vai vieta**]—**Vēsture** ir pietiekams, tad temata vai vietas vēsturē nozīmīgu periodu, piemēram, karaļa valdīšanas vai prezidenta varas laika attēlošanai, veido jaunu hronoloģisko apakšiedaļu. Noteikumus par notikumu kā apakšiedaļu izveidi sk. A 1592, 5.

3. Aprakstgalvas un apakšiedaļas, kas attēlo vēsturiskus jēdzienus. Apakšiedaļu —**Vēsture** nelieto aiz vēstures, vēstures periodu, vēsturisku notikumu aprakstgalvām, kā arī nepārprotami vēsturiskā kontekstā lietotu jēdzienu attēlojošām aprakstgalvām. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Sociālā vēsture.
- 650 #0 \$a Divdesmitā gadsimta septiņdesmitie gadi.
- 650 #0 \$a Renesanse.
- 650 #0 \$a Valsts atjaunošana (1914–1939)
- 650 #0 \$a Irānas–Irākas karš, 1980–1988.
- 611 20 \$a Parīzes Miera konference (1919–1920)

Apakšiedaļu —**Vēsture** nelieto notikumu attēlojošu apakšiedaļu tālākai pakārtošanai. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Saules aptumsumi \$y 1869.
- 610 20 \$a Triangle Shirtwaist Company \$x Ugunsgrēks, 1911
- 651 #0 \$a Vezuvs (Itālija) \$x Vulkāna izvirdums, 79

Apakšiedaļu —**Vēsture** nelieto arī aiz apakšiedaļām, kas apzīmē vēstures jēdzienus vai jēdzienus, kuri tradicionāli ir tieši vai netieši saistīti ar vēsturi. Šīs apakšiedaļas uzskaitītas 9. sadaļā.

Šīs vēstures aprakstgalvas un apakšiedaļas, tālāk tieši pakārto ar tām hronoloģiskām apakšiedaļām, kuras izveidotas aiz vēstures aprakstgalvām, vai arī kuru brīvi pievienojamais lietojums ir autorizēts. *Piemēri:*

- 650 #0 \$a Militārā vēsture, jauno laiku \$y 20. gs.
- 651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Starptautiskās attiecības \$y 1783–1815.
- 651 #0 \$a Bostona (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Politika un pārvalde \$y 1775–1865.
- 651 #0 \$a Buenosairesas (Argentīna) \$x Intelektuālā dzīve \$y 20. gs.

Par brīvi pievienojamām tematiskām apakšiedaļām, pakārtotām ar gadsimtu apakšiedaļām, ko var lietot aiz jebkura līmeņa ģeogrāfiskajām aprakstgalvām, sk. A 1140.

4. Vēstures avotu materiāli. Sk. A 2080, 1 par apakšiedaļu —**Vēsture**—**Avoti** vai —**Avoti** lietošanu vēstures avotu krājumiem vai materiāliem par vēstures avotiem.

5. Hronoloģija. Noteikumus par apakšiedaļu —**Vēsture**—**Hronoloģija** vai —**Hronoloģija** lietošanu darbiem, kas satur ar tematu vai ģeogrāfisku vietu saistītu datējumu un notikumu uzskaitījumu to norises secībā, sk. A 1367, 2.

6. Filozofijas aprakstgalvas. Inversās aprakstgalvas, kas sākas ar vārdu **Filozofija**, piemēram, **Filozofija, franču**, ar hronoloģiskām apakšiedaļām pakārto tieši, nepastarpinot ar apakšiedaļu —**Vēsture**. Apakšiedaļu —**Vēsture** aiz šīm aprakstgalvām lieto tikai vispārējai filozofijas vēsturei, bet ne atsevišķiem filozofijas vēstures periodiem. Apakšiedaļu —**Vēsture 16. [17., 18., 19., 20., 21.] gs.** aiz šīm aprakstgalvām nelieto. Ja darbs ir par noteiktu filozofijas vēstures periodu vai gadsimtu, un šo periodu vai gadsimtu ir lietderīgi norādīt, tam izveido hronoloģisko apakšiedaļu, ierakstot tieši aiz aprakstgalvas un šo lietojumu autorizē.

A 1647 Vēsture

7. **Formas apakšiedaļas.** Gadījumos, kad nepieciešams attēlot darba formas vēsturi, un tas nav pretrunā ar citiem noteikumiem, aiz dokumenta formu apzīmējošas apakšiedaļas var lietot apakšiedaļu —**Vēsture**. Apakšiedaļu kodē kā \$x apakšlauku, jo tā funkcionē kā tematiska. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Development of medical periodicals.

650 #0 \$a Medicīna \$x Periodiskie izdevumi \$x Vēsture.

Tomēr jāievēro šādi faktori:

- **Formas apakšiedaļas, ko nelieto kā tematiskās apakšiedaļas.** Dažas formas apakšiedaļas nelieto kā tematiskās, jo attiecīgo tematisko aspektu attēlo citas apakšiedaļas. *Piemēri:*

Formas aprakstgalva:

650 #0 \$a Medicīna \$v Rādītāji.

Temata vēsture:

650 #0 \$a Medicīna \$x Referēšana un indeksēšana
\$x Vēsture.

- **Mākslas žanru apakšiedaļas.** Tradicionāli mākslas žanru apakšiedaļas, t. sk. —**Māksla**, —**Portreti** un —**Ilustrācijas**, tālāk nepakārto ar apakšiedaļu —**Vēsture**.

8. **Apakšiedaļu tālākais pakārtojums ar vietas nosaukumu.** Apakšiedaļu —**Vēsture** nepakārto ar vietas nosaukumu, lai apzīmētu nozares vēsturi noteiktā vietā. Tā vietā, atbilstoši vispārīgām noteikumiem, lieto tipveida aprakstgalvu:

650 #0 \$a [zinātņu nozare] \$z [vieta] \$x Vēsture.

Parasti nenodala zinātņu nozares attīstības vēsturi noteiktā ģeogrāfiskā vietā no nozares stāvokļa vēstures šajā vietā. Tipveida aprakstgalva atveido abus aspektus.

Piezīme: Dažām zinātņu nozarēm katru minēto aspektu atveido atsevišķi. Piemēram, ekonomikā ar aprakstgalvu **Ekonomika—[vieta]—Vēsture** attēlo ekonomikas kā zinātņu nozares vēsturi noteiktā ģeogrāfiskā vietā, turpretī ekonomiskā stāvokļa vēsturi noteiktā ģeogrāfiskā vietā atveido ar apakšiedaļu —**Ekonomiskais stāvoklis** aiz vietas nosaukuma. Parasti šāda veida izņēmuma situācijas izskaidro darbības lauka piezīmēs priekšmetu autoritatīvajā datnē.

9. *Apakšsiedaļas, ko tālāk nepakārto ar —Vēsture.* Apakšsiedaļu —Vēsture nelieto aiz šādām brīvi pievienojamām apakšsiedaļām:

—Antikvitātes	—Māksla
—Atklāšana un izpēte	—Militārā politika
—Attiecības	—Militārās attiecības
—Baznīcas vēsture	—Novadpētniecība
—Ceļojumu apraksti	—Politika un pārvalde
—Doktrīnu vēsture	—Portreti
—Ekonomiskā politika	—Reliģija
—Ekonomiskais stāvoklis	—Reliģiskā dzīve un paražas
—Gadadienas utt.	—Simtgades svinības utt.
—Genealoģija	—Sociālā dzīve un paražas
—Ģeogrāfija	—Sociālā politika
—Historiogrāfija	—Sociālais stāvoklis
—Hronoloģija	—Starptautiskās attiecības
—Ilustrācijas	—Starptautiskās ekonomiskās attiecības
—Intelektuālā dzīve	—Vardarbīga pievienošana (kam)
—Izcelsme	—Vēsture
—Karalienes	—Vēsture, kara flotes
—Karaļi un valdnieki	—Vēsture, militāra
—Kultūras vēsture	—Vēsturiskā ģeogrāfija
—Lauku stāvoklis	—Zelta atradnes

PAMATOJUMS: Apakšiedaļu —**Ilustrācijas** lieto kā formas vai tematisko apakšiedaļu aiz iespiedmateriālu veidu, literatūru, literāro žanru, personvārdu, atsevišķu darbu un svēto rakstu aprakstgalvām, attēlu krājumiem vai darbiem par attēliem šajās entītijās. Šeit sniegtas vadlīnijas par šīs apakšiedaļas lietojumu. Apakšiedaļu kodē kā \$v apakšlauku ilustrāciju krājumiem vai kā \$x apakšlauku darbiem par ilustrācijām..

1. Iespiedmateriālu veidi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Ilustrācijas** lieto aiz iespiedmateriālu veidu aprakstgalvām darbiem par ilustrācijām šajos iespiedmateriālos vai ilustrāciju krājumiem. *Piemēri:*

650 #0 \$a Avīzes \$x Ilustrācijas.

650 #0 \$a Brošētas grāmatas \$v Ilustrācijas.

2. Literatūra. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Ilustrācijas** lieto aiz literatūras un literāro žanru aprakstgalvām, darbiem par ilustrācijām šajos literārajos darbos vai to krājumiem. *Piemēri:*

650 #0 \$a Angļu literatūra \$x Ilustrācijas.

650 #0 \$a Skaitāmpantiņi, angļu \$x Ilustrācijas.

3. Personas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Ilustrācijas** lieto aiz personvārdiem, darbiem par ilustrācijām šo personu rakstītajos darbos vai šo ilustrāciju krājumiem. *Piemēri:*

600 10 \$a Shakespeare, William, \$d 1564-1616 \$v Ilustrācijas.

600 10 \$a Josephus, Flavius \$x Ilustrācijas.

4. Atsevišķi darbi.

a. Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Ilustrācijas** lieto aiz atsevišķiem darbiem (autora-darba nosaukuma vai unificēto nosaukumu ierakstiem), šo darbu ilustrāciju krājumiem bez teksta vai darbiem par šīm ilustrācijām. *Piemēri:*

630 00 \$a Beowulf \$x Ilustrācijas.

600 10 \$a Milton, John, \$d 1608-1674. \$t Paradise lost
\$v Ilustrācijas.

b. Svētie raksti. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Ilustrācijas** lieto aiz svēto rakstu un to daļu unificētajiem nosaukumiem, darbiem par šo svēto rakstu ilustrācijām vai to krājumiem. *Piemēri:*

630 00 \$a Bībele. \$p Jaunā Derība. \$p Atklāsmes grāmata
\$v Ilustrācijas.

630 00 \$a Korāns \$x Ilustrācijas.

Šāda veida aprakstgalvu piešķir svēto rakstu ilustrētiem izdevumiem, svēto rakstu ilustrāciju krājumiem bez teksta un darbiem par šīm ilustrācijām.

A 1659 Ilustrācijas

5. *Citi noteikumi.* Atbilstoši A 1935, apakšiedaļu —**Albumi** lieto aiz cita veida aprakstgalvām, šo aprakstgalvu attēloto tematu ilustratīvu materiālu krājumiem.

Aiz šiem tematiem apakšiedaļu —**Ilustrācijas** nelieto.

6. *Tehnika.* Darbiem par ilustrēšanas tehniku, piešķir atbilstošas vārdkopu aprakstgalvas, ja tādas pastāv vai var izveidot. *Piemēri:*

650 #0 \$a Karikatūra.

650 #0 \$a Grāmatu ilustrēšana.

650 #0 \$a Medicīnas ilustrācijas.

650 #0 \$a Zinātniskā literatūra \$x Ilustrācijas.

1. **Apakšiedaļa —Izdevumi.** Brīvi pievienojamo formas apakšiedaļu —**Izdevumi** lieto aiz atsevišķu reģionu, valstu, pilsētu u. tml. aprakstgalvām šajās vietās publicēto darbu sarakstiem, neatkarīgi no valodas, kādā šie darbi publicēti, piemēram, **Amerikas Savienotas Valstis—Izdevumi.**

2. **Vārdkopu aprakstgalvas.** Tipveida vārdkopas aprakstgalvu [**valoda**] **izdevumi** lieto noteiktā valodā izdotu darbu sarakstiem. Izdošanas vietu norāda ar ģeogrāfisko apakšiedaļu, piemēram, **Angļu izdevumi—Indija.**

3. **Izdevumi vietās, kur dominē viena valoda.** Atbilstoši vispārīgam noteikumam, valstīs, kur dominē tikai viena valoda, piemēram, Amerikas Savienotās Valstis, publicēto darbu sarakstiem piešķir tikai aprakstgalvu [**vieta**]—**Izdevumi.** Tā kā angļu valoda ir dominējošā valoda Amerikas Savienotajās Valstīs, papildu aprakstgalvu **Angļu izdevumi—Amerikas Savienotās Valstis** nepiešķir.

4. **Papildu aprakstgalvas piešķiršana tipveida aprakstgalvai [**valoda**] izdevumi.** Ja piešķir tipveida aprakstgalvu [**valoda**] **izdevumi**, pakārtotu ģeogrāfiski, jāpiešķir arī tipveida papildu aprakstgalva [**vieta**]—**Izdevumi.** *Piemērs:*

Darba nosaukums: A list of books in English published in India.

650 #0 \$a Angļu izdevumi \$z Indija.

651 #0 \$a Indija \$v Izdevumi.

5. **Katalogi.** Noteiktās vietās publicētu vai pieejamu izdevumu katalogiem, attiecīgi piešķir aprakstgalvu [**vieta**]—**Izdevumi—Katalogi** vai [**valoda**] **izdevumi—Katalogi.**

Piezīme: Abās tipveida aprakstgalvās vieta apzīmē izdošanas vietu.

Piemērs:

Kataloga nosaukums: The Rajasthan University Library catalog of Indian imprints in English.

650 #0 \$a Angļu izdevumi \$z Indija \$v Katalogi.

651 #0 \$a Indija \$v Izdevumi \$v Katalogi.

610 20 \$a Rajasthan University Library \$v Katalogi.

6. **Apakšiedaļu —Bibliogrāfija nelieto.** Tipveida aprakstgalvas [**valoda**] **izdevumi** un [**vieta**]—**Izdevumi** tālāk nepakārto ar apakšiedaļu —**Bibliogrāfijas.**

7. **Tematiski izdevumi.** Tematiskiem izdevumu sarakstiem piešķir arī tipveida aprakstgalvu [**temats**]—**Bibliogrāfijas.** *Piemērs:*

Darba nosaukums: A list of English-language books on medicine published in India.

650 #0 \$a Medicīna \$v Bibliogrāfijas.

650 #0 \$a Angļu izdevumi \$z Indija.

651 #0 \$a Indija \$v Izdevumi.

PAMATOJUMS: Apakšiedaļu —**Rādītāji** lieto kā formas apakšiedaļu aiz priekšmeta aprakstgalvām, darbiem, kas nodrošina visaptverošu pieeju izdevumiem kādā zinātņu nozarē.

Turpmāk tekstā skaidrotas atšķirības starp apakšiedalām —**Rādītāji** un —**Bibliogrāfijas**. Apakšiedaļu —**Bibliogrāfijas** lieto darbiem, kuros publikācijas tikai uzskaitītas. Ir daudz tādu bibliogrāfisko līdzekļu, kuros ietvertās publikācijas ir indeksētas un tām pievienoti priekšmetu rādītāji. Ja šāda indeksēta bibliogrāfija ir pietiekami plaša, lai to varētu izmantot kā nozares publikāciju vispārējo rādītāju, apakšiedaļas —**Bibliogrāfijas** vietā lieto apakšiedaļu —**Rādītāji**.

Par rādītāju klasifikāciju sk. F 610.

1. Vispārējie rādītāji un rādītāji, kas ietver tikai grāmatas. Darbiem, kas atbilst iepriekš aprakstītajiem kritērijiem, piešķir aprakstgalvas ar apakšiedaļu —**Rādītāji**. Piemēri:

650 #0 \$a Angļu dzeja \$v Rādītāji.
650 #0 \$a Tiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Konetikutas štats \$v Rādītāji.

Piezīme: Atbilstoši ilgstošai praksei, apakšiedaļu —**Rādītāji** lieto tieši gan aiz formas, gan aiz tematiskajām aprakstgalvām, nepastarpinot ar apakšiedaļu —**Bibliogrāfijas** pat tajos gadījumos, kad katalogizējamais darbs drīzāk ir tematisks bibliogrāfiju rādītājs, nevis tematisks rādītājs. Piemērs:

650 #0 \$a Socioloģija \$v Rādītāji.
[nevis 650 #0 \$a Socioloģija \$v Bibliogrāfijas \$v Rādītāji.]

2. Negrāmatu materiālu rādītāji. Ja katalogizējamais darbs ir noteiktas formas materiālu (ne grāmatu) rādītājs, attiecīgo formas apakšiedaļu iestarpina starp tematisko priekšmeta aprakstgalvu un apakšiedaļu —**Rādītāji**. Piemēri:

650 #0 \$a Okeanogrāfija \$z Klusais okeāns \$x Tabulas,
diagrammas utt. \$v Rādītāji.
650 #0 \$a Sociālās zinātnes \$x Kopsavilkumi \$v Rādītāji.
610 10 \$a American Civil Liberties Union \$x Arhīvi
\$v Rādītāji.
600 10 \$a Ibsen, Henrik, \$d 1828-1906 \$x Sarakste
\$v Rādītāji.
650 #0 \$a Bioķīmija \$x Manuskripti \$v Rādītāji.
650 #0 \$a Tiesības \$x Periodiskie izdevumi \$v Rādītāji.

Piezīme: Tematiskiem filmu rādītājiem vai sarakstiem aiz attiecīgās aprakstgalvas labāk lietot apakšiedaļu —**Filmu katalogi** nekā —**Rādītāji**.

A 1670 Rādītāji

3. Rādītāju veidi.

a. Literatūra. Piešķir atbilstošu formas aprakstgalvu ar apakšiedaļu —**Rādītāji**, piemēram, **Angļu literatūra—Rādītāji**.

b. Dzejoļu vai baznīcas himnu un dziesmu pirmo rindu rādītāji. Piešķir atbilstošu formas aprakstgalvu ar apakšiedaļu —**Rādītāji**, piemēram, **Angļu dzeja—Rādītāji**.

c. Atsevišķi autori. Atsevišķu autoru publicēto darbu rādītājiem piešķir personvārda aprakstgalvu ar apakšiedaļu —**Rādītāji**, piemēram, **Faulkner, William, 1897-1962—Rādītāji**. Apakšiedaļu —**Vārdnīcas, rādītāji u. tml.** no 1991. gada vairs nelieto.

d. Monogrāfijas, sērijas vai seriālizdevumi. Atsevišķiem darbiem piešķir autora-darba nosaukuma aprakstgalvu (vai unificētā nosaukuma aprakstgalvu ar nosaukumu ierakstītiem darbiem, t. sk. anonīmo klasiku darbiem) ar apakšiedaļu —**Rādītāji**. *Piemēri:*

600 10 \$a Ellington, Duke, \$d 1899-1974. \$t Music is my misteress \$v Rādītāji.

630 00 \$a New York times \$v Rādītāji.

630 00 \$a Tūkstoš un viena nakts \$v Rādītāji.

Papildus šai aprakstgalvai piešķir arī pašam darbam piešķirtās aprakstgalvas, pievienojot apakšiedaļu —**Rādītāji**. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Index to the Argonauts of California.

600 10 \$a Haskins, Charles Warren. \$t Argonauts of California \$v Rādītāji.

650 #0 \$a Ceļojumi uz Klusā okeāna piekrasti \$v Rādītāji.

651 #0 \$a Kalifornijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Zelta atradnes \$v Rādītāji.

651 #0 \$a Kalifornijas štats (Amerikas Savienotās Valstis) \$x Ģenealoģija \$v Rādītāji.

Piezīme: Atsevišķiem prozas darbiem, kas ierakstīti ar autora personvārdu, piešķir divas tipveida aprakstgalvas: 1. [personvārda-darba nosaukuma aprakstgalva]—Rādītāji. 2. [autora personvārds]—Rādītāji. Piemērs:

600 10 \$a Joyce, James, \$d 1882-1941. \$t Ulysses \$v Rādītāji.

600 10 \$a Joyce, James, \$d 1882-1941 \$v Rādītāji.

Apakšiedaļas —Rādītāji lietošana aiz personvārda-darba nosaukuma aprakstgalvas, ir jauna prakse. Agrāk atsevišķus prozas darbus tālāk nepakārtoja.

e. Atsevišķu institūciju publikāciju rādītāji. Piešķir institūcijas nosaukuma aprakstgalvu ar apakšiedaļu —**Rādītāji**. *Piemērs:*

610 20 \$a Food and Agriculture Organization of the United Nations \$v Rādītāji.

f. Konkordances. Viena autora darbiem, atsevišķam darbam vai literāru darbu grupai sastādītiem nozīmīgu vārdu rādītājiem aiz atbilstošām aprakstgalvām ieteicams lietot apakšsiedaļu —**Konkordances**, nevis —**Rādītāji**. Konkordances attēlojošas apakšsiedaļas, ko lieto aiz atsevišķu svēto rakstu aprakstgalvām, kvalificētām ar valodu, bet Bībeles un tās daļu gadījumā — tālāk pakārtotām ar versijām, sk. A 1188.

g. Kolekciju objektu katalogi. Kolekciju objektu rādītājiem, atbilstoši noteikumiem A 1360 un A 1427, aiz atbilstošām aprakstgalvām labāk lietot apakšsiedaļu —**Katalogi**, nevis —**Rādītāji**.

4. Darbi par rādītāju sastādīšanu. Darbiem par atsevišķu nozaru, svēto rakstu vai izdevumu veidu rādītāju sastādīšanu piešķir atbilstošu tematisko aprakstgalvu vai svēto rakstu unificēto nosaukumu ar apakšsiedaļu —**Referēšana un indeksēšana**.

Ražošanas nozaru aprakstgalvas, kuru A 1673 pamatā ir produktu nosaukumi

PAMATOJUMS: Ražošanas nozares attēlojošas priekšmeta aprakstgalvas agrāk formulēja dažādi:

1. grupa	[produkta aprakstgalva] ražošanas nozares
	[produkta aprakstgalva] ražošana
	[produkta aprakstgalva] ražošanas nozares un tirdzniecība
	[produkta aprakstgalva] ražošana un tirdzniecība
2. grupa	[produkta aprakstgalva] tirdzniecība
	[produkta aprakstgalva] izstrādājumi un tirdzniecība
	[produkta aprakstgalva]—Ražošana un tirdzniecība
	[produkta aprakstgalva]—Tirdzniecība un izstrādājumi

Lai vienkāršotu un standartizētu ražošanas nozares attēlojošas aprakstgalvas, visas jaunveidojamās aprakstgalvas formulē šādi: **[produkta aprakstgalva] ražošana**.

1. grupā minētās ražošanas nozaru aprakstgalvas joprojām var lietot, bet 2. grupā minētās aprakstgalvas ir novecošas, un lielākā daļa no tām ir dzēstas no priekšmetu autoritatīvās datnes.

1. Vispārīgie noteikumi. Ražošanas nozaru aprakstgalvas lieto darbiem, kuros preču vai produktu ražošanas un tirdzniecības veidi aplūkoti no ekonomikas un rūpniecības aspektiem. Ražošanas veidu aprakstgalvas nepiešķir darbiem par pašu produktu.

Darbiem par preču virzību pa tirdzniecības kanāliem no ražotāja līdz patērētājam, aiz preču vai produktu veidu aprakstgalvām lieto apakšiedaļu — **Tirgvedība**. Apakšiedaļu — **Tirgvedība** nelieto aiz ražošanas nozaru aprakstgalvām. Noteikumus par apakšiedaļas — **Tirgvedība** lietošanu sk. A 1870.

2. Jaunu aprakstgalvu veidošana. Ražošanas nozaru aprakstgalvas, kuru pamatā ir produktu nosaukumi, veido, produkta nosaukumam, kur iespējams, pievienojot vārdu ražošana. *Piemēri:*

<i>Produkta aprakstgalva</i>	<i>Ražošanas aprakstgalva</i>
Makadāmijas rieksti	Makadāmijas riekstu ražošana
Piesārņojuma kontroles iekārtas	Piesārņojuma kontroles iekārtu ražošana
Viengadīgie augi	Viengadīgu augu ražošana

Ja jaunradītais aprakstgalvas formulējums ir neveikls un neatbilst vispārpieņemtajam lietojumam, veic nepieciešamās korekcijas, piemēram, produkta nosaukuma aprakstgalvu daudzskaitļa formā pārveido vienskaitļa formā vai lieto dabīgās valodas vārdu kārtību inversās vietā. *Piemēri:*

<i>Produkta aprakstgalva</i>	<i>Ražošanas aprakstgalva</i>
Cigaretēs	Cigarešu ražošana
Cigāri	Cigāru ražošana
Mājsaimniecības ierīces, elektriskās	Elektrisko mājsaimniecības ierīču ražošana

Ja priekšmetu autoritatīvajā datnē vēl nav produkta nosaukuma aprakstgalvas, tā jāizveido vienlaicīgi ar ražošanas nozares aprakstgalvu.

A 1673 Ražošanas nozaru aprakstgalvas, kuru pamatā ir produktu nosaukumi

3. *Ražošanas nozaru aprakstgalvas, kuru pamatā ir produktu nosaukumi, formulēšana kā [temats]—Iekārtas un apgāde.* Ja ir produkta nosaukuma aprakstgalva ir formulēta kā [temats]—**Iekārtas un apgāde**, ražošanas nozares aprakstgalvu veido, pievienojot vārdkopu **iekārtu ražošana**.

Ja produkta nosaukuma aprakstgalva ir formulēta kā [temats]—[temats]—**Iekārtas un apgāde**, ražošanas nozares aprakstgalvu veido, pārveidojot [temats]—[temats] vārdkopas formā un pievienojot vārdkopu **iekārtu ražošana**. *Piemēri:*

<i>Produkta aprakstgalva</i>	<i>Ražošanas aprakstgalva</i>
Embrija sirdsdarbības monitorings— Iekārtas un aprīkojums	Embrija sirdsdarbības monitoringa iekārtu ražošana
Sabiedriskā ēdināšana—Iekārtas un aprīkojums	Sabiedriskās ēdināšanas iekārtu ražošana
Golfs—Iekārtas un aprīkojums	Golfa aprīkojuma ražošana
Ūdens—Attīrīšana—Iekārtas un aprīkojums	Ūdens attīrīšanas iekārtu ražošana

4. *Norāžu struktūra.*

a. *„Sk.” norādes.* Kad iespējams, nepieciešamos 450. laukus ieteicams pievienot produkta, nevis ražošanas aprakstgalvai. *Piemērs:*

```
150 ## $a Makadāmijas rieksti
450 ## $a Kvīnslendas rieksti
```

```
[nevis 150 ## $a Makadāmijas riekstu ražošana
450 ## $a Kvīnslendas riekstu ražošana]
```

Ja 450. lauku nevar pievienot produkta aprakstgalvai vai arī termins attiecas tikai uz ražošanu, šo lauku pievieno ražošanas nozares aprakstgalvai. *Piemērs:*

```
150 ## $a Lauksaimnieciskā ražošana
450 ## $a Agrobizness
```

b. *Plašākie termini.* Ja jaunveidojamai ražošanas nozares aprakstgalvai hierarhijas nākamo augstāko līmeni var viegli noteikt, un atbilstoša aprakstgalva ir jau izveidota, to pievieno kā 550. (plašākais termins) lauku. Ja atbilstoša plašāka termina aprakstgalva nav izveidota, to vai nu izveido, vai 550. lauku nelieto. *Piemērs:*

```
150 ## $a Makadāmijas riekstu ražošana
550 ## $w g $a Riekstu industrija
```

Ražošanas nozaru aprakstgalvas, kuru A 1673 pamatā ir produktu nosaukumi

c. Asociatīvie termini. Produkta nosaukuma un ražošanas nozares aprakstgalvas saista kā asociatīvos terminus ar 550. laukiem, ja šīs divas aprakstgalvas nesākas ar to pašu vārdu vai vārda celmu. *Piemērs:*

150 ## \$a Elektrisko mājsaimniecības ierīču ražošana

550 ## \$a Mājsaimniecības ierīces, elektriskās

150 ## \$a Mājsaimniecības ierīces, elektriskās

550 ## \$a Elektrisko mājsaimniecības ierīču ražošana

5. Par apakšiedaļām, kuras lieto aiz ražošanas veidiem. Sk. A 1153

PAMATOJUMS: *Informācijas centri ir organizācijas, kas krāj, organizē, glabā, izgūst un izplata informāciju, un sniedz saviem klientiem īpašus pakalpojumus, piemēram, literatūras meklēšana, referēšana un indeksēšana, bibliogrāfisko līdzekļu sastādīšana, informācijas selektīva izplatīšana u. tml. Šeit sniegtas vadlīnijas aprakstgalvu piešķiršanai darbiem par šiem centriem un to pakalpojumiem.*

1. Vispārīgie noteikumi. Aprakstgalvu **Informācijas dienesti** (var pakārtot *geogr.*) piešķir vispārīga satura darbiem par informācijas centriem un pakalpojumiem, kādus tie sniedz saviem klientiem. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Information services in Boston.

650 #0 \$a Informācijas dienesti \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Bostona.

2. Atsevišķi temati.

a. Vispārīgie noteikumi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Informācijas dienesti** lieto aiz valstīm, pilsētām u. tml., aiz institūcijām, ieskaitot atsevišķas likumdošanas institūcijas un militāros dienestus, aiz personvārdiem un tematiskajām aprakstgalvām, darbiem par informācijas centriem, kuri apkopo un izplata informāciju par minētajām entītijām. *Piemēri:*

650 #0 \$a Medicīna \$x Informācijas dienesti.
651 #0 \$a Vidējie Austrumi \$x Informācijas dienesti.
610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$b Army
\$x Informācijas dienesti.
610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$b Congress
\$x Informācijas dienesti.
600 10 \$a Jung, C. G. \$q (Carl Gustav), \$d 1875–1961
\$x Informācijas dienesti.

b. Saistība ar vietu. Apakšiedaļu —**Informācijas dienesti** agrāk pakārtoja ģeogrāfiski. Šo praksi pārtrauca 1990. gadā. Ja informācijas pakalpojumu centra atrašanās vieta ir nozīmīga, to var norādīt, piešķirot papildu aprakstgalvu **Informācijas dienesti**—[vieta]. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Directory of Northern Canadian and Indian information centres in Hull.

650 #0 \$a Ziemeļamerikas indiāņi \$z Kanāda
\$x Informācijas dienesti \$v Direktorijs.
650 #0 \$a Parki \$z Kanāda \$x Informācijas dienesti
\$v Direktorijs.
651 #0 \$a Ziemeļkanāda \$x Informācijas dienesti
\$v Direktorijs.
650 #0 \$a Informācijas dienesti \$z Kanāda \$z Hull
\$v Direktorijs.

PAMATOJUMS: *Inkvizīcija ir viduslaiku un agrīnās mūsdienu baznīcas īpaša tiesas institūcija ķeceru meklēšanai un sodīšanai. Atbilstoši AACR1, aprakstgalvas **Inkvizīcija** un **Inkvizīcija—[vieta]** bija izveidotas kā institūciju nosaukumu aprakstgalvas. Ieviešot AACR2, šīs aprakstgalvas tika pārveidotas par tematisko priekšmeta aprakstgalvu **Inkvizīcija** (var pakārtot ģeogr.). Šeit sniegtas vadlīnijas šīs aprakstgalvas piešķiršanā.*

1. Vispārīgie noteikumi. Aprakstgalvu **Inkvizīcija** (var pakārtot ģeogr.) piešķir darbiem par inkvizīciju jebkurā aspektā.

2. Vēstures apakšiedaļas. Apakšiedaļu —**Vēsture**, —**Vēsture**—[...]. **gs.** vai izveidotās laikposmu apakšiedaļas aiz **Inkvizīcija** nelieto.

3. Papildu aprakstgalvu piešķiršana. Piešķir atbilstošas papildu aprakstgalvu, ja nepieciešams izcelt svarīgus darba aspektus, piemēram, apsūdzētā personvārdu, kā arī piešķir tematiskās aprakstgalvas.
Piemērs:

Darba nosaukums: The Inquisition in the Canary Islands.

650 #0 \$a Inkvizīcija \$z Kanāriju salas.

651 #0 \$a Kanāriju salas \$x Baznīcas vēsture.

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas vadlīnijas par brīvi pievienojamās apakšiedaļas —**Inspicēšana** piešķiršanu un vārdkopu aprakstgalvu lietošanu noteiktiem inspicēšanas veidiem.

1. Preces un produkti. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Inspicēšana** (var pakārtot *ģeogr.*) lieto aiz preču un produktu veidiem, darbiem par šo preču un produktu kvalitātes pārbaudes metodēm tirgvedībā. *Piemērs:*

650 #0 \$a Kokmateriāli \$x Inspicēšana.

2. Mašīnas, inženierbūves un celtņu veidi. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Inspicēšana** (var pakārtot *ģeogr.*) lieto aiz mašīnu, inženierbūvju un celtņu veidu aprakstgalvām, darbiem par metodēm, ko izmanto, lai noteiktu to atbilstību drošības noteikumiem. *Piemēri:*

650 #0 \$a Automašīni \$x Inspicēšana \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Virdžīnijas štats

3. Augi un dzīvnieki. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Inspicēšana** (var pakārtot *ģeogr.*) lieto aiz atsevišķu augu vai augu grupu un mājdzīvnieku aprakstgalvām, darbiem par pārbaudes metodēm slimību un kaitēkļu noteikšanā. *Piemēri:*

650 #0 \$a Liellopi \$x Inspicēšana.
650 #0 \$a Kukurūza \$x Inspicēšana.
650 #0 \$a Mājputni \$x Inspicēšana.

4. Militārie dienesti. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Inspicēšana** piešķir aiz atsevišķu militāro dienestu nosaukumiem, darbiem par oficiālām pārbaudēm, kuras veic, lai kontrolētu un ziņotu par šo militāro dienestu stāvokli un sagatavotību pienākumu izpildei. *Piemērs:*

610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$b Army
\$x Inspicēšana.

5. Vārdkopu aprakstgalvas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Inspicēšana** nelieto aiz tematiskās aprakstgalvas, ja jēdzienam ir izveidota atbilstoša vārdkopas aprakstgalva. *Piemēri:*

150 ## \$a Ražošanas inspicēšana
150 ## \$a Raktuvju inspicēšana

Piešķirot šāda veida vārdkopu aprakstgalvas, jāpārbauda vai autoritatīvajā ierakstā ir 450. lauks ar tipveida aprakstgalvu [*temats*]**—Inspicēšana** un jāpievieno ierakstam, ja tas vēl nav izdarīts.

PAMATOJUMS: Brīvi pievienojamā apakšiedaļa —**Intervijas** ir viena no vairākām noteiktām formas apakšiedaļām, ko lieto biogrāfisku materiālus apzīmēšanai. To lieto kā brīvi pievienojamo apakšiedaļu aiz personu grupu, etnisko grupu un institūciju nosaukumiem, personvārdiem, t. sk. rakstnieku personvārdiem, pierakstiem, kas izdarīti sarunu vai interviju laikā, kas notikušas ar vienu vai vairākām personām par vienu vai vairākiem jautājumiem.

1. Aprakstgalva Intervijas. Aprakstgalvu **Intervijas** (var pakārtot *geogr.*) piešķir kopējiem plaša spektra personu grupu interviju krājumiem vai intervijām bez noteikta temata. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Talks with prominent Americans.

650 #0 \$a Intervijas \$z Amerikas Savienotās Valstis.

2. Apakšiedaļa —Intervijas. Tipveida aprakstgalvu [*personu grupa*]**—Intervijas** vai [*etniskā grupa*]**—Intervijas** piešķir darbiem, kas sastāv no intervijām ar vienu vai vairākām noteiktu jomu vai etnisku grupu personām. *Piemēri:*

650 #0 \$a Afroamerikāņi \$v Intervijas.

650 #0 \$a Šķirto vecāku bērni \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Intervijas.

650 #0 \$a Zinātnieki \$z Ungārija \$v Intervijas.

650 #0 \$a Terminālie slimnieki \$z Zviedrija \$v Intervijas.

610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$b Navy \$x Ķirurgi \$v Intervijas.

650 #0 \$a Alpinistes \$z Eiropa \$v Intervijas.

Izņēmums: Ja konkrēto personu grupu attēlojošā aprakstgalva nav izveidota un to nav iespējams izveidot, lieto apakšiedaļu —**Intervijas** aiz atbilstošās jomas vai nozares aprakstgalvas. Šajos gadījumos apakšiedaļa nav brīvi pievienojama un tās lietojums ir jāautorizē. Piemērs, kas ilustrē šādu gadījumu: darbs ir dažādu, ar dejošanu saistītu personu — dejojāju, horeogrāfu, impresāriju, komponistu, tērpu mākslinieku, mecenātu u. tml. interviju krājums.

Apakšiedaļu —**Intervijas** lieto arī aiz atsevišķu institūciju nosaukumiem, t. sk. izpildītāju grupu nosaukumiem, ar attiecīgām institūcijām saistītu personu interviju krājumiem, piemēram, **Minnesota Vikings (futbola komanda)—Intervijas; Guarneri Quartet—Intervijas.** Ja nepieciešams, aiz institūciju nosaukumiem lieto konkrētu personu grupu attēlojošas aprakstgalvas, piemēram, —**Darbinieki** vai —**Prezidenti.**

3. Personas. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Intervijas** lieto aiz personvārdiem, t. sk. rakstnieku personvārdiem, darbiem, kuri sastāv no intervijām ar šīm personām. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Entertiens avec Marcel Duchamp.

600 10 \$a Duchamp, Marcel, \$d 1887-1968 \$v Intervijas.

650 #0 \$a Mākslinieki \$z Francija \$v Intervijas.

Darba nosaukums: Borges at eight : conversations.

600 10 \$a Borges, Jorg Luis, \$d 1899- \$v Intervijas.

650 #0 \$a Rakstnieki, argentīniešu \$y 20. gs. \$v Intervijas.

A 1678 Intervijas

4. Papildu aprakstgalvu piešķiršana. Ja nepieciešams attēlot intervijas galveno domu vai tematu, piešķir atbilstošas papildu aprakstgalvas. Šīs aprakstgalvas tālāk nepakārto ar apakšiedaļu —**Intervijas**.
Piemēri:

Darba nosaukums: Soviet leaders face American journalists.

651 #0 \$a Padomju Savienība \$x Starptautiskās attiecības \$y 1953-1975.

651 #0 \$a Padomju Savienība \$x Starptautiskās attiecības \$z Amerikas Savienotās Valstis.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Starptautiskās attiecības \$z Padomju Savienība.

650 #0 \$a Valstsvīri \$z Padomju Savienība \$v Intervijas.

Darba nosaukums: Ici et maintenant : conversations avec...

600 10 \$a Mitterrand, François, \$d 1916- \$v Intervijas.

650 \$0 \$a Valstsvīri \$z Francija \$v Intervijas.

651 #0 \$a Francija \$x Politika un pārvalde \$y 1974-1981.

PAMATOJUMS: Aprakstgalva **Islāms** apzīmē reliģiju, kuras pravietis ir Muhameds. Termina **islāms** citas nozīmes ir: (1) islamicīgo kopums, (2) islamicīgo kultūra vai civilizācija, un (3) islamicīgo valstis. Šos jēdzienus attēlo ar noteiktām priekšmeta aprakstgalvām: (1) **Musulmaņi**; (2) **Civilizācija, islāma**; (3) **Islāma valstis**. Novecojušās formas **Muhamedāņi** un **Muhamedānisms**, kā arī ar tām saistītās aprakstgalvas KBPS nomainīja 1964. gadā.

1. Islāma ...; ..., islāma. Ar apzīmētāju **islāma** apzīmē kaut ko ar islāmu saistītu vai islāmam raksturīgu, piemēram, reliģiju, kultūru vai civilizāciju, kā arī nacionāli politisku vienību grupu ar kopīgu reliģiju — islāmu, piemēram: **Islāma sekta**, **Islāma literatūra**, **Islāma tiesības**, **Podniecība, islāma**, **Islāma valstis**.

2. Musulmaņi(-u). Apzīmētāju **musulmaņi(-u)** lieto islamicīgo apzīmēšanai, piemēram: **Jaunpievērstie musulmaņi**; **Musulmaņu svētie**; **Musulmanietes**. Apzīmētāju **Musulmaņi(-u)** var lietot arī citās vārdkopās, ja tās ir pietiekami pazīstamas.

3. Norādes. Ja jaunizveidotu aprakstgalvu kvalificē ar terminiem **islāms** vai **musulmaņi**, pievieno 450. lauku ar alternatīvo formu. *Piemēri:*

150 ## \$a Jaunpievērstie musulmaņi
450 ## \$a Jaunpievērstie islāmam

150 ## \$a Islāma svētnīcas
450 ## \$a Musulmaņu svētnīcas

PAMATOJUMS: Šeit sniegta Kongresa bibliotēkas vadlīnijas par priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanu materiāliem bērniem. Šie norādījumi neattiecas uz aprakstgalvu piešķiršanu, ko veic bērnu literatūras kataloģizētāji Anotēto kartīšu programmā (Annotated Card Program; AC aprakstgalvas). Vadlīnijas par klasifikācijas indeksu piešķiršanu sk. F 615.

1. Tematiskie materiāli bērniem. Kongresa bibliotēkas priekšmeta aprakstgalvas un apakšsadaļas piešķir tematiskiem materiāliem bērniem līdz 15 gadu vecumam vai līdz 9. klasei. Formas apakšsadaļas —**Literatūra bērniem**, —**Filmas bērniem**, —**Skaņu ieraksti bērniem** un —**Programmatūras bērniem** lieto kā pēdējo elementu visām priekšmeta aprakstgalvām, kas piešķirtas tematiskiem materiāliem bērniem, ja vien nav izveidotas īpašas formas aprakstgalvas vai apakšsadaļas, piemēram: **Bērnu enciklopēdijas un vārdnīcas**; —**Vārdnīcas, bērnu**; —**Enciklopēdijas bērnu**; —**Humors bērniem**. Ar retiem izņēmumiem, ja darbam piešķir vienu bērnu tematikas aprakstgalvu, arī visām pārējām piešķirtajām aprakstgalvām jāatspoguļo darba adresāciju bērniem.

Piezīme: Iepriekšminētais neattiecas uz daiļliteratūru. Noteikumus par daiļliteratūru bērniem sk. turpmāk šīs noteikumu lapas 3. sadaļā.

2. Mācību līdzekļi. Aprakstgalvu [temats]—**Mācību līdzekļi** piešķir mācību līdzekļiem bērniem līdz 15 gadiem vai 9. klasei. Apakšsadaļu —**Mācību līdzekļi** tālāk nepakārto ar —**Literatūra bērniem**, kā arī nepiešķir dublējošas aprakstgalvas ar apakšsadaļu —**Literatūra bērniem**.

Izņēmums: Reliģiska satura mācību līdzekļiem lieto apakšsadaļu —**Mācību līdzekļi bērniem**. Svešvalodu mācību līdzekļiem lieto vienu no apakšsadaļām: —**Mācību līdzekļi**, —**Mācību līdzekļi angļu [franču utt.] valodā runājošiem** vai —**Mācību līdzekļi cittautiešiem**. Tālāk ar —**Literatūra bērniem** nepakārto. *Piemēri:*

650 #0 \$a Ebreju reliģiskā izglītība \$v Mācību līdzekļi bērniem.

650 #0 \$a Kristīgā izglītība \$x Luterāņu baznīca \$v Mācību līdzekļi bērniem.

650 #0 \$a Angļu valoda \$v Mācību līdzekļi cittautiešiem.

3. Daiļliteratūra bērniem. Bērnu daiļliteratūras darbiem piešķir bērnu tematikas formas aprakstgalvas un apakšsadaļas, piemēram, **Bērnu stāsti**; **Bērnu skaitāmpantiņi**; —**Drāma bērniem**; —**Daiļliteratūra bērniem**; —**Dzeja bērniem**. Ja atbilstošas bērnu tematikas formas aprakstgalvas nepastāv un tās nav lietderīgi izveidot, piešķir pieaugušo literatūras aprakstgalvas, piemēram, **Spoku stāsti**; **Detektīvromāni**. Šīs pieaugušo literatūras formas aprakstgalvas tālāk nepakārto ar bērnu tematikas formas apakšsadaļām —**Drāma bērniem**, —**Daiļliteratūra bērniem** vai —**Dzeja bērniem**.

Jaunu pieaugušo daiļliteratūrai nepiešķir bērnu tematikas formas aprakstgalvas.

Apakšsadaļu —**Literatūra bērniem** nelieto aiz formas aprakstgalvām bērnu prozai. Iepriekšējā praksē pieļautie šī noteikuma izņēmumi, piemēram, **Limerika—Literatūra bērniem**; **Mīklas—Literatūra bērniem**, jādzēš no priekšmetu autoritatīvās datnes, un tās nedrīkst lietot.

Folkloras materiāli nav uzskatāmi par daiļliteratūras darbiem. Bērnu literatūras formas apakšsadaļas nelieto aiz konkrēto žanru (piemēram, **Tautas pasakas**, **Brīnumu pasakas**, **Folklorā** u. tml.) aprakstgalvām, ne arī aiz apakšsadaļas —**Folklorā**.

A 1690 Materiāli bērniem

4. *Daudzvalodu grāmatas.* Izveido un piešķir gan atsevišķiem darbiem, gan bērnu prozas, lugu un dzejas krājumiem trīs un vairāk valodās, tipveida aprakstgalvas, piemēram, **Bērnu stāsti, daudzvalodu; Bērnu lugas, daudzvalodu; Bērnu dzeja, daudzvalodu.**

5. *Filmas un skaņu ieraksti bērniem.*

a. *Vispārīgie noteikumi.* Tipveida aprakstgalvas [*temats*]—**Filmas bērniem** vai [*temats*]—**Skaņu ieraksti bērniem** piešķir materiāliem, atbilstoši intelektuālajam līmenim kodētus ar **a, b, c** vai **j** 008/22 laukā. Šāda veida aprakstgalvas piešķir arī materiāliem, kas kodēti ar **f, t**, i. e., kā īpašai auditorijai adresētus materiālus, ja ir atrodamas ziņas, kas apliecina adresāciju bērniem. Apakšiedaļas —**Filmas bērniem** un —**Skaņu ieraksti bērniem** lieto gan beletristiskam, gan faktiskam temata traktējumam. Beletristiskām filmām kā papildu aprakstgalvu lieto **Bērnu filmas**.

b. *Īpašas bērnu filmu un skaņu ierakstu kategorijas.*

(1) *Tautas pasakas.* Kad iespējams, pasaku un leģendāriem tēliem veido priekšmeta ierakstu ar atsevišķa varoņa vai tēla vārdu, piemēram, **Bunyan, Paul (leģendārs tēls)**—**Filmas bērniem**. Veido ierakstu arī žanram pat atsevišķu pasaku gadījumā, piemēram, **Tautas pasakas—Amerikas Savienotās Valstis—Filmas bērniem; Folklorā—Skaņu ieraksti bērniem**.

(2) *Bērnu mācību filmas.* Veido priekšmeta ierakstu tematam, ja filma ir tematiska un formai. Parasti lieto aprakstgalvu **Lasīšana (sākumskola) [pamatskola utt.]—Filmas bērniem**, lai attēlotu formu. Nelieto aprakstgalvas **Hrestomātijas** vai **Hrestomātijas (pamatskola)**. *Piemērs:*

```
520 #\$ $a A reading readiness film for primary
      grades on the subject of rain.
650 #0 $a Lietus un nokrišņi $v Filmas bērniem.
650 #0 $a Lasīšanas apguve $v Filmas bērniem.
650 #0 $a Lasīšana (sākumskola) $v Filmas bērniem.
```

(3) *Audiovizuālo materiālu saistība ar grāmatām.* Ja katalogizē bērniem adresētu skaņu ierakstu vai filmu (audio vai projicētā versijā), kuras pamatā ir publicēts un jau katalogizēts darbs, vai arī katalogizē grāmatu, kuras pamatā ir audiovizuāls jau katalogizēts darbs, priekšmetotājam nav jāaprobežojas ar oriģināldarbam piešķirtajām aprakstgalvām, ja vien saturs un intelektuālie līmeņi nav vienādi darba abām formām.

6. *Programmatūras bērniem.* Tipveida aprakstgalvu [*temats*]—**Programmatūras bērniem** piešķir materiāliem ar intelektuālā līmeņa kodu **a, b** vai **c** (008/22 lauka izvēlnē **Mērķauditorija**). Šāda veida aprakstgalvas piešķir arī materiāliem, kas kodēti ar **f, t**, i. e., īpašai mērķauditorijai adresēti materiāli, ja ir atrodamas ziņas, kas apliecina adresāciju bērniem. (Pilnīgāku skaidrojumu par intelektuālo līmeņu kodiem sk. D 500).

7. Tematiskas bērnu materiālu bibliogrāfijas. Piešķir tipveida aprakstgalvu [temats]—Literatūra bērniem—Bibliogrāfijas. Bērnu audiovizuālo materiālu sarakstiem piešķir tipveida aprakstgalvu [temats]—Filmas bērniem—Katalogi vai [temats]—Skaņu ieraksti bērniem—Diskogrāfija.

KB prakse:

8. Esošo bibliogrāfisko ierakstu labošana. Atbilstoši D 240 noteikumiem, priekšmetotāji labo tikai Kongresa bibliotēkas aprakstgalvas esošajos bērnu materiālu bibliogrāfiskajos ierakstos. Anotēto kartīšu programmas ietvaros aprakstgalvas labo tikai bērnu literatūras katalogizētāji.

Juridiskie materiāli: Tiesības un likumdošana un A 1705 citas apakšiedaļas

PAMATOJUMS: *Apakšiedaļas —Tiesības un likumdošana; —Tiesiskais statuss, tiesības utt.; un —Drošības noteikumi ir autorizētas apakšiedaļas, ko lieto temata juridisko aspektu apzīmēšanai. Šeit sniegtas vadlīnijas šo apakšiedaļu lietošanai. Atbilstoši A 1154.5, aiz tematiskām aprakstgalvām šīs apakšiedaļas var pakārtot tālāk ar jebkuru apakšiedaļu, kas lietota aiz parauga aprakstgalvas **Darba tiesības un likumdošana**.*

1. —Tiesības un likumdošana (var pakārtot ģeogr.). Šo apakšiedaļu lieto aiz tematiskām aprakstgalvām darbiem par temata tiesību aspektiem un/vai attiecīgā temata likumu tekstiem. Šo apakšiedaļu kodē kā \$x apakšlauku. Jaunam apakšiedaļas lietojumam veido autoritatīvo ierakstu ar atbilstošu norāžu struktūru.

*Piezīme: Ja apakšiedaļa —Tiesības un likumdošana ir izveidota aiz parauga aprakstgalvas, piemēram, **Vēzis—Tiesības un likumdošana**, tad apakšiedaļa ir brīvi pievienojama tām aprakstgalvām, kuras kontrolē šī parauga aprakstgalva.*

Apakšiedaļu —**Tiesības un likumdošana** nelieto, ja:

- aprakstgalva ir juridiska pēc rakstura, piemēram, **Civiltiesību pārkāpumi; Civilprocess; Ģimenes tiesības**,
- temats attēlots ar vārdkopas aprakstgalvu, piemēram, **Lauksaimniecības tiesības un likumdošana; Krimināltiesības; Tirdzniecības noteikumi**,
- tematiskā aprakstgalva attēlo personu grupu. Šādos gadījumos lieto apakšiedaļu —**Tiesiskais statuss, tiesības utt.**

2. —Tiesiskais statuss, tiesības utt. (var pakārtot ģeogr.). Šo brīvi pievienojamo apakšiedaļu lieto aiz personu un etnisko grupu aprakstgalvām, piemēram, aiz **Bērni, Auditori, Japāņu izcelsmes amerikāņi**.

3. —Drošības noteikumi (var pakārtot ģeogr.). Šo brīvi pievienojamo apakšiedaļu lieto aiz objektu, ķīmisko vielu, materiālu, mašīnu, iekārtu, ražošanas nozaru vai aktivitāšu veidu, kā arī aiz nozaru nosaukumiem, piemēram, **Lauksaimniecības tehnika; Ogļraktuves; Radiācija**, drošības noteikumiem vai instrukcijām, kuriem ir likuma spēks.

PAMATOJUMS: Šeit aprakstīts apakšiedaļu —**Tiesību pētījumi** un —**Pētniecība** lietojums aiz tiesību tematiem.

1. —Tiesību pētījumi. Šo apakšiedaļu lieto aiz juridiska rakstura aprakstgalvām, t. sk. tematiskām aprakstgalvām ar apakšiedaļu —**Tiesības un likumdošana** vai —**Tiesiskais statuss, tiesības utt.**, darbiem par tiesu ziņojumu, kodeksu, likumu krājumu, citējumu u. tml. izmantošanu juridiskos pētījumos, nosakot attiecīgā temata likumu, noteikumu vai precedentu statusu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: How to find current tax law.

650 #0 \$a Nodokļi \$x Tiesības un likumdošana \$z Amerikas Savienotās Valstis \$x Tiesību pētījumi.

Apakšiedaļas —**Tiesību pētījumi** lietojumu kontrolē juridisko tematu parauga aprakstgalva **Darba tiesības un likumdošana**, tāpēc tā ir brīvi pievienojama aiz šīs parauga aprakstgalvas kontrolētajām aprakstgalvām. Kā parādīts iepriekšminētajā piemērā, apakšiedaļu tālāk ģeogrāfiski nepakārto.

2. —Pētniecība. Šo apakšiedaļu, ja nepieciešams, pakārtotu ģeogrāfiski, aiz juridiskiem tematiem tāpat kā aiz citām tematiskām aprakstgalvām, lieto darbiem, kas ir izskatīšanai iesniegtu pētījumu apraksti un satur informāciju par menedžmentu, finansēm, personālu, atsevišķiem projektiem, metodoloģiju, mērķiem u. tml. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Threats to validity in quasi-experimental evaluations of consumer protection reforms: a critical review of extant research.

650 #0 \$a Patērētāju aizsardzība \$x Tiesības un likumdošana \$x Pētniecība \$z Amerikas Savienotās Valstis.

650 #0 \$a Patēriņa kredīts \$x Tiesības un likumdošana \$x Pētniecība \$z Amerikas Savienotās Valstis.

PAMATOJUMS: Līdz 1995. gadam Kongresa bibliotēka ierobežoja likumdošanas aktu unificētu nosaukumu kā priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanu darbiem par šiem likumdošanas aktiem. Priekšmeta aprakstgalvas piešķiršana tikai likumdošanas aktu vēsturei vai teksta kritikai. 1995. gadā pēc Amerikas tiesību bibliotēku asociācijas (*American Association of Law Libraries*) ieteikuma šo ierobežojošo priekšmetošanas politiku pārtrauca. Atbilstoši patreizējai politikai, ja likumdošanas aktu unificēto nosaukumu atzīst par nepieciešamu pieejas punktu darbam, to var piešķirt kā priekšmeta aprakstgalvu. Šeit sniegtas vadlīnijas šādu aprakstgalvu piešķiršanai, kā arī vispārīgi priekšmetošanas noteikumi likumdošanas tekstiem un darbiem par likumdošanu un likumdošanas vēsturi.

1. Likumdošanas teksti.

a. Vispārīgi (netematiski) krājumi. Piešķir atbilstošu vispārīgu formas aprakstgalvu. Ja krājums ir par atsevišķas valsts likumdošanu, aprakstgalvu pakārto ar attiecīgo valsts, štata u. tml. nosaukumu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: United States code.

650 #0 \$a Tiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis.

b. Tematiski krājumi. Piešķir atbilstošu tematisko aprakstgalvu(-as), piemēram, **Darba tiesības un likumdošana.** Ja krājums ir par atsevišķas valsts likumdošanu, aprakstgalvu pakārto ar attiecīgo valsts, štata u. tml. nosaukumu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Compilation of laws relating to American agriculture.

650 #0 \$a Lauksaimniecības tiesības un likumdošana
\$z Amerikas Savienotās Valstis.

c. Atsevišķi likumdošanas akti. Piešķir atbilstošu tematisko aprakstgalvu(-as), tāpat kā tematiskajiem krājumiem.

Nepiešķir likumdošanas akta nosaukuma aprakstgalvu, ja darbs sastāv tikai no akta teksta.

Piemēri:

Darba nosaukums: Technical Corrections Act of 1979.

650 #0 \$a Nodokļi \$x Tiesības un likumdošana
\$z Amerikas Savienotās Valstis.

Darba nosaukums: Régimen de matrimonio civil y divorcio.

650 #0 \$a Laulības \$x Tiesības un likumdošana
\$z Argentīna.

650 #0 \$a Šķiršanās \$x Tiesības un likumdošana
\$z Argentīna.

A 1715 Juridiskie materiāli: Likumdošana

2. Darbi par likumdošanu.

a. **Tematiskie krājumi.** Darbiem par noteikta temata likumiem kopumā piešķir attiecīgu tematisko aprakstgalvu(-as). *Piemērs:*

Darba nosaukums: Environment '90 : the legislative agenda.

650 #0 \$a Vides tiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis.

b. **Atsevišķi likumdošanas akti.** Ja darbam par likumdošanas aktu šī akta nosaukumu atzīst par nepieciešamu pieejas punktu, tad piešķir akta nosaukuma aprakstgalvu. Šādas aprakstgalvas veido kā nosaukuma aprakstgalvas, atbilstoši AACR2 noteikumiem par atsevišķu likumu aprakstgalvām. Šīs aprakstgalvas parasti ir tādā formā, kā **[administratīvā vienība]. [likuma unificētais nosaukums]**. Piešķir arī tematisko aprakstgalvu vai aprakstgalvas atbilstoši katalogizētajam darbam. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Explanation of the Civil Rights Act of 1991.

610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis.
\$t Civil Rights Act of 1991.

650 #0 \$a Cilvēktiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis.

650 #0 \$a Diskriminācija nodarbinātībā \$x Tiesības un likumdošana \$z Amerikas Savienotās Valstis.

Darba nosaukums: Taxing choices : the politics of tax reform.

610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$t Tax Reform Act of 1986.

650 #0 \$a Nodokļi \$x Tiesības un likumdošana \$z Amerikas Savienotās Valstis.

3. Likumdošanas vēsture.

*Piezīme: **Likumdošanas vēsture** ir krājums, kas satur materiālus par temata noklausīšanos komitejās, ziņojumus, debates u. c. likuma pieņemšanas gaitas materiālus. Likumdošanas vēstures izpētei ir liela nozīme, it īpaši tiesā, noteikta likumdošanas akta izpratnei.*

a. **Vispārīgi (netematiski) likumdošanas vēstures materiālu krājumi.** Ja likumdošanas vēstures materiālu krājums nav tematisks, piešķir aprakstgalvu **Likumdošanas vēsture**, pakārtotu ģeogrāfiski, ja nepieciešams. *Piemērs:*

Darba nosaukums: American landmark legislation : primary materials.

650 #0 \$a Tiesības \$z Amerikas Savienotās Valstis.

650 #0 \$a Likumdošanas vēsture \$z Amerikas Savienotās Valstis.

b. Tematiski likumdošanas vēstures materiālu krājumi. Piešķir aprakstgalvu [*tiesību temats*]—[*vieta, ja atbilst darba saturam*] ar brīvi pievienojamo formas apakšsadaļu —**Likumdošanas vēsture**, darbiem, kas satur viena temata vairāku likumdošanas aktu likumdošanas vēstures materiālus. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The legislative history of U.S. abortion laws.

650 #0 \$a Aborti \$x Tiesības un likumdošana
\$z Amerikas Savienotās Valstis
\$x Likumdošanas vēsture.

c. Atsevišķu aktu likumdošanas vēsture. Piešķir likumdošanas akta nosaukuma aprakstgalvu, pakārtotu ar —**Likumdošanas vēsture**. Piešķir arī atbilstošu tematisko aprakstgalvu vai aprakstgalvas, pakārtotas ar —**Likumdošanas vēsture**. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Black Lung Benefits Reform act : a chronology of legislative actions.

610 10 \$a Amerikas Savienotās Valstis. \$t Black Lung Benefits Reform Act of 1977
\$x Likumdošanas vēsture.

650 #0 \$a Ogļraču \$x Tiesiskais statuss, tiesības utt. \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$x Likumdošanas vēsture.

Darba nosaukums: Ley de régimen presupuestario de Euskadi : trabajos parlamentarios.

610 10 \$a País Vasco (Spānija). \$t Euskadiko diruegitamuen jaurpideez Legea
\$x Likumdošanas vēsture.

650 #0 \$a Budžets \$x Tiesības un likumdošana
\$z Spānija \$z Basku zeme \$z Likumdošanas vēsture.

d. Darbi par likumdošanas vēsturi. Aprakstgalvu **Likumdošanas vēsture**, ja nepieciešams, pakārtotu ģeogrāfiski, piešķir darbiem par likumdošanas vēstures apkopošanas tehniku vai izmantošanu. *Piemēri:*

Darba nosaukums: A guide to legislative history in Ohio.

650 #0 \$a Likumdošanas vēsture \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Ohaio štats.

Darba nosaukums: Using and misusing legislative history : a re-evaluation of the status of legislative history in statutory interpretation.

650 #0 \$a Likumdošanas vēsture \$z Amerikas Savienotās Valstis.

PAMATOJUMS: *Tiesību sistēmas KBPS attēlo ar vārdkopu aprakstgalvām, piemēram, **Kanoniskās tiesības; Ebreju tiesības; Dakotas tiesības** u. tml. vai ar inversām vārdkopas aprakstgalvām, piemēram, **Law, Ashanti; Tiesības, bantu** u. tml. Noteiktu tiesību sistēmu atsevišķiem tematiem aprakstgalvas veido kā tipveida aprakstgalvu [temats (kvalifikators ar tiesību sistēmas nosaukumu)], piem., **Ģimenes tiesības (Ādats); Krimināltiesības (Romiešu tiesības)** u. tml. Šeit sniegtas vadlīnijas šāda veida aprakstgalvu izveidošanai un piešķiršanai.*

1. Tiesību sistēmu aprakstgalvas.

a. Jaunu aprakstgalvu veidošana. Tiesību sistēmu, t. sk. noteiktu etnisko grupu tiesību sistēmu, aprakstgalvas veido kā vārdkopas aprakstgalvas. Ja Amerikas Savienoto Valstu etnisko grupu vai Ziemeļamerikas vai Dienvidamerikas indiāņu grupu nosaukums jāpievieno kā kvalifikators ar apzīmētāju, tad aprakstgalvu veido tiešā formā. Ja kā kvalifikators jāpievieno jebkura cita etniskā grupa, tad aprakstgalvu veido inversā formā, atbilstoši A 320, 2. Ja aprakstgalvu veido tiešā formā, tad netiešo formu pievieno kā „sk.” norādi. Pievieno atbilstošu PT. Ja aprakstgalva apzīmē kādas etniskās grupas tiesību sistēmu, tad PT ir **Paražu tiesības—[vieta]**. Aprakstgalvai neautorizē ģeogrāfisko pakārtojumu. 008/6 laukā lieto aizpildījuma zīmi (|—Nekodē). *Piemēri:*

150 ## \$a Tlingitu tiesības
 450 ## \$a Tiesības, tlingitu
 550 ## \$w g \$a Paražu tiesības \$z Amerikas Savienotās
 Valstis \$z Aļaskas štats

150 ## \$a Tiesības, kusu
 450 ## \$a Kusu tiesības
 550 ## \$w g \$a Paražu tiesības \$z Kenija

b. Aprakstgalvu piešķiršana. Piešķirot bibliogrāfiskiem darbiem, šīs aprakstgalvas nepakārto ģeogrāfiski, jo daudzos gadījumos tās apzīmē noteiktu administratīvo vienību tiesību sistēmas.

*Piezīme: Aprakstgalvas: **Ādats, Feodālās tiesības, Islāma tiesības, Tiesību folklorā** ir šī noteikuma izņēmumi un tās pakārto ģeogrāfiski.*

Piemēri:

Darba nosaukums: Navajo tribal code.
 650 #0 \$a Navajo tiesības.

Darba nosaukums: Adat law in Indonesia.
 650 #0 \$a Ādats \$z Indonēzija.

A 1718 Juridiskie materiāli: Tiesību sistēmas

2. Noteiktu tiesību sistēmu atsevišķu tematu aprakstgalvas.

a. Jaunu aprakstgalvu veidošana. Veidojot jaunas noteiktu tiesību sistēmu atsevišķu tematu aprakstgalvas, vadās pēc šāda parauga:

```
150 ## $a [temats] (kvalifikators ar tiesību sistēmas  
nosaukumu tiešā formā)  
550 ## $w g $a [izveidotā tiesību sistēmas aprakstgalva]
```

Piezīme: Apakšiedaļu —Tiesības un likumdošana neiestarpina starp tematisko aprakstgalvu un kvalifikatoru pat ja aprakstgalva neapzīmē tiesību tematu. Piemērs:

```
150 ## $a Plašsaziņas līdzekļi (islāma tiesības)  
[nevis 150 ## $a Plašsaziņas līdzekļi $x Tiesības un  
likumdošana (islāma tiesības)]
```

Aprakstgalvām ar kvalifikatoru (**islāma tiesības**) autorizē ģeogrāfisko pakārtojumu, lietojot kodu **i 008/6** laukā (Pakārto ģeogrāfiski — netiešais pakārtojums). Aprakstgalvām ar citu tiesību sistēmu kvalifikatoriem, ģeogrāfisko pakārtojumu neautorizē. 008/6 laukā lieto aizpildījuma zīmi (| — Nekodē). *Piemēri:*

```
150 ## $a Dzimstības regulēšana [kods | 008/6]  
(kanoniskās tiesības)  
550 ## $w g $a Kanoniskās tiesības  
  
150 ## $a Līgumi (franku tiesības) [kods | 008/6]  
550 ## $w g $a Tiesības, franku  
  
150 ## $a Krimināltiesības (islāma tiesības) [kods i 008/6]  
550 ## $w g $a Islāma tiesības
```

b. Aprakstgalvu piešķiršana. Piešķirot katalogizējamajam darbam, šī veida aprakstgalvas nepakārto ģeogrāfiski. Ja nepieciešams izcelt atsevišķu vietu, piešķir papildu aprakstgalvu vai aprakstgalvas.

*Piezīme: Tā kā islāma tiesības ir tiesību sistēmu pamats daudzās valstīs, aprakstgalvas ar kvalifikatoru (**islāma tiesības**) ir šī noteikuma izņēmums un tās pakārto ģeogrāfiski.*

Piemēri:

Darba nosaukums: Traditional family law and change in Tanzania: a study of the Kuria social system.

```
650 #0 $a Ģimenes tiesības (Kuria tiesības)  
650 #0 $a Ģimenes tiesības $z Tanzānija.  
650 #0 $a Kuria (afrikāņu tauta)
```

Darba nosaukums: Muslim criminal law in Indo-Pakistan sub-continent.

```
650 #0 $a Krimināltiesības (islāma tiesības)  
$z Indija.  
650 #0 $a Krimināltiesības (islāma tiesības)  
$z Pakistāna.
```

PAMATOJUMS: *Apakšiedaļu —Leģendas un stāsti* aiz dzīvnieku veidu aprakstgalvām pārtrauca lietot 1981. gadā. Šīs apakšiedaļas vietā tagad lieto vairākas citas.

1. Daiļliteratūra. Vienam vai vairākiem beletristikas darbiem par dzīvniekiem vai dzīvnieku grupām piešķir apakšiedaļu —**Daiļliteratūra** aiz dzīvnieku veida aprakstgalvas, piemēram, **Suņi—Daiļliteratūra** (salīdzināt ar A 1790).

Stāstu krājumiem par dažādiem dzīvniekiem piešķir aprakstgalvu un apakšiedaļu **Dzīvnieki—Daiļliteratūra**.

2. Folklorā. Vienam vai vairākiem folkloras darbiem par kādu dzīvnieku vai dzīvnieku grupu piešķir apakšiedaļu —**Folklorā** aiz dzīvnieku veida aprakstgalvas, piemēram, **Suņi—Folklorā** (salīdzināt ar A 1627).

Leģendu krājumiem par dažādiem dzīvniekiem piešķir aprakstgalvu **Dzīvnieki—Folklorā**.

3. Patiesi stāsti par atsevišķiem dzīvniekiem un mīldzīvniekiem.

a. Krājumi. Patiesiem dzīvnieku dzīves stāstu krājumiem piešķir apakšiedaļu —**Biogrāfijas** aiz dzīvnieku veida aprakstgalvas. Ja nepieciešams, iestarpina atbilstošu ģeogrāfisko apakšiedaļu un piešķir papildu aprakstgalvas. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Great canine heroes of all time.

650 #0 \$a Suņi \$v Biogrāfijas.

Darba nosaukums: James Herriot's treasury for children.

650 #0 \$a Mīldzīvnieki \$z Lielbritānija \$z Jorkšīra \$v Biogrāfijas \$v Literatūra bērniem.

650 #0 \$a Mājdzīvnieki \$z Lielbritānija \$z Jorkšīra \$v Biogrāfijas \$v Literatūra bērniem.

650 #0 \$a Zemnieku saimniecības dzīve \$z Lielbritānija \$z Jorkšīra \$v Literatūra bērniem.

b. Individuālas biogrāfijas. Individuālām dzīvnieku biogrāfijām aiz dzīvnieku veida aprakstgalvas ar atbilstošu ģeogrāfisko apakšiedaļu lieto apakšiedaļu —**Biogrāfijas**. Ja dzīvnieka vārdam ir izveidota aprakstgalva, vai arī ar šo vārdu dzīvnieks ir labi pazīstams, to piešķir kā papildu aprakstgalvu. Vadlīnijas par aprakstgalvu izveidi atsevišķu dzīvnieku vārdiem sk. A 1332, 9. Ja nepieciešams, piešķir dzīvnieku īpašnieka(-u) personvārda(-u) aprakstgalvu(-as). *Piemēri:*

Darba nosaukums: Barry, the bravest Saint Bernard.

650 #0 \$a Barry (suns) \$v Literatūra bērniem.

650 #0 \$a Senbernāri \$z Šveice \$v Biogrāfijas \$v Literatūra bērniem.

650 #0 \$a Glābšanas dienestu suņi \$z Šveice \$v Biogrāfijas \$v Literatūra bērniem.

A 1720 Stāsti par dzīvniekiem

Darba nosaukums: Good dog, Millie.

650 #0 \$a Millie (suns)
600 10 \$a Bush, George, \$d 1924-
600 10 \$a Bush, Barbara. \$d 1925-
650 #0 \$a Suņi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$v Biogrāfijas.

c. Anekdotas par mīldzīvniekiem. Anekdošu krājumiem par mīldzīvniekiem aiz dzīvnieku veida aprakstgalvas piešķir apakšsadaļu —**Anekdotas**. Ja nepieciešams, to pakārto ģeogrāfiski un piešķir dzīvnieku īpašnieka(-u) personvārda(-u) aprakstgalvu). *Piemērs:*

Darba nosaukums: Episodes in the life of my pet.

600 10 \$a [dzīvnieka īpašnieka personvārds]
650 #0 \$a Suņi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Kalifornijas štats \$v Anekdotas.

Ja mīldzīvnieka vārdam ir izveidota aprakstgalva, vai arī ar šo vārdu mīldzīvnieks ir labi pazīstams, to piešķir kā papildu aprakstgalvu. *Piemērs:*

650 #0 \$a Lesija (suns)
650 #0 \$a Suņi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Kalifornijas štats \$v Anekdotas.

PAMATOJUMS: Šeit sniegts vispārīgs pārskats par priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanu literatūrai. Konkrēti noteikumi sniegti citās nodaļās, kuru sarakstu sk. turpmāk 1. sadaļā.

1. Visbiežāk izmantojamās noteikumu lapas. Nozīmīgākie priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanas noteikumi literatūrai iekļauti šādās noteikumu lapās:

Brīvi pievienojamās apakšsadaļas:

- A 1110 Personvārdi (t. sk. rakstnieku)
- A 1155.2 Rakstnieku grupas
- A 1155.6 Literāri darbi, ierakstīti ar rakstnieka personvārdu
- A 1155.8 Literāri darbi, ierakstīti ar darba nosaukumu
- A 1156 Literatūras

Priekšmeta aprakstgalvu piešķiršana:

- A 910 Ģeogrāfiska vieta kā mākslas, literatūras, kino u. tml. tēma
- A 1435 Atsevišķu darbu komentāri
- A 1610 Izdomāti tēli
- A 1627 Folklorā
- A 1690 Materiāli bērniem
- A 1780 Drāma
- A 1790 Proza
- A 1795 Leģendas un bruņinieku romāni
- A 1800 Dzeja
- A 1828 Vienas vietas literatūra dažādās valodās
- A 2220 Tulkojumi

2. Visbiežāk ar literatūras priekšmeta aprakstgalvām attēlotie jēdzieni. Turpmāk tekstā uzskaitīti literāro materiālu katalogizēšanā visbiežāk sastopamie jēdzieni. Atbilstoši katalogizējamā darba veidam, šos, ar priekšmeta aprakstgalvām, attēlotos jēdzienus, piešķir atbilstoši 3. sadaļā aprakstītajiem noteikumiem.

<i>Jēdzieni</i>	<i>Piemēri</i>
tautība	amerikāņu, meksikāņu, zviedru
žanrs	dzeja, stāsti, viencēlieni
tēma vai temats	mīlestība, noslēpumi, Napoleons, Korejas karš
laika periods	20. gs., renesanse
noteiktas rakstnieku grupas	ebreji, sievietes, cietumnieki
tulkojumi	no franču valodas angļu valodā
virzieni	romantisms, sirreālisms
valoda	basku, ebreju, kataloņu
uzrakstīšanas vieta	Ņujorka, Normandija, Dienvidi (Amerikas Savienotās Valstis)

A 1775 Literatūra: Vispārīgie noteikumi

3. *Literatūras katalogizācijā visbiežāk sastopamie darbu veidi.* Ir sešas literāro darbu pamatkategorijas:

a. *Vairāku rakstnieku literāro tekstu krājumi.*

Piemēri:

20. gs. amerikāņu dzejas krājumi
vācu literatūras antoloģija
spāņu klasiskās drāmas izlase
portugāļu mīlas dzejas tulkojums angļu valodā

Šai darbu kategorijai var lietot jebkuru 2. sadaļas jēdzienu. Apakšsadaļas parasti lieto laika perioda, tulkojumu un ģeogrāfisko vietu atspoguļošanai. Žanra apzīmējumus parasti lieto vārdkopu aprakstgalvās kopā ar tautību vai valodu, piemēram, **Amerikāņu dzeja**. Tēmu vai tematu var attēlot ar tipveida aprakstgalvu [*temats*]**—[apakšsadaļa]**, piemēram, **Kaķi—Literārie krājumi**; vai ar vārdkopu, piemēram, **Detektīvromāni**. Rakstnieku grupas var attēlot ar apakšsadaļām vai vārdkopām, piemēram, **Amerikāņu proza—Rakstnieces**; **Karavīru literārie darbi, kanādiešu**.

b. *Viena rakstnieka literāro tekstu krājumi.*

Piemēri:

viena rakstnieka dzejas krājums
romānista kopotie raksti
viena rakstnieka stāstu izlase

Šīs kategorijas darbiem attēlo darba tēmu vai tematu; žanru var norādīt, ja tas ir skaidri izteikts un uzsvērts darbā. Tautību vai valodu norāda tikai savienojumā ar žanru vai tēmu un attēlo ar vārdkopas aprakstgalvām, piemēram, **Soneti, amerikāņu; Mīlas stāsti, franču**. Tulkojumus attēlo ar apakšsadaļu aiz rakstnieka personvārda, piemēram, **Poe Edgar Allan, 1809-1849—Tulkojumi franču valodā**. Citus 2. sadaļā iekļautos jēdzienus nelieto.

c. *Atsevišķi literārie darbi.*

Piemēri:

atsevišķs viena romāna izdevums
atsevišķs vienas lugas izdevums

Tikai to atsevišķu poēmu vai lugu izdevumiem, kuru tēma un žanrs ir skaidri izteikti, piešķir aprakstgalvu, piemēram, **Ziemassvētki—Dzeja; Monodrāmas**. Atsevišķiem prozas darbu izdevumiem piešķir personu, vēsturisko notikumu vai laika periodu un dzīvniece aprakstgalvas, piemēram, **Washington, George, 1732-1799—Dailliteratūra; Trīsdesmit gadu karš, 1618-1648—Dailliteratūra; Zirgi—Dailliteratūra**. Citus 2. sadaļā iekļautos jēdzienus parasti nelieto.

d. Vairāku rakstnieku darbu apskats.

Piemēri:

Argentīnas literatūras vēsture
franču zinātniskās fantastikas bibliogrāfija
esejas par 20. gs. ebreju romānistiem
traktāts par saīru amerikāņu romānos
kanādiešu rakstnieku biogrāfiskais direktorijs

Var lietot jebkuru 2. sadaļā iekļauto jēdzienu. Literārā žanra aprakstgalvām var pievienot apakšiedaļas, kas norāda, ka darbs ir par literatūru, nevis tekstu krājums; visizplatītākā no šīm apakšiedaļām ir —**Vēsture un kritika**. Tēmas vai tematus parasti attēlo ar tipveida aprakstgalvām [**temats**] **literatūrā**, [**temats**]—**Literatūrā** vai [**temats**] **un literatūra**.

e. Viena rakstnieka darbu apskats.

Piemēri:

viena rakstnieka autobiogrāfija
Šekspīra lugu skatuves uzvedumu vēsture
traktāts par Viktora Igo dzeju

Kā galveno priekšmeta aprakstgalvu piešķir apskatītā autora personvārdu ar brīvi pievienojamajām apakšiedaļām no atbilstošā parauga aprakstgalvu saraksta. Var attēlot arī tēmu vai tematu. Citus 2. sadaļas jēdzienus parasti nelieto. Noteikumus par biogrāfiskiem darbiem sk. A 1330.

f. Viena literārā darba apskats.

Piemēri:

esejas par Miliona „Zaudēto paradīzi”
traktāts par Margaretas Mičelas „Vējiem līdzīgi”

Kā galveno priekšmeta aprakstgalvu piešķir darba unificēto nosaukumu, kas parasti ir autora-darba nosaukuma priekšmeta ieraksts. Var piešķirt apakšiedaļas no atbilstošā parauga aprakstgalvu saraksta. Var attēlot arī tēmu vai tematu. Formas aprakstgalvas vai apakšiedaļas, kuras piešķir literāram tekstam, pārveido par atbilstošiem tematiskiem šo aprakstgalvu ekvivalentiem. Citus 2. sadaļas jēdzienus parasti nelieto.

1. **Vispārīgie noteikumi.** Lugu krājumiem piešķir tik daudz aprakstgalvu, cik nepieciešams, lai attēlotu gan žanru, gan tematu(-s). Atsevišķu lugu izdevumiem piešķir temata(-u) attēlošanai nepieciešamās aprakstgalvas, bet formas aprakstgalvas piešķir atbilstoši 4. sadaļas noteikumiem.

2. **Krājuma žanra apzīmēšana.**

a. **Vispārīgie noteikumi.** Krājuma žanru attēlo, piešķirot šāda veida aprakstgalvas: **Amerikāņu drāma—20. gs.**; **Viencēlieni**; **Televīzijas lugas** u. tml. Pirmā aprakstgalva piemērā ilustrē šo aprakstgalvu veidu:

Darba nosaukums: Eight plays for hand puppets about George Washington.

650 #0 \$a Leļļu lugas, amerikāņu.

600 10 \$a Washington, George, \$d 1732-1799 \$v Drāma.

Dažās vārdkopu aprakstgalvās apvienots gan žanra, gan tematiskais aspekts, piemēram, **Detektīvlugas**; **Ziemassvētku lugas**; **Spoku lugas** u. tml. Šīs aprakstgalvas lieto gan krājuma žanra, gan temata attēlošanai, un parasti nav nepieciešams lietot papildu aprakstgalvas.

Ja krājuma temata attēlošanai var formulēt konkrētāku tipveida aprakstgalvu [*temats*]—**Drāma**, tad vārdkopas aprakstgalvu nelieto. Tās vietā piešķir konkrētāku aprakstgalvu kopā ar *plašāku, netematisku* formas aprakstgalvu. Piemēram, amerikāņu lugu krājumam par Trīsvienību kristietībā piešķir šādas aprakstgalvas:

650 #0 \$a Amerikāņu drāma.

650 #0 \$a Trīsvienība \$v Drāma.

[*nevis* 650 #0\$a Kristīgā drāma, amerikāņu]

[*nevis* 650 #0\$a Kristīgā drāma, amerikāņu.

650 #0 \$a Trīsvienība \$v Drāma.]

b. **Viena rakstnieka lugu krājums.** Atbilstoši vispārīgam noteikumam, formas aprakstgalvas piešķir, ja (a) formas aprakstgalva satur tematisku aspektu, piemēram, **Detektīvlugas, amerikāņu** vai (b) lugas žanrs ir skaidri izteikts un būtisks krājuma izveidei, piemēram, **Karnevāla lugas**; **Augstskolas un skolas drāma, japāņu** u. tml.

Viena rakstnieka lugu krājumiem nepiešķir vispārīgas vai standartveida drāmas žanru aprakstgalvas, piemēram, **Angļu drāma**; **Angļu drāma (komēdija)**; **Komēdija**; **Farss**; **Melodrāma**; **Viencēliena lugas**; **Traģēdija**; **Traģikomēdija**.

c. **Bērnu lugu krājumi.** Viena vai vairāku autoru bērnu lugu krājumiem aprakstgalvu **Bērnu lugas** vai **Bērnu lugas, amerikāņu**, [*angļu utt.*] piešķir kā papildu aprakstgalvu žanra un tematiskajām aprakstgalvām.

A 1780 Literatūra: Drāma

3. *Viena vai vairāku rakstnieku krājumu temata attēlošana.* Krājumu raksturojoša temata attēlošanai lieto kādu no turpmāk minēto aprakstgalvu veidiem:

a. *[temats]—Drāma vai [temats]—Drāma bērniem.* Šīs aprakstgalvas lieto kā standartveida aprakstgalvas krājumu tematu attēlošanai, piemēram, **Alkoholisms—Drāma; Lincoln, Abraham, 1809-1865—Drāma; Holmss, Šerloks (izdomāts tēls)—Drāma; Bronti dzimta—Drāma.**

b. *Vārdkopas aprakstgalvas ar tematiskiem aspektiem.* Ja vārdkopas aprakstgalva ietver gan žanra, gan tematisko aspektu, tad krājuma žanra un temata attēlošanai piešķir tikai vienu šādu aprakstgalvu, kā aprakstīts iepriekš 2. sadaļā un kā to ilustrē aprakstgalvas **Vēsturiskā drāma un Politiskās lugas.**

4. *Atsevišķas lugas.* Atsevišķu lugu tematus attēlo ar 3. sadaļā aprakstīto aprakstgalvu veidu. Piešķir tikai tādu žanra aprakstgalvu, kas satur tematisko aspektu vai žanrs lugai ir skaidri izteikts, piemēram, **Detektīvlugas, amerikāņu; Karnevāla lugas** u. tml.

Aprakstgalvu **Bērnu lugas, amerikāņu [angļu utt.]** atsevišķām bērnu lugām piešķir kā papildu aprakstgalvu tematiskām aprakstgalvām.

5. *Aprakstgalvu piešķiršanas ierobežojumi.* Tematiskās un žanra aprakstgalvas, īpaši viena autora lugas atsevišķam izdevumam vai lugu krājumam, piešķir tikai tajos gadījumos, kad, virspusēji pārskatot katalogizējamo darbu, tematu un žanru iespējams noteikt nekavējoties.

Nav jācenšas piešķirt žanra aprakstgalvu viena autora lugu krājumam, ja žanrs nav uzrādīts titullapā vai citā viegli pamanāmā vietā.

Nav jācenšas noteikt tematus, ja tos nav formulējis dramaturgs, izdevējs vai kāds, kura spriedumu atzīst par autoritatīvu.

Tematiskās aprakstgalvas nepiešķir atsevišķām lugām par nenoteiktiem un vispārīgiem tematiem, piemēram, liktenis, cilvēce, ticība, iznīcība u. tml.

6. *Vēsture un kritika.*

a. *Vispārīgie noteikumi.* Darbiem par noteiktām tēmām drāmā piešķir tik daudz aprakstgalvu, cik nepieciešams, lai apzīmētu žanru (ar apakšsadaļu —**Vēsture un kritika**) un tematu (parasti lietojot tipveida aprakstgalvu **[temats] literatūrā**). *Piemēri:*

650 #0 \$a Amerikāņu drāma \$y 20. gs. \$x Vēsture un kritika.

650 #0 \$a Psihiskās slimības literatūrā.

Ja aprakstgalva ietver gan žanra, gan tematisko aspektu, piešķir tikai vienu aprakstgalvu ar apakšsadaļu —**Vēsture un kritika**, piemēram, **Reliģiskā drāma—Vēsture un kritika.**

b. Lugas par atsevišķām personām vai dzimtām. Literatūrkritikai par dramaturģiskiem darbiem, kuros atspoguļotas konkrētas personas vai dzimtas, t. sk. dinastijas, piešķir personvārdu vai dzimtas vārdu aprakstgalvas ar brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Literatūrā**; piemēram, **Mozart, Wolfgang Amadeus, 1756-1791—Literatūrā; Rūzveltu dzimta—Literatūrā.**

c. Lugas par atsevišķām institūcijām, vietām un svētajiem rakstiem. Literatūrkritikas darbiem par lugām, kurās atspoguļotas noteiktas institūcijas, ģeogrāfiskas vietas vai svētie raksti, piešķir entītijas nosaukuma aprakstgalvu ar brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Literatūrā**; piemēram, **Amerikas Savienotās Valstis. Congress—Literatūrā; Provansa (Francija)—Literatūrā; Bībele—Literatūrā.**

d. Lugas par kariem un līdzīgiem notikumiem. Darbiem par lugām, kurās atspoguļots konkrēts karš, revolūcija, sacelšanās u. tml. kā tematisko aprakstgalvu piešķir **[notikuma nosaukums]—Literatūra un karš [revolūcija, sacelšanās utt.]** (salīdzināt ar A 1200).

e. Atsevišķas lugas. Darbiem par atsevišķām noteiktu tēmu lugām piešķir lugas aprakstgalvu, kā arī tēmas aprakstgalvu. *Piemēri:*

600 10 \$a Heller, Joseph. \$t Catch-22, a dramatization.
650 #0 \$a Otrais pasaules karš, 1939-1945 \$x Literatūra
un karš.

1. *Vispārīgais noteikums.* Prozas krājumiem piešķir tik daudz aprakstgalvu, cik nepieciešams gan žanra, gan temata(-u) attēlošanai. Vienam atsevišķam prozas darbam aprakstgalvas žanra un temata(-u) attēlošanai piešķir tikai atbilstoši 4. sadaļai, sk. turpmāk.

2. *Krājumu žanra a apzīmēšana.*

a. Krājuma žanru apzīmē, piešķirot šāda veida aprakstgalvas: **Amerikāņu proza—20. gs.; Stāsti, amerikāņu; Epistolārā proza** u. tml., kā parādīts piemēra* pirmajā aprakstgalvā:

Darba nosaukums: Garden tales : classic stories from favourite writers.

650 #0 \$a Short stories, American.

650 #0 \$a Gardens \$v Fiction.

650 #0 \$a Stāsti, amerikāņu.

650 #0 \$a Dārzi \$v Daiļliteratūra.

Noteiktas vārdkopu aprakstgalvas apvieno gan žanra, gan tematiskos aspektus, piemēram, **Detektīvromāni, amerikāņu; Zinātniskā fantastika, amerikāņu** u. tml. Šādas aprakstgalvas lieto gan krājumu žanra, gan tematu atveidošanai, tāpēc parasti papildu aprakstgalvas nav nepieciešamas.

Šāda veida vārdkopu aprakstgalvu nelieto, ja krājuma tematu var formulēt konkrētāk ar aprakstgalvu [*temats*]**—Daiļliteratūra**. To piešķir kopā ar *plašāku, ne tematisku* žanra aprakstgalvu. Piemēram, amerikāņu stāstu krājumam par džungļu kariem, piešķir šādas aprakstgalvas:

650 #0 \$a American fiction.

650 #0 \$a Jungle warfare \$x Fiction.

[*nevis* 650 #0 \$a War stories, American.]

[*nevis* 650 #0 \$a War stories, American.

650 #0 \$a Jungle warfare \$v Fiction.]

650 #0 \$a Amerikāņu proza.

650 #0 \$a Džungļu kari \$v Daiļliteratūra.

[*nevis* 650 #0 \$a Kara stāsti, amerikāņu.]

[*nevis* 650 #0 \$a Kara stāsti, amerikāņu.

650 #0 \$a Džungļu kari \$v Daiļliteratūra.]

b. *Viena rakstnieka prozas krājumi.* Atbilstoši vispārīgajam likumam žanra aprakstgalvu piešķir, ja: (a) tā satur tematisko aspektu, piemēram, **Vesterni**, (b) pārskatot krājumu, žanra specifika ir viegli nosakāma, un tā ir krājuma izveides būtisks elements, piemēram, **Alegorijas; Brīnumpasakas; Radio stāsti; Bērnu stāsti, angļu** u. tml.

Viena rakstnieka prozas krājumiem nepiešķir vispārīgas žanra aprakstgalvas, piemēram, **Amerikāņu proza; Stāsti, amerikāņu**.

* Turpmāk vispirms dots oriģinālais piemērs, tad tulkojums atbilstoši LNB priekšmetošanas metodikai (pelēkā fonā).

A 1790 Literatūra: Proza

c. Bērnu prozas krājumi. Viena vai vairāku rakstnieku bērnu prozas krājumiem aprakstgalvu **Bērnu stāsti** vai **Bērnu stāsti, amerikāņu** piešķir kā papildu aprakstgalvu nepieciešamajām žanra un tematiskajām aprakstgalvām. To nepiešķir prozas krājumiem, kas adresēti jauniem pieaugušajiem.

3. Temata(-u) attēlošana viena vai vairāku rakstnieku darbu krājumiem. Tematu attēlošanai lieto kādu no turpmāk minētajām tipveida aprakstgalvām:

a. [temats]—Daiļliteratūra vai [temats]—Literatūra bērniem. Lieto kā tipveida aprakstgalvas daiļliteratūras tematu attēlošanai, piemēram, **Verdzība—Amerikas Savienotās Valstis—Daiļliteratūra; Vecāki un bērns—Daiļliteratūra; Zirgi—Daiļliteratūra; Parīze (Francija)—Daiļliteratūra; Vudū kults—Daiļliteratūra.**

Piezīme: Aiz atsevišķiem tematiem agrāk lietoto apakšiedaļu —Stāsti vairs nelieto. Lieto vienīgi apakšiedaļu —Daiļliteratūra.

b. Vārdkopu aprakstgalvas, kas satur tematiskus aspektus. Ja vārdkopas aprakstgalva satur gan žanra, gan tematiskos aspektus, tad, atbilstoši 2. sadaļas noteikumiem (sk. iepriekš), piešķir tikai vienu aprakstgalvu, kas apzīmē gan žanru, gan tematu, piemēram: **Jūras stāsti, Vesterni, Mīlas stāsti.**

c. Atsevišķi tēli. Ja prozas krājuma tēma ir reāla vai izdomāta persona vai dzimta, to attēlo ar aprakstgalvu, piemēram, **Lincoln, Abraham, 1809-1865—Daiļliteratūra; Tarzāns (izdomāts tēls)—Daiļliteratūra; Holmss, Šerloks (izdomāts tēls)—Daiļliteratūra; Olkotu dzimta—Daiļliteratūra.**

KB prakse:

Turpmāk 4. sadaļā aprakstīta Kongresa bibliotēkā ievērotā vienotā standartprakse. Alternatīvu pieeju atsevišķiem prozas darbiem sk. sadaļā „ĪPAŠI NORĀDĪJUMI PAPLAŠINĀTAI PRIEKŠMETISKAI PIEEJAI PROZAI” šīs nodaļas beigās.

4. Atsevišķi prozas darbi. Tematu (-us) atveido tikai šādiem prozas darbu veidiem:

a. Biogrāfiskā proza. Piešķir aprakstgalvu [*biogrāfētā indivīda personvārds*]**—Daiļliteratūra.**

b. Vēsturiskā proza. Piešķir konkrēto vēsturisko notikumu, laika periodu u. tml. aprakstgalvas, pievienojot apakšiedaļu **—Daiļliteratūra**, piemēram, **Otrais pasaules karš, 1939-1945—Daiļliteratūra; Sanfrancisko zemestrīce, Sanfrancisko, Amerikas Savienotās Valstis, 1906—Daiļliteratūra.**

Šāda veida aprakstgalvas nepiešķir, ja vēsturiskais notikums vai laika periods kalpo vienīgi par stāstījuma fonu. Tās piešķir tikai tad, ja vēsturiskais notikums vai laika periods ir daiļdarba galvenais temats.

Terminu **vēsturiskā proza** interpretē plaši un attiecina uz darbiem par sabiedriskām kustībām, institūcijām (izņemot nometnes, parkus, būves), ģeogrāfiskiem objektiem (izņemot reģionus, etniskās grupas, katastrofas, notikumu kategorijas u. tml.).

c. Stāsti par dzīvniekiem. Aprakstgalvu **Dzīvnieki—Daiļliteratūra** piešķir atsevišķiem romāniem vai stāstiem par dzīvniekiem kopumā. Darbiem par konkrēta veida dzīvniekiem piešķir dzīvnieku veidu attēlojošu aprakstgalvu ar apakšiedaļu —**Daiļliteratūra**, piemēram, **Zirgi—Daiļliteratūra**.

Atsevišķiem prozas darbiem, kas adresēti pieaugušajiem, bērniem vai jauniem pieaugušajiem, žanra aprakstgalvas nepiešķir.

5. Ierobežojumi aprakstgalvu piešķiršanā. Tematiskās un žanra aprakstgalvas, it īpaši atsevišķiem prozas darbiem vai viena rakstnieka darbu krājumiem, piešķir tikai tad, ja pārskatot darbu, tā žanrs vai temats ir viegli nosakāms.

Nav jācenšas piešķirt žanra aprakstgalvu viena rakstnieka darbu krājumam, ja tā žanrs nav formulēts titullapā vai citā viegli pamanāmā vietā krājumā.

Nav jācenšas noteikt vēl citus tematus bez tiem, kurus precīzi formulējis autors, izdevējs vai arī kāds cits, kura spriedums tiek atzīts par autoritatīvu.

6. Vēsture un kritika.

a. Vispārīgais noteikums. Literatūrkritikas darbiem par konkrētu tematu prozas darbos piešķir tik daudz aprakstgalvu, cik nepieciešams žanra (ar apakšiedaļu —**Vēsture un kritika**) un temata(-u), (parasti ar aprakstgalvu [*temats*] **literatūrā**) attēlošanai, piemēram:

650 #0 \$a American fiction \$y 20th century \$x History and criticism.

650 #0 \$a Politics in literature.

650 #0 \$a Amerikāņu proza \$y 20. gs. \$x Vēsture un kritika.

650 #0 \$a Politika literatūrā.

Ja aprakstgalva ietver gan žanra, gan tematiskos aspektus, piešķir tikai vienu aprakstgalvu ar apakšiedaļu —**Vēsture un kritika**, piemēram, **Detektīvromāni, amerikāņu—Vēsture un kritika**.

b. Proza par atsevišķām personām vai dzimtām. Prozas darbu par atsevišķām personām vai dzimtām, t. sk. dinastijām, literatūrkritikai kā aprakstgalvu piešķir attiecīgo personvārdu vai dzimtas vārdu kopā ar brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Literatūrā**, piemēram, **Fausts, m. ap 1540—Literatūrā**; **Mannu dzimta—Literatūrā**.

A 1790 Literatūra: Proza

c. Proza par izdomātām personām. Prozas darbu par atsevišķām izdomātām personām literatūrkritikai kā aprakstgalvu piešķir izdomātā tēla vārdu. Ja nepieciešams, kā aprakstgalvu piešķir arī rakstnieka personvārdu kopā ar apakšsiedaļu —**Tēli**—[*tēla vārds*] (salīdzināt ar A 1610). *Piemērs:*

600 10 \$a Doyle, Arthur Conan, \$c Sir, \$d 1859-1930
\$x Characters \$x Sherlock Holmes.

650 #0 \$a Holmes, Sherlock (Fictitious character)

600 10 \$a Doyle, Arthur Conan, \$c Sir, \$d 1859-1930
\$x Tēli \$x Šerloks Holmss.

650 #0 \$a Holmss, Šerloks (izdomāts tēls)

d. Proza par atsevišķām institūcijām, vietām un svētajiem rakstiem. Prozas darbu par atsevišķām institūcijām, vietām vai svētajiem rakstiem literatūrkritikai kā aprakstgalvu piešķir entitijas nosaukumu kopā ar brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Literatūrā**, piemēram, **Amerikas Savienotās Valstis. Fedaeral Bureau of Investigation**—**Literatūrā**; **Taiti (Francijas Polinēzija)**—**Literatūrā**; **Bībele**—**Literatūrā**.

e. Proza par kariem un līdzīgiem notikumiem. Literatūrkritikas darbiem par prozu, kuras temats ir noteikts karš, revolūcija, sacelšanās u. tml. notikums, piešķir tematisko aprakstgalvu [*notikuma nosaukums*]—**Literatūra un karš**, [*revolūcija, sacelšanās utt.*] (salīdzināt ar A 1200).

f. Atsevišķi prozas darbi. Literatūrkritikas darbiem par 4. a.-4. c. aprakstītajām romānu vai stāstu kategorijām, piešķir prozas darba un temata aprakstgalvas, piemēram:

600 10 \$a Mitchell, Margaret, \$d 1900-1949. \$t Gone with the wind.

650 #0 \$a United States \$x History \$y Civil War, 1861-1865 \$x Literature and the war.

600 10 \$a Mitchell, Margaret, \$d 1900-1949. \$t Gone with the wind.

650 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture \$y Pilsoņu karš, 1861-1865 \$x Literatūra un karš.

KB prakse:

ĪPAŠI NORĀDĪJUMI PAPLAŠINĀTAI PRIEKŠMETISKAI PIEEJAI PROZAI

1. Īpašo norādījumu izmantošana. Kongresa bibliotēka sava krājuma prozas darbu paplašinātai priekšmetiskai pieejai izstrādājusi īpašus noteikumus. Kopš 2001. gada janvāra šos noteikumus izmanto kārtējās komplektēšanas ceļā iegūto amerikāņu un citu angļu valodā sarakstīto romānu katalogizēšanā.

2. Vispārīgie principi. Priekšmeta aprakstgalvu piešķiršana atsevišķiem prozas darbiem ir paredzēta, lai nodrošinātu izklaides lasāmvielas papildu atlases iespējas publisko bibliotēku vidusmēra lietotājiem. Priekšmetiskai pieejai izmanto vairākus priekšmeta aprakstgalvu veidus. Atsevišķam prozas darbam var piešķirt dažas, visas vai arī nevienu no šādu kategoriju aprakstgalvām: žanrs, tēls, darbības vide, temats. Šīs aprakstgalvas piešķir, ja tās uzreiz apjaušamas, virspusēji pārlūkojot katalogizējamo darbu.

3. *Žanra aprakstgalvas.*

a. Aprakstgalvu avoti. Atbilstošo aprakstgalvu vai aprakstgalvas izvēlas no dokumenta „Norādījumi par priekšmetisko pieeju atsevišķiem prozas, drāmas u. tml. darbiem” (*Guidelines on Subject Access to Individual Works of Fiction, Drama, Etc.*) 2. izdevuma, piemēram, **Mīlas stāsti**; **Zinātniskā fantastika**. Ja *Norādījumos* nav atbilstošas žanra aprakstgalvas, tad izvēlas nekvalificētu žanra aprakstgalvu no KBPS. Parasti piešķir ne vairāk kā vienu vai divas žanra aprakstgalvas, norādot vienīgi darba dominējošos žanrus.

b. Indeksēšanas dziļums. Lieto tos pašus indeksēšanas dziļuma principus, ko ievēro neliterāro darbu katalogizēšanā, piemēram, **Artura romāni**, nevis **Bruņinieku romāni**; **Kara stāsti**, nevis **Vēsturiskā proza**. Nepiešķir tādas vispārējās aprakstgalvas kā **Daiļliteratūra** vai **Stāsti**. Nelieto kvalifikatorus ar īpašības vārdu vai apakšsiedaļas, kas atklāj darba valodu vai raksturo autoru, norādot tautību, reliģisko piederību, dzimumu, etnisko izcelsmi.

c. MARC 21 lauki un ievadīšanas nosacījumi. Atsevišķiem darbiem žanra aprakstgalvas ievada MARC 655. laukā, nevis 650. laukā. KBPS aprakstgalvām otrā indikatora vērtība ir **0**. Aprakstgalvām *Rokasgrāmatā* otrā indikatora vērtība ir **7** un apakšlauka \$2 kods ir **gsafd**. Pēc piešķiršanas šīs aprakstgalvas ievada aiz citām KB priekšmeta aprakstgalvām un aiz jebkuras no AC bērnu [literatūras] priekšmeta aprakstgalvām.

Piezīme: 2003. gadā, atbilstoši MARC 21, KBPS aprakstgalvām 655. laukā sāka lietot 2. indikatora vērtību 0. Šī prakse Kongresa bibliotēkā pilnībā tika ieviesta 2004. gadā. Ierakstiem pirms 2004. gada KBPS kā aprakstgalvas avotu norāda otrā indikatora vērtība 7, un kods lcs\$ \$2 apakšlaukā.

d. Žanra aprakstgalvu atjaunināšana. KB jāuztur tās žanra aprakstgalvas, kuru avots ir KBPS. Aprakstgalvu piešķiršanai izmanto jaunāko *Norādījumu* pieejamo izdevumu, bet aprakstgalvas neatjaunina atbilstoši vēlākajos izdevumos veiktajām izmaiņām.

4. *Tēls(-i).*

a. Atsevišķi tēli. Ja darbā dominē reāla persona vai leģendārs tēls, vai arī cits nozīmīgs tēls, kas nav autora izdomāts, kā priekšmeta aprakstgalvu piešķir tēla personvārdu kopā ar atbilstošo apakšsiedaļu —**Daiļliteratūra** vai —**Literatūra bērniem**. Ja galvenais tēls ir autora izdomāts, priekšmeta aprakstgalvu piešķir tikai tad, ja tēls sastopams trijos vai vairāk darbos. Norādījumus literāro tēlu priekšmeta aprakstgalvu ierosināšanai sk. A 1610.

b. Personu grupas. Var piešķirt arī personu grupas, pie kuras pieder galvenais tēls, aprakstgalvu, ja šai personu grupai ir izveidota aprakstgalva un tā atbilst tipiska publisko bibliotēku lietotāja informācijas meklēšanas vajadzībām, piemēram, **Detektīves**. Parasti ievēro tos pašus principus, ko lieto, atlasot personu grupu aprakstgalvas personu biogrāfijām.

A 1790 Literatūra: Proza

5. Darbības vide. Priekšmeta aprakstgalvu piešķir darbā iezīmētajai darbības vietai, notikumam vai laika periodam. Tā kā gandrīz visiem literārajiem darbiem ir noteikta darbības vieta un laiks, aprakstgalvas piešķir tikai tad, ja darbības vietai vai laikam ir īpaša nozīme. Parasti aprakstgalvu nepiešķir laika periodam, kas sakrīt ar grāmatas sarakstīšanas laiku, piemēram, 19. gadsimtā sarakstītam darbam kā darbības vidi nenorāda 19. gadsimtu. Parasti aprakstgalvu nepiešķir valstij, kurā norisinās literārā darba darbība, ja tā ir valsts, kurā dzīvo(-jis) darba autors. Izdomātai vietai vai organizācijai priekšmeta aprakstgalvu piešķir tikai tad, ja šī vieta vai organizācija minēta trīs un vairāk darbos. Darbības vietu var iekļaut gan kā apakšsadaļu priekšmeta aprakstgalvā, atbilstoši vispārīgajai priekšmetošanas praksei, gan pievienojot priekšmeta aprakstgalvai kā papildu aprakstgalvu vai kā priekšmeta aprakstgalvas aizvietotāju.

6. Tematiskā pieeja. Aprakstgalvas piešķir atsevišķa literāra darba galvenajiem tematiem. Aprakstgalvas piešķir tikai tiem tematiem, ko precīzi formulējis autors vai izdevējs, un kurus var atrast darba nosaukumā, sērijas nosaukumā, ievadā, uz grāmatas apvāka vai citā šī darba viegli pamanāmā vietā. Šo tematisko aprakstgalvu mērķis ir nodrošināt tematisku pieeju literāriem darbiem un atšķirt viena temata darbus no daudziem citiem. Aprakstgalvas nepiešķir neskaidriem un vispārīgiem tematiem, piemēram, liktenis, ļaunums, ticība, psiholoģija, savstarpējās attiecības, emocijas, sociālās paražas vai sabiedriskā dzīve. Jāievēro tie paši indeksēšanas dziļuma principi, ko lieto neliterāro darbu katalogizēšanā. Vienam un tam pašam darbam nepiešķir gan plašāko, gan konkrētāko aprakstgalvu; bet vienīgi atbilstošo konkrētāko aprakstgalvu. Parasti piešķir ne vairāk kā vienu vai divas tematiskās aprakstgalvas. Daudziem darbiem tematiskās aprakstgalvas nepiešķir vispār.

7. Piemēri.

Darba nosaukums: Yankee warrior : the story of a Civil War hero from Maine.

600 10 \$a Morrill, Walter Goodale, \$d 1840-1935

\$v Fiction.

651 #0 \$a United States \$x History \$y Civil War, 1861-1865 \$v Fiction.

655 #7 \$a Biographical fiction. \$2 gsafd

655 #7 \$a War stories. \$2 gsafd

600 10 \$a \$a Morrill, Walter Goodale, \$d 1840-1935
\$v Daiļliteratūra.

651 #0 \$a Amerikas Savienotās Valstis \$x Vēsture
\$y Pilsoņu karš, 1861-1865 \$v Daiļliteratūra.

655 #7 \$a Biogrāfiskā proza. \$2 gsafd

655 #7 \$a Kara stāsti. \$2 gsafd

Darba nosaukums: The red horseman.

650 #0 \$a Grafton, Jake (Fictitious character) \$v Fiction.

650 #0 \$a Nuclear weapons plants \$v Fiction.

650 #0 \$a Terrorism \$v Fiction.

651 #0 \$a Russia (Federation) \$v Fiction.

655 #7 \$a Spy stories. \$2 gsafd

650 #0 \$a Graftons, Džeiks (izdomāts tēls)
 \$v Daiļliteratūra.
 650 #0 \$a Kodolieroču rūpnīcas \$v Daiļliteratūra.
 650 #0 \$a Terorisms \$v Daiļliteratūra.
 651 #0 \$a Krievija \$v Daiļliteratūra.
 655 #7 \$a Spiegu stāsti. \$2 gsafd

Darba nosaukums: Pinocchio in Venice.

650 #0 \$a Pinocchio (Fictitious character) \$v Fiction.
 651 #0 \$a Venice (Italy) \$v Fiction.

650 #0 \$a Pinokio (izdomāts tēls) \$v Daiļliteratūra.
 651 #0 \$a Venēcija (Itālija) \$v Daiļliteratūra.

Darba nosaukums: The Helpful ghost.

655 #7 \$a Love stories. \$2 gsafd
 655 #7 \$a Ghost stories. \$2 gsafd

655 #7 \$a Milas stāsti. \$2 gsafd
 655 #7 \$a Spoku stāsti. \$2 gsafd

Darba nosaukums: The First degree love : a novel of euthanasia.

650 #0 \$a Euthanasia \$v Fiction.
 651 #0 \$a Kentucky \$v Fiction.
 655 #7 \$a Medical novels. \$2 gsafd

650 #0 \$a Eitanāzija \$v Daiļliteratūra.
 651 #0 \$a Kentuki štats (Amerikas Savienotās Valstis)
 \$v Daiļliteratūra.
 655 #7 \$a Medicīnas romāni. \$2 gsafd

Darba nosaukums: The French consul.

650 #0 \$a Consuls \$z China \$v Fiction.
 651 #0 \$a China \$x History \$y Warlord period, 1916-1928
 \$v Fiction.
 655 #7 \$a Historical fiction. \$2 gsafd
 655 #7 \$a Political fiction. \$2 lcsh

650 #0 \$a Konsuli \$z Ķīna \$v Daiļliteratūra.
 651 #0 \$a Ķīna \$x Vēsture \$y 1916-1928 \$v Daiļliteratūra.
 655 #7 \$a Vēsturiskā proza. \$2 gsafd
 655 #7 \$a Politiskā proza. \$2 lcsh

A 1790 Literatūra: Proza

Darba nosaukums: The story of Rolf and the Viking bow.

651 #0 \$a Iceland \$x History \$y To 1262 \$v Juvenile fiction.

651 #0 \$a Iceland \$x History \$y To 1262 \$v Fiction.

650 #0 \$a Vikings \$v Fiction.

650 #1 \$a Adventure and adventurers \$v Fiction.

650 #1 \$a Middle Ages \$v Fiction.

655 #7 \$a Historical fiction. \$2 gsafd

651 #0 \$a Īslande \$x Vēsture \$y Līdz 1262
\$v Literatūra bērniem.

651 #0 \$a Īslande \$x Vēsture \$y Līdz 1262
\$v Daiļliteratūra.

650 #0 \$a Vikingi \$v Daiļliteratūra.

650 #1 \$a Piedzīvojumi un piedzīvojumu meklētāji
\$v Daiļliteratūra.

650 #1 \$a Viduslaiki \$v Daiļliteratūra.

655 #7 \$a Vēsturiskā proza. \$2 gsafd

PAMATOJUMS: Aprakstošās katalogizācijas katalogizētāji atbild par unificēto nosaukumu izveidi leģendu un bruņinieku romānu tekstiem; priekšmetotāji atbild par aprakstgalvu izveidi leģendās vai bruņinieku romānos atspoguļotiem atsevišķiem tēliem vai objektiem. Tā rezultātā viena entīcija var būt atveidota gan nosaukumu autoritatīvajā datnē kā unificēts nosaukums, piemēram, **Lancelot** [130. laukā], gan priekšmetu autoritatīvajā datnē — kā tēlu attēlojoša priekšmeta aprakstgalva, piemēram, **Lānselots (leģendārs tēls)** [150. laukā]. Kaut gan abus var lietot kā priekšmetus, katram no tiem ir atšķirīgs uzdevums. Šeit sniegtas vadlīnijas leģendāru tēlu vai objektu priekšmeta aprakstgalvu izveidei, kā arī priekšmeta aprakstgalvu un unificēto nosaukumus piešķiršanai leģendu un bruņinieku romānu tekstiem un darbiem par leģendām un bruņinieku romāniem.

1. Priekšmeta aprakstgalvu veidošana leģendāriem tēliem vai objektiem. Aprakstgalvas leģendāriem tēliem veido atbilstoši šādam paraugam:

```
150 ## $a [leģendārā tēla vārds] (leģendārs tēls)
450 ## $a [vārda alternatīvā forma, ja tāda ir] (leģendārs
      tēls)
550 ## $w g $a Folklorā [vai Leģendas] $z [vieta]
```

Tēlam, kura personvārds sastāv no vārda un uzvārda, aprakstgalvu veido inversā formā un personvārda tiešo formu veido kā „sk.” norādi. Konkrētāka satura kvalifikatoru nekā (**leģendārs tēls**) lieto tikai tad, ja aprakstgalvas patstāvīgā daļa nav pietiekami atšķirīga, piemēram, **Joanna (leģendāra pāveste)**. Aprakstgalvu KB IBS kodē ar defisi (-) — „nevar pakārtot ģeogrāfiski”, 008. lauka izvēlnē 008/06 **Pakārtojums**).

Piemēri:

```
150 ## $a Bunyan, Paul (Legendary character)
450 ## $a Paul Bunyan (Legendary character)
550 ## $w g $a Folklore $z United States
```

```
150 ## $a Bunyan, Paul (leģendārs tēls)
450 ## $a Paul Bunyan (leģendārs tēls)
550 ## $w g $a Folklorā $z Amerikas Savienotās Valstis
```

```
150 ## $a Scheherazade (Legendary character)
450 ## $a Cheherazade (Legendary character)
450 ## $a Shahrzad (Legendary character)
450 ## $a Shahrzād (Legendary character)
450 ## $a Sheherazade (Legendary character)
550 ## $w g $a Legends $z Middle East
```

```
150 ## $a Šeherezāde (leģendārs tēls)
450 ## $a Cheherazade (leģendārs tēls)
450 ## $a Shahrzad (leģendārs tēls)
450 ## $a Shahrzād (leģendārs tēls)
450 ## $a Sheherazade (leģendārs tēls)
550 ## $w g $a Leģendas $z Vidējie Austrumi
```

Leģendāri objekti. Leģendāru objektu aprakstgalvās kvalifikatorus nelieto, piemēram, **Grāls**.

A 1795 Literatūra: Leģendas un bruņinieku romāni

2. Aprakstgalvu piešķiršana.

Piezīme: Veicot turpmāk aprakstītās darbības, dievu, dieviešu un mitoloģisku tēlu aprakstgalvas, t. i., ar (... **dievība**) vai (... **mitoloģija**) kvalificētas aprakstgalvas, traktē tāpat kā leģendāro tēlu aprakstgalvas.

a. Teksti. Leģendu literārajām versijām, neatkarīgi no tā, vai tās ir atsevišķi darbi vai krājumi, neatkarīgi no to žanra — proza, dzeja vai drāma, piešķir leģendas galveno tēlu vai motīvu attēlojošu aprakstgalvu ar formas apakšsiedaļu — **Leģendas** vai — **Bruņinieku romāni**. Šīs apakšsiedaļas lieto gan aiz reālu personu personvārdu aprakstgalvām, gan aiz leģendāru tēlu priekšmeta aprakstgalvām. Ja nepieciešams, piešķir arī papildu aprakstgalvas folkloras materiāliem (salīdzināt ar A 1627) vai atsevišķiem drāmas, prozas vai dzejas darbiem (salīdzināt ar A 1780, A 1790, A 1800).

Viduslaiku Eiropas (t. i., pirms 1501. g.) literārajiem tekstiem, kuru pamatā ir leģendas par bruņinieku mīlestību un dēkām, aiz leģendāru tēlu un reālu personu personvārdu aprakstgalvām lieto apakšsiedaļu — **Bruņinieku romāni**. (*Izņēmums:* Aprakstgalvas **Arturs, karalis**—**Bruņinieku romāni** vietā lieto žanra aprakstgalvu **Artura romāni**.) Visos pārējos gadījumos, t. sk. sākām, lieto apakšsiedaļu — **Leģendas**. Šīs apakšsiedaļas lieto arī nepārprotami mūsdienās sarakstītiem darbiem, kuros mūsdienu valodā atstāstītas viduslaiku leģendas un bruņinieku romāni, būtiski nemainot tēlus un sižetus. Ja mūsdienu versijā ir tik būtiskas izmaiņas, ka tas patiesībā ir jauns darbs, kas nav atpazīstams kā viduslaiku darba atstāstījums, tad, atbilstoši A 1780, A 1790 un A 1800 norādījumiem, lieto literāro žanru apakšsiedaļas — **Daiļliteratūra**, — **Drāma**, — **Dzeja** vai — **Literārie krājumi**.

Piemēri:

650 #0 \$a Ywain (Legendary character) \$v Romances.
650 #0 \$a Miaoshan (Legendary character) \$v Legends.
600 #0 \$a Veronica, \$c Saint, \$d 1st cent. \$v Legends.
650 #0 \$a Grail \$v Legends.

650 #0 \$a Ywain (leģendārs tēls) \$v Bruņinieku romāni.
650 #0 \$a Mio-šan (leģendārs tēls) \$v Leģendas.
600 #0 \$a Veronika, \$c Svētā, \$d 1. gs. \$v Leģendas.
650 #0 \$a Grāls \$v Leģendas.

b. Leģendu un bruņinieku romānu vēsture un kritika. Piešķir iepriekš aprakstītā veida žanra aprakstgalvas, tālāk tās pakārtojot ar apakšsiedaļu — **Vēsture un kritika** (vai ar kādu citu atbilstošu apakšsiedaļu, kuru lieto aiz literāro žanru aprakstgalvām, piemēram, — **Konkordances** vai — **Rādītāji**). *Piemēri:*

650 #0 \$a Grail \$x Legends \$x History and criticism.

650 #0 \$a Grāls \$x Leģendas \$x Vēsture un kritika.

650 #0 \$a Arthurian romances \$v Indexes.

650 #0 \$a Artura romāni \$v Rādītāji.

Literatūra: Leģendas un bruņinieku romāni A 1795

650 #0 \$a Roland (Legendary character) \$x Romances
\$v Concordances.

650 #0 \$a Rolands (leģendārs tēls) \$x Bruņinieku romāni
\$v Konkordances.

Darbiem par konkrētu leģendu, bruņinieku romānu vai konkrētu leģendas vai bruņinieku romāna versiju piešķir arī atbilstošu unificētā nosaukuma vai personvārda-darba nosaukuma aprakstgalvu. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Three studies of Sir Gawain and the Green Knight.

630 00 \$a Gawain and the Green Knight.

650 #0 \$a Gawain (Legendary character) \$x Romances
\$x History and criticism.

630 00 \$a Gawein and the Green Knight.

650 #0 \$a Gaveins (leģendārs tēls) \$x Bruņinieku
romāni \$x Vēsture un kritika.

c. Darbu, kuros figurē leģendāri tēli, vēsture un kritika. Vispārīgiem darbiem, kuru izpētes objekts drīzāk ir konkrēts leģendārais tēls, nevis leģenda(-s) vai bruņinieku romāns(-i), kuros šis tēls figurē, piešķir leģendāro tēlu aprakstgalvas, nepievienojot literāro žanru apakšiedaļas. Ja darbā apskatīts tikai tēla atspoguļojums literatūrā vai mākslā, piešķir aprakstgalvu: [**tēla vārds**] **literatūrā** vai [**tēla vārds**]—**Māksla**.

3. Piemēri.

Darba nosaukums: The Pied Piper of Hamelin.

650 #0 \$a Pied Piper of Hamelin (Legendary character)
\$v Legends.

650 #0 \$a Legends \$z Germany \$z Hameln.

651 #0 \$a Hameln (Germany) \$x History \$v Fiction.

650 #0 \$a Hāmelnes raibais dūdinieks (leģendārs tēls)
\$v Leģendas.

650 #0 \$a Leģendas \$z Vācija \$z Hāmelne.

651 #0 \$a Hāmelne (Vācija) \$x Vēsture \$v Daiļliteratūra.

Darba nosaukums: Only connect : three studies in Greek tragedy.

650 #0 \$a Greek drama (Tragedy) \$x History and criticism.

600 00 \$a Aeschylus. \$t Seven against Thebes.

600 00 \$a Sophocles. \$t Antigone.

600 00 \$a Euripides. \$t Heracles.

650 #0 \$a Seven against Thebes (Greek mythology) in
literature.

650 #0 \$a Antigone (Greek mythology) in literature.

650 #0 \$a Heracles (Greek mythology) in literature.

A 1795 Literatūra: Leģendas un bruņinieku romāni

650 #0 \$a Grieķu drāma (traģēdija) \$x Vēsture un kritika.
600 00 \$a Aeschylus. \$t Seven against Thebes.
600 00 \$a Sophocles. \$t Antigone.
600 00 \$a Euripides. \$t Heracles.
650 #0 \$a Septiņi pret Tēbām (grieķu mitoloģija)
literatūrā.
650 #0 \$a Antigone (grieķu mitoloģija) literatūrā.
650 #0 \$a Hērakls (grieķu mitoloģija) literatūrā.

Darba nosaukums: A natural man : The true story of John Henry.

650 #0 \$a John Henry (Legendary character)

650 #0 \$a Džons Henrijs (leģendārs tēls)

1. *Vispārīgais noteikums.* Dzejas krājumiem piešķir tik daudz aprakstgalvu, cik nepieciešams, gan žanra, gan temata(-u) attēlošanai. Atsevišķiem dzejas darbiem piešķir tik daudz aprakstgalvu, cik nepieciešams temata(-u) atveidošanai, bet žanra aprakstgalvas piešķir tikai atbilstoši norādījumiem 4. sadaļā.

2. *Krājumu žanra attēlošana.*

a. *Vispārīgais noteikums.* Krājuma žanru attēlo, piešķirot šāda veida aprakstgalvas: **Amerikāņu dzeja—20. gs.**; **Augstskolas dzeja**; **Episkā dzeja** u. tml., kā piemēra pirmajā aprakstgalvā:

Darba nosaukums: Maine lines; 101 contemporary poems about Maine.

650 #0 \$a American poetry \$y 20th century.

650 #0 \$a Maine \$x Description and travel \$v Poetry.

650 #0 \$a Amerikāņu dzeja \$y 20. gs.

650 #0 \$a Menas štats (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Ceļojumu apraksti \$v Dzeja.

Noteiktas vārdkopu aprakstgalvas apvieno gan žanra, gan tematiskos aspektus, piemēram, **Kara dzeja, angļu**. Šādas aprakstgalvas lieto, lai atveidotu gan krājuma žanru, gan tematu, un papildu aprakstgalvas parasti nav nepieciešamas.

Šāda veida vārdkopu aprakstgalvas nelieto, ja krājuma tematu var formulēt konkrētāk ar aprakstgalvu [*temats*]**—Dzeja**. To piešķir kopā ar *plašāku, ne tematisku* žanra aprakstgalvu. Piemēram, angļu dzejoļu krājumam par Atlantijas okeānu, piešķir šādas aprakstgalvas:

650 #0 \$a English poetry.

651 #0 \$a Atlantic Ocean \$v Poetry.

[*nevis* 650 #0 \$a Sea poetry, English.]

[*nevis* 650 #0 \$a Sea poetry, English.]

651 #0 \$a Atlantic Ocean \$v Poetry.]

650 #0 \$a Angļu dzeja.

651 #0 \$a Atlantijas okeāns \$v Dzeja.

[*nevis* 650 #0 \$a Jūras dzeja, angļu.]

[*nevis* 650 #0 \$a Jūras dzeja, angļu.]

651 #0 \$a Atlantijas okeāns \$v Dzeja.]

b. *Viena rakstnieka dzejas krājumi.* Atbilstoši vispārīgajam noteikumam, žanra aprakstgalvas piešķir, ja (a) žanra aprakstgalva ietver tematisko aspektu, piemēram, **Jūras dzeja, angļu**; **Mīlas dzeja, kubiešu**; **Kara dzeja, franču**; u. tml., vai, (b) ja katalogizējamo darbu pārlūkojot, tā žanra specifiku iespējams viegli noteikt, un šis žanrs ir būtisks krājuma izveides elements, piemēram: **Soneti, amerikāņu**; **Brīvās vārsmas, vācu** u. tml.

Viena rakstnieka dzejas krājumiem nepiešķir vispārīgas formas aprakstgalvas, piemēram, **Amerikāņu dzeja**; **Spāņu dzeja**.

A 1800 Literatūra: Dzeja

c. Bērnu dzejas krājumi. Viena vai vairāku rakstnieku bērnu dzejas krājumiem, papildus nepieciešamajām žanra un tematiskajām aprakstgalvām, piešķir aprakstgalvas: **Bērnu dzeja** vai **Bērnu dzeja, amerikāņu, [angļu, utt.]**.

3. Tematu attēlošana viena vai vairāku rakstnieku dzejas krājumiem. Identificējamus tematus attēlo, lietojot šāda veida aprakstgalvas:

a. [temats]—Dzeja vai [temats]—Dzeja bērniem. Lieto kā tipveida aprakstgalvas dzejas tematikas attēlošanai, piemēram, **Zirgi—Dzeja; Washington, George, 1732-1799—Dzeja bērniem; Kalahanu dzimta—Dzeja.**

b. Tematiskos aspektus saturošas vārdkopu aprakstgalvas. Ja vārdkopas aprakstgalva ietvergan žanra, gan tematisko aspektu, piešķir tikai vienu — gan žanru, gan tematu atveidojošu aprakstgalvu atbilstoši norādījumiem 2. a sadaļā iepriekš. Tādas aprakstgalvas ir, piemēram, **Vēsturiskā dzeja, Politiskā dzeja, Mīlas dzeja.**

4. Atsevišķi dzejas darbi. Dzejas darba tematu attēlo, piešķirot iepriekš 3. sadaļā aprakstītās tipveida aprakstgalvas. Žanra aprakstgalvu piešķir vienīgi tad, ja tā ietver tematisko aspektu vai arī darbam ar izteiktu žanra specifiku, piemēram, **Kara dzeja, amerikāņu; Humoristiskā dzeja, ķīniešu; Skaitāmpantiņi, spāņu.**

Atsevišķiem bērnu dzejas darbiem, papildus nepieciešamajai(-ām) tematiskajai(-ām) aprakstgalvai(-ām), piešķir aprakstgalvu **Bērnu dzeja, amerikāņu, [angļu, utt.]** u. tml.

5. Aprakstgalvu piešķiršanas ierobežojumi. Tematiskās un žanra aprakstgalvas, īpaši viena rakstnieka atsevišķiem dzejas darbiem vai krājumiem, piešķir, ja, pārskatot katalogizējamo darbu, tā žanrs un temats ir viegli nosakāmi.

Nav jācenšas piešķirt žanra aprakstgalvu viena rakstnieka dzejas krājumam, ja tā žanrs nav uzrādīta titullapā vai kādā citā viegli pamanāmā vietā izdevumā.

Nav jācenšas noteikt vēl citus tematus bez tiem, kurus precīzi formulējis autors, izdevējs vai arī kāds cits, kura spriedums tiek atzīts par autoritatīvu.

Atsevišķiem dzejas darbiem, kuru temati ir neskaidri un vispārīgi, piemēram: liktenis, cilvēce, ticība u. tml., tematiskās aprakstgalvas nepiešķir.

6. Vēsture un kritika.

a. Vispārīgais noteikums. Literatūrkritikas darbiem par atsevišķām tēmām dzejā piešķir tik daudz aprakstgalvu, cik nepieciešams žanra (ar apakšsadaļu —**Vēsture un kritika**) un tematu (parasti lietojot tipveida aprakstgalvu **[temats] literatūrā**) attēlošanai. *Piemērs:*

650 #0 \$a English poetry \$y 19th century \$x History
and criticism.

650 #0 \$a Mysticism in literature.

650 #0 \$a Angļu dzeja \$y 19. gs. \$x Vēsture un kritika.
650 #0 \$a Misticisms literatūrā.

Ja aprakstgalva ietver gan žanra, gan tematiskos aspektus, piešķir tikai vienu aprakstgalvu ar apakšsiedaļu —**Vēsture un kritika**, piemēram, **Jūras dzeja—Vēsture un kritika**.

b. Dzeja par atsevišķām personām vai dzimtām. Atsevišķām personām vai dzimtām, t. sk. dinastijām, veltītās dzejas literatūrkritikai piešķir personas vai dzimtas aprakstgalvu ar brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Literatūrā**, piemēram, **Columbus, Christopher—Literatūrā; Linkolnu dzimta—Literatūrā**.

c. Dzeja par atsevišķām institūcijām, vietām un svētajiem rakstiem. Atsevišķām institūcijām, vietām un svētajiem rakstiem veltītās dzejas literatūrkritikai piešķir entītijas nosaukuma aprakstgalvu ar brīvi pievienojamo apakšsiedaļu —**Literatūrā**, piemēram, **Jezuīti—Literatūrā; Česapīkas līcis (Amerikas Savienotās Valstis)—Literatūrā; Bībele—Literatūrā**.

d. Dzeja par kariem un līdzīgiem notikumiem. Dzejas par konkrētu karu, revolūciju vai sacelšanos literatūrkritikai piešķir tematisko aprakstgalvu [**notikuma nosaukums**]**—Literatūra un karš, [revolūcija, sacelšanās utt.]** (salīdzināt ar A 1200).

e. Atsevišķi dzejas darbi. Literatūrkritikai par atsevišķu tematisku dzejas darbu piešķir gan dzejas izdevuma, gan tēmas aprakstgalvu. *Piemērs:*

600 10 \$a Smith, John. \$t Scenes of Ireland.
651 #0 \$a Ireland \$x In literature.

600 10 \$a Smith, John. \$t Scenes of Ireland.
651 #0 \$a Īrija (Lielbritānija) \$x Literatūrā.

PAMATOJUMS: *Valstu, pilsētu u. tml., kurās dominē viena valoda, bet runā divās vai vairākās valodās, vairāku valodu literāro darbu krājumu aprakstgalvās aiz valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem kā formas apakšiedaļu lieto brīvi pievienojamo apakšiedaļu —Literatūras. Teritorijās, kurās nav vienas dominējošās valodas, literārajiem krājumiem lieto vārdkopu aprakstgalvas. Šeit sniegtas vadlīnijas par brīvi pievienojamās apakšiedaļas —Literatūras piešķiršanu un vārdkopas aprakstgalvu lietošanu literatūrām.*

1. Vispārīgais noteikums. Valstīs, pilsētās u. tml., kurās dominē viena valoda, bet runā divās vai vairākās valodās, literāro darbu krājumiem dažās no šīm valodām aiz valstu, pilsētu u. tml. nosaukumiem kā formas apakšiedaļu pievieno brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Literatūras**, piemēram, **Elzasa (Francija)—Literatūras; Amerikas Savienotās Valstis—Literatūras.**

2. Vārdkopas aprakstgalvas literatūrām.

a. Vispārīgais noteikums. Teritorijās, kurās nav vienas dominējošās valodas, literārajiem krājumiem piešķir vārdkopu aprakstgalvas. *Piemēri:*

Afrikāņu literatūra	[<i>nevis</i> Āfrika—Literatūras]
Šveiciešu literatūra	[<i>nevis</i> Šveice—Literatūras]
Padomju literatūra	[<i>nevis</i> Padomju Savienība—Literatūras]

b. Aprakstgalva „Amerika—Literatūras” pretstatā „Amerikāņu literatūra”. Aprakstgalvu **Amerika—Literatūras** piešķir Rietumu puslodes rakstnieku literārajiem krājumiem divās vai vairāk valodās. Aprakstgalvu **Amerikāņu literatūra** nepiešķir Amerikas kontinenta rakstnieku literatūras krājumiem divās vai vairāk valodās, jo aprakstgalva **Amerikāņu literatūra** attiecas tikai uz Amerikas Savienoto Valstu rakstnieku literatūras krājumiem angļu valodā.

3. Vārdkopas aprakstgalvas pretstatā tipveida aprakstgalvai [vieta]—Literatūras. Atsevišķos gadījumos vienas vietas literatūrai tomēr veido un lieto gan vārdkopas aprakstgalvu, gan tai līdzīgo tipveida aprakstgalvu: **[vieta]—Literatūras.** *Piemērs:*

Kanāda—Literatūras
(Kanādas rakstnieku literārajiem krājumiem divās vai vairākās valodās)

Kanādiešu literatūra
(Kanādas rakstnieku literatūras krājumiem angļu valodā)

Nedrīkst sajaukt vārdkopas aprakstgalvas literatūrai atsevišķā valodā ar 2. sadaļā. aprakstītajām vārdkopu aprakstgalvām literatūrām.

A 1828 Vienas vietas daudzvalodu literatūra

PIEMĒRI:

Darba nosaukums: Joseph's coat : an anthology of multicultural writing.

651 #0 \$a Australia \$v Literatures.
650 #0 \$a Australian literature \$x Minority authors.

651 #0 \$a Austrālija \$v Literatūras.
650 #0 \$a Austrāliešu literatūra \$x Minoritāšu rakstnieki.

Darba nosaukums: Masterplots : American fiction series.

651 #0 \$a America \$v Literatures \$v Stories, plots, etc.
651 #0 \$a America \$v Literatures \$v History and criticism.
650 #0 \$a Fiction \$v Stories, plots, etc.
650 #0 \$a Fiction \$x History and criticism.

651 #0 \$a Amerika \$v Literatūras \$v Stāstījumi, sižeti
utt.
651 #0 \$a Amerika \$v Literatūras \$v Vēsture un kritika.
650 #0 \$a Proza \$v Stāstījumi, sižeti utt.
650 #0 \$a Proza \$x Vēsture un kritika.

Darba nosaukums: Modern Belgian literature, 1830-1960.

650 #0 \$a Belgian literature \$x History and criticism.

650 #0 \$a Beļģu literatūra \$x Vēsture un kritika.

Darba nosaukums: Mirror of people : Canadian Jewish experience in poetry and prose.

650 #0 \$a Canadian literature \$x Jewish authors.
650 #0 \$a Canadian literature \$x 20th century.
650 #0 \$a Jews \$z Canada \$v Literary collections.
650 #0 \$a Yidish literature \$z Canada \$v Translations
into English.
651 #0 \$a Canada \$v Literatures.

650 #0 \$a Kanādiešu literatūra \$x Ebreju rakstnieki.
650 #0 \$a Kanādiešu literatūra \$x 20. gs.
650 #0 \$a Ebreji \$z Kanāda \$v Literārie krājumi.
650 #0 \$a Ebreju literatūra \$z Kanāda \$v Tulkojumi
angļu valodā.
651 #0 \$a Kanāda \$v Literatūras.

PAMATOJUMS: Līdz 1975. gada decembrim daudziem izdevumiem, kas varētu interesēt ģeologus un novadpētniekus, piešķīra tipveida aprakstgalvu [temats]—[vieta], bet nepastāvēja prasība lietot tipveida aprakstgalvas [vieta]—[temats]. Šeit sniegtas vadlīnijas par vismaz vienas pēdējā minētā veida aprakstgalvas piešķiršanu šādiem izdevumiem. Norādījumi attiecas uz visu veidu priekšmetu jomām, neatkarīgi no to klasifikācijas indeksa.

VISPĀRĪGIE NORĀDĪJUMI:

1. Vispārīgais noteikums. Papildu tipveida aprakstgalvu [vieta]—[temats] piešķir visiem ar konkrētu vietu saistītiem materiāliem, kuri var izraisīt ģeologu un novadpētnieku interesi, lai gan, atbilstoši vispārīgajām katalogizācijas vadlīnijām, darbiem būtu jāpiešķir vienīgi tipveida [temats]—[vieta] aprakstgalvas.

2. Apakšiedaļu lietošana. Piešķir papildu aprakstgalvu [vieta]—[temats] ar kādu no turpmāk minētajām apakšiedaļām vai citu atbilstošu apakšiedaļu:

- Antikvitātes
- Baznīcas vēsture
- Biogrāfijas
- Ceļojumu apraksti
- Ekonomiskais stāvoklis
- Etniskās attiecības
- Ģenealoģija
- Politika un pārvalde
- Rasu attiecības
- Reliģija
- Reliģiskā dzīve un paražas
- Sociālā dzīve un paražas
- Sociālais stāvoklis
- Vēsture [*vai tās varianti, piemēram, —Vēsture, militārā*]

Ja neviena no šīm apakšiedaļām neatbilst katalogizējamajam darbam, lieto vispārīgu apakšiedaļu —**Ģenealoģija** vai —**Vēsture**. Vietas nosaukuma aprakstgalvu bez apakšiedaļas nepiešķir.

A 1845 Novadpētniecības un ģenealoģijas avotu materiāli

GENEALOGISKIE MATERIĀLI:

1. Vispārīgie noteikumi. Aprakstgalvu [*vieta*]**—Ģenealoģija** piešķir darbiem, kas satur konkrētu ģimeņu izcelsmes un radniecības izpētei nozīmīgu informāciju, it īpaši darbiem, kuros apkopoti dokumenti, piemēram, dāvinājumu akti, testamenti, arhīvu dokumenti, baznīcu grāmatu ieraksti, kapakmeņu uzraksti, kuģu pasažieru saraksti u. tml. Turpmāk tekstā uzskaitītas ģenealoģijas interesentiem nozīmīgas aprakstgalvas, kuras lietojot, parasti piešķir papildu aprakstgalvu:

Arhīvi	Archives
Apbedīšanas ieraksti	Burial records
Baznīcas grāmatu ieraksti un reģistri	Church records and registers
Dāvinājumu akti	Deeds
Dzimšanas reģistri utt.	Registers of births, etc.
Epitāfijas	Epitaphs
Goda un dižciltības tituli	Titles of honor and nobility
Heraldika	Heraldry
Izrakteņu ieguves vietas īpašumtiesības	Mining claims
Karaliskās izcelsmes dzimtas	Families of royal descent
Kriminālreģistri	Criminal registers
Laulību ieraksti	Marriage records
Lietišķā dokumentācija	Business records
Mirušo īpašuma inventāra saraksti	Inventories of decedents' estates
Nāves ziņas	Death notices
Nekrologi	Obituaries
Nodokļi—Saraksti	Taxation-Lists
Testamenti	Wills
Testamentu apstiprinājumi	Probate records
Tiesu procesi	Trials
Tiesu protokoli	Court records
Uzraksti	Inscriptions
Valsts dokumenti	Public records
Valsts zemes saraksti	Public land records
Vārdi un nosaukumi	Names
Vēlētāju reģistri	Voting registers
Vergu saraksti	Slave records
Zemes dāvinājuma akti	Land grants

Novadpētniecības un ģenealoģijas avotu materiāli A 1845

2. *Vietu nosaukumu papildu aprakstgalvas.* Papildu aprakstgalvu piešķir pat tad, ja ģeogrāfiskā vieta ir valsts, piemēram, **Lielbritānija—Ģenealoģija** vai lielāka teritorija, piemēram, kontinents. *Piemēri:*

Darba nosaukums: *Wills and their whereabouts.*

650 #0 \$a Wills \$z Great Britain.

Pievieno: 651 #0 \$a Great Britain \$x Genealogy.

650 #0 \$a Testamenti \$z Lielbritānija.

Pievieno: 651 #0 \$a Lielbritānija \$x Ģenealoģija.

Darba nosaukums: *Tombstone inscriptions and family records of Jefferson Co.*

650 #0 \$a Registers of births, etc. \$z Ohio
\$z Jefferson County.

650 #0 \$a Cemeteries \$z Ohio \$z Jefferson County.

650 #0 \$a Inscriptions \$z Ohio \$z Jefferson
County.

Pievieno: 651 #0 \$a Jefferson County (Ohio) \$v Genealogy.

650 #0 \$a Dzimšanas utt. reģistri. \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Džefersona
apgabals (Amerikas Savienotās Valstis)

650 #0 \$a Kapsētas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Džefersona apgabals.

650 #0 \$a Uzraksti \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Džefersona apgabals.

Pievieno: 651 #0 \$a Džefersona apgabals (Amerikas Savienotās
Valstis) \$v Ģenealoģija.

Darba nosaukums: *Index to Chester County, Pennsylvania, wills and intestate records, 1713-1850.*

650 #0 \$a Probate records \$z Pennsylvania
\$z Chester County \$v Indexes.

Pievieno: 651 #0 \$a Chester County (Pa.) \$x Genealogy
\$v Indexes.

650 #0 \$a Testamentu apstiprinājumi \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Čestera apgabals
\$v Rādītāji.

Pievieno: 651 #0 \$a Čestera apgabals (Amerikas Savienotās
Valstis) \$x Ģenealoģija \$v Rādītāji.

A 1845 Novadpētniecības un ģenealoģijas avotu materiāli

VĒSTURISKIE, T. SK. NOVADPĒTNIECĪBAS MATERIĀLI:

1. Vispārīgais noteikums. Darbiem, kas var būt saistoši vēsturniekiem un ģeologiem, piešķir papildu aprakstgalvu [*vieta*]—[*temats*], ja vieta ir zemāka līmeņa administratīvi teritoriālā vienība nekā valsts, piemēram, pilsēta, grāfiste, štats, valsts reģons u. tml.

Materiālu identificēšana: Turpmāk tekstā uzskaitītās priekšmeta aprakstgalvas paredzētas vēsturniekus interesējošu izdevumu veidu identificēšanai. Ja šīs aprakstgalvas piešķir darbam kā pirmās, tad parasti ir nepieciešama papildu aprakstgalva [*vieta*]—[*temats*]:

Aktivitātes:

Liellopu tirdzniecība; Lauku dzīve; Pārceļotāju un pionieru dzīve; Kažokādu tirdzniecība; Dzīve kalnos; Dzīve plantācijā; Poligrāfija—Vēsture; Dzīve rančo.

(Cattle trade; Country life; Frontier and pioneer life; Fur trade; Mountain life; Plantation life; Printing—History; Ranch life.)

Arheoloģiskas liecības:

Kristiešu antikvitātes; Zemes darbi (arheoloģija); Arheoloģiskie izrakumi; Industriālā arheoloģija; Virtuves atkritumi (arheoloģija); Kapalni.

(Christian antiquities; Earthworks (Archeology); Excavations (Archeology); Industrial archaeology; Kitchen-middens; Mounds.)

Personu grupas:

Kovboji; Juristi; Minoritātes; Ārsti; Pirāti; Poliņķi.

(Cowboys; Lawyers; Minorities; Physicians; Pirates; Politicians.)

Pieminekļi un memoriāli:

Kapsētas; Epitāfijas; Piemiņas plāksnes; Uzraksti; Memoriāli; Kapu pieminekļi; Karavīru pieminekļi; Statujas; Senkapi; Kara memoriāli.

(Cemeteries; Epitaphs; Historical markers; Inscriptions; Memorials; Sepulchral monuments; Soldiers' monuments; Statues; Tombs; War memorials.)

Noteikta veida zemes izmantošana; vēsturiskas celtnes:

Tilti; Baznīcas; Zemnieku saimniecības; Strūklakas; Vēsturiskās vietas; Viesnīcas; Tavernas (lauku viesnīcas); Derīgie izrakteņi un to ieguve; Parki; Ceļi.

(Bridges; Churches; Farms; Fountains; Historic sites; Hotels; Taverns (Inns); Mines and mineral resources; Parks; Roads.)

Vēsturiski notikumi:

Kaujas; Zemestrīces; Epidēmijas; Ugunsgrēki; Vētras un līdzīgas aprakstgalvas.

(Battles; Earthquakes; Epidemics; Fires; Storms u. tml.)

Novadpētniecības un ģenealoģijas avotu materiāli A 1845

2. **Biogrāfiskie darbi.** Ja biogrāfijām ir cieša saistība ar noteiktu vietu, biogrāfiskajiem darbiem (krājumiem vai atsevišķiem darbiem), piešķir aprakstgalvu [*vieta*]**—Biogrāfijas.**

1.-2. nod. norādījumus ilustrējoši piemēri:

Darba nosaukums: Early German printers of Lancaster.

650 #0 \$a Printers \$z Pennsylvania \$z Lancaster
\$v Biography.

Pievieno: 651 #0 \$a Lancaster (Pa.) \$v Biography.

650 #0 \$a Iespiedēji \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Lankastera. \$v Biogrāfijas.

Pievieno: 651 #0 \$a Lankastera (Amerikas Savienotās Valstis)
\$v Biogrāfijas.

Darba nosaukums: Sign posts; place names in the history of Burlington County, New Jersey.

650 #0 \$a Names, Geographical \$z New Jersey
\$z Burlington County.

Pievieno: 651 #0 \$a Burlington County (N.J) \$x History,
Local.

650 #0 \$a Ģeogrāfiskie nosaukumi \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Burlingtonas
apgabals.

Pievieno: 651 #0 \$a Burlingtonas apgabals (Amerikas
Savienotās Valstis) \$x Novadpētniecība.

Darba nosaukums: Charcoal kilns; historic structures report of Santa Fe.

650 #0 \$a Charcoal kilns \$z New Mexico \$z Santa
Fe.

Pievieno: 651 #0 \$a Santa Fe (N.M.) \$x Antiquities.

650 #0 \$a Kokogļu cepļi \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Santafē.

Pievieno: 651 #0 \$a Santafē (Amerikas Savienotās Valstis)
\$x Antikvitātes.

DEFINĪCIJA: *Ilglaicīgi pētījumi ir kāda jautājuma vai cilvēku grupas izpēte, ko veic noteiktā laika periodā, vai ievērojot noteiktu secību, pētāmā objekta izmaiņu vai stabilitātes noteikšanai. Šādi pētījumi atklāj izpētes objekta attīstības tendences vai arī stimulu, notikumu vai pieredzes ietekmi uz to.*

1. Apakšsadaļas —Ilglaicīgi pētījumi vispārīgais lietojums. Brīvi pievienojamo apakšsadaļu —**Ilglaicīgi pētījumi** lieto gan kā formas, gan tematisko apakšsadaļu aiz tematiskām aprakstgalvām, kā arī aiz personu grupu un etnisko grupu aprakstgalvām, darbiem, kuros sniegts pārskats par ilglaicīgu pētījumu rezultātiem vai iztirzātas pētījumu metodes un tehniskie paņēmieni. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Longitudinal research on drug use : empirical findings and methodological issues.

650 #0 \$a Drug abuse \$x Longitudinal studies.

650 #0 \$a Zāļu un narkotiku nepareiza lietošana
\$x Ilglaicīgi pētījumi.

Darba nosaukums: RN's one and five years after graduation.

650 #0 \$a Nurses \$z United States \$v Longitudinal studies.

650 #0 \$a Medicīnas māsas \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$v Ilglaicīgi pētījumi.

Darba nosaukums: Patterns of aggregate and individual changes in contraceptive practice : United States, 1965-1975.

650 #0 \$a Birth control \$z United States \$v Longitudinal studies.

650 #0 \$a Contraception \$z United States \$v Longitudinal studies.

650 #0 \$a Dzimstības regulēšana \$z Amerikas Savienotās Valstis \$v Ilglaicīgi pētījumi.

650 #0 \$a Kontracepcija \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$v Ilglaicīgi pētījumi.

2. Ilglaicīga gadījumu izpēte. Darbiem par vienu vai vairāku gadījumu ilglaicīgu izpēti, lieto apakšsadaļu —**Ilglaicīgi pētījumi**. *Piemēri:*

Darba nosaukums: Longitudinal evaluation of Wisconsin nutrition program for the elderly.

650 #0 \$a Food relief \$z Wisconsin \$v Longitudinal studies.

650 #0 \$a Older people \$z Wisconsin \$x Nutrition
\$v Longitudinal studies.

650 #0 \$a Pārtikas palīdzība \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Viskonsinas štats \$v Ilglaicīgi pētījumi.

650 #0 \$a Veci cilvēki \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$z Viskonsinas štats \$x Uzturs un barošanās
\$v Ilglaicīgi pētījumi.

A 1848 Ilglaicīgi pētījumi

Darba nosaukums: The persistence of preschool effects : a long-term follow-up of fourteen infant and preschool experiments.

650 #0 \$a Education, Preschool \$z United States
\$x Longitudinal studies.

650 #0 \$a Izglītība, pirmsskolas \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$x Ilglaicīgi pētījumi.

PAMATOJUMS: Tā kā manuskriptiem un darbiem par manuskriptiem ir raksturīgas vairākas īpatnības, tiem jāpiešķir priekšmeta aprakstgalvu kopums, kas nodrošina šo materiālu dažādo aspektu atveidošanu un izguvi. Jāatveido šādi aspekti: manuskripta tematiskā informācija, darba kategorija, kurai atbilst konkrētais manuskripts, piemēram, misāles; manuskripta iluminācijas; krājuma nosaukums, kuram pieder konkrētais manuskripts u. tml. Šīs nodaļas noteikumi sagatavoti sadarbībā ar National Gallery of Art Library (Nacionālās Mākslas galerijas bibliotēku) un J. Paul Getty Center for the Art and the Humanities (Dž. Pola Getija Humanitāro zinātņu un Mākslas vēstures centru) un Art Libraries Society of North America (Ziemeļamerikas Mākslas bibliotēku apvienības (ARLIS/NA)) pārraudzībā.

Šeit sniegtas vadlīnijas priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanai manuskriptu faksimiliem un darbiem par manuskriptiem. Nepieciešams veikt šādas secīgas darbības:

1. Atsevišķi manuskripti un darbi par tiem

Šajā nodaļā sniegts svarīgāko aspektu uzskaitījums, kuri jāattēlo, piešķirot aprakstgalvas atsevišķiem manuskriptiem vai darbiem par tiem, kā arī katra aspekta nozīmes skaidrojums. Var būt situācijas, kad visus uzskaitītos aspektus nav iespējams attēlot, jo tie neatbilst konkrētajam darbam, vai arī trūkst nepieciešamās informācijas.

Piezīme: Tiem, kuri katalogizē faksimilus, nevis pašus manuskriptus, jāievēro, ka īpašie norādījumi par manuskriptu faksimiliem atrodami dažādās šīs noteikumu lapas sadaļās.

2. Manuskriptu krājumi un darbi par tiem

Ja vien iespējams, krājumus traktē tāpat kā atsevišķus manuskriptus.

3. Īpaši katalogizēšanas gadījumi

Šī nodaļa sastāv no konkrētās situācijās izmantojamu aprakstgalvu uzskaitījuma, kas ilustrēts ar piemēriem.

4. Darbību izpilde

A 1855 Manuskripti

1. Atsevišķi manuskripti un darbi par tiem.

a. Vispārīgais noteikums. Kataloģizejot atsevišķu manuskriptu vai darbu par manuskriptu (ar teksta oriģinālu pielikumā vai bez tā), atkarībā no darba rakstura un pieejamās informācijas, attēlo šādus kataloģizējamā darba aspektus:

- Tematiskā informācija
- Reliģiska darba kategorija, piemēram, misāles
- Lietojums atsevišķu reliģiju vai konfesiju liturģijās
- Manuskripta vai manuskripta faksimila aprakstgalva
- Literāra darba faksimila aprakstgalva
- Iluminācijas
- Darba nosaukums (t. i., autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma aprakstgalva)
- Manuskripta nosaukums vai repozitorija nosaukums
- Institūcija, kurā manuskripts glabājas un/vai privātā kolekcija
- Darbā apskatītā mākslinieka(-u) personvārds(-i)

Izņēmums: Kataloģizejot darbu, kas satur pilnu manuskripta tekstu bez jebkādiem komentāriem, parasti atveido tikai pirmos sešus aspektus. Tomēr, ja manuskripta faksimils vai manuskripta atsevišķas daļas ir izdotas tajā esošo mākslas darbu demonstrēšanai, attēlo visus uzskaitītos aspektus. Piemēram, ja atsevišķi publicētas manuskripta iluminācijas, attēlo visus iepriekš uzskaitītos aspektus.

Piezīme: Faksimilu traktē (atbilstoši 1. e definīcijai) tāpat kā manuskripta oriģinālu.

Turpmāk tekstā iztirzāti visi aspekti to uzskaitījuma secībā.

b. Tematiskā informācija. Attiecas uz manuskripta tēmu, t. i., uz manuskripta tekstā apskatīto tematu vai tematiem. Tematiskās aprakstgalvas piešķir atbilstoši vispārīgajai aprakstgalvu piešķiršanas politikai darba tematam.

Piešķirtās tematiskās aprakstgalvas, ja nepieciešams, pakārto ar formas apakšiedaļām, kuras parasti lieto aiz tematiskajām aprakstgalvām. Manuskriptu kataloģizācijā bieži izplatīti divi gadījumi, kad nepieciešams lietot formas apakšiedaļas:

- Ja kataloģizējamais manuskripts (ar vai bez komentāriem) ir sarakstīts līdz 1800. gadam, lieto apakšiedaļu —**Agrīnie darbi līdz 1800**, piemēram, **Militārā inženierzinātne—Agrīnie darbi līdz 1800**.
- Ja kataloģizējamā manuskripta (vai manuskripta izvilkumu) mērķis bijis demonstrēt mākslas darbus, ja iespējams, attēlo mākslas tēmu, piešķirot aprakstgalvas: [**temats**] **mākslā**, [**personas, dievības vai leģendāra tēla personvārds**]—**Māksla** vai [**vietas vai institūcijas nosaukums**]—**Mākslā**.

Piezīme: Apakšiedaļu —**Manuskripti** nelieto kā formas apakšiedaļu, izņemot literāro darbu faksimilizdevumus, kas aprakstīti turpmāk šo noteikumu sadaļā 1. f, un nošu manuskriptu faksimilus (salīdzināt ar A 1595, 2. d). Vairumā gadījumu apakšiedaļu —**Manuskripti** lieto aiz tematiskajām aprakstgalvām, darbiem par tematiskiem manuskriptu krājumiem.

c. Reliģisko darbu kategorijas. Ja manuskripts pieder noteiktai reliģisko darbu kategorijai, to apzīmē, piešķirot atbilstošu formas aprakstgalvu, ja tā ir izveidota priekšmetu autoritatīvajā datnē. Šāda tipa aprakstgalvu piemēri: **Breviāri; Budistu mantras; Lūgšanu stunda; Evanģēliji; Stundu grāmatas; Misāles; [konfesijas nosaukums]**—Lūgšanas un lūgšanās; **Psalmu grāmatas; Sakramentāriji.**

Ja katalogizējamais darbs satur pilnu oriģināla tekstu, aprakstgalvai pievieno apakšiedaļu —**Teksti**, piemēram, **Psalmu grāmatas**—**Teksti**.

Izņēmums: Apakšiedaļu —**Teksti** nelieto aiz aprakstgalvas **[konfesijas nosaukums]**—**Lūgšanas un lūgšanās**.

Ja darbs, galvenokārt, ir par iluminācijām vai arī sastāv tikai no iluminācijām, aiz aprakstgalvas lieto apakšiedaļu —**Ilustrācijas**, piemēram, **Psalmu grāmatas**—**Ilustrācijas**.

d. Lietojums atsevišķu reliģiju vai konfesiju liturģijās. Ja katalogizējamais manuskripts nav tikai reliģiska satura darbs, bet tiek arī lietots atsevišķu reliģiju vai konfesiju liturģijās, to attēlo, piešķirot atsevišķu aprakstgalvu ar atbilstošu apakšiedaļu, kā aprakstīts A 1185 vai A 1187, piemēram, **Budisms**—**Rituāli; Katoļu baznīca**—**Liturģija**.

Ja darbs satur manuskripta tekstu, aiz aprakstgalvas lieto apakšiedaļu —**Teksti**; ja darbs satur vienīgi komentārus, atbilstoši A 1185 vai A 1187 lieto apakšiedaļu —**Teksti**—**Vēsture un kritika**, piemēram, **Jūdaisms**—**Liturģija**—**Teksti**—**Vēsture un kritika**.

Ja darbā galvenā uzmanība pievērsta manuskripta iluminācijām, vai arī darbs sastāv tikai no iluminācijām, lieto apakšiedaļu —**Teksti**—**Ilustrācijas**, piemēram, **Katoļu baznīca**—**Liturģija**—**Teksti**—**Ilustrācijas**.

e. Manuskripta aprakstgalva. Ja katalogizējamais darbs ir oriģināls nevis faksimils, piešķir tipveida manuskripta aprakstgalvu: **Manuskripti, [valoda]**—**[pašreizējā atrašanās vieta]**, piemēram, **Manuskripti, franču**—**Francija**—**Parīze**. Šī aprakstgalva nodrošina izguvi pēc darba formas.

Faksimilizdevumi. Šādu tipveida aprakstgalvu piešķir arī manuskriptu oriģinālu faksimilizdevumiem, pievienojot apakšiedaļu —**Faksimili** (salīdzināt ar A 1595), piemēram, **Manuskripti, latīņu (viduslaiku un jauno laiku)**—**Amerikas Savienotās Valstis**—**Vašingtonas štats**—**Faksimili**.

Piezīme: Terminu **faksimils** jāinterpretē plaši, ar to saprotot manuskripta pilna teksta vai teksta daļas precīzu jebkāda veida kopiju, t. sk. fotokopijas. Manuskripta aprakstgalvu nepiešķir faksimilizdevumiem, kas sastāv tikai no atlasītiem teksta fragmentiem, ilumināciju reprodukcijām vai izdevumiem, kuros transkribēts oriģinālais teksts.

A 1855 Manuskripti

f. Literāro darbu faksimilu aprakstgalvas. Ja katalogizējamais darbs ir beletristikas faksimil-izdevums, atbilstoši A 1110 un A 1155.8 noteikumiem, piešķir aprakstgalvu, kas sastāv no darba autora personvārda (vai unificētā nosaukuma, ja darbs ir anonīms) kopā ar apakšiedaļu —**Manuskripti—Faksimili**. *Piemēri:*

600 10 \$a Orwell, George, \$d 1903-1950 \$v Manuscripts
\$v Facsimiles.

600 10 \$a Orwell, George, \$d 1903-1950 \$v Manuskripti
\$v Faksimili.

630 00 \$a Cantar de mio Cid \$v Manuscripts \$v Facsimiles.

630 00 \$a Cantar de mio Cid \$v Manuskripti \$v Faksimili.

g. Iluminācijas. Aprakstgalvu **Grāmatu un manuskriptu iluminācija** katalogizējamajiem darbiem piešķir, ja darbā ir īpaši izceltas iluminācijas, ja darbs sastāv no manuskripta ilumināciju reprodukcijām vai arī darbā tiek iztirzātas atsevišķa manuskripta iluminācijas. Atbilstoši tēlotājmākslas katalogizēšanas vispārīgajiem noteikumiem (salīdzināt ar A 1250), šai aprakstgalvai pievieno kvalifikatoru ar tautības, laika perioda, stila u. tml. apzīmētāju. Aprakstgalvu pakārto ģeogrāfiski, attēlojot mākslas darba rašanās vietu. Ja nepieciešams, piešķir vairāk nekā vienu šāda veida aprakstgalvu. *Piemēri:*

650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts,
Romanesque \$z England.

650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija, romāņu
\$z Anglija.

650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts, English.

650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija, angļu.

Aiz šīm aprakstgalvām nelieto apakšiedaļas —**Paraugi** vai —**Faksimili**.

h. Darba nosaukums. Visiem darbiem par manuskriptiem, ieskaitot tos, kas satur teksta oriģinālu, piešķir apskatītā manuskripta nosaukuma aprakstgalvu. Tā var būt autora-darba nosaukuma aprakstgalva vai unificētā nosaukuma aprakstgalva (salīdzināt ar A 1435), piemēram, **Chaucer, Geoffrey, d. 1400. Troilus and Criseyde** vai **Beowulf**.

Beletristikas darbi. Ja iztirzātais manuskripts ir beletristikas darbs ar literārajiem komentāriem, aprakstgalvu pakārto ar atbilstošu literatūras apakšiedaļu no A 1155.6 un A 1155.8. Atbilstoši literatūras katalogizēšanas vispārīgajai praksei, nepieciešamības gadījumā piešķir arī literārā darba autora aprakstgalvu kopā ar atbilstošu apakšiedaļu no A 1110.

Svētie raksti. Atsevišķiem svētajiem rakstiem, piemēram, Bībele, piešķir atbilstošu svēto rakstu unificētā nosaukuma aprakstgalvu, neņemot vērā valodu, izdevumu, izdošanas gadu u. tml., piemēram, **Bībele. Jaunā Derība. Atklāsmes grāmata**.

Ja, atbilstoši 1.c sadaļā sniegtajiem norādījumiem, ir piešķirta reliģiskā darba kategoriju apzīmējoša aprakstgalva, tad konkrētā teksta unificētā nosaukuma aprakstgalvu nelieto. Piemēram, ja ir piešķirta aprakstgalva **Psalmi**, aprakstgalvu **Bībele. Vecā Derība. Psalmi** nelieto. Ja liturģijai ir piešķirta reliģiskā darba kategorijas aprakstgalva, tad autora-darba nosaukuma aprakstgalvu konkrētajam tekstam nelieto. Piemēram, ja ir piešķirta aprakstgalva **Psalmi**, aprakstgalvu **Katoļu baznīca. (...) psalms** nelieto.

Ja nepieciešams, unificētā nosaukuma aprakstgalvu pakārto tālāk ar atbilstošu apakšiedaļu no A 1188. Piemēram, ja galvenā tēma darbā ir iluminācijas, ja darbs sastāv vienīgi no atlasītām iluminācijām vai arī darbs ir par iluminācijām, lieto apakšiedaļu —**Ilustrācijas**, piemēram, **Bībele. Jaunā Derība—Ilustrācijas**.

i. Manuskripta nosaukums. Darbiem par konkrētu manuskriptu, ieskaitot tos, kuri satur šī manuskripta teksta oriģinālu, piešķir konkrētā, darbā apskatītā manuskripta nosaukuma, ja tas ir zināms, aprakstgalvu, piemēram, **Bamberg Apocalypse; Isabella psalter**.

Ja manuskripta nosaukums ir unificētais nosaukums, tad tam jābūt izveidotam nosaukumu autoritatīvajā datnē. Jālieto manuskripta nosaukuma aprakstgalva, nevis manuskripta teksta saturam atbilstoša aprakstgalva. Piemēram, lieto **Isabella psalter nevis Katoļu baznīca. Psalms (Ms. Isabella psalter)**.

Ja manuskripta nosaukums ir nezināms, kā aprakstgalvu piešķir repozitorija apzīmējumu. *Piemēri:*

610 20 \$a Bodleian Library. \$k Manuscript. \$n Douce 180.
610 20 \$a Biblioteca apostolica vaticana. \$k Manuscript.
\$n Cod. Cap. 63B.

Vienam un tam pašam darbam nepiešķir gan manuskripta nosaukumu, gan repozitorija apzīmējumu. Ja ir zināms manuskripta nosaukums, jāpiešķir tas.

Ja darbā galvenā uzmanība ir pievērsta iluminācijām, darbs sastāv tikai no atlasītām iluminācijām vai arī darbs ir par iluminācijām, aiz jebkuras no abu veidu aprakstgalvām lieto apakšiedaļu —**Ilustrācijas**. Apakšiedaļu —**Ilustrācijas** kodē kā \$x apakšlauku, ja darbs ir par iluminācijām. Ja darbs sastāv tikai no iluminācijām, šo apakšiedaļu kodē kā \$v apakšlauku. *Piemēri:*

630 00 \$a Bamberg Apocalypse \$x Illustrations.
610 20 \$a Bodleian Library. \$k Manuscript. \$n Douce 180
\$v Illustrations.

j. Institūcija, kurā manuskripts glabājas u. tml. Lai norādītu manuskripta atrašanās vietu un piederību, darbiem, kuros iztirzāts noteikts manuskripts, tai skaitā arī darbiem, kuri satur manuskripta tekstu, piešķir vienu vai vairākus turpmāk aprakstītos aprakstgalvu veidus. Šīs aprakstgalvas piešķir, ja nepieciešamā informācija ir viegli iegūstama.

(1) Vispārīgais noteikums. Ja manuskripts nav privātīpašums, norāda tās institūcijas nosaukumu, kurā manuskripts pastāvīgi atrodas, piemēram, **Biblioteca apostolica vaticana**.

Ja manuskripts ir institūcijas speciāla krājuma sastāvdaļa, atbilstoši 1. j (2) sadaļā sniegtajiem norādījumiem, aiz institūcijas nosaukuma lieto speciālā krājuma nosaukuma apakšiedaļu.

A 1855 Manuskripti

Šo aprakstgalvu nelieto, ja, atbilstoši 1. i norādījumiem, aprakstgalva ir piešķirta repozi-torija apzīmēšanai.

(2) *Manuskripti nosauktās kolekcijās.* Papildus institūcijas, kurā manuskripts pa-stāvīgi atrodams, aprakstgalvai piešķir arī kolekcijas nosaukuma aprakstgalvu (salīdzināt ar A 1427). *Piemēri:*

600 20 \$a Bradfer-Lawrence, Harry Lawrence \$x Art
collections.

600 30 \$a Barberini family \$x Library.

610 20 \$a New-York Historical Society \$x Archives.

600 20 \$a Bradfer-Lawrence, Harry Lawrence
\$x Mākslas kolekcijas.

600 30 \$a Barberini dzimta \$x Bibliotēka.

610 20 \$a New-York Historical Society \$x Arhīvi.

Ja kolekcijas nosaukums sastāv no institūcijas, kurā manuskripts glabājas, nosaukuma un krājuma apakšsadaļas, piešķir tikai vienu aprakstgalvu, kas atbilst gan 1. j (1), gan 1. j (2) izvirzītajām prasībām.

(3) *Origināla īpašnieks.* Ja ar noteiktu manuskriptu parasti asociējas oriģināla īpaš-nieks, piešķir arī viņa vai viņas personvārda aprakstgalvu. Tādu krājuma apakšsadaļu, kā —**Bibliotēka**, aiz šīs aprakstgalvas lieto tikai tad, ja ir zināms, ka manuskripts sākotnēji ticis glabāts kā kolekcijas sastāvdaļa. Piemēram, *La Bibbia di Borso d'Este* piešķir aprakstgalvu **Borso d'Este, Duke of Ferrara, Modena and Reggio, 1413-1471**.

k. Darbā apskatīto mākslinieku personvārdi. Darbiem, kuros tiek iztirzātas kāda mākslinieka zīmētās manuskripta iluminācijas, t. sk. darbiem, kuri satur teksta oriģinālu, piešķir mākslinieka vai mākslinieku personvārda aprakstgalvu, piemēram, **Clovio, Giuio, 1498-1578; Limburgu dzimta**. Šādas aprakstgalvas piešķir arī tiem darbiem, kuri satur vienīgi atlasītu ilumināciju re-produkcijas, ja tās tiek iztirzātas šajā darbā. Šo aprakstgalvu nelieto, ja darbs satur ilumināciju reprodukcijas, bet tās darbā nav iztirzātas kā mākslas darbi.

2. *Manuskriptu krājumi un darbi par tiem.* Manuskriptu krājumu vai darbu par manuskriptu krājumiem katalogizēšanai nav izstrādāti īpaši norādījumi, jo šādi materiāli ir ļoti daudzveidīgi un ma-nuskriptu krājumiem piemīt pārāk daudz kopīgu pazīmju ar citiem materiālu veidiem bibliotēkās. Tomēr, ja iespējams, manuskriptu krājumiem jāievēro tie paši katalogizēšanas principi, kurus izmanto, katalogizējot atsevišķus manuskriptus. Tā kā pastāv būtiskas atšķirības starp atsevišķiem manuskriptiem un manuskriptu krājumiem, katalogizējot krājumus, daudzus atsevišķu manuskriptu katalogizācijas noteikumus nevar izmantot. Piemēram, nav iespējams izmantot noteikumu par manuskripta nosaukuma aprakstgalvas vai mākslinieka personvārda aprakstgalvas piešķiršanu, katalogizējot krājumus. Un otrādi, — publikāciju krājumu katalogizēšanas vispārīgā prakse noder arī manuskriptu krājumiem, kaut arī šīs prakses lietojums tieši manuskriptiem nav aprakstīts, to var lietot manuskriptu krājumu katalogizācijā. Literārā žanra aprakstgalvas, kuras jālieto literāro darbu krājumiem, piemēram, **Angļu literatūra—Vidusangļu valoda, 1100-1500—Manuskripti—Faksimili**, var izmantot arī literāro darbu manuskriptu krājumiem. Tāpat arī bibliotēku materiālu katalogu aprakstgalvas (salīdzināt ar A 1361) lieto arī manuskriptu krājumu katalogiem.

3. Īpaši katalogizēšanas gadījumi.

Piezīme: Šajā sadaļā iekļauti piemēri no KB MARC bibliogrāfisko ierakstu datubāzes. Lielākā daļa no tiem ir atbilstoši AACR2 veidoti ieraksti, bet dažos gadījumos, kad šādi ieraksti nebija pieejami, piemēros izmantoti atbilstoši AACR1 veidoti ieraksti. Pievienoti tikai koncentrēti darbu apraksti. Priekšmeta aprakstgalvas atbilst šīs nodaļas norādījumiem, un tās var nesaskanēt ar aprakstgalvām, kas lietotas attiecīgā darba faktiskajā ierakstā KB datubāzē. Piešķirot priekšmeta aprakstgalvas, tika izmantota vienīgi katrā ierakstā pieejamā informācija, piešķirto aprakstgalvu pareizība netika pārbaudīta. Priekšmeta aprakstgalvas uzskaitītas tādā secībā kā noteikumi par to lietojumu šajā nodaļā. Tā var nesakrist ar secību, kādā aprakstgalvas piešķir konkrētam darbam, t. i., atbilstoši KB klasifikācijas sistēmas indeksam un citiem norādījumiem, atbilstoši A 80.

a. Teksts bez īpašām pazīmēm.

(1) **Manuskripta oriģināls.** Ja darbs ir manuskripta oriģināls, piešķir šādas aprakstgalvas:

[temats] (—Agrīnie darbi līdz 1800)
Manuskripti, [valoda]—[vieta]

(2) **Faksimilizdevumi.** Ja darbs ir faksimilizdevums bez komentāriem, piešķir šādas aprakstgalvas:

[temats] (—Agrīnie darbi līdz 1800)
Manuskripti, [valoda]—[vieta]—Faksimili

(3) **Komentāri.** Ja darbs ir manuskripta oriģināla vai faksimilizdevuma komentāri un satur vai arī nesatur manuskripta oriģināla tekstu, piešķir šādas aprakstgalvas:

[temats] (—Agrīnie darbi līdz 1800)
Manuskripti, [valoda]—[vieta]—Faksimili
[darba nosaukums, t. i., autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma aprakstgalva]
[manuskripta nosaukums vai repozitorija apzīmējums]
[institūcija, kur glabājas; un/vai privātā kolekcija; īpašnieks]

A 1855 Manuskripti

Piemēri:

Valturio, Roberto, 15th cent.

De re militari. [Italy, 3d quarter of 15th cent.]

[Rosenwald Coll. Ms. No. 14]

Manuscript on paper. Humanistic script.

650 #0 \$a Military art and science \$v Early works to 1800.

650 #0 \$a Manuscripts, Latin (Medieval and modern) \$z Washington (D.C.)

650 #0 \$a Karamāksla un zinātne \$v Agrīnie darbi līdz 1800.

650 #0 \$a Manuskripti, latīņu (viduslaiku un jauno laiku) \$z Amerikas Savienotās Valstis \$z Vašingtonas štats.

Pepys Library. Manuscript. Pepys 1047.

Stere ht well: a book of medieval refinements, recipes and remedies, from a manuscript in Samuel Pepys's library. Introduction by Delia Smith. Facsimile...

650 #0 \$a Cookery, English \$v Early works to 1800.

650 #0 \$a Medicine, Medieval.

650 #0 \$a Manuscripts, English \$z England \$z Cambridge \$v Facsimiles.

650 10 \$a Pepys Library. \$k Manuscript. \$n Pepys 1047.

600 10 \$a Pepys, Samuel, \$d 1633-1703 \$x Library.

650 #0 \$a Kulinārija, angļu \$v Agrīnie darbi līdz 1800.

650 #0 \$a Medicīna, viduslaiku.

650 #0 \$a Manuskripti, angļu \$z Lielbritānija \$z Kembridža \$v Faksimili.

610 10 \$a Pepys Library. \$k Manuskripts. \$n Pepiss 1047.

600 10 \$a Pepys, Samuel, \$d 1633-1703 \$x Bibliotēka.

Alcock, N. W. (Nathaniel Warren)

Warwickshire grazier and London skinner, 1532-1555 : the account book of Peter Temple and Thomas Heritage.

Contains the complete text of Huntington Library Ms. ST 36.

650 #0 \$a Agriculture \$z England \$z Warwickshire
\$x Accounting \$v Early works to 1800.
650 #0 \$a Wool industry \$z England \$z London
\$x Accounting \$v Early works to 1800.
610 20 \$a Henry E. Huntington Library and Art
Gallery. \$k Manuscript. \$n ST 36.
600 10 \$a Temple, Peter, \$d ca. 1517-ca. 1588
\$x Archives.
600 10 \$a Heritage, Thomas \$x Arhīves.

650 #0 \$a Lauksaimniecība \$z Lielbritānija
\$z Vorvikšīra \$x Grāmatvedība \$v Agrīnie
darbi līdz 1800.
650 #0 \$a Vilnas rūpniecība \$z Lielbritānija
\$z Londona \$x Grāmatvedība \$v Agrīnie
darbi līdz 1800.
610 20 \$a Henry E. Huntington Library and Art
Gallery. \$k Manuskripts. \$n ST 36.
600 10 \$a Temple, Peter, \$d ap 1517-ap 1588
\$x Arhīvi.
600 10 \$a Heritage, Thomas \$x Arhīvi.

Sächsische Landesbibliothek (Dresden, Germany). Manuscript. C80, fol. 368r-378v.

Die erste deutsche Algebra aus dem Jahre 1481. Erläutert von Kurt Vogel.

Consists of the Middle High German text and notes on manuscript ...

650 #0 \$a Arithmetic \$v Early works to 1900.
610 20 \$a Sächsische Landesbibliothek (Dresden,
Germany). \$k Manuscript. \$n C 80, fol.
368r-378v.

650 #0 \$a Aritmētika \$v Agrīnie darbi līdz 1900.
610 20 \$a Sächsische Landesbibliothek (Drēzdene,
Vācija). \$k Manuskripts. \$n C 80, fol.
368r-378v.

A 1855 Manuskripti

Domesday book / facsimiles with introduction.

6 p., ix p. of plates.

Includes bibliographical references.

651 #0 \$a Great Britain \$x History \$y Norman
period, 1066-1154.

630 00 \$a Domesday book.

651 #0 \$a Lielbritānija \$x Vēsture \$y 1066-1154.

630 00 \$a Domesday book.

b. *Reliģisko darbu teksti; beletristika.*

(1) **Teksta oriģināla atkārtoti izdevumi.** Ja darbs ir teksta atkārtots izdevums bez komentāriem, piešķir šādas aprakstgalvas:

[*temats*] (—Agrīnie darbi līdz 1800)

[*reliģiskā darba kategorija*]—Teksti

[*konfesija*]—Liturģija—Teksti

(2) **Faksimilizdevumi.** Ja darbs ir teksta oriģināla faksimilizdevums bez komentāriem, papildus iepriekšminētajām atbilstošām aprakstgalvām piešķir šādas aprakstgalvas:

Manuskripti, [*valoda*]—[*vieta*]—Faksimili

[*rakstnieka personvārds*]—Manuskripti—Faksimili

(3) **Komentāri.** Ja katalogizējamais darbs ir iepriekšminēto darbu veidu komentāri, piešķir šādas aprakstgalvas:

[*temats*] (—Agrīnie darbi līdz 1800)

[*reliģiskā darba kategorija*]—Teksti

[*konfesija*]—Liturģija—Teksti (—Vēsture un kritika)

Manuskripti, [*valoda*]—[*vieta*]—Faksimili

[*rakstnieka personvārds*]—Manuskripti—Faksimili

[*darba nosaukums, t. i. autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma aprakstgalva*]

[*manuskripta nosaukums vai repozitorija apzīmējums*]

[*institūcija, kur glabājas; un/vai privātā kolekcija; īpašnieks*]

Piemēri:

Durham Gospels.

The Durham gospels, Durham Cathedral Library.

Early English manuscripts in facsimile; text of gospels in Latin.

650 #0 \$a Manuscripts, Latin (Medieval and modern)
\$z England \$z Durham \$v Facsimiles.

650 #0 \$a Manuskripti, latīņu (viduslaiku un jauno
laiku) \$z Lielbritānija \$z Darema
\$v Faksimili.

Chaucer, Geoffrey, d. 1400.

Troilus and Criseyde.

St. John's College, Cambridge, Manuscript L.1 : a facsimile. Introduction by Richard Beadle and Jeremy Griffiths.

650 #0 \$a Manuscripts, English (Middle) \$z England
\$z Cambridge \$v Facsimiles.
600 10 \$a Chaucer, Geoffrey, \$d d. 1400
\$v Manuscripts \$v Facsimiles.
600 10 \$a Chaucer, Geoffrey, \$d d. 1400. \$t Troilus
and Criseyde.
610 20 \$a St. John's College (University of
Cambridge). \$b Library. \$k Manuscript.
\$n L.1.

650 #0 \$a Manuskripti, vidusangļu \$z Lielbritānija
\$z Kembridža \$v Faksimili.
600 10 \$a Chaucer, Geoffrey, \$d m. 1400
\$v Manuskripti \$v Faksimili.
600 10 \$a Chaucer, Geoffrey, \$d m. 1400. \$t Troilus
and Criseyde.
610 20 \$a St. John's College (University of
Cambridge) \$b Library. \$k Manuskripts.
\$n L.1.

Catholic Church.

Echternacher Sacramentar und Antiphonar : vollständige Faksimile-Ausgabe im Originalformat der Handschrift 1946 aus dem Besitz der Hessischen Landes- und Hochschulbibliothek Darmstadt.

Facsim. Vol. In Latin; commentary partly in German...

650 #0 \$a Sacramentaries \$v Texts.
650 #0 \$a Antiphonaries (Music) \$v Early works to
1800.
610 20 \$a Catholic Church \$x Liturgy \$v Texts.
650 #0 \$a Manuscripts, Latin (Medieval and modern)
\$z Germany \$z Darmstadt \$v Facsimiles.
610 20 \$a Hessische Landes- und Hochschulbibliothek
Darmstadt. \$k Manuscript. \$n 1946.

650 #0 \$a Sakramentāriji \$v Teksti.
650 #0 \$a Antifoni \$v Agrīnie darbi līdz 1800.
610 20 \$a Katoļu baznīca \$x Liturģija \$v Teksti.
650 #0 \$a Manuskripti, latīņu (viduslaiki un jaunie
laiki) \$z Vācija \$z Darmštate
\$v Faksimili.
610 20 \$a Hessische Landes- und Hochschulbibliothek
Darmstadt. \$k Manuskripts. \$n 1946.

A 1855 Manuskripti

Códice Tudela.

Códice Tudela.

Full-color facsim. of the manuscript of the Museo de América in Madrid.

Containing commentary and transcription.

650 #0 \$a Aztec mythology \$v Early works to 1800.
650 #0 \$a Aztec calendar.
650 #0 \$a Manuscripts, Nahuatl \$z Spain \$z Madrid
\$v Facsimiles.
630 00 \$a Códice Tudela.
610 20 \$a Museo de América (Madrid, Spain)

650 #0 \$a Acteku mitoloģija \$v Agrinie darbi līdz
1800.
650 #0 \$a Acteku kalendārs.
650 #0 \$a Manuskripti, acteku \$z Spānija \$z Madride
\$v Faksimili.
630 00 \$a Códice Tudela.
610 20 \$a Museo de América (Madride, Spānija)

c. Teksts ar nozīmīgām ilustrācijām.

(1) **Teksta oriģināla atkārtoti izdevumi.** Ja darbs ir teksta oriģināla atkārtots izdevums bez komentāriem, piešķir šādas aprakstgalvas:

[*temats*] (—Agrinie darbi līdz 1800)
[*reliģiskā darba kategorija*]—Teksti (vai —Ilustrācijas)
[*konfesija*]—Liturģija—Teksti (vai —Teksti—Ilustrācijas)
Grāmatu un manuskriptu iluminācija [*kvalificēta un/vai tālāk pakārtota, lai attēlotu nacionālo piederību, periodu u. tml.*]

(2) **Faksimilizdevumi.** Ja darbs ir teksta oriģināls vai faksimilizdevums bez komentāriem, papildus iepriekšminētajām atbilstošām aprakstgalvām piešķir šādu aprakstgalvu:

Manuskripti, [*valoda*]—[*vieta*]—Faksimili

(3) **Komentāri.** Ja katalogizējamais darbs ir komentārs kādam no iepriekšminēto darbu veidiem, piešķir šādas aprakstgalvas:

[*temats*] (—Agrinie darbi līdz 1800); vai [*temats*] mākslā vai [*temats*]—Māksla
[*reliģiskā darba kategorija*]—Ilustrācijas
[*konfesija*]—Liturģija—Teksti—Ilustrācijas
Manuskripti, [*valoda*]—[*vieta*]—Faksimili
Grāmatu un manuskriptu iluminācija [*kvalificēta un/vai tālāk pakārtota, lai attēlotu nacionālo piederību, periodu u. tml.*]
[*darba nosaukums, t. i., autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma aprakstgalva*]—Ilustrācijas
[*manuskripta nosaukums vai repozitorija apzīmējums*]—Ilustrācijas
[*institūcija, kur glabājas; un/vai privātā kolekcija; īpašnieks*]
[*darbā apskatītā mākslinieka personvārds(-i)*]

Piemēri:

Clovio, Giulio, 1498-1578.

The Farnese hours : the Pierpont Morgan library / Introduction and commentaries by Webster Smith.

Facsim. of the pages from ms. M69, with illuminations by Giulio Clovio.

- 650 #0 \$a Books of hours \$v Illustrations.
 610 20 \$a Catholic Church \$x Liturgy \$v Texts
 \$v Illustrations.
 650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts,
 Renaissance \$z Italy.
 650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts,
 Italian.
 630 00 \$a Farnese hours \$v Illustrations.
 610 20 \$a Pierpont Morgan Library.
 600 10 \$a Clovio, Giulio, \$d 1498-1578.
- 650 #0 \$a Stundu grāmatas \$v Ilustrācijas.
 610 20 \$a Katoļu baznīca \$x Liturģija \$v Teksti
 \$v Ilustrācijas.
 650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija,
 renesanses \$z Itālija.
 650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija, itāļu.
 630 00 \$a Farnese hours \$v Ilustrācijas.
 610 20 \$a Pierpont Morgan Library.
 600 10 \$a Clovio, Giulio, \$d 1498-1578.

Cassee, Elly.

The missal of Cardinal Bertrand de Deux : a study in 14th-century Bolognese miniature painting.

- 650 #0 \$a Missals \$v Illustrations.
 610 20 \$a Catholic Church \$x Liturgy \$v Texts
 \$v Illustrations.
 650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts,
 Gothic \$z Italy \$z Bologna.
 650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts,
 Italian \$z Italy \$z Bologna.
 610 20 \$a Biblioteca apostolica vaticana.
 \$k Manuscript. \$n Cod. Cap. 63B
 \$v Illustrations.
 600 00 \$a Bertrand de Deux, \$c Cardinal, \$d d. 1355.

A 1855 Manuskripti

650 #0 \$a Misāles \$v Ilustrācijas.
610 20 \$a Katoļu baznīca \$x Liturģija \$v Teksti
\$v Ilustrācijas.
650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija, gotu
\$z Itālija \$z Boloņa.
650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija, itāļu
\$z Itālija \$z Boloņa.
610 20 \$a Biblioteca apostolica vaticana.
\$k Manuskripts. \$n Cod. Cap. 63B
\$v Ilustrācijas.
600 00 \$a Bertrand de Deux, \$c Kardināls,
\$d m. 1355.

Harnischfeger, Ernst.

Die Bamberger Apokalypse.

Includes reproductions of the illustrations.

Manuscript held by the Staatsbibliothek Bamberg (Bibl. 140)

650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts,
German.
650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts,
Medieval \$z Germany.
630 00 \$a Bible. \$p N.T. \$p Revelation
\$v Illustrations.
630 00 \$a Bamberg Apocalypse \$v Illustrations.
610 20 \$a Staatsbibliothek Bamberg.

650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija, vācu.
650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija,
viduslaiku \$z Vācija.
630 00 \$a Bībele. Jaunā Derība \$p Atklāsmes
grāmata \$v Ilustrācijas.
630 00 \$a Bamberg Apocalypse \$v Ilustrācijas.
610 20 \$a Staatsbibliothek Bamberg.

The travels of Sir John Mandeville : a manuscript in the British Library / introduction and commentaries ...; translated from the Czech ... Reproduced from Add. Ms. 24189 in the British Library, London.

650 #0 \$a Voyages and travels \$v Early works to 1800.
 650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts, Medieval \$z Czechoslovakia.
 650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts, Czech.
 600 10 \$a Mandeville, John, \$c Sir. \$t Itinerarium \$v Illustrations.
 610 20 \$a British Library. \$k Manuscript. \$n Additional 24189 \$v Illustrations.

650 #0 \$a Ceļojumi \$v Agrīnie darbi līdz 1800.
 650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija, viduslaiku \$z Čehija.
 650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija, čehu.
 600 10 \$a Mandeville, John, \$c Sers. \$t Itenerarium \$v Ilustrācijas.
 610 20 \$a British Library. \$k Manuskripts \$n Papildu 24189 \$v Ilustrācijas.

The Book of Kells : forty eight pages and details in color from the manuscript in Trinity College, Dublin / selected and introduced by ...

650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts, Celtic.
 650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts, Medieval \$z Ireland.
 630 00 \$a Bible. \$p N.T. \$p Gospels \$v Illustrations.
 630 00 \$a Book of Kells \$v Illustrations.
 610 20 \$a Trinity College (Dublin, Ireland).

650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija, ķeltu.
 650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija, viduslaiku \$z Lielbritānija \$z Īrija.
 630 00 \$a Bībele. Jaunā Derība \$p Evanģēliji \$v Ilustrācijas.
 630 00 \$a Book of Kells \$v Ilustrācijas.
 610 20 \$a Trinity College (Dublina, Īrija).

A 1855 Manuskripti

d. Manuskriptu krājumi.

(1) **Tekstu oriģināli.** Tekstu oriģinālu krājumiem bez komentāriem piešķir šādas atbilstošās aprakstgalvas:

[*temats*] (—Agrīnie darbi līdz 1800)
[*relīģiskā darba kategorija*]—Teksti
[*konfesija*]—Liturģija—Teksti
Manuskripti, [*valoda*]—[*vieta*]—Faksimili
[*literārais žanrs*]—Manuskripti—Faksimili
Grāmatu un manuskriptu iluminācija [*kvalificēta un/vai tālāk pakārtota, lai norādītu nacionālo piederību, periodu u. tml.*]
Grāmatu un manuskriptu iluminācija—Privātās kolekcijas—[*vieta*]

(2) **Komentāri.** Ja katalogizējamais darbs ir komentāri krājumam, kas satur vai arī nesatur teksta oriģinālu, piešķir šādas aprakstgalvas:

[*temats*]—Agrīnie darbi līdz 1800; vai [*temats*]—Manuskripti
[*relīģiskā darba kategorija*]—Teksti (vai —Manuskripti)
[*konfesija*]—Liturģija—Teksti (—Vēsture un kritika)
Manuskripti, [*valoda*]—[*vieta*] (—Faksimili)
[*literārais žanrs*] (—Vēsture un kritika)
Grāmatu un manuskriptu iluminācija [*kvalificēta un/vai tālāk pakārtota, lai norādītu nacionālo piederību, periodu u. tml.*]
Grāmatu un manuskriptu iluminācija—Privātās kolekcijas—[*vieta*]
[*darba nosaukums, t. i., autora-darba nosaukuma vai unificētā nosaukuma aprakstgalva*] (—Manuskripti)
[*manuskripta krājuma nosaukums vai repozitorija apzīmējums*] (—Manuskripti)
[*institūcija, kur glabājas; un/vai privātā kolekcija; īpašnieks*]
[*darbā apskatītā(-o) mākslinieka(-u) personvārds(-i)*]

Piemēri:

The Winchester anthology : a facsimile of the British Library additional manuscript 60577 / with introduction and list of contents ...

```
650 #0 $a Commonplace-books $v Facsimiles.
650 #0 $a Manuscripts, English (Middle) $z England
        $z London $v Facsimiles.
650 #0 $a Manuscripts, Latin (Medieval and modern)
        $z England $z London $v Facsimiles.
650 #0 $a English literature $y Middle English,
        1100-1500 $v Manuscripts.
650 #0 $a Latin literature, medieval and modern
        $v Manuscripts $v Facsimiles.
610 20 $a British Library. $k Manuscript.
        $n Additional 60577.
```

650 #0 \$a Ikdienišķas grāmatas \$v Faksimili.
 650 #0 \$a Manuskripti, vidusangļu \$z Lielbritānija
 \$z Londona \$v Faksimili.
 650 #0 \$a Manuskripti, latīņu (viduslaiku un jauno
 laiku)
 650 #0 \$a Angļu literatūra \$y Vidusangļu valoda,
 1100-1500 \$v Manuskripti \$v Faksimili.
 650 #0 \$a Latīņu literatūra, viduslaiku un jauno
 laiku \$v Manuskripti \$v Faksimili.
 610 20 \$a British Library. \$k Manuskripts.
 \$n Papildu 60577.

Delaissé, L. M. J.

Illuminated manuscripts.

Catalog of the James A. de Rothschild collection at Waddesdon Manor.

650 #0 \$a Manuscripts \$z England \$z Waddesdon
 \$v Catalogs.
 650 #0 \$a Illumination of books and manuscripts
 \$x Private collections \$z England
 \$z Waddesdon \$v Catalogs.
 610 20 \$a Waddesdon Manor (Waddesdon, England)
 \$v Catalogs.
 600 10 \$a De Rothschild, J. A. \$q (James Armand),
 \$d 1878-1957 \$x Art collections
 \$v Catalogs.

650 #0 \$a Manuskripti \$z Lielbritānija \$z Waddesdon
 \$v Katalogi.
 650 #0 \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija
 \$x Privātās kolekcijas \$z Lielbritānija
 \$z Waddesdon \$v Katalogi.
 610 20 \$a Waddesdon muiža (Waddesdon, Anglija)
 \$v Katalogi.
 600 10 \$a De Rothschild, J. A. \$q (James Armand),
 \$d 1878-1957 \$x Mākslas kolekcijas
 \$v Katalogi.

Ames-Lewis, Francis, 1943-

The library and manuscripts of Piero di Cosimo de' Medici.

650 #0 \$a Manuscripts \$z Italy \$z Florence
 \$v Catalogs.
 650 #0 \$a \$a Illumination of books and manuscripts
 \$x Private collections \$z Italy
 \$z Florence \$v Catalogs.
 600 10 \$a Medici, Piero de', \$d 1416-1469 \$x Library
 \$v Catalogs.

A 1855 Manuskripti

650 #0 \$a Manuskripti \$z Itālija \$z Florence
\$v Katalogi.
650 #0 \$a \$a Grāmatu un manuskriptu iluminācija
\$x Privātās kolekcijas \$z Itālija
\$z Florence \$v Katalogi.
600 10 \$a Medici, Piero de, \$d 1416-1469
\$x Bibliotēka \$v Katalogi.

Charlesworth, James H.

The new discoveries in St. Catherine's Monastery : a preliminary report.

650 #0 \$a Manuscripts, Greek.
610 20 \$a Saint Catherine (Monastery : Mount Sinai)

650 #0 \$a Manuskripti, grieķu.
610 20 \$a Saint Catherine (klosteris : Sīnaja kalns)

Nowell codex.

The Nowell codex; British Museum Cotton Vitellius A. XV, second ms.
Early English manuscripts in facsimile...contains five works.

650 #0 \$a Manuscripts \$z England \$z London
\$v Facsimiles.
650 #0 \$a Manuscripts, English (old) \$z England
\$z London \$v Facsimiles.
650 #0 \$a English literature \$y Old English, ca.
450-1100 \$v Manuscripts \$v Facsimiles.
650 #0 \$a British Library. \$k Manuscript. \$n Cotton
Vitellius A XV.

650 #0 \$a Manuskripti \$z Lielbritānija \$z Londona
\$v Faksimili.
650 #0 \$a Manuskripti, senangļu \$z Lielbritānija
\$z Londona \$v Faksimili.
650 #0 \$a Angļu literatūra \$y Senangļu valoda,
450-1100 \$v Manuskripti \$v Faksimili.
650 #0 \$a British Library. \$k Manuskripts. \$n Cotton
Vitellius A XV.

Russo, Francesco.

Napoli, Biblioteca teologica S. Tommaso. Inventari de manoscritti.

650 #0 \$a Theology \$x Manuscripts \$v Catalogs.

650 #0 \$a Manuscripts \$z Italy \$z Naples
\$v Catalogs.

650 #0 \$a Biblioteca teologica S. Tommaso di Napoli
\$v Catalogs.

650 #0 \$a Teoloģija \$x Manuskripti \$v Katalogi.

650 #0 \$a Manuskripti \$z Itālija \$z Neapole
\$v Katalogi.

650 #0 \$a Biblioteca teologica S. Tommaso di Napoli
\$v Katalogi.

KB prakse:

4. Darbību izpilde. Šajā nodaļā aprakstītās darbības galvenokārt lieto, katalogizējot jaunus materiālus. Nevajag mēģināt sistemātiski labot KB datubāzē esošajiem ierakstiem piešķirtās aprakstgalvas. Nepieciešamības gadījumā izvērtē un rediģē tikai tos ierakstus, kurus pamana, veicot parastās katalogizācijas darbības.

PAMATOJUMS: *Karšu aprakstgalvas piešķir ne tikai kartēm un atlantiem, bet arī darbiem par kartēm un atlantiem, kā arī darbiem, kas satur gan tekstu, gan kartes, un kuros kartēm ir sekundāra nozīme, — tās papildina, ilustrē vai paskaidro tekstu. Šajā noteikumu lapā aprakstīta aprakstgalvu piešķiršana darbiem, kas pieder pēdējam minētajam darbu veidam, to kartogrāfiskās informācijas attēlošanai. Norādījumus par priekšmetisko pieeju kartēm kā izdevumu veidam sk. **Karšu priekšmetošanas rokasgrāmātā (The Map Cataloging Manual).***

1. Vispārīgais noteikums. Atbilstošas karšu aprakstgalvu(-as) piešķir, ja vismaz 20% no darba teksta sastāda kartes vai to iztīrījums pat, ja galvenā nozīme darbā ir teksta daļai. *Tipiski karšu aprakstgalvu piemēri:*

650 #0 \$a Aeronautical charts.
 650 #0 \$a City planning \$z Washington (State) \$z Seattle
 \$v Maps.
 651 #0 \$a Washington (D.C.) \$v Maps, Pictorial.

650 #0 \$a Aeronavigācijas kartes.
 650 #0 \$a Pilsētas plānošana \$z Amerikas Savienotās Valstis
 \$z Sietla \$v Kartes.
 651 #0 \$a Vašingtonas štats (Amerikas Savienotās Valstis)
 \$v Kartes, ilustrētās.

Šādu aprakstgalvu(-as) piešķir kā papildu aprakstgalvu(-as) teksta saturu attēlojošām aprakstgalvām.
Piemērs:

Darba nosaukums: The geology of Georgia, with numerous maps.

650 #0 \$a Geology \$z Georgia.
 650 #0 \$a Geology \$z Georgia \$v Maps.

650 #0 \$a Ģeoloģija \$z Amerikas Savienotās Valstis
 \$z Džordžijas štats.
 650 #0 \$a Ģeoloģija \$z Amerikas Savienotās Valstis
 \$z Džordžijas štats \$v Kartes.

2. Maznozīmīgas kartes. Ja darbā apskatītā jautājuma atspoguļojumam kartēm ir mazsvarīga loma, vai arī to ievietošanai ir rutīnas raksturs, tad šādam darbam karšu aprakstgalvas nepiešķir.

PAMATOJUMS: Līdz 1975. gadam apakšiedaļu —**Tirgvedība** parasti nelietoja aiz produkcijas nosaukumu aprakstgalvām. Tā vietā, darbiem par konkrētas produkcijas tirgvedību, piešķīra atbilstošās ražošanas nozares aprakstgalvu, piemēram, **Automobiļu rūpniecība un tirdzniecība**. Kopš 1975. gada darbiem par atsevišķu preču tirgvedību, aiz preces nosaukuma aprakstgalvas parasti lieto brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Tirgvedība, piemēram, Automobiļi—Tirgvedība**.

APAKŠIEDAĻAS DARBĪBAS LAUKS: Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Tirgvedība** lieto darbiem, kuros iztīrāta preču virzība pa tirdzniecības kanāliem no ražotāja pie patērētāja, un darbiem par tirgvedību konkrētā pakalpojumu jomā.

Darbiem, kuros iztīrāti atsevišķi tirgvedības aspekti, lieto atbilstošas aprakstgalvas vai apakšiedaļas, piemēram, **Tirdzniecības veicināšana, Cenas noteikšana, Pārdošana, Pārdošana—[preces nosaukums], [preces nosaukums]—Transportēšana**.

Darbiem, kuru tematiskais aptvērums ir plašāks, un kuros saistībā ar produkta vai produktu veida ražošanu un tirdzniecību apskatīti arī ekonomiskie un rūpnieciskās ražošanas aspekti, lieto atbilstošu nozares aprakstgalvu (salīdzināt ar A 1673).

1. Vispārīgais noteikums. Brīvi pievienojamo apakšiedaļu —**Tirgvedība** lieto aiz atsevišķu produktu, preču, pakalpojumu aprakstgalvām, kā arī zem institūciju — šo produktu vai pakalpojumu ražotāju aprakstgalvām, darbiem, kuros apskatīti tikai tirgvedības jautājumi, atbilstoši apakšiedaļas darbības lauka definīcijai.

Zāles (farmakoloģija)—Tirgvedība
Papajas—Tirgvedība
Informācijas dienesti—Tirgvedība
Veselības profilaktiskie pasākumi — Tirgvedība
Aprūpes dienesti—Tirgvedība

Piezīme: Darbiem, kuros apskatīti vienīgi tirgvedības jautājumi, nelieto ražošanas nozares aprakstgalvas.

KB prakse:

2. Ierakstu labošana. Jāievēro piesardzība, esošajos ierakstos mēģinot mainīt rūpniecības nozaru aprakstgalvas uz tāda veida aprakstgalvām kā **[produkts vai pakalpojums]—Tirgvedība**, ja tobrīd nav apskatāms pats darbs. Vairāki darbi, kuru nosaukumā ir vārds **tirgvedība**, patiesībā ir plašāka satura, nekā ietverts šajā terminā, un tāpēc darbam vairāk piemērota ir rūpniecības nozares aprakstgalva.

Psihiskā veselība un psihiskās veselības aprūpe A 1890

1. Personu un etniskās grupas. Apakšiedaļu —**Psihiskā veselība** (var pakārtot *ģeogr.*) piešķir kā brīvi pievienojamo apakšiedaļu aiz personu grupu un etnisko grupu aprakstgalvām, darbiem par šo grupu psihisko veselību, t. sk. par konkrētām psihiskām slimībām.

Šo apakšiedaļu nelieto aiz savā dzimtenē dzīvojošu etnisko grupu nosaukumiem. Tā vietā piešķir aprakstgalvu **Psihiskā veselība**—[vieta]. *Piemērs:*

Darba nosaukums: The mental health of the Japanese.

650 #0 \$a Mental health \$z Japan.
[not 650 #0 \$a Japanese \$x Mental health]

650 #0 \$a Psihiskā veselība \$z Japāna.
[nevis 650 #0 \$a Japāņi \$x Psihiskā veselība]

2. Atsevišķas personas. Apakšiedaļu —**Psihiskā veselība** lieto kā brīvi pievienojamo apakšiedaļu arī aiz personvārdiem, darbiem par šo personu psihisko veselību vai psihisko saslimšanu, kā arī šo personu konkrētu psihisku traucējumu aprakstiem. *Piemērs:*

Darba nosaukums: Hitler's psychopathology.

600 10 \$a Hitler, Adolf, \$d 1889-1945 \$x Mental health.

600 10 \$a Hitler, Adolf, \$d 1889-1945 \$x Psihiskā veselība.

3. Konkrēti psihiskie traucējumi. Aiz personu un etnisko grupu vai atsevišķu personu personvārdu aprakstgalvām neveido konkrētus psihiskus traucējumus attēlojošas apakšiedaļas. Tā vietā katalogizējamajā darbā aprakstītos psihiskos traucējumus attēlo, piešķirot papildu aprakstgalvas. *Piemēri:*

Darba nosaukums: A study of depression among Black Americans in California.

650 #0 \$a African Americans \$x Mental health
\$z California.

650 #0 \$a Depression, Mental \$z California.

650 #0 \$a Afroamerikāņi \$x Psihiskā veselība \$z Amerikas
Savienotās Valstis \$z Kalifornijas štats.

650 #0 \$a Depresija, garīgā \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$z Kalifornijas štats.

A 1890 Psihiskā veselība un psihiskās veselības aprūpe

Darba nosaukums: Is there no place on earth for me?

600 10 \$a Frumkin, Sylvia \$x Mental health.

650 #0 \$a Schizophrenics \$z United States \$v Biography.

600 10 \$a Frumkin, Sylvia \$x Psihiskā veselība.

650 #0 \$a Šizofrēniķi \$z Amerikas Savienotās Valstis
\$v Biogrāfijas.

Piezīme: Vīriešu, sieviešu un attiecīgu vecuma grupu pārstāvju konkrētu psihisko slimību un stāvokļu aprakstgalvas veido kā vārdkopas aprakstgalvas, piemēram, Trauksme, sieviešu; Depresija, bērnu; Personības traucējumi, bērnu; Psihozes pusaudžu; Šizofrēnija, vecu cilvēku.

4. —*Psihiskās veselības aprūpe.* Apakšiedaļu —**Psihiskās veselības aprūpe** (var pakārtot ģeogr.) piešķir kā brīvi pievienojamo apakšiedaļu aiz personu un etniskajām grupām darbiem par organizētu konkrētās grupas psihiskās veselības aprūpi.

PAMATOJUMS: Šeit sniegtas vadlīnijas priekšmeta aprakstgalvu piešķiršanā mikroformām, kas tiek katalogizētas atbilstoši pilnā, nevis minimālā līmeņa katalogizācijas noteikumiem. Norādījumus par klasifikāciju sk. F 650.

1. Priekšmeta aprakstgalvas. Atbilstoši parastajām katalogizācijas darbībām, piešķir pilnu priekšmeta aprakstgalvu kopu. Nepiešķir aprakstgalvas vai apakšiedaļas, kas norāda, ka darba oriģināls publicēts mikroformātā.

2. Formas apakšiedaļas. Ja publikācija ir ierakstu krājums, piešķir atbilstošu, šo aspektu attēlojošu apakšiedaļu, piemēram, —**Arhīvi**, —**Dažādi fakti**, —**Dokumentācija un sarakste**, —**Avoti** u. tml.

Ja ieraksti dokumentē atsevišķas personas vai institūcijas darbību, piešķir personvārda vai institūcijas nosaukuma aprakstgalvas kopā ar atbilstošām apakšiedaļām, piemēram, —**Arhīvi** vai —**Bibliotēka**. Šādu aprakstgalvu nelieto, ja persona vai institūcija ir vienīgi šo dokumentu glabātāja, bet nav piedalījies to sagatavošanā.

3. Ģeogrāfisko lauku kodi un fiksēto lauku dati. Piešķir atbilstošus kodus.

PAMATOJUMS: 1985. gadā novecojušo aprakstgalvu *Bibliogrāfija—Mikroizdevumi un miniatūrizdevumi* aizstāja ar tematisko aprakstgalvu *Miniatūrizdevumi*; šādu grāmatu eksemplāriem sāka piešķirt formas aprakstgalvu *Miniatūrizdevumi—Paraugi*, aizstājot aprakstgalvu *Bibliogrāfija—Mikroizdevumi un miniatūrizdevumi—Paraugi*. Šeit sniegtas vadlīnijas par tematiskās priekšmeta aprakstgalvas *Miniatūrizdevumi* un formas aprakstgalvas *Miniatūrizdevumi—Paraugi* lietošanu.

1. Aprakstgalvu lietojuma aptvērums. Tematisko aprakstgalvu *Miniatūrizdevumi* (var pakārtot *ģeogr.*) lieto darbiem par grāmatām, kuru augstums un platums nepārsniedz 10 cm.

Formas aprakstgalvu *Miniatūrizdevumi—Paraugi* lieto šādu grāmatu reālajiem eksemplāriem (ja katalogizējamais darbs ir miniatūrizdevums). Šo aprakstgalvu piešķir bez ģeogrāfiskās apakšiedaļas.

2. Formas aprakstgalvas piešķiršana. Miniatūrizdevumiem papildus atbilstošām tematiskajām vai formas aprakstgalvām, piešķir formas aprakstgalvu *Miniatūrizdevumi—Paraugi*.

3. Piemēri.

Darba nosaukums: Russian miniature books : a history. (29 cm)

650 #0 \$a Miniature Books \$z Russia \$x History.

650 #0 \$a Miniatūrizdevumi \$z Krievija \$x Vēsture.

Darba nosaukums: American miniature books : a bibliography. (48 mm)

650 #0 \$a Miniature Books \$z United States
\$v Bibliography.

650 #0 \$a Miniature Books \$v Specimens.

650 #0 \$a Miniatūrizdevumi \$z Amerikas Savienotās
Valstis \$v Bibliogrāfijas.

650 #0 \$a Miniatūrizdevumi \$v Paraugi.

Darba nosaukums: Romanian painting 1921-1971. (50 mm)

650 #0 \$a Painting, Romanian \$y 20th century.

650 #0 \$a Miniature Books \$v Specimens.

650 #0 \$a Glezniecība, rumāņu \$y 20. gs.

650 #0 \$a Miniatūrizdevumi \$v Paraugi.

A 1895 Miniatūrizdevumi

Darba nosaukums: The selected poems of Longfellow. (10 cm)

650 #0 \$a Miniature Books \$v Specimens.

650 #0 \$a Miniatūrizdevumi \$v Paraugi.

Darba nosaukums: A bibliography of miniature book bibliographies. (10 cm)

650 #0 \$a Miniature Books \$v Bibliography of
bibliographies.

650 #0 \$a Miniature Books \$v Specimens.

650 #0 \$a Miniatūrizdevumi \$v Bibliogrāfiju
bibliogrāfijas.

650 #0 \$a Miniatūrizdevumi \$v Paraugi.